

מערכות

חפצ

במערכה: על סף חזית חדשה
דיאפ (סיר)
ימאות הכרמל - תרצ"ו ותתצ"ח
מלחמות שאול ודוד א. משה שאל
ציור והברימים
הכניסה דגלים לקרב
תרומות ועדויות מן המלכות החדשה

1
5
9
14
24
29

נשק לינדלי
ציור פ. גארר
ציור. סופרמן וז' לונגרין
בת-עמיאל מ. טייטל

40
 43
 47
 52
 54
 58
 59
 63
 67
 71
 75
 76
 77
 80
 89
 92

שְׁמִימוֹת וְשִׁמְיוֹת: "הַסִּיר הַהוּא"
 מִלֵּקֶחַ הַמַּטְבִּילִים בְּחֵוֹת הַמִּלֵּחַ
 וְנִבְנִינָם בְּמִלֵּחַ: הַשְׁמִיעָה בִּרְבִּי
 בְּחֵוֹת הַמִּלֵּחַ: עַל אִימֹן צָבִי לְצִדִּיר אֲרֵהֶם
 מִדֵּעַת מִוִּמְחִים אֲמִרְקֵאִים בִּיכּוֹת עַל "אִימֹן חֻבָּה"
 שִׁירֹת חֻבָּה - וְעֵתִיר הַיָּם הַבְּרִי
 שְׁמִימוֹת הַמַּלְחָמָה שֶׁלֹּם
 שִׁימוֹת / קִיר / שִׁירֹת הַמַּלְחָמָה בְּחֵי הַצָּבָא
 הַמַּלְחָמָה
 שִׁירֹת חִדְוָנוּ-הַיָּמִין הַגְּדֹמִים
 חֵלֶק הַמַּרֵּעַ בְּנִצְחֹן
 בְּחֵה רֹבֵאִית בְּשִׁמְשֵׁד-נֶחֱם לִוְחֵם (בְּעִיהַ תְּרִגִּיל)
 הַכּוֹרֵדִים
 רִשְׁמִימוֹת כְּלָלִיִּימוֹת: הַנֶּפֶשׁ שֶׁל מִצְרַיִם
 אִיסְטֶרֶטֶגְיָה-שֶׁלֹּמֶשׁ - הַמִּזְרָח הַתִּיכוֹן
 שְׁמִימוֹת הַצִּדִּיר:

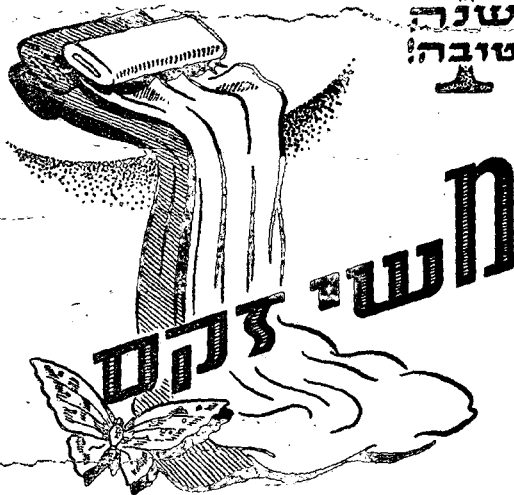
[illegible][illegible]

יִרְחֹן
לְשָׁאוֹת
מִזִּינִיּוֹת
כִּלְכִּלִּיּוֹת
וְצִבְאוֹת

כט

תשרי תש"ו
ספטמבר 1945

ישו מהיצרן לצרכו

מלכה

בנק ארץ-ישראל לדיסקונט בע"מ

תל-אביב ירושלים

הון ושום — 750.000 ל"א"י

הון נפרע וזרבות — 571.867 ל"א"י

בנק מסונף:

בנק מרכנתיל א"י בע"מ

חברת עזר:

חברת ב.א.ל. לאפוטרופסות
ונאמנות בע"מ

כל עסקי בנק

קשת בע"מ

מצרעה טקסטילית

מחלקה מיוחדת לנקוי יבש

בית-חרשת: רמת-גן, טל. 7103-4

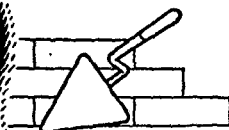
סניפים:

תל-אביב — חיפה — ירושלים

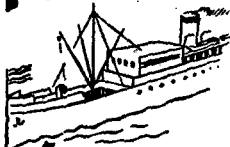
הש"ד

שנת שלום

שנת בנין

שנת עליה

עמים

חברה לחוצות מפר הארץ
אחים בזרזו בעמ חלאניב

אחים בזרזו בעמ
בית חרושת לסגירות

שמיר

מזור את פלדיקו בע"מ

תעשית יהלומים

כתובת למכתבים: ת. ד. 190 תל-אביב
בית-חרושת ומשרד: יפו, רחוב סלמה
(סמסני סן זברם). טלפון 8'0029

„ב ר י ק“

בית חרושת ללטוש יהלומים בע"מ

תל-אביב, רחוב סלמה, בית מדבדמן ת. ד. 1928

ה אחים ירושלים

בערבון מוגבל

תעשייה ומסחר לחבלים, חוטים ובדים

המרכז: תל-אביב, הבית הלבן
טלפון 3019 5404

בית-החרושת: רמת-גן, טלפון 7134

סניף ירושלים:
רחוב יפו (מול „אגד“) טלפון 3911

בהטבע"מ

בית חרושת לליטוש יהלומים
תל-אביב, דרך פתח תקוה 21.
ח.ד. 1069, מלפון 2291

וזאת ברכותנו לשנה החדשה
שנת בנין וגאולה,
שנת כדור ותקומה,
שנת המדינה העברית

„יהלומים“

ביחיד לליטוש יהלומים

הבעל: עקיבא פיקל רחוב נתמני 43
המשרד: רח' סזא"ה 69, תל-אביב טל. 3312
בנקים: בנק ארץ-ישראל לדיסקונט בע"מ,
אגודה ארצישראלית בע"מ
המספר הרשום 2802

ברכתנו לבית ישראל
שתהא השנה
שנת גאולה
ותקומה עברית במולדת

אבן ספיר בע"מ

בית חרושת לליטוש יהלומים
תל-אביב, רחוב מזא"ה 69

תבורך השנה
בעצמאות ישראל במולדת

ש. מועד ושות' בע"מ

יהלומים

תל-אביב, רחוב סזא"ה 69

„החיל“

חרושת מכסמיל בע"מ

תל אביב
רח' מקוה ישראל 25, טל. 5850

מייצג:

כל מיני אריגים ובדי תועלת

המכירה ע"י:

המשכיר המרכזי
תל-אביב, חיפה
ל. רוטנברג, תל-אביב

„הכוכב“

חברה ללימוש יהלומים בע"מ

רחוב נחלת בנימין 37 ת.ד. 1416
תל אביב

ברכתנו
לעם העברי

שתהא השנה
שנת קוממיות לישראל
במולדתו
ושנת פדות לתפוצותיו

טעמו

שוקולד

ליבר חלב

הטובה ביותר

בארץ

הנו

מברכים בזה

את כל המוסדות
הלאומיים, אנשי הצבא
ועם ישראל כלו
בתפוצת הגולה

בשנת ברכה וגאולה

הנהלת החברה הא"י
לתעשית כותנה בע"מ

יהלומי תליאביב

בע"מ

תליאביב, רחוב אחוה 24

טלפון 4999

ברכתנו לעם ישראל
בכל תפוצותיו כי
תהא השנה שנת
גאולה ופדות לפיזורינו

"ה א ב נ"

בית חרושת לעבוד יהלומים בע"מ
תליאביב, דרך פתח תקוה, ת.ד. 1394
לפני שני מונטפיורי

איחולינו לשוב:

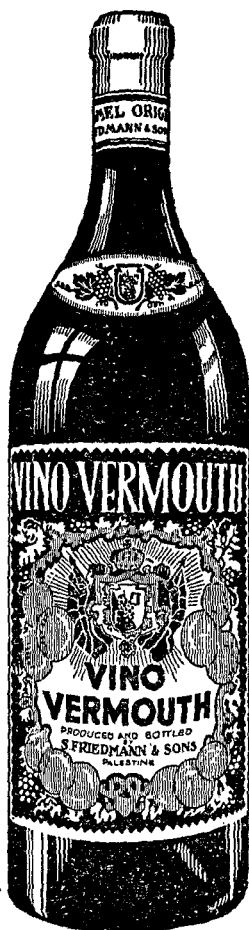
שנת שגשוג ופריחה,
שנת עליה וגאולה

חלוצי תעשורת היין בא"י

«כרמל - אוריגיןל»

ש. פרידמן

ובניו

פתח תקוה ת.ד. 18 טלפון 263

חיפה, רחוב סירקין 27

ת.ד. 102 טלפון 3087

**לבנים אהובים
הלוחמים והגואלים**

ברכת החג
תהא זו שנת יצירה.
בנין וגאולה

חברת "הסנה"
ועובדיה

לבני ישראל ולבנותיו
במערכות האומה
באשר הם שם

נדנח

בית "דבר"
ו"עם-עובד"

**חברה לשכון עממי בע"מ
שכון עולים חברה בע"מ**

**מברכים את כל הישוב
בשנת יצירה ובנין**

מנהלי מטויה "כישור" בע"מ

מברכים את
לקוחותיהם, פקידיהם,
פועליהם ואת הישוב
בחרץ

בשנת גאולה ויצירה

"אסם"

אחוד
בתי חרושת לאיטריות בא"י
בערבון מוגבל

תל-אביב
רחוב החשמל 3 ☐ טלפון 2055

החברה המאוחדת לקרוח בע"מ

מרכת
את קהל לקוחותיה
ואת הישוב כולו

בשנה טובה
שנת בנין וגאולה

"שלב"

הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ
מקודם: "הנמל", "החוף", "הנהג",
"הרכבת" ו"הגשר"

הובלת משא מהרכבת והנמלים ת"א
ויפו, הובלת סחורות רהיטים וכו'
בין תל-אביב, חיפה, ירושלים
והמזרח הקרוב.

שרות-לילה קבוע להובלת העתונים היומיים
לירושלים, חיפה, תל-אביב והמושבות.
הספקת חמרי בנין. סדר גובינות נגר סחורות
המשרד הראשי:

תל-אביב, דרך פתח-תקוה 30.

טלפונים:

תל-אביב: 3986; 42-4641; 19-4518; 2208.

חיפה: טלפון מס' 4187

ירושלים: טלפון מס' 3026

רמת-גן: טלפון מס' 7157

בירות: טלפון מס' 85-85

דמשק — ליד הכניסה, לחצר תחנת הרכבת

תהא השנה הבאה שנת קליטת שבי גולה, הרחבת
הגבולות והשתרשות בקרקע המולדת –
הגשמת שאיפתנו לעצמאות יהודית בארץ.
המרכז ההקלאי

ה ק ב ו י ץ ה מ א ו ח ד

שולח את מיטב ברבותיו לשנה החדשה

לעם ישראל בארץ ובתפוצות

לבניו ולבנותיו

העומדים במערבות האומה והעולם

ולבית ההסתדרות.

תהא השנה

שנת שיבת כל הפדויים והניצולים למולדתם

שנת קוממיות ישראל בארצו

שנת עקירת נגע הניצול והזועה ברחבי חבל

ושנת עליית קרן האדם העובד

וחזונו בכל אחר ואחר.

ב מ ע ר ק ה

על סף חזית חדשה

ברשימת המלחמות ההיסטוריות תצוין, בודאי, מלחמת-העולם השנייה כ"מלחמת שש השנים". כעת, לקראת השנה השביעית מראשיתה — שנת תש"ו העברית הבאה עלינו — שבת העולם וינפש ממלאכת ההרג וההרס. לפי המימרה שכבר נשתגרה, "המלחמה תמה; והשלום טרם בא". השלום, — כלומר בטחון-הקיום וההפנות לבניית החיים, — טרם חזר אל משכנות העם היהודי, אשר רק ניצל מאיום ההשמדה האחר, אך מאבק שחרורו מן הגולה וגאולתו בארצו עוד כולו לפניו. והרי לאמיתו של דבר לא הושכן השלום גם בעולם כולו, המזועזע מעורות ההתנגשות הפיזיות המוחצת והמשבר המוסרי הגדול, והמקשיב בחרדה דרוכה להדי פעמיה של הפצצה האטומית.

בעולם זה, שלא נתאזן עדיין ומשתוקק ליישוב דמותו, ולדפוס־קבע בשביל קיומו ובטחונו, תהא חשיבות מכרעת וגורלית לכל התפתחות, אשר תחול במשך השנים הקרובות. לא עת דחיה למעצבי דמותו של העולם החדש, לא עת קפיאה על שמרים היא לדואגי הבטחון הבינ-לאומי, שהנו כיום גם התנאי לקיומה של כל אומה ומדינה לעתיד לבוא. ולא עת המתנה היא לנושאי גאולתו ולמגניני עתידו של העם היהודי, — לא המתנה בהצלח השרידים, ולא המתנה בהכשרת הקרקע ביציקת הדפוסים לקיומן המובטח, העצמאי והיוצר בארצו.

* * *

חפץ-החיים של העם היהודי אומר, כי שנת תש"ו צריכה להיות שנת הראשית לקבוץ הגלויות הגדול. הננו אמונה, כי בשנה קרובה זאת נזכה להגיע למלוא אותו היקף הקבוץ שהוא צורך-חיים דחוף כבר לגבי י"ב החדשים האלה — פרק-זמן כל-כך קצר בהיסטוריה של עם רגיל, ומשך-זמן כל-כך ארוך וכל-כך גורלי למאות האלפים של יהודי אירופה, על פרשת-דרכיהם המכרעת. על כל פנים תהיה זאת שנת פגישת-פזורים, ייפגשו אלה אשר עמדו כל שנות המלחמה על משמר הקיום והעמדות בארץ עם שליחי ישובנו החוזרים — עם אנשי היחידות היהודיות, עם ותיקי החטיבה הלוחמת; וכולם יחד ייפגשו כאחים לשורה-ולנשק — אף על פי שהיו במרחקים ובלב ארץ-אויב — עם מורדי-הגסטאפו, עם הלוחמים היהודיים שבחבורות הפרטיזנים למיניהם, ועם אלה שהתמידו ונשארו בחיים בתוך גי-

ההינזם-וההרגה של "המחנות". לא תמיד תהא הפגישה, "חלקה" ולא תמיד יקל עלינו המיוזג הפורה, ומי יתן ונשכיל להוכיח את התבונה והיכולת להפריית גומלין, להפעלת כל הכוח, לליכוד השורות ולגיבוש המחנה המתרחב. אבל אחת נדע: כבר בקרוב עתידים לגדול גידול רב כוחו של הישוב ויכולתו האוביקטיבית והפנימית לעמוד בפני כל פורענות, לבצע עבודות כבירות, להרחיב את תחומי משקו לקדם את פתוח הארץ בתנופת אדירים, לשמור על השיגיו מכל פגע וכל פוגע, להיות חי-נושא-את-עצמו מכל בחינה שהיא, — כלכלית, חברתית ומדינית. תוספת הכוחות הגדולה, הצפויה לנו, תאפשר את כל אלה, מלוא ניצולן של האפשרויות, מלוא הכשרתם של הכוחות החדשים, מלוא הליכוד מפנים — כל אלה, כמובן, יהיו כמו תמיד, תלויים בנו. והשנים הקרובות, "שנות-השלום", לא יהיו שנות שאננות, אלא שנות — אימוץ כוחות מתמיד — בכל חזית של בנינו, בכל עמדה מעמדות הבצרון והכוח.

* * *

אין להתנבא בבטחון על ההתפתחות המדינית הצפויה לארץ-ישראל — ואף למורח-התיכון כולו — ולענינו של העם היהודי בשנים הקרובות, אך אפשרי הדבר — וגם הכרחי — לסקור בעין בהירה את התמונה המציאותית של מסגרת היחסים, דרכי המחשבה ונוסח ההופעה הפוליטית המסתמנים בעולם-הביניים המזרח-תיכוני הזה, לתקופת-המעבר שבין המלחמה החולפת לימות הקבע הצפוי. אפשר שהטכניקה (זו של העולם הגדול, ה"מערבי") מצעידה את עולם-הביניים הזה שבין אירופה לאסיה לקראת מחר, חדש, השונה שינוי רב משגרת העבר. אבל מושגי המחשבה המדינית, המטרות, השאיפות, דפוסי הפעולה הצבורית, שבתקופת-המעבר הנוכחית עודם לקוחים כולם מן העבר, התפיסת הלאומית-הפורמלית (והלאומנית-הקנאית) של המדינה המזרח-תיכונית, "המתעצמת"; סוגי הכוח אשר בידה ומושגי-הכוח שלה; הדגש על העצמאות החיצונית ("חיצונית" — תרתי משמע) ועל התקיפות של גזע שורר ודת שליטה כלפי פנים; טשטוש בעיות חברתיות, משקיות ותרבותיות על ידי הבלטת "אויב חיצוני" והשחזת חרבות, — ועוד יותר מהשחזתן — צחצוחן, הקשקוש בהן והנפנוף בהן, — בין כמקור של סיפוק גפשי ובין כאמצעי הפגנתי כלפי-חוץ; הנסיונות לנצל ניצול פוליטי-פסיכולוגי את "המסתורין המדברי", את דמות הלוחם הברדאי הרומנטי; וניצול פוליטי-פסיכולוגי וכלכלי-דיפלומטי — את מקורות הנפט ואת הנקודות האסטרטגיות הרגישות; — כל אלה מצטרפים לתמונה מדינית-מציאותית אחת, אשר מתחת לשלל-הצבעים האקזוטי שבה, ועל אף עתיר-ענן של ריחות-הנפט, המקוטרים בקטורת ערב הפרוש עליה, אפשר להבחין בה את המסקנה והלקח המתבקשים מאליהם: הצורך בקור-רוח רב, בשליטה עצמית, בכוח מציאותי, בתוקף מחושב ואמיתי. באלה, ובאלה בלבד, נעוצה התקווה: ליציאתה — ההדרגית — של ארץ-ישראל מסבך המחיצות, המעצורים והפחתים שבו סובכה ללא-צורך על ידי דיפלומטיה קולוניאלית נפתלת ומתחכמת יתר-על המידה; לגיבושה

הכלכלי והמדיני כארץ החיים והעצמאות של עם המתלבט בין קיום לכליה; ולעיצוב יחסי ידידות הוגנים בין עם זה המכה שרשים במולדתו לבין שכניו הבלתי אמצעיים ואלה אשר מעבר לגבולות. אך זאת עלינו לדעת — ב"מלחמת-העצבים" הצפויה לנו יהא הרבה תלוי, כאמור, במציאות של כוחות, — אך גם בהכרת העולם הסובב את עובדת לכודנו. ארגונו המדיני-העצמי, משמעתנו השקולה, נכונותנו לעמידה, החלטתנו הנחרצת.

* * *

עינינו ולבנו — לשלום-אמת בשביל העם העברי המעונה, לחרות-יצירה בשבילו בארצו. עיני רוב האנושיות — לשלום-קבע עלי אדמות מתוך התגברות על חוזן הבלהות של האטום. לא מן הגמנע הוא שהחלום הגדול הזה על השלום יתגשם, אם כלו ואם רובו, אם לאלתר ואם בהדרגה; וגם קיום עמנו בארצו הבנויה לא יתא מובטח בשלמות אלא אם כן יתגשם חלום זה של האנושיות כולה. אבל גם בדרך לקראת התגשמותו צפויים עוד מצבי-מיתחות וזעזועים לא מעטים. גם אם תוקם בעתיד הקרוב איזו רשות עולמית אחידה, בעלת כוח-מחץ אדיר כלפי כל ממרה ומתנגד, המורד בסמכותם המאוחדת של עמי-העולם — הרי לא במהרה תושלם סמכותה — הלכה למעשה — לגבי כל מצב מן המצבים השונים שעל פני מרחבי כדור הארץ. לא בעבי קורתה של כל בעיה ובעיה עתידה רשות זו להכנס "ממילא", ובודאי שלא תעסוק בבעיות מסוג "הפעולה המשטרתית", והסדר ענייני-ה"פנים" של כל אזור ומדינה. לדוגמה: אין כל בטחון שסמכות מעין זו — אילו היתה כבר קיימת, — היתה מתערבת בענייני הכורדים בעיראק; וכן בפרשה האזורי-יג'נית הסבוכה והתמוהה בצפון פרס; אם כי אולי היתה פוסקת את פסקה בפרשת צרפת שבסוריה. ייתכנו עוד מצבים רבים כאלה של מרידות, "פעולות-משטרה", תנועות-מרי, ואף מלחמות קטנות ו"מקומיות", שבהן גם רשות-עולמית (כל שכן ועדות מטעם המעצמות האדירות) לא תתערב אלא באיחור זמן, — ואולי גם לא תתערב כלל.

ויש לזכור גם זאת: לאמיתו של הדבר הרי אפשר ו"הנשק האטומי" אינו משנה הרבה לגבי מצבים מן הסוג הנ"ל. אילו באה חס ושלום על עולמנו התגששות-איתנים חדשה, כי עתה היה מקום רב לחשוש, כי נשק זה היה מוצא מנרתיקו — והיה בדאי מביא או לידי השלטת רצון-יחיד בעולם, — או לידי חורבנו של עולם זה. אבל זין מן הסוג הזה אינו הולם כלל סכסוכים מוגבלים, התגששויות שבטים וריב אוכלוסיות מן הסוג שצוין כאן. והלא זכור יפה הדבר כי לגבי ישובי קבע — כשהמדובר היה ב"פעולות-משטרה" ומלחמות-ספר שבתקופה שג'ן שתי מלחמות עולם, לא היה כוח איורי כחיל האוויר הבריטי להוט להשתמש אפילו בהפצצות רגילות וקלות, אלא השתדל להגבילן ככל האפשר במדבריות וכי"ב, — לפי שמסורתה של תרבות המערב התקוממה נגד הדבר הזה; ורק במלחמת-ההכרעה בין מעצמות אדירות הגיעו לידי שימוש נרחב בכך; ובפצצת-האטום לא השתמשו אלא במלחמה ביפאן, אשר לוותה

כמה חזיונות נפשיים מיוחדים במינם... העתון המצרי, שהכריו, כי "בשביל להכניע את המדינות הערביות, בהתנגדותן לפתרון ציוני בארץ-ישראל — יהא צורך בפצצת-האטום", לא סיכן בהצהרתו זו את המדינות ש"חתם" בשמן אפילו סיכון כלשהו. לשאלות מסוג זה יבקשו ראשי המדינות והצבאות פתרונים אחרים. ואם כן, הרי גם ב"דור-אטומים" זה יעמוד בעינו ערכם — (אמנם, ערך-מקומי, מוגבל, אבל גורלי לגבי הכרעות חיוניות הנוגעות להם, ולגבי בטחונם וקיומם הם) — אף של העמים הקטנים, בהתגוננותם, בעמידתם על נפשם וזכותם ואפילו באמצעים טכניים ש"נתישנו" וגם בכוח אותו חיל עממי, שרבים, אולי, רואים אותו כיום כבר כנחלת העבר כביכול. כי עם כל חידושיהם המדהימים של המדע הטכניקה נשאר האדם בעל ההכרה והנכון לעמידה על משמרו בחזקת גורם אחרון, הקובע חופש אדם וגורל עמים.

עם ישראל דורש את ארצו חזרה. הוא דורש אותה לא כדי לרחוק אלא כדי לישב ולפתח. הוא דורש אותה לא כדי לשעבד אלא כדי לגאול ולהגאול. הוא דורש חפש עציה ובנין בארצו הוא דורש קבוץ גליות, כנוס פוורים; הוא דורש שרש בקרקע מוקדת; הוא דורש פח מגן משלו; הוא דורש חפש לשלוט על גורלו; הוא דורש סמכות לשכנות טובה. למשטר של יחסי כבוד ושלום עם אחרים; הוא דורש שיוון, עצמאות, מדינה.

מ. שרתוק בכנוס הנצחון

ד ? פ *

א

אסדות קרבו, וסרסמן אל החולות,
גשש ופלוט בקבש אל החוף
אנשי-צבא, אצים אל ברד הפדוריק. הים
רחש ספינות כרחש פוֹתֵנִים —
ושמי מרום — נחיל שואן של מטוסים.
הם עופפו, צופו והתחונג
פאניצי הפים, שנתזו ממשואות —
שרפת התפוצצות.

הרבות והצפף יגאו טיסותינו,
הן מרחפות בקרב — ברמף הדגלים.
הן לאויב כנפים תגדענה, —
כי לנו היא הרבונות האוירית!

הנה נתן האות לגל ראשון של טנקים.
כל המנועים הונעו, ומכניות-הראש

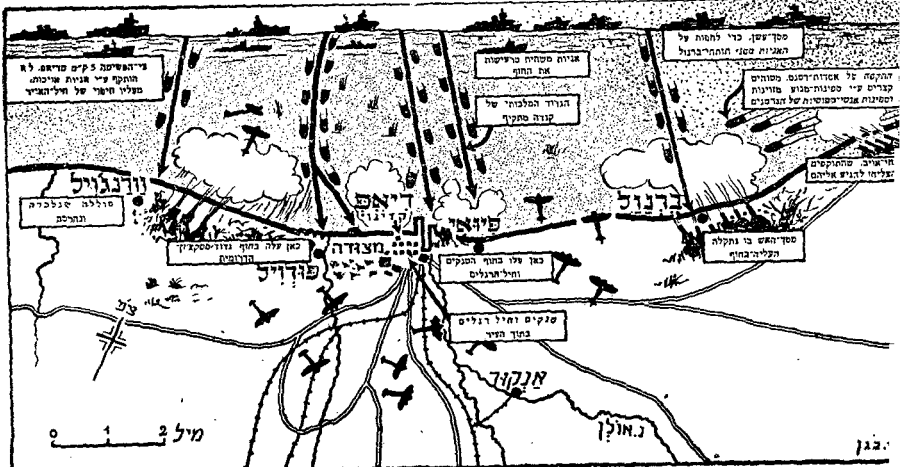
נשתקשקו, ולתוך אפרקסות השלפון
מבצר למשח התומחים הבקיעו הודעות
על מהלך הקרב על פני הפלאו.
ספינות קרבו.

וראשוני השנקים התפרצו לתחום
של דיפ...

שוב אנחנו בצרפת! כל הלם מדק
דיק היטב, ידענו את כחו של האויב,
ואת לחנו אנו. שוב אנו בצרפת!

חקיק ראשון בפלע — למדרך.
בו נצלה, גם נפילה להא.
תוך שצף משברים אל זכותו של בדלח
אשר לחפש הקללי, שוב אנו בצרפת!

הטנקים כלבה גחים להתקפה.
המפרים הבקיעו הטיקת.

(*) לרגל מלאת שלוש שנים לקרבות דיא 19.8.42, המבשר של פלישת 1944.
לחיאודי הקרבות עיין במערכות חוברת ט"ז—י"ז, עמ' 108—111.

מפני פצצות ונפץ פגזים.
הצץ נגדך במוריגי הנחלים.

ב

השנקים עברו בשדרות ובאו הקחוכה
בחרון-נאות, בתשואות-נפחון.
סכה של מוכר-עיתונים נתפחקה בכפר.
התיו הפגז את סטוו של הפנק.
במכתת המראות של חלון-כאנה
מנקנים, עוטים צדיי האפנה,
רבוצים בפשוט-אברים, ודמותם
בגני-איש הרוגים. ובפשן —
בתים נוססו כיורים של פרונטונים,
והשנקים הקכו ברמרום ונגזנו,
הלוף נפתח כל חביון קלעים,
הלוף והבקע כל ארב אויב.

הסקוטים הקיעו, זנוק ומגר המגן.
פרוץ וגזור את המיל. וחול
צל ציים בשלהבת, סרונט צל גחון
עולה, ורגלו ברוחן מבטטת.
לאמר: «הפגעו!» אך אין מצנה מן האש.
«הפגעו! ולא — לאלפי הרוחות!»
השליף הרמון, ונתו הטטון ונפער.

ג

כבשנו את שתי הגדות של הארק.
וצשן מתנק מלפף את החוף
את בית-הנתיבות (זו הדרך פרינה!).
ובים, העוטה דמדומים עד אין קץ,
מפגזי «הוביצר» יתאבכו הנדים.
ברדיו קול מבשר ומודיע
צל טנקים חורשים פני הנאי שלפנות:

...נחפץ הנחל. נתמצף הנצרים המשרון.
אך עוד לי חשבונות עם הפשיסטים...
קן הטטון של מכונות-היריה מצד שמאל...

הגבול נכבש... שבשמא בשדור...
בבקשה לשלום לי תגברת-אש...
הטנק שלי בוצר... אבל עודי נקחם...
עכשו בסער יכבש הקווינו...
(משחק הקוביקסטים: יקב — חיים
או מנת...)

אל בית-חרשת לטבק נגשנו...
סמוך לקיר הקווינו למשה...
שם, בקומה שלישית, יש מכונות-ירי...
וצלפים בסתר חלונות... ומרגמות
מצבר לפרגוד של העשן.
ה«פרן» שלי פולחו ומוחצו...
בחוץ שבינו המשמר ולתוף הבית
פרצנו במלקמת-כידונים.

...זה היקסון, סגן-סרונט, והוא חסר קנדי,
נטל את הפקוד צל הפלגה (כל הקצינים
נפלו בקרב, ואין קשיש מננו).
בנפץ צו קרקר את קיר הקווינו
עם פן תותח וקן מכי.
ובצד שרפות ומחסומים ואש של
שתי-וצרב

בברד פדורים ושבירים מפל פנה
פרץ לתוף העיר. בן-חיל מטורונטו —
לקח עמו משדר מן האסדה.

נצאנו לנהר. נסקל באש הנשר.
האדמה מבועבעה, כמים בברד.
אך צו הוא — לצבור! וגשר רחב-ידיים
כלהב-אדירים בחוויי המנת.

הנה העו אחר ורץ על פני הנשר.
 וקמו נגסה רגלו, פתאם נפל שרוד.
 נתבאנו בסמטה. נגש הקלונגל
 (פה אץ וכה רחב הוא צעדו,
 שאין להשיגו בלתי אם במרוצה).
 זוקף מבט של זעג ואומר בקול:
 «אחרי, חבניא! נצבור» —

— «ואתה?»
 — «אני? טורח לגמך מן החורים.
 חזור על הפתים ומבקצם הבצר.
 עכשו נראה:
 אני אותו, או הוא אותי:
 קופץ הלז החוצה במטרף,
 ואנכי מקשקשו לו, לממור, בקשקושי-
 בדור».

והוא חצה את הסמטה לקול הנפוצים.
 דלג על פני מכש, הפך פניו וסח:
 «אל תהלכו יחדו! במפגור! אחרי»
 מריט, חבוש קסדה, דרך ראשון
 על גשר להבות, אחריו — היתר.
 הרוג משל, גבו צמוד למצקה,
 ואטומי-מבע צפו עיניו המיקמה.
 אסדה טבועה הסיכה קצף, כבתרוד.
 גויזי פלדה, חדים מן הוכוכית, חלפו,
 כמעט השיקו בפנים. ואז נדמה,
 כי באבחת האש המסנורה הגיחו העינים
 מחוריתן, שפתים נרפסו, העור הגריר.
 מפתח לחזה מוצקת לכד דוקרני.

ומצטחק:
 — «אך אץ דרכי, חבניא».

ומן המלונות בגיחיל צרפתים.
 בהפשיקים וילוניות-הפלסדה,
 יורים זיה בצלפים הנרקמים.
 כמתות כחלות קראשיהם של צרפתים
 עם יציאה, פי לא יאבו לחבוש
 קסדות-פלדה: יראו הנרקמים
 ויפירוט! את סמניו בשום פנים
 לא יסלק הצרפתי, ולא יפול
 בשבי, בו יומת.

באלו רב מדי הדקה התגורה, —
 אכל לא זוהי העקה, שתימי אמש, —
 אך לא שלהי-השחרון צרבו.
 וכן עברנו את הנשר.

— «ראית, ואק?» — נדאי ראיתי!
 יש את נפשי קראות אי-הודעה
 על דבר-מה צרפתי,
 שהכרתיו מילדותי, בשם יקר,
 שהוא פל-כף מזור בלי-סופה כנה,
 בשם-משפתתך בפרט השמות
 של מקבלי אותות-ההצטינות.
 יש את נפשי, כָּאז בגלדותי,
 לנגוע בפניה של אמי...
 נדמה, כי אחושם, כי אמושם,
 בהרכנם אלי בהשקה.

ד
 נקתי עם הסרונט, רע משבבר
 וכן-עירי, בבגד-עור שנתהבהב באש,
 ורים חרקה נדך ממנו.

— «הי, לאן?»
 — «אי, צלפים מגולים, יושבים במארב
 ומרביצים באנשינו».

הנה כי כן, דרכנו על חופי צרפת.
ובתוך הקרוב,
אל מאורת חית-הסרף הפשיסטית
באנו בבלי-חת.
ולתוך לועה שותת הדם מקענו מוט ברזל!
תחנת-שדור ברום לוחטה,
גלים של אש שולחת אלי אפר,
ולנו כבר מורה האורלוגין
שעת הפלג מחוף, ושפל משברים
נסוג בחר-אף מעם צוקים שנתרסקו,
בהנחתו אתריו אותות של מבוקה.
ידענו: בקרוב נשוב!

ו א ת ה ?

— «בשעת הקרב לחוף, השבתי:
בן-שחף זה הוא צרפתי!
ארחף על פני הים
ובן-חורין ונעלם צהלתי בלי מקים
ולומר הגאות...»

— ו א נ כ

מטבע בן צשרת פרוקים מדנקרק
לקחתי עמדי ואנצרו היטב.
השבתי בלבי כי אוציאם בדופ,
אך, במדמה לי, אין שהות לקד...
ובכל זאת אוציאם עוד, ויהי מה!

תקפנו את דיאפ לאור היום — לא תחת כסות החשכה כמעשה ה"קומנדו"
כרגיל — וערכנו הסתערויות אגף וחזית על העיר. היתה זו הפעם הראשונה
בהיסטוריה שערכו נסיון להעלות טנקים בשפת הים אל מול פני התנגדות האויב.
ארבע תעודות עיקריות היו להתקפתנו. ראשית, רצינו לבחון את מערכת
המגן האויבת בחוף הצפון. של צרפת. שנית רצינו לבחון את יכולתנו אנו
להעלות חיל (בן מידות) וטנקים, בשפת ים התפוס בידי אויב. שלישית, ביקשנו
לגלות בדרך של קרב ישיר באויר מה היא עצמתו הממשית של חיל האויר
הגרמני במערב אירופה. ורביעית, קוינו להרוס תחנות אלחוט, סוללות אנטי
מטוסיות וכדומה לזה אשר באויר דיאפ, ולגרום לכוחות האויב ולמתקניו נזק
גדול ככל האפשר.

מן הספר "תרגיל החזרה לפלישה" ואלס ריבורן

רופא שבא למקום הרצח זמן מה אחר ביצוע הפשע, הודיע:
המכונית נמצאה מונחת מצד הכביש נקובה בחמשים כדורים. היריות נורו ממרחק קטן, לא יותר מ-15 מטר. במקום נמצאו תרמילים מכדורים גרמנים ואנגלים. גויות הנהג שולאָרר והנוטר האמרמן, שישב על ידו, נמצאו במכונית; הגויות של ברוניה קולין ושל הנוטר וייסר נמצאו במרחק מה מהמכונית. השנים שנמצאו במכונית, מתו מיד והשנים שנמצאו בחוץ, מתו כנראה אחרי עבור דקות אחדות. בגויות הנרצחים נמצאו עשרות כדורים.
עקבות המרצחים הוליכו לכפר טירה.

ההתנפלות על פועלי יערות הכרמל, 31/III 1938

העבודה והשמירה

ביום ה', אדר ב', תרצ"ח, עבדו 20 פועלים בסלילת דרך באדמות יערות הכרמל. הפועלים היו מפוזרים לאורך של 150 מטר ועבדו בעבודת ניפוח וחפירה. ליד הקומפרסור לחיצוב עבד מרדכי באר. השמירה על העובדים היתה מאורגנת כך: השוטר המוסף הוישיריק מסוג א' נמצא במקום כשומר קבוע ואתו היו 5 שוטרים מוספים מסוג ב' ו-ג'¹ שבאו אל המקום במדים ונשק ועבדו. הנשק היה מונח בנקודה מסוימת ועליו שמר הוישיריק ששימש גם צופה על הסביבה.

ההתנפלות

בשעה 2.10 אחה"צ ניפצו הפועלים סלעים. הקומפרסור עבד וטריטר כל הזמן. בשעה 2.15, אחרי הניפוח חזרו הפועלים כל אחד לעבודתו. המטירו עליהם יריות רבות מהמדורן אשר ממערב לדרך, ממרחק של 100—110 מטר. הפועלים הופתעו מהיריות והחלו לרוץ בכיוון למחנה. הוישיריק תפש מיד עמדה ליד הנשק וענה באש. לימינו תפש עמדה השוטר המוסף הנס ברגר וגם הוא ירה אל המתנקשים. מהפועלים שרצו ועברו ליד המקום שבו נמצא הנשק, לא נשאר איש במקום. פרט למרדכי באר שעבד ליד הקומפרסור. תחת מטר יריות עבר באר אל מקום הנשק, לקח רובה, תפש עמדה לשמאלו של הוישיריק וירה אל המתקיפים.

בהתחלת ההתקפה נשארו במקום 3 שוטרים מוספים. אחד מהם — ברגר — לאחר שירה כ-10 יריות, רץ אל המחנה לקרוא לעזרה. ליד מקום הנשק נשארו איפוא רק הוישיריק ובאר שהמשיכו לירות אל המתנפלים ולהגן על הנשק. באר הספיק לירות 20 יריות עד שנפגע בראשו ונהרג בו במקום. הוישיריק המשיך לפעול יחידי. ממקום עמדתו ירה 50 יריות. אש המתנפלים רוכזה לבסוף רק אליו. השטח בו נמצא הוישיריק, היה תחת אלומת אש צפופה, אולם עמדתו היתה במחסה טוב וזה הציל אותו ממות ודאי, מה שאין כן אצל חברו המנוח. שהיה גלוי יותר ואש המתנפלים פגעה בו.

הוישיריק החל לסגת כשהמתנפלים היו במרחק של עשרות מטרים ממנו והספיק עוד לקחת אתו שתי חגורות של כדורים שהיו במקום הנשק. המתקיפים נתבלבלו ברגעים האחרונים וזה נתן שהות ואפשרות קלה יותר להוישיריק לסגת.

פעולת הכנופיה

העקבות במקום ההתנקשות הוכיחו, כי המתקיפים היו 25—30 איש שהתרכזו על פסגה ומשם עברו לחורשה הנמצאת על גבעה, ממול למקום העבודה. המתקיפים ירו כ-400 יריות. באחת העמדות שלהם נמצאה מטפחת ראש מגואלת דם רב ובמחה. בעמדה שניה נמצא סמרטוט רווי דם וגם בעמדה שלישית נמצאו סמני דם רבים. ממקום זה הובילו העקבות אל ואדי לצד דרום ובו נמצאה גוית עברי שנהרג ע"י כדור בראשו. גלגלתו היתה מרוסקת ואין ספק שמת במקום. אלא שנסחב ע"י חבריו לתוך הוואדי.

יש להרים על נס את גבורתם של החברים. מרדכי באר ודוב הוישריק.

מרדכי באר, על אף היותו במקום אשר ממנו נוח לברוח, לא נרתע מלעבור תחת מטר יריות אל מקום הנשק והשתתף עם חברו הוישריק בהדיפת הכנופיה. באר הקריב את חייו בהגנה על חבריו שברחו.

דב הוישריק מילא את תפקידו באומץ ובבטחון להפליא. הוא נהל את קרב האש והחזיק מעמד של כבוד כיחיד, לאחר שחברו נהרג לידו. אין ספק, כי פעולתו של דב הוישריק צריכה להרשם כמעשה גבורה.

פעולת שני החברים האלה הצילה את יתר החברים מאבדות ומאסונות נוספים.

ההתנקשות בדרך ליערות הכרמל, 15/VIII 1938

הנסיעה לעיר וחזרה

ביום ב' י"ח אב תרצ"ח בשעה 7 בבקר יצא משמר בן ששה נוטרים בפקודו של משה בלט במכונית מיערות הכרמל לחיפה, כדי להביא מצרכים למקום, כדרכם אחת לשבוע. כל נוסר היה מזוין רובה, ולמ. בלט היה מאוור מהיר. בשעה 2.40 אחה"צ יצאו מאחותה בדרך שחזרה ליערות הכרמל. ליד הנהג י. וולהנדלר ישבה אהובה אוסטרמן (בגלל הרייונה). על גבי חבית נפט שמאחורי הנהג ישב הנס ברגר וצפה קדימה. משה ודב הוישריק ישבו בקצה המכונית וצפו אחורנית.

הפעם נסעו מאוחר מכרגיל. פועלי קרמן הערבים לא נראו בעבודה במטעי הטבק כדרכם, אבל לא הושם לב לכך. המכונית הגדולה בת 5 טון ששכרו בחיפה בגלל קלקול מכוניתם) שהיתה עמוסה חפצים ואחד עשר נוסעים נסעה לאטה בדרך בלתי כבושה. בין הגבעות, מקום שהדרך מוליכה בין שתי גדרות אבנים, הונח מוקש, שחוטטו נמתחו לצד עמדות הערבים. המוקש לא התפוצץ ואיש מהנוסעים לא הרגיש בו. אף לא שמעו כל יריה מאז צאתם מאחותה. ואולם לבן של הוישריק, למוד הנסיון, ניבא לו רעות. כחמשה רגעים לפני ההתנקשות, סמוך למקום בו נפלו הארבעה, אמר: "חברים, זה שנתיים שקרה המקרה עם המרמן".

ההתקפה

בשעה 3.10 בערך, בהגיע המכונית מול הכניסה אל הואדי קליך, הנוטה מערבה, כחמשים מטר דרומה ממקום המוקש, הופתע המשמר בהתקפה חזקה. יריות נתכו מכל הצדדים, מבלי שיראה איש מהמתקיפים. הנהג נפצע בכף ידו הימנית ובעל כרחו העמיד מיד את המכונית. החברים קפצו מהמכונית ותפשו עמדות בשפת הדרך המזרחית, בשטח מת" כלי מזור. חברים אחדים השיבו מיד אש, אולם מסתבר שלא ראו כל מטרה. מטרים אחדים מהמכונית, מאחורי שיחים, היתה לערבים עמדה בנויה אבן ומתוכה ירו למול המכונית מפנים. מיריות אלה נתקלקל לבסוף זמנו. הכנופיה מנתה כמה עשרות איש שתפשו עמדות טבעיות ובנויות בצל שיחים 'עצים, ירו יריות מכוונות, והצמידו את המתגוננים אל הקרקע. מדי הגלות איש נופיה היו החברים יורים אליה, אולם פעולה של תנופה לא העיזו לעשות בגלל יעוט מספרם ביחס למתקיפים, גם בגלל היותם מוקפים ומפני שהמפקד בלט, לא צה להפקיר את החברות ואת החברים שנפצעו בינתיים.

יתכן, כי אחדים מהחברים נפצעו עוד בהיותם במכונית מבלי שירגישו נפציהם. הנשים צעקו. אוסטרמן הרגיע את אשתו. המכונית ספגה עשרות יריות. י הרדיטור נתזו וגרמו כויות לשוכבים על ידו. מ. בלט עבר מאחורי המכונית לצדה קדמי כשאקדחו בידו. הוא חיפש מוצא לפעולה ונתן הוראה לירות בתוקפים שיראו.

בוכבינדר קרא בהתרגזות: "מוכרחים לעשות איזה דבר, אני פצוע" ובהתקרבו לעבר משה והנס, פגע כדור בראשו והרגו. מיד נפגע גם הנס בשכבו מתחת למכונית. הוא ומשה עברו תחת המכונית לשפת הדרך המערבית. כאן היה גם הוישיריק. אשר כהנא שוחל לידם נהרג בלא הוציא הגה מפיו. היריות תכפו. עכשיו נהרג גם ליאון אוסטרמן. משה ירה עוד יריות אחדות, הפסיק ואמר כמתיאש: "אנו אבודים, אנו אבודים!". אז קפץ הוישיריק מהדרך למדרון ורץ לעבר הוואדי כשיירות מתקיפים מלוות אותו. מיד קפץ גם הנס אל המורד וברוצו אל הוואדי קראו הוישיריק לעזרה. כאשר קרב אליו, מצאו מתאבק עם איש כנופיה שהוציא את הרובה מידו וקורא אליו בגרמנית: "הרוג אותו. הוא חטף את הרובה שלי!". הנס קירב את רובהו אל איש הכנופיה, רצה לירות, אולם הרובה לא פעל. הנס חזר על זה פעמיים ואז נוכח, כי המחסום נסגר ולכן אין כדור בקנה. מיד תיקן, ירה באיש הכנופיה והרגו. שניהם נדברו להתקדם הלאה בואדי. וכך עשו. כל הזמן היה הוישיריק רוטן: "הכלבים, החזירים, הם קטעו לי אצבע!"

עזרת הצבא

בינתיים גברו היריות. נשמעו גם יריות ממכונית ירייה, אולם השנים לא העלו בדעתם, כי צבא הגיע במהירות כזו. שלושה מהכנופיה שברחו מפני הצבא ועברו על יד הוישיריק והנס. ירו אל השנים. הוישיריק נהרג והנס נפצע בכתפו הימנית. הנס ירה אל המתקיפים בהשעינו את הרובה בכתף השמאלית, הפיל שנים מהם והשלישי ברח. הנס עלה כמה מטרים בכיוון לדאמון, שכב מאחורי שית, כשכתפו השותחת דם מורמת על אבן וראת אנשי כנופיה בורחים.

לאחר זמן שמע הנס חיילים מדברים ומתקרבים אליו. אנב בדיקה וחיפוש. הוא קרא לעזרה. אחד החיילים אמר: "הוזהר, אל תאמינו לו!". החיילים חקרוהו בשכבם, מבלי להתקרב אליו והפצוע קרא אליהם: "עזרו לי, אני שוטר מוסף מיערות הכרמל, פצוע". נגשו אליו ואספו אותו.

יחידות הצבא שהגיעו למקום היו מהצבא החונה בעוספיה. מרחק של 4 ק"מ בערך ממקום ההתנקשות. לשמע היריות יצאו מיד לדרך. הם פגשו בערבים ושאלו אותם על מקום היריות. אולם אלה הטעו אותם. עם כל זאת יצוין, כי כעבור רבע שעה לאחר התחלת היריות, השיג הצבא את הכנופיה ונכנס עמה בקרב. סמוך לכך הגיע גם משמר צבא מחיפה. הצבא קרא לאוירונים. הכנופיה נמלטה לוואדי קלית. שנים מאנשי הכנופיה נמצאו גוססים בואדי. את יתר ההרוגים, שנראו קודם לכן, לקחה הכנופיה אתה. שנים נשבו חיים. אחד שכב והעמיד פנים כמת. עליו היה הרובה של אחד החברים (אוסטרמן). שבריתו נשבר, שתי אשפות כדורים, פגיון ותיק של אקדוח מאוור. חייל נגע בו בכידונו ונוכח שהוא חי. אחר כך הודה, כי הוא חבר בכנופיותו של אבו-איברהים. גם הערבי השני עשה את עצמו מת. כאשר עברו על פניו קצין וחייל, הרגישו, כי הוא מכוון את רובהו אליהם. החיל ירה בו ופצעו. כשהובא לתוך המכונית ליד הנוטרים ההרוגים, הצביע בידו על הדם ואמר בשויון נפש "כולו משאן אללה!" ("הכל למען אללה!").

חלק מאנשי הכנופיה לבש בגדי חקי. אחד ההרוגים היה לבוש מעיל של מחלקת המכס הממשלתי. אצל אחד נמצא ילקוט-שכם מעור ובו יומן ורשימות בערבית. כנראה שימש מזכיר הכנופיה. הכנופיה השאירה בואדי רובה גרמני, רובה תורכי, שני מאוורים ותחמושת.

במחנה ביערות הכרמל

החברים ביערות הכרמל שמעו את חליפת היריות והחלו מיד לחקור לגורל המשמר. בראותם, כי אינו חוזר, שיערו שקרה דבר מה בדרך. החבר אליעזר (קורפורט) הנוטרים במקום), ארבעה חברים ואתם רופא המקום, יצאו ברגל אל מקום הקרב

מרחק של ארבעה קילומטר וחצי בערך. כשהגיעו אל המקום ראו, כי מהאווירונים ירו אל הכנופיה, תוך רדיפה אחריה. הצבא חיפש בואדי. הרופא והחיילים טפלו בפצועים. משה ובוכבינדר נמצאו הרוגים בואדי, כחצי קילומטר מהדרך, לא רחוק מגויתו של הווישריק ומהגס ברגר הפצוע. יתר ההרוגים ושתי החברות הפצועות (שמתו אחד כך בבית החולים) נמצאו ליד המכונית.

סיכום

(א) אין שום ספק בכך שהמשמר הורכב מחברים אמיצים ומנוסים, אולם, הנשים והבלתי מזוינים הכבירו ביותר על התגוננותו ועל פעולתו. המשמר לא רצה להתרחק מהם ולהפקידם. פעולות המשמר הקפיצה מהמכונית ותפישת שפת הדרך המזרחית היו פעולות נכונות, אף כי ההתקפה באה בחטף.

(ב) לכנופיה היו יתרונות חשובים לגבי הנתקפים. מספר אנשיה היה גדול כמה וכמה ממספר הנתקפים. היא תפשה מקומות נוחים ומתאימים לבצוע ואנשיה יכלו לירות ממחבואים מבלי להיראות לעיני הנתקפים. לפי תכונת מקום ההתקשות עלה בידי הכנופיה לחסום כל דרך בפני נסיגה ופריצה. בהסתדרה, התכוונה הכנופיה למנוע עזרה מהירה מצפון (חיפה) ומדרום (מהיערות ועוספיה). היא רבצה גם בואדי, כדי להשיג את החברים באם יסוגו דרכו ברגע האחרון. בואדי, חשבה הכנופיה, תקל עליה פעולת ההשמדה.

(ג) החברים שנפלו משמרת ההגנה, נאבקו בגבורה עם האויב אך לא יכלו לו.

מפקח המשטרה מר סנדרס על מעשהו של הווישריק

מרכז משטרת ארץ-ישראל

ירושלים, 17 למאי 1938

מס' א/1799: השוטר המוסף דב הווישריק.

1. שמחתי מאד בקראי דו"ח מיוחד על התנהגותך ב־31 למרס 1938 בשעה שאתה וחבריך, נוטרי יערות-הכרמל, הותקפתם ממארב ע"י כנופיה גדולה של ערבים מזוינים.

2. הנני מביע לך את ברכתי לכשרונך ועוז רוחך בהדיפת התוקפים.
3. אומץ לבך הציל את פלוגתך מהשמדה. תהיה למופת מלהיב את יתר אנשי המשטרה בתפקידם הקשה של הגנה על נפש ורכוש בימי מהומות אלה.
(חתום) א. סנדרס, המפקח הכללי

צואת הנוטר ד. הווישריק *

דב הווישריק

יערות הכרמל חיפה, ת. ד. 466

צואה

הואיל ויתכן, כי כנוטר וכיהודי אפול במלחמה למען ארץ ישראל, הנני מבקש מאת המוסדות המוסמכים למלא את בקשותי האחרונות:

- (א) רצוני להקבר על גבעה ביערות-הכרמל.
  - (ב) את הורי האומללים אבקש להעלות ארצה, לאחר שאנכי, תקותם היחידה, לא אוכל לדרוש את עלייתם. יואילו גם לעזור להם בהשתדלותם להסתדר בארץ.
  - (ג) מעט הרכוש שיש לי ימסר, כמובן, להורי.
  - (ד) רצוני, כי אחי ימשיך בקשרי בחוזה עם חברת יערות הכרמל.
- תחי, תגדל ותשגשג מולדתנו העברית!

דב (ברק) הווישריק

ערות הכרמל, 1937.

(*) הציאה נכתבה גרמנית ונועדה ע"י המנוח לסוכנות היהודית ולחברת יערות הכרמל.

מלחמות שאול ודוד

(לפי הרצאה)

א. פרשת שאול

תקופת השופטים תקופה של חשכה רבה היא. בהתפור העם ובחידול ריכוזו המוסרי-דתני, וחלל גם הכוח הפיסי, המאחד את השבטים כולם לעם אחד; ובחידול הכוח הזה, בהיות כל שבט שוכן לבדו, אחד עובד את הבעל בדרום, ורעהו עובד את הבעל בצפון, והיה, כי יבוא צר ואויב על שבט אחד, ולא חשו שאר השבטים לעזרתו. ימי השופטים היו ימי חשכה, ימי ירידה מוסרית-דתית רבה, ועל כן גם ירידה מדינית, וימי לחץ כללי מצד כל השכנים מסביב — במזרח, בצפון, במערב ובדרום.

אנו יודעים, שבצפון רבתה הטמיעה. הגליל הזה נקרא תמיד גליל-הגויים, כי רבו שם הגויים יותר ממקום אחר. בעמק יזרעאל, זו הדרך הבינלאומית החשובה, נשארו מובלעות חשובות מאוד. בית-שאן שייכת לנכרים: פעם למצרים, פעם לפלשתים. משערים, שרק עם נצחון דבורה נכבשו תענך ומגידו. במזרח המצב רע עוד יותר. מסופר בתנ"ך (שופטים ח'): כשעבר גדעון את הירדן ובא לשתי הערים העבריות, סוכות ופנואל, סרבו יושבי שתי הערים האלה לעזור לו. כי זהו מצבן הגיאוגרפי: שבטי בני-ישראל שבעבר הירדן מופקרים. גדעון, שעבר את הירדן, ישוב מחר מערבה — ושוב יבואו כל מיני נוגשים, כנחש מלך בני עמון (שמואל א' י"א), למשל. על כן נמנעים תושבי סוכות ופנואל מלעזור לגדעון ומהבעיר את חמת שכניהם עליהם. בדרום — ידוע מסיפורי שמשון, שיהודה משועבדת לפלשתים. כשמשון מסתתר ביהודה, אומרים לו אנשי יהודה כדבר מובן מאליו: „הלא ידעת כי מושלים בנו פלשתים, ומה זאת עשית לנו?" (שופטים ט"ו, י"א). יהודה משועבדת לפלשתים, כי יהודה מנותקת מכל ישראל. הרצועה המפרידה מתחברת משתי מובלעות עיקריות: היבוס, יושב ירושלים, והכנעני, יושב גזר וסביבותיה. בין גזר והים יושב דן, הלא הוא השבט שסבל בכלל יותר מכל השבטים. פלישת הפלשתים באה מן המערב בשעה ששבטי ישראל פלשו מן המזרח. צרעה ואשתאל הן כל נחלת דן — ומובן שדן עוד יושב באהלים („מחנה דן" — שופטים י"ג, כ"ה), ומחפש לו נחלה בצפון.

שונה קצת המצב אחרי נצחון דבורה. שחרור העמק פינה את הדרכים לצפון. בשירת דבורה (שופטים ה') עדיין יושב דן בדרום — בשעה שבזמן מאוחר יותר שומעים אנו, שהוא יוצא צפונה (שופטים י"ח). נצחון דבורה אולי פינה את הדרך, אך אירי לה לאותה נחמה שמצא דן בצפון, בשעה שעליו לעזוב את נחלתו בדרום. הקשה באויבים — הפלשתים, כאמור, שולטים הפלשתים ביהודה, אין ידיעות שהם שולטים בהר אפרים, בגרעינה של ממלכת ישראל לעתיד. הארכיאולוגיה יודעת, שהם שולטים אולי בבית-שאן, זה המבצר החשוב, הסוגר את העמק בפני עבר-הירדן. האסון האחרון, גרם סף-סוף לוויתורו ההיסטורי של שמואל ולבחירת מלך בישראל, — מידי הפלשתים בא: מלחמת אפק, מות בני-עלי, שביתת ארון הברית (שמואל א' ד'). אפק — מקומה בסביבות ראש-העין — ולא חשוב אם זה דוקא מגדל-צדק או לאו, — על כל פנים מקום זה שימש שער חשוב. כי בימים ההם נחשב גם הירקון לנהר, והדרך שבאה מן הצפון לדרום נתקלה כאן בנהר. ראש-העין עומדת בשער הצר שבין הנהר ובין הירקון, היתה זו הדרך הטבעית בשביל הימים ההם, ואותו מבצר

מַלְחָמוֹת הַשְּׁחָרוֹד
וְיִסּוּד הַמַּלְכוּת

פלשתיים —
 מחנה פלשתיים ••
 שאול =
 מחנה שאול ••

קדום, אפק, נמצא שם. המעיין במפה יראה, שמקומו בדיוק מול שילה. כי שילה עמדה מול אותו פתח מפורסם, ואדי באלוט, שהוא הדרך הטבעית מן השפלה אל ההר. אחד המקומות בואדי הזה הוא „אבן העזר“. אין לנו ידיעות, איה המקום הזה. עצם השם אבן-העזר רומז אולי על איזו במה, שלא נשאר ממנה כל שריד. על כל פנים באבן-העזר חנו ישראל, ובאפק חנו הפלשתים, ושם היתה התבוסה הגדולה — כי אחרי המלחמה הזאת פרצו הפלשתים להר, החריבו את שילה, ששם היה מרכז הארץ בימים ההם, — ומינו נציבים בכל ההר, בימי שאול נשמע, שבגבע יש נציב פלשתים (שמואל א' י"ג, ג'), שגם בגבעת-האלהים מושלים נציבי פלשתים (שם י' ה'). אין אנו יכולים לומר בודאות אם גבע וגבעת האלהים הן שתי נקודות נפרדות, על כל פנים כאן נציב פלשתים וכאן נציב פלשתים.

מה גרם לכך שהפלשתים יכלו להשתלט על ההר? ידענו שאבותינו כבשו את ההר ולא כבשו את השפלה, „כי רכב ברזל להם“ (שופטים א' י"ט). רכב ברזל זה, נשק קשה ומסוכן היה; כשורות-חזית של עגלות כאלה, לאורך עשרות עגלות, פורצת לתוך שורות של רגלים, קשה לנו לתאר כנפשנו את הבדוי הרגלי עומד בפני הסתערות זאת של „טנקים“. אבל אין רכב זה יכול לפעול בהר. כי בהר, אפילו אם יש בו דרכים יפים למעבר הרכב הזה, אין מקום לשורת חזית, אלא לכל היותר לתנועה בשורה עורפית, ועל שורה עורפית נקל להתגבר מן המארב. על כן כבשו אבותינו את ההר, ולא כבשו את השפלה, „כי רכב ברזל להם“, והנה באים הפלשתים וכובשים גם את ההר — ושוב, כאשר לפלשתים יש ברזל, — וזהו המכריע. ארץ ישראל, כל שכן עם ישראל, רחוקים עוד מכניסה שלמה לתקופת הברזל. יש אומר, שבאנו מן המדבר בתקופת האבן שלנו, ויש אומר שבאנו בתקופת הברונזה שלנו. האמת היא, כנראה, שבאנו בתקופת האבן והברונזה גם יחד⁽¹⁾. אנו יודעים גם על חרבות צורים (יהושע ה', ב') וגם על נחש הנחושת (במדבר, כ"א, ט'). הברונזה תצלה לנשק פחות מברזל, כי רכה היא יותר מדי. רק העם שיש לו ברזל יש לו נשק מכריע⁽²⁾. והפלשתים הביאו אתם את הברזל, וזהו אחד מסודות נצחונם. וכיצד השתמשו בסודם זה? ידוע הקטע בספר שמואל בענין הברזל: „וחרש לא ימצא בכל ארץ-ישראל, כי אמרו פלשתים: פן יעשו העברים חרב או חנית, וירדו כל ישראל הפלשתים ללטוש איש את מחרשתו ואת אתו ואת קרדמו ואת מחרשתו. והיתה הפצירה פים למחרשות ולאתים ולשלש קלשון ולהקרדמים ולהציב הדרבן. והיה ביום מלחמת ולא נמצא חרב וחנית ביד כל העם אשר את שאול ואת יונתן ותמצא לשאול וליונתן בנו“. הפסקה הזאת מדברת כבר בתקופת שאול, אך משקפת היא את המצב שלפניה. אין חרב-ברזל לישראל, ואפשר שאין להם גם חרב של נחושת. ולא חשוב לנו כאן, מניין חרב לשאול וליונתן — אם בקניה במחיר גדול, ואם במתנה. אבל הענין כולו חשוב מאוד מבחינה תרבותית ומבחינה כלכלית. אכן, אם הוצרכו אבותינו לרדת אל הפלשתים ללטוש את כליהם, סימן שיש להם כלי ברזל. כלומר, כלי החקלאות היו כלי ברזל, — והיתה זו התקדמות רבה מאוד בחקלאות הארץ. אפשר שהיה זה גם אחד הפתחים לקראת נשק-הברזל. אפשר שברומן שלו „שמשון“, כיוון ז'בוטינסקי אל האמת, כששם בפי שמשון בצוואתו את הדברים: „אספו ברזל“, כי הברזל ודאי היה מן הגורמים המכריעים באותה תקופה.

מה היה איפוא על ישראל לעשות? — בא המפנה אל המלכות. השופט הוא השולט בתוקף גבורתו האישית. עליו תצלה רוח ה' בשעה שהאסון כבר בשער, ואז אולי יתקע בשופר, והאכרים יטשו איש את מחרשתו ויתלקטו אליו. אבל

(1) התקופה ה„כלקוליתית“.

(2) בעיניים אלה — עיני ב. מערכות „חוב“ י"ח-י"ט עמ' 42 בהערה שלישית במאמרו של ד"ר פולוצקי, „מערכות מגידו וקדש“ — המער.

מה ערך לצבא של אכרים. ללא אימון וללא תרגול? לא כן המלך: הוא לא יתמהמה עד בוא האסון. המלך מארגן את הצבא ומאמנו מראש, ויש לו גרעין חשוב של צבא של קבע, נוסף על האכרים שיעזבו איש את מחרשתו, בבוא האסון. ועוד זאת: המלך הוא סמל — אגב, סמל של קבע, לדור ולדורות, וזה יתרונו. אין זה מעניננו כאן לברר את פרשת ההתנגדות למלוכה. שמואל הסכים סוף־סוף, וצריך היה רק למצוא את האיש המתאים.

עלייתו של האיש המתאים חלה בצורה הדומה מאוד לעלייתם של השופטים בזמנם. שאלו עלה למלוכה עם עליית נחש העמוני על יבש־גלעד (שמואל א' י"א). מזה שנים רבות. מ"מלחמת־האזרחים" הקשה בישראל, מלחמת הפלגש בגבעה, קרובים היו בני־בנימין לאנשי יבש־גלעד, כי לקחו מבנותיהם לנשים (שופטים כ"א, י"ב). וכשבא האסון על יבש־גלעד, באו השליחים ישר לגבעת שאול³, למרות המרחק הגיאוגרפי. שאול אינו אלא אכר (פלח) צעיר, העובד בשדה, ואין איש הולך לקרוא לו. הזקנים נתאספו וממדרים בבכי, כי אבדה מהם עצה. כי לא מקרה הוא. שנחש העמוני, אשר עלה מרב־ת־עמון — היא עמאן של זמננו — על יבש־גלעד, עושה בכל הגלעד כאדם העושה בתוך שלו; אין זה מקרה שהרשה למשלחת לבקש עזרה: יודע הוא שאין עזרה. כי אולת יד ואפס עצור ועוזב בישראל; יודע הוא, כי אנרכיה בישראל, וכל איש הישר בעיניו יעשה. כי פלשתים שולטים בישראל וכל שבט דואג רק לעצמו. אולם, כאשר יקרה לעתים קרובות בעת אסון, תצלח רוח ה' על האיש הראוי לכך, — ושאלו הוא האיש הראוי לכך. וכשהוא חוזר לעת ערב מן השדה ושואל: "מה לעם כי יבכו?" (שמואל א' י"א, ה') — ומספרים לו מיד נעשה שאול בחזקת גדעון, שאול בחזקת שופט. כך עולה שופט לגדולה. ויפקדם בבזק — מול יבש־גלעד בעבר הירדן המערבי (כיום ח'רבת אבזק, היא בזק הקדומה). תקיעת השופר אוספת את כל העם לבזק. בבזק עורך שאול את צבאו, עובר את הירדן מול "ואדי־יאבס" ומתקיף את עמון ביבש־גלעד. אחר הנצחון חוזרים אנשיו בדרך הגלעד, כי הם רודפים אחרי האויב, עד שהעמונים נסגרים ברב־ת־עמון. משם עברו אל ארצם בדרך הרגילה, מול פני יריחו, ליד הגלגל. בגלגל מושחים בני ישראל את שאול למלך. מעתה יש מלך בישראל.

ורק עכשיו נגשים אנו, בעצם, לבירור פרשת מלחמותיהם של המלכים הראשונים.

צבא קבוע

ראשית מעשהו של שאול: הקמת צבא של קבע. "ויבחר לו שאול שלושת אלפים מישראל" (שמואל א' י"ג, ב'); "וראה שאול כל איש גבור וכל בן חיל ויאספהו אליו" (שם י"ד, נ"ב). מה שאין שופט מקרי וארעי עושה, יעשה המלך. צבא זה צבא שכירים הוא, אבל שכירים מישראל. רגילים לקשר את המושג "צבא שכירים" בנכרים דוקא, אולם שכירים זרים מופיעים רק עם התחזקות המלוכה והתעשרותה. בימי דוד נשמע על הכרתי והפלתי "וכל הגתים אשר באו ברגלו מגת" (שמואל ב' ט"ו, י"ח). עתה, עם ראשיתה של הממלכה הדלה, אין למלך ישראל אלא שכירים מבני עמו. אולם הצבא העיקרי, בכל הזמנים, הוא בכל זאת הצבא המגויס לצרכי מלחמה. "ושאלו תקע בשופר בכל הארץ לאמר: 'שמעו העברים!...' ויצעקו העם אחרי שאול" (שמואל א' י"ג, ג'ד). "וישמע שאול את העם" (שם ט"ו, ד'). במידה שהיומה היתה

3) ואשר למקום יבש־גלעד: בערך מול טירת צבי, יורד מהרי הגלעד ואדי עמון, בשם "ואדי יאבס" — הערבים שמרו בשמו של הואדי את שמה של העיר. יש שם כמה חלים, ואשר לגבעת שאול — היא בסביבת ירושלים. במעלה הכביש לרמאללה, בחצי הדרך, רואים את התל "תל אל־פול", היא גבעת שאול.

בידי המלך המזעיק את עמו, היה בוחזר לו את העונה המתאימה ביותר לעם חקלאים, עת פחיתת העבודה בשדות. מבחינה צבאית היו קוראים לעונה זאת "עת צאת המלכים" (שמואל ב' י"א, א') — לעת צאתם למסע⁴;

דוגמא יפה לשימוש בשני מיני הצבא, השכירים — עבדי המלך, והאכרים המזעקים, מתקופה קצת יותר מאוחרת, מימי מלכות דוד, נשמרה בשמואל ב' כ' ד'—ו': "ויאמר המלך אל עמשא: הוצק לי את איש יהודה, שלושת ימים ואתה פה עמד. יולך עמשא להזעיק את יהודה ויאחר מן המועד אשר יעדו. ויאמר דוד אל אבישי: עתה ירע לנו שבע בן־בכרי מן אבשלום. אתה קח את עבדי אדוניך ורדף אחריהם... ויצאו אחריו אנשי יואב והכרתי והפלתי"⁵.)

שאל מתכונן, איפוא, מיד לקראת הצפוי לי; כי משיחת מלך — פירושיה היה מרד. הפלשתים ידעו זאת. ומן הרגע הזה הכרח הוא שתבוא ההתנגשות. קשה היום לקבוע, כיצד התחיל הדבר, כתוב במקורותינו שבני ישראל הם שהתחילו בהתנגשות. "ויך יונתן את נציב פלשתים אשר בגבע" (שמואל א' י"ג, ג'); והפלשתים עולים בצבא רב כדי לנקום. יתכן, שהיה כך, אבל יתכן גם אחרת. היה זה דבר שבהגיון שהפלשתים יעלו על ישראל ברגע שימשח עליהם מלך, עוד נשמע ספור מעין זה: כשימשחו ישראל את דוד למלך על כל ישראל, מיד יעלו עליו הפלשתים (שמואל ב' ה' י"ז). כשדוד יושב בחברון, כנתינים של הפלשתים הוא יושב, כואסאל. ראש שבטו הוא, איננו מלך ישראל, אבל ברגע ששבטי ישראל ימשחוהו למלך, מלך על כל ישראל. מיד יעלו הפלשתים על ירושלים, לא מן הנמנע הוא, שגם כאן קרה כך. והנה מתברר שבמלחמה הראשונה הזאת יש לו לשאול צבא קבוע לאלתר, הוא מחלקו לשניים: חלק עמו וחלק עם יונתן בנו. "ויהיו עם שאול אלפים במכמש ובהר בית־אל ואלף היו עם יונתן בגבעת בנימין" (שמואל א' י"ג, ב'). גוש בית־אל — מכמש, שאול עומד בו; גוש גבעת־בנימין (ולא חשוב הרבה, אם זוהי גבעת־שאול או גבע שהיא מול מכמש) — בידי יונתן הוא. וגם הדרכים מכאן מזרחה, עד יריחו והגלגל, בידי ישראל הן. במזרח אין ברגע זה כל התנגשות, מפני שאין אויב, האויב אינו יורד עדיין לבקעת התיא, — והחזית מופנית מערבה.

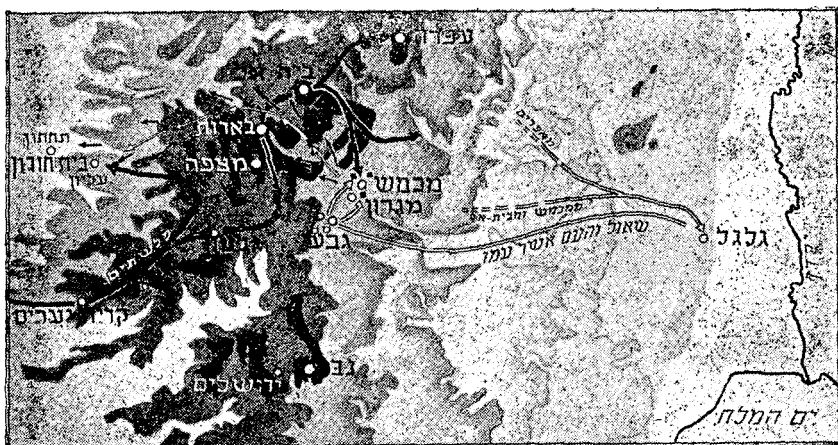
המלחמה הראשונה בפלשתים

הפלשתים באו מארצם. דרכם עוברת את בית־חורון. וכדי שתובן חשיבותה של מכמש ראוי לזכור, כי זוהי הדרך הקדומה מן המערב למזרח. דרך ירושלים־יפו לא עברה אז את באב אל־זואל, — אלא מירושלים עלתה בדרך פרשת המים צפונה, עד סביבות הרמה (לפני רמאללה) ומשם נסתעפה שמאלה, לבית חורון, מקום בו ירדה מההר, דרך גמזו ולוד, ליפו. על כן היתה פה, כרמה, פרשת דרכים חשובה מאוד, הצטלבות של דרך פרשת המים העיקרית (שכם) — בית־אל — בארות — הרמה — גבעת־שאול — ירושלים — חברון — באר־שבע — מצרים) — והדרך המזרחית המערבית (יפו — בית־חורון — הרמה — מכמש — יריחו — גלגל — עבר־הירדן). ברצות בעשא בן אחיה מלך ישראל להציק לאסא בן אבים מלך יהודה, (מלכים א' ט"ו, י"ז), "ויבן את הרמה לבלתי תת יוצא ובא לאסא מלך יהודה"; כי אם סותם מלך ישראל את הדרך הזאת, הרי סגורות בפני מלך יהודה גם הדרכים המסתעפות ממנה מערבה, מזרחה וגם צפונה, — וזו חשיבותו של מעבר מכמש. והנה כשם שתחילה עומד שאול בגוש בית־אל — מכמש, כך ברגע שבא אויב הזק, והוא מוכרח להסוג, — משתלט האויב על הגוש הזה עצמו בית־אל — מכמש.

4) ראה הערתו של ש. ייבין בקובץ התברה העברית לחקירת א"י, התרצ"ה, עמ' 152.

5) ביחס לכל פרשת מבנה־הצבא בישראל הקדמון — עיין גם בקובץ "בימי מערכות", במאמרו של ד"ר אליהו אוארבך ("צבא ישראל בתקופת התנ"ך"), עמ' 72—71 — הפרק "הרכב הצבא"; ועמ' 64 — הפרק "מספרי הצבא בישראל".

מעבר מזה בגוש הדרומי, גוש גבע-בנימין, עומדים אנשי שאול. „ובין המעברות... שן הסלע מהעבר מזה ושן הסלע מהעבר מזה, ושם האחד בוצץ ושם האחד סנה“ (שמ"א י"ד, ד'). זהו מעבר מכמ ש המפורסם, אשר יונתן ונערו יתקיפו בו את חיל המצב, יתחילו במלחמה ויעשו ישועה גדולה (שמ"א י"ד, ט). הפלשתים הנסוגים יסגו שוב לבית-אל. כיום קשה לנו לתפוס את חשיבותה של בית-אל, מבחינה טופוגרפית היה עליהם, בעצם, להסוג מערבה. האויב הנסוג מכאן, יורד לבית-חורון, ישראל רודפים אחריו עד אילון. דרך זו כבר נודעה בתולדות ישראל. אבותנו כבר רדפו פעם אחת דרך בית-חורון ואילון: בהתקפה יהושע בן נון את אנשי הקואליציה הדרומית, שצרו על גבעון (י) (יהושע י) — מעבר לנבי סמויל — ברחו גם הם בכיוון לעמק אילון. וירועה המליצה היפה: „שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון“ (שם, י"ב). עמק אילון הוא העמק שהנוסעים בימינו מירושלים לתל-אביב חוצים אותו. הוא עמק לטרון. הוא בולט יפה לעיני הבאים לקבאב, הרואים מרחוק את לטרון ומחנה הריכוז, וכל עמק אילון פתוח לפניהם. העמק הזה הוא, כמובן, במורד, — והאויב, הבורח מן ההר והיורד מן ההר במורד בית-חורון (על כן יש בית-חורון עליון ותחתון), ימצא בעמק רחבי-ידים, הנותן לו את האפשרות לארגן מחדש את צבאותיו. זוהי הדרך שבה רדף שאול אחרי הפלשתים, עד אילון. העובדה שליד אילון חדל לרדוף היא טבעית עד מאוד מבחינה גיאוגרפית-טופוגרפית. ברדתו לשפלה, בהתקרבו לגבול גור (כי גור סוגרת את עמק אילון בדרום), הגיע אל ארץ זרה, וכן פתוחה ושטוחה.

הניצחון במכמש. קוים שחורים — מסע הפלשתים; קוים בהירים — מסעות ישראל. חצים שחורים — בריחת הפלשתים; בהירים — רדיפת העברים.

זו היתה המלחמה הראשונה. על שאר המלחמות אין לנו אלא רשימתן הקצרה. (שמ"א י"ד, מ"ז): „וילחם סביב בכל אויביו: במואב ובבני-עמון ובאדום ובמלכי צובא ובפלשתים, ובכל אשר יפנה ירשע“. כיוון שבמלכות דוד נשמע שוב על מלחמות בעמים אלו, ודברים מפורטים יותר, על כן לא נעמוד על מלחמותיו אלו של שאול. יש מפקקים באפשרות האוביקטיבית, ששאול ילחם מלחמות תנופה כל-כך מרחיקות.

- (6) אשר לצד הסקטי של מעשה בוצץ וסנה עיין ברשימה: „בעקבות שאול ויונתן“ („מערכות“, חוברת ב—ג), בקשר עם מקרה רב ענין, אגב כיבוש מכמש במלחמת 1918.
- (7) עיין: ש. ייבין, „כיבוש הארץ“, (ב„מערכות“ כ"ד—כ"ה 64'65) וכן המפות.

אך יש ענין בדבר אחד: "ויעש חיל ויך את עמלק" וגו' (שם, מ"ח). הרוצה להבין פסוק זה כפשוטו שומע שעמלק שוסים את ישראל. שבט בדוי זה החונה בנגב מתקיף פעם בפעם איזו עיר, שובה שבי, שורף ערים וכפרים. על כן, לאחר שגמר המלך את מלחמות המגן שלו, יוצא הוא למלחמת תנופה, לתקוף את האויב הזה. אך הפסוק הנ"ל אינו אלא סיכום קצר של פרשה הרבה יותר מענינת, של פרשת מלחמת עמלק. כולנו יודעים את הענין. בספר שמות (י"ז, ח'ט"ז) מסופר: "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. ויאמר משה אל יהושע: "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק... והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח ידו וגבר עמלק.. ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב". ויאמר ה' אל משה: כתוב זאת זכרון בספר ושנים באזני יהושע, כי... מלחמה לה' בעמלק מדור דור", והנה, אם "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", מדוע יש לזכור את הדבר הזה לדורות? מה השנאה הזאת? אלא שבתורה (דברים כ"ה, י"ד-י"ט) נשתמר גם נוסח אחר, שונה במקצת, של מעשה עמלק, והוא, כנראה, הנוסח ההיסטורי: "וזכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים. אשר קרך בדרך ויזנב בך את כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע, ולא ירא אלהים. והיה בהניח ה' אלהיך לך מכל אויבך מסביב בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, לא תשכח". כאן סוד השנאה. וזה היה מעשה עמלק. כל שכן כשפשיטותיו ופגיעותיו במשכו גם אח"כ, בשבת ישראל על אדמתו; ממש — מדור דור, הגיעה השעה למלחמת תנופה, — ומלחמת התנופה הראשונה לעם ישראל לא תהיה מלחמת שלל, אלא מלחמת-מצוה. מלחמה קדושה של נקם, של מתגוננים, מלחמת רעיון. על רקע זה יובן הסכסוך בין שאול ושמואל בשל ענין השלל: הנביא סימל כאן את הרעיון, והמלך לא נהג אלא כבשר ודם.

אחר-כך — תבוא מלחמת עמק-האלה. שם העמק הזה בערבית — ואדי סנט. כתוב במקורותינו (ש"מ"א י"ז, א'), שהמלחמה היתה בעמק-האלה, בין שוכה ובין עזקה באפס דמים. עזקה — בקצה אחד של עמק האלה. שוכה — בקצהו השני. עמק האלה נמצא בצומת, בין ירושלים לבין גת, וכל ארץ פלשתים. קל לראות את חשיבותו של עמק-האלה. זהו מעבר מארץ פלשתים להרי יהודה. עמק יפא זה, — החוצה אותו צפונה עובר בדרך הטבעית בין צרעה ואשתאול על יד הרטוב ומגיע לדרך יפו-ירושלים; אפשר גם להגיע לנחל שורק — גם זו דרך-מעבר חשובה להר. ומכל אלה מתבארת חשיבותו של עמק-האלה. על כן יש הגיון פנימי במעשה שאול, העומד לעצור את הפלשתים בעמק-האלה. ושם יקרה אותו מעשה-המלחמה של דוד וגלית, שם יפגוש שאול בדוד.

אין זה מעניננו כאן לבדוק, באיזו מידה היסטוריים הם הסיפורים הקדומים על דוד. אך סיפור גלית נראה כולו כאמת. אין בו שום דבר שאיננו יכול להיות אמת לגבי הנושא הנידון. יש לשים לב לשתי מלים שבו: "מעגל" ו"מערכה". בצאת העם למלחמה, מביאים עמם האנשים את ה"כלים" — בהמות, עבדים, הציד למינהו. את הכלים האלה מסדרים במחנה בצורת מעגל. המחנה הזה נקרא "מעגל", או "הכלים". כשנבא שאול "אל הכלים" (ש"מ"א י"ז, כ"ג) — אלו היו הכלים. בסיפור גלית נקרא המקום ההוא "מעגל". וכתוב, שדוד הצעיר, שהביא מתנות לאחיו ולסרג'נט" שלהם (ש"מ"א י"ז, י"ח), — סדנא דארעא חד הוא, — הריהו מוסרן לשומר הכלים אשר במעגל, והוא עצמו יוצא אל המערכה, לראות במלחמה. כי בימים ההם עוד אפשר היה לראות במלחמה; כלי המלחמה "ילדותיים" הם; הן אפילו חץ או אבן קצרי-טוח הנם; וכשעומד נער בראש צוק סלע, במרחק קילומטר, למשל, או אף פחות מזה, מן המערכה, אין שום סכנה נשקפת

לו. אחיו הבכור נזף בו: „על מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר?“ (שם, כ"ח).
דהיינו — הנך סתם קונדס, שבא לראות במלחמה. זו היא הטבעיות שבסיפור. כידוע,
גם מלחמה זו נסתיימה בנצחון ישראל. והיה בה משום סמל לתכונות רועה, איש-
הרים, המתייצב בפני הענק כבד-הזיון, הבא מארץ-המישור.

טראגית היתה פרשת הסוף: סופו של שאול המלך וסוף מלחמותיו.
הפלשתים נתפקדו למסעם זה באפק, הלא היא אפק שכבר הוזכרה לעיל. שם זה,
אפק, גרם לשבשתא רבה. כי לפי סדר הפרקים בספר שמואל א' (כ"ח, כ"ט) אפשר
לחשוב, שהפלשתים כבר נמצאו אותה שעה בעמק יזרעאל, ולא היא. אפק היא בעצם
המבצר הצפוני ביותר של ארץ פלשתים, כי ארץ ישובם של הפלשתים היא מן הירקון
דרומה. אמנם, אחר-כך יכבשו גם את השרון הצפוני, אך זו לא תהיה ארץ פלשתים
האמתית, יהיו שם שבטים אחרים, קרובים להם, ואף כנענים לעתים. ובאפק, בנקודה
הצפונית של ארצם-פוקדים הם את כל צבאותיהם; ממש כמו שפקד שאול המלך
את כל צבאותיו בבוק, לפני עברו את הירדן. פת מקום המאורע הידוע, החזרת דוד
מן המערכה. דוד נמצא במחנה פלשתים העומדים לעלות על שאול. סרני פלשתים
מתזירים את דוד, מפחד שמא יתרצה אל שאול אדוניו בראשי הפלשתים; והואיל
ואכיש — אותו מלך פלשתים, שדוד שיך לצבאו — בא באחרונה, הרי שבעלות
פלשתים לעמק, יהיה דוד להם מאחור, והדבר הוא בחזקת סכנה להם. הלא רשום פרט
מזור מאוד במלחמת שאול עם הפלשתים (ש"א י"ד, כ"א): „והעברים היו לפלשתים
כאתמול שלשום אשר עלו עמם במחנה סביב, וגם המה להיות עם ישראל“. מן
הפסוק למדים אנו לדעת, שהיו שבטים או גדודים עברים בקרב מחנה הפלשתים,
כל עוד לא ירד שאול למלחמה. משתקע שאול כשופר, בגדו העברים האלה בפלשתים
ועברו לצד שאול. אם נתיחס לפסוק זה כלעובדה היסטורית, נמצא כי צדקו הסרנים
שחששו מפני דוד ותזויריהו מאפק. את דוד מחזירים, איפוא, מאפק, והפלשתים עולים
ליזרעאל.

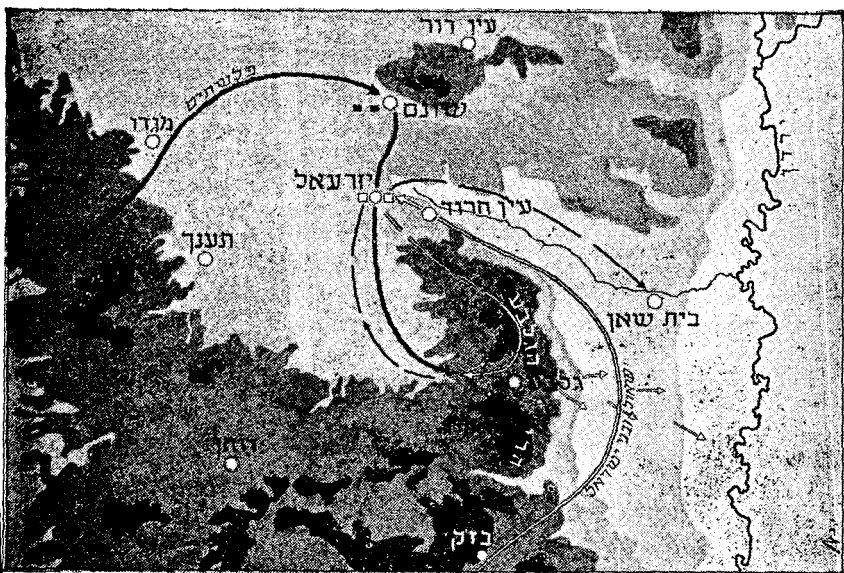
הקרב האחרון

מדוע ייערך הקרב האחרון הזה בעמק יזרעאל? חשיבותו של עמק יזרעאל
ידועה. המפה מראה לנו, שזהו המעבר האחד מן המערב למזרח כמעט ללא עליה.
לעומת הדרך מתל-אביב לים המלח דרך ירושלים שבימינו, למשל, הרי בדרך העמק,
מחיפה עד בית שאן, העליה היא מינימלית, עד עפולה, ומעפולה באה ירידה שכמעט
אין מרגישים בה. ומכאן חשיבותו של מעבר זה כדרך הבינלאומית מארצות התרבות
הצפונית, אשור ובבל, לארצות התרבות הדרומית, למצרים מצד אחד, ולדרום-ערב
ואולי גם להודו מצד אחר⁸. הדרך הזאת חוצה את הירדן צפונה לים כנרת, בגשר
בנות-יעקב של זמננו. ענף אחר של הדרך — עובר בבית-שאן, והדרכים הללו, הבאות
לעמק, עוברות בואדי-עארה של ימינו. זוהי הדרך הקדומה מצרימה. את חשיבותו של
העמק הבינה דבורה הנביאה בשעתה. אעפ"י שהעמק היה מיושב רובו אכרים מבני
ישראל, הרי כל עוד שלטו בו הפיניקים, היתה ארץ-ישראל מבותרת לשני בתרים.
אחר נצחון דבורה נפתחו כל הדרכים צפונה. גם שבט דן יכול היה עכשיו, כפי שצויין
לעיל, להגיע לנחלתו הצפונית החדשה. הזכרנו קודם את בית-שאן; הממצא
הארכיאולוגי מעיד, כי בתקופה ההיא בערך שלטו הפלשתים בבית-שאן, אבל אם
שולטים הם בבית-שאן, הרי עליהם לשלוט בדרך זו המובילה אל בית-שאן, ואם
אחרים שולטים בה, צריכים הם להלחם לכיבושה של הדרך הזאת. ויתכן שהסיבה
היתה, כי לאחר שלא הצליחו נסיונותיהם של הפלשתים לכבוש מחדש את ההר
המערבי, מנסים הם לבתר את א"י לשנים על ידי כיבוש העמק — ששם כוחם

(8) עיין במאמרו של ש. ייבין, „גאוגרפיה ואיסטרטגיה בתולדות א"י“, ב„מערכות“,

ז'ב"י — י"ט עמ' 25; 26.

גדול יותר, אולי בזכות רכב הברזל וכדומה — ולכבוש את הר אפרים מצפון. וכן אפשר להעלות שתי סברות אחרות, מנוגדות: או שההתקפה באה מצד פלשתים כדי לדחות את ישראל מן העמק ולפנות את הדרך לבית-שאן; או שההתקפה באה מצד שאול, כדי לבטל את המובלעה, — הפלשתית בשלטונה ובודאי כנענית ביסודה, — ולדחקם ממחוז יורעאל. אם לא תמצא איזו כתובת עתיקה, לא נדע לעולם מה קרה שם באמת. אך התפתחותה של המלחמה ידועה לנו, הפלשתים חצו את העמק וחנו בשונם (כפר סולם שליד מרחביה, לרגלי גבעת-המורה). כמה קילומטרים דרומה משם, בקו ישר, נמצאים הרי הגלבוע והעין אשר ביורעאל, היא עין-חרוד, מקום מחנה העברים. — ונקל לראות את חשיבותו הטקטית של המצב הטופוגרפי הזה. כל מחנה נשען כאן בגבו אל הר, וביניהם — הגיא. כלומר, בדיוק כמתואר במלחמת עמק-האֵלֶה (ש"א י"ז, ג'): "ופלשתים עומדים אל ההר מזה וישראל עומדים אל ההר מזה והגיא ביניהם". אף כאן הגיא ביניהם, ובגיא זה ייערך הקרב.

התבוסה בגלבע. הקו השחור — מסע הפלשתים; הבהיר — מסע בני־ישראל. המרובעים השחורים — מחנה פלשתים; הבהירים — מחנה שאול. החצים השחורים — שיבת הפלשתים; הבהירים — מנוסת העברים.

לא כאן המקום לעמוד על הפרשה המזעזעת של שאול בעין-דור. ידוע מצבו הנפשי של שאול באותם הימים. ובכל זאת ייערך הקרב; כי גיבור האיש; ואם גם הוזהר כי מחר יפול במלחמה, — ואזהרות אלו בשביל קדמוניו אינן אבסולוטיות, כלומר: אם יימנע מקרב זה, יוכל להציל. ובכן, יכול שאול לתת פקודה לעוזב את העמק, — ומי יודע אם לא נכון היה לעשות זאת, — אך בגדולתו ידע שאול המלך, כי אין עניני הפרט קשורים בעניני האומה. אם שונאו שמואל, ואם עזבו אלהיו — הרי עניינו הפרטי הוא. ואם מצא לנכון להלחם, לחום ילחם. והעם הנסוג בקרב הזה עולים בהרי הגלבוע ליד זרעין של ימינו, היא יורעאל. באמרנו "הרי הגלבוע", רואים אנו את הצדית (פרופיל) התלולה הנשקפת מול משק עין-חרוד. האמת היא,

שבבריתם אין ישראל מטפסים במדרונות התלולים. השם גל בוע נשמר בשמו של הכפר ג'לבון. הרי הגלבע — אלה המדרונות שמאחורי המורד התלול הזה. ליד זרעין, דרומית לה, יש עליה נוחה. — ומשם בורחים לעבר הדרום כדי לסגת בהר. ושם, בהר ההוא, נפלו חללים רבים מישראל ובתוכם גם שאול ובניו⁹. בבית-שאן שולטים הפלשתים מזמן. למקדשם שבה, לבית עשתרות, צריכים הם להביא את כלי שללם. על כן גם יקבעו את גויות שאול ובניו בחומת בית-שאן העתיקה. הקבורה כיום בתוך אותו תל אדיר שבין העיר והכביש, בדרך טבריה ומעות. ואנשי יבש-גלעד יעברו בלילה מיבש-גלעד, יחצו את עמק בית-שאן, יקחו את גוית שאול ואת גויות בניו מחומת העיר ויקבורם תחת האשל ביבש.

9) רצוין: באפ — לפי הסברה המתקבלת על הדעת — הכריע רכב הברזל בקרב שבעמק — הרי כאן, בשעת הרדיפה בהרים, נוטלים חלק בראש יורי-הקשת, "המורים"; וביחוד, משמגיע הדבר להתגברות על קבוצות נסוגים-מתפורים ככריהזין, כפי שזה היה במקרה של שאול ויונתן, אשר מסוכן לקליזין רגילים. שחרב וחנית נשקם, לקרב אליהם. הרי עוד דוגמה מתוך ה"דוקרב" הממושך שבהיסטוריה הצבאית בין נשקהלם (והשריון) לבין נשקהלם (כאן — הקשת). — המער.

מיום שהאדם הרגלי הראשון הפיל ביריתו את האביר המשרן הראשון מעל סוסו היתה לחיל-הרגלים הפכויה בשדה המצרכה.

החיל הרגלי חזב להיות שריון בבין, לאכל ממה שיוצמן לו, להלחם בצבאות, ברצב, בצמא, בקר, בקמשים ובפחד. — ועם זאת לדחק תמיד קדימה. עליו לספג שבצים אחרים מן האבדות, בשעה שאינו אלא עשרים אחרים מצממת הצבא, ולשאת גם זאת. אין קסם ואין העולים במלאכה הזאת; מלאכת שאול היא מהחל יוצד קלה.

ג. ה. סטילול, גנרל, מפקד חילות היבשה של צבא ארה"ב

עיראק והבריטים*

רבת-ענין היא רשימתו הקצרה בתכלית-הקיצור — אך שופעת ציונים עניינים — של הבריג. לונגריג (שהופיעה ב„ספקטיטור“, השבועון הלונדוני השמרני-המתון רבי-השפעה), על מעמדה ועל עתידותיה של עיראק — ועל הציר לשעבר, סיר ק. קורנווליס, אחו הבקאים ורביהנסיון שבעושי-דברה של בריטניה במזרח.

סר קינהן קורנווליס⁽¹⁾ התפטר ממשרתו כשגריר הוד מלכותו בבגדד, מקץ ארבע שנות שרות ששרת שם, וחזר לאנגליה. הצבור הרחב ממעיט לדעת וממעט להתענין בפרשת מעשיהם של שגרירים שבמרחקים; שום תשואות-חן נלהבות לא יקדמו פניו בחופים אלה; אך לאמתו של דבר פרשת מעשיו ראויה שיציגנה ציון מיוחד.

הוא אתליט-ספורטאי שזכה להצטיינות רבה, ובשנת 1906 מצטרף לחבר-עוזריו של וינגייט⁽²⁾ בחרטום, אחר כך ב-1914 עוקר למצרים ובימי המלחמה מקים בקהיר את „המשרד הערבי“ החדש, מסייע ידי לורנס, ולעתים נלווה אליו במסעותיו, עוזר לכונן את כסאו של פייסל בדמשק, ולאחר זמן מלהו לכסא המלוכה שבעיראק. מ-1921 עד 1933 מכהן הוא כיועץ למינסטריון-הפנים בבגדד, ולא מועט חלקו במעבר הארץ מן המנדט ליחסי-אמנה, ומהאמנה אל העצמאות; והוא קונה לעצמו, יחד עם חבה ויחס של כבוד מצד העיראקים והאנגלים גם יחד, את הוכות לדבר על ענייניה של עיראק כבר-סמכא שאין שני לו. אחרי שש שנות פרישה באנגליה, שבהן הרבה לראות איך מטפלת שם ויטהול⁽³⁾ בענייני המזרח-התיכון, נקרא במאי 1941 לחזור לשירות ולכהן כשגריר בעיראק.

*

להלן — דבריו של המחבר על „הפרדוקס“ העיראקי; והם מבליטים את הסתירה הידועה: בין מה שעיראק קיבלה, לבין הגבחה שהגיבה על כך, עם זאת, כמה מן הציונים — לגבי נטיות הצבור ויקת-אהדתו — יותר משיש בהן מן המצוי, יש בהן מן הרצוי.

עוד לפני שהספיק להגיש את כתב-המנוי שלו, החלה אותה אפיוודה מעציבה של הפיכת רשד עלי, כיצד אפשר להסביר רכב מעציב וכמעט פרודכסלי זה במגלת נאמנותה הקודמת של עיראק, שהיא שהיתה כרגיל המצב כתיקונו? משנת 1921 התקדמה הארץ התקדמות עצומה, — מבחינה חוקתית, מדינית וחמרית, מפכרת-ארץ נדחה של שלושה וילאיות⁽⁴⁾ מרופטים בשולי הקיסרות העות'ומנית, קמה

(*) לאחר שהוכן סידורה של חוברת זו בדפוס, הגיעו הידיעות מכורדיסטן העיראקית (עיין ב„צורר ידיעות המזרח“) המאשרות את הערכות בריג. לונגריג. — המער.

(1) Sir Kinahan Cornwallis

(2) הגנרל סיר רגינלד וינגייט, דודו של הגנרל אורד צ'רלס וינגייט שהיה מושלה-הכללי של סודאן. — המער.

(3) שם הרחוב בסמוך לבתי-הפרלמנט, בלונדון, בו נמצאים המיניסטריונים העיקריים, וביניהם — מיניסטרויון-המושבות; שם דבר למרמז-הבירוקרטיה, המנצח על ענייני בריטניה והקיסרות. — המער.

(4) וילאיה — מחוז-נהלתי (בתורכית ובערבית).

והיתה מדינה ערבית לא נעדרת-חשיבות, מודרנת מכל מקום בצורתה וברמתה, על המלכות שלה והפרלמנט בן שני הבתים, על תפאורת הנימוסין שבהם, על צבאה ועל משטרתה היעילה, הראויה לציון, על שרותיה הצבוריים הראויים לשבח, הכנסותיה הגדולות והולכות ומקורות היכולת המתפתחים, ופקידות העולה על המידה הבינונית של שכנותיה ואף של מדינות אירופיות. יתר על כן, הזיקה לבריטניה, שלה עליה להחזיק טובה הרבה כל כך, לא היתה בעיראק בלתי-אהודה; היא נהנתה מתמיכת רוב חזקה.

אך הגרמנים היו, — ולא מתמול שלשום, — חרוצים ובעלי מרץ במעשי הנרגנות שלהם וכמעט שלא נתקלו בהתנגדות⁽⁵⁾. בחדשיה הראשונים של שנת 1941 נראה היה ה"ציר" כהולך ומנצח במלחמה. מנהיגיו של הצבא העיראקי רכשו לעצמם (במידה רבה — כתוצאה מטיפולו המכשיל של רשיד-עלי עצמו) מעמד שלהוטים היו להשתמש בו לרעת⁽⁶⁾. "מקופחים" בעלי-מזימות ומבקשי "מחיקת הישן" — ועלית חברי-הגנים חדש — מרובים היו.

ומשנתהוה צרוף מסויים של סיבות ברקע-שבהיו — ועל הבמה המדינית (וכן מאחרי קלעיה), תוך משחק היחסים של אישים לא גמישים ולא-נוחים, בשלטון מזה ושל הדיפלומטיה הבריטית הירודה, לדעת רבים ירידה רבה לעומת מיטב רמתה, מזה — נתאפשרה גזילת השלטון בכוח, אך המפלגה שגהרה אחרי ה"ציר", הגם שתפסה את השלטון והחזיקה בו כמה שבועות פרוץ-סדר, לא הוכיחה אלא כוח התמדה מועט, ומיד לאחר שהכוחות הבריטיים של "חיל-פרסי-עיראק"⁽⁷⁾ פינו את הדרך, באו במקומה יסודותיו של הרוב האחראי, שהחזיקו קודם לכן ומחזיקים כיום בשלטון.

*

הערכותיו של בעל-הרשימה בקטע הבא ודאי שהגן מביעות את עמדתם של חוגים בריטיים מסויימים רבי-השפעה, והן הן המשמשות יסוד לנסיגן לבנות-מחדש את "חסי בריטניה-עיראק על הבסיס הכפול: של ידיעת המציאות כולה — ועם זאת קביעת גורסאות-כבוד, לסיפוק שני הצדדים.

נוח להם למדינאים מסויימים ולתנועות ולשאיפות מסויימות למעט את חלקה של עיראק — או של העולם הערבי — במלחמה, בהצביעם בשאט-נפש על בגדד של חדשי מאי-יוני 1941, אך לאמיתו של דבר, רחוקים היו רשיד עלי והנהגים

(5) בענין זה של תעמולה גרמנית, השפעתה על ערבי-עיראק והגבות הבריטים — ראה ב"מערכות" חוב' כ"ח רשמיו של א. ס. פריסטלי "באוני המורח התיכון" שהופיעה אף היא ב"ספקטיטור", בשלהי שנת 1944.

(6) העובדה היתה, כמובן, שכבר מאז 1936, עם הפיכתו הצבאית של בקיר-צדקי, נוצר — באין מפריע — המעמד המיוחד לצבאה של עיראק במדיניות העיראקית — בזומה לכמה ארצות דרום-אמריקה, או הבלקן, בשעתן. — המ ע ר.

(7) כידוע, לא נתהווה "חיל-פרסי-עיראק" הבריטי אלא מספר חדשים לאחר פרשת ההפיכה העיראקית, עם תפיסת איראן בידי צבאות-הברית. והדבר הצבא העיראקי בוצעה, כידוע, בידי שורה קטנה מאי (מכוחות מפקדת-המזרח-התיכון) והטיבות מהווה, שהועברו לרשות מפקדת המזרח התיכון (ראה "מערכות", חוב' ט"ז) במאמרו של הקפי גרהם, "איסטרטיות העיראקיות בחבאניה", ו"מערכות" חוב' כ"ד-כ"ה עמ' 32 ועמ' 46-44 במאמר א. גלילי, "כוחות מדבר ומלחמת-מדבר". — המ ע ר.

אחריו מלייצג תנועת-עם רחבה; הם ייצגו מעוט קטן, בלתי ראוי ומותעה⁸).
היתה זאת זכות רבה לקורנוליס שראה את הענין באור זה ועורר
את בני-ארצו — שבעי הרוגו מאכזבה ומפגיעה אישית גסה — לא ללכת בדרך
של מרירות ונטירת איבה, אלא בדרך של חדוש הידידות הישנה, הצלחתה היתה
ניכרת. עניין רשיד עלי לא נשכח ואינו צריך להשכח וזכירתו של המקרה הזה אינו
בעדר ברכה. אך אין לו אלא תפקיד מועט בכל מסכת המלחמה של עיראק. שאר פרטי
העניין — לא בלי לקיים אנושיים ומקומיים רגילים — הוא ספור-מעשה ראוי
לתהלה של שתוף פעולה ביד נדיבה וכהבנה, — לרבות הכרות המלחמה על
גרמניה בינואר 1943⁹), זמן רב לפני שהנצחון נראה באופק, שהצהרות עליה היו
מעשים בכל יום.

*

יחד עם הערות קולעונות על תכונת הכלכלה העיראקית ניתנת כאן הצצה לתוך
חבויני הבעיה החברתית בה, — שממנה מסקנות לנושא הקטע שלאחר-כך.

לאפשרות שניתנה לנו להעמיד בעיראק כוחות בריטיים וחודיים גדולים
היה ערך איסטרטגי גדול, כאמצעי של מניעה על כל צרה שלא תבוא. בשביל עיראק
גופה היתה לתוצאותיה הכלכליות של הדבר ערך שונה. הדבר הביא לארץ זו סכומי
כסף גדולים בצורת תשלומים במחירן של סחורות ובשכרם של שירותים; יש
אנשים שצברו הון רב, אמנם לא תמיד בדרך הראויה לתהלה; הנגודים בין עושר
ועוני הם מדהימים. אפילו באמת-המידה של המזרח; השחיתות הצבורית גברה
והלכה. התכונות השליליות של הכלכלה העיראקית מאז ומתמיד — שטחי המדבר
הגדולים שלה, ותוצרתה הזבורית בדרך כלל — נשכחו בתוך שפע העושר, שהובא
חלף יצא עודפיה הנפרים (שהם, למזלה, בגדר דבר תדיר) — בתבואות, בתמרים,
בצמר, בעורות — לשוקי-מלחמה שופעי-ברכה¹⁰) וע"י הכנסות-תועפות מן הנפט,
אשר העתיד, — אינש-אללה — עשוי עוד להגדילן, אך עם כל שפעת-
היתר הזאת בכספי המהזור ויוקר החיים המאמיר ותולך נמנעו הגרועות ביותר
שבצרות האינפלציה; וכל זה תודות לתלות המתמדת של הדינר בשטרלינג, תודות
לשיטת חלוקתם של המצרכים לפי מכסות שהונהגו בין ע"י "מרכז-האספקה-למזרח-
התכוון", ובין ע"י ממשלת עיראק גופה, ותודות לצבירה הנכונה של קרנות המדינה
לתכניות פתוח לאחר-המלחמה. עיראק היתה לארץ-נושה, צרור-רווחים גאה לזכותה.
אך חלוקת הרכוש בין נתיניה עודנה לקויה מכל הבחינות; ומצב זה, שהוא רב
מתיחות ואין לו כל הצדקה, סופו שיתן אותותיו גם בתחום הפוליטי.

*

לגורמים שצוינו בקטע זה מן הראוי להוסיף עוד את הנוצר בעל השכלה
מערבית (מכל מקום, — בצורתה) שבחלקו לא נקלט במנגנון-
הפקידות של המדינה.
הקומוניזם הוא הגורם הבלתי-נודע הגדול בחייה הפוליטיים של עיראק
(ויתכן גם של כל המזרח-התיכון כולו). ההתענינות הגלויה שמוכיחה רוסיה בשטחים

(8) לענין זה מעיר, כידוע, הקפ' דה-ציר (בספרו "מרבד הזהב") את הדברים הבאים
על הרקע המציאותי שהיה ידוע לו, בתורת קצין-המוריעין של השורה הבריטית שכבשה את בגדד:
במסע אל בגדד — "שוכניה-הערבים של עיראק, שנאו אותנו שנאת-מוות"; וגם לאחר זאת —
נמשך לדבריו הלולול בבריטים, כי "לא היה ערבי בכל הארץ שלא היה בטוח כי הצלחת האנגלים
רק לזמן קצר הנה, כי בקרוב ישתלטו הגרמנים על המזרח כולו". והלא זכורה לנו חלקת הממתקים
לילדים ברחובות בגדד ביום הידיעה על נפלת סינגפור... — המער.

(9) רק חדשים אחדים, כידוע, לאחר מערכות אל-עלמיין וסטלינגרד. — המער.

(10) בין אלה, כידוע, גם ארץ-ישראל. — המער.

אלה, למן הגילום ועד החידוק, באה לידי גילוי בהקמת ציריותיה החדשות ובהתענינותה בעניני התעשייה. הקומוניזם הוא חלוש-הפלחות של המעמדות בעלי הרכוש ותופסי-המשרות "הירשבים איתן". עשוי הוא ליהפך ביום מן הימים לגס שבצלו יתקבצו העניים, העשוקים, בעלי האמפיציה; ואין לך גורם העלול להוסיף ולהמריץ להתקבצות זו יותר מאי-השריון הכלכלי שהובלט ביותר שאת מחמת המלחמה. מנהיגיה הנוכחיים של עיראק היו עורכים בחפץ לב את תכניותיהם למניעת סכנת המהפכות, שהם מנחשים אותה נחוש מעורפל, אך אין להם כל מושג מהן התכניות שיש לערוך לשם כך. שום ממשלה בעיראק עוד לא טיפחה כראוי במחשבתה — לא בתחום הכלכלה ולא בתחום ההשכלה והחנוך — איזו תכנית מקפת לשיפור סוציאלי.

*

בקטע זה, שתוכנו מדבר בעד עצמו, מובלסת ביותר הערכת המחבר הבקי את הבעיה הכוראית בעיראק.

שאר בעיותיהם הפנימיות חמורות למדי. מדינה ערבית זו רחוקה מהיות מעור-אחד. החצי (או יותר מן החצי) ה"שיעי" שבאוכלוסיה המושלמית. הגם שאינו כוח מתקדם מבחינה פוליטית, ואף לא מבחינה סוציאלית — ולא זו בלבד אלא שגם אינו נהנה מתמיכת-חוץ — מקנא את קנאת ייצוגו הראוי בממשל-המדינה ואין דעתו נוחה מ-2 או 3 מיניסטרים שיעיים, שהמעמד ה"סוני" המושל בכפה כולל בתוך הקבינטים שלו כדי לצאת בכך ידי חובה⁽¹¹⁾. המעוטים הנוצריים המקומיים אינם בחזקת בעיה, פרט למעוטים האשוריים (אשר שורש צרתם לא היה מעודו בעצם דתם ואמונתם, אלא בעמדה כלפי עיראק גופה שמייחס אותה להם⁽¹²⁾). גם המעוטים היהודיים המקומיים אינו בחזקת בעיה, פרט למקרים שהרוב המושלמי, שבמשך מאות בשנים התייחס אליהם בטוב, שופך עליהם את שנאתו שהוא שונא את הציונות המדינית. כנגד זה חמורה מאוד היא שאלה הפורדים. משנת 1919 לוחשת האש הזאת. פעם בפעם גם מתלקחת שלהבת; ב' 1943 הגיעו הדברים לידי התנגשויות-קרב חמורות⁽¹³⁾ ועדיין לא נמצא לעניין הזה פתרון, וזהי בעית-מעוט קשה קושי מיוחד. הפורדים העיראקיים נבדלים מן הערבים תכלית הבדל — בגזע, בלשון, בתחום מושבם ובנושאי אהדתם. הרבה יותר קשורים הם בפורדים של פרס ותורכיה, שבניהם קרובים להם ובמידה יחסית הנם מעור אחד עממם. הם תובעים ממשלת בגדד הודאה רחבה בבדילותם, ומדת שלטון-עצמי. הם מקבלים מן הערבים דברי-הבטחה אבל כמעט רק דברי הבטחה. ויש יסוד לשער כי תפרוצנה מהומות חמורות ובהקדם — בתוך ה"ליות"⁽¹⁴⁾ הפורדיות כאם לא תנקוט בגדד (כרצונם של כמה מדינאים) דרך של אל-רכוז יותר נמרץ ויותר נדיב.

(11) כמובן, יכול לחול שנוי-מה בענין מידת התמיכה-מה חוץ, לו היתה איראן השיעית מגיעה לידי יכולת רבה יותר לטיפוח השפעתה בעדות בני-כתתה שבאיראן השכנות. — המער.

(12) כידוע, סבורים בעיראק כי הבעיה נתחסלה במידה רבה עם הפעולות הידועות שבוצעו בידי צבא-עיראק זמן מועט לאחר הכרת עצמאותה של מדינה זו. — המער.

(13) מטעמי-הבטחון שבתקופת-מלחמה כמעט שלא נודע אז הדבר בצבור (ראה "מערכות", חוב' י"ח"ט, בעמ' 139 — הידיעה היחידה שבאה בשעתו על כך בעתונות העברית). — המער.

(14) הנפות. — המער.

מהצגת השאלות ע"י המחבר — שאלות שאין פתרונן נראה באופק — מתבקשת המסקנה, בדבר ההדרכה הרבה שלה עוד תזקק המדינה בת כ"ד השנה.

הצצה אחת מגלה תריסר בעיות אחרות העומדות בפני ממשלה עיראקית. גם בשעה זו חל בצבא תהליך יסודי של ארגון-מחדש, אך היתה שומר מעטה על מקומו הנכון כמשרתה של המדינה ולא (כדוגמת 1941) כאדונה? כיצד אפשר לתת לעתונות המקומית, חריפת הביטוי יותר מדי, את החופש שהיא מבקשת לעצמה ללא חשש שתשתמש בו שימוש גם לרעה? — האפשר יהיה בתוך תחומים מחקבלים, על הדעת של חיים במסגרת-החוקה, לשמור את המפלגות הפוליטיות והאגודים המקצועיים — אשר להקמתם משועים בקול גדול ה"משכילים" שבקרב הצבור? והכיצד אפשר להביא לידי איזון נכון את הנסיון (אם, תיתכן, שמרנות נפרדת) של דור המדינאים הנוכחי, שרבים ממנו נכנסו ויצאו קבינטים מאז 1921) לבין התביעות המפגיעות של דור צעיר יותר, קצרה-הסבלנות, שנפשו יוצאת לשלטון? ובתורת הרקע — ושאלת-היסוד — לכל אלה: הכיצד ליצור דמוקרטיה אמיתית (שאינה מצויה ואינה יכולה להמצא בממשלה של היום), במקום שבו מוכרחים להיות את בסיסה קהל-בוחרים של אנשי-שבטים פראיים, שאינם יודעים קרוא וכתוב, עובדי-אדמה לחופי נהרות, רועי-צאן ואנשי-ביצות בורים בתכלית, וראשית פרולטריון עירוני שכמעט אינו מפותח יותר מזה?

לכשתבוא עיראק לטפל בבעיות אלו וברבות אחרות, תרגיש בחסרונה של חכמת "קורנל-וולס"¹⁵ המרחיקת-ראות. עם זאת, אין הבעיות הללו נמנעות-הפתרון. הרוחה הזמנית של הארץ תעזור בכמה מהן; ומצבה הבין-לאומי רב-החמול — בכולן. לעיראק אין אויבים, ויש לה כמה ידידים טובים. יש לחשוב כי מעמדה בעולם, שלא נפגם אלא פעם אחת בלבד במלחמה, ישופר, ובודאי יורם יחד עם כל המדינות הערביות באמצעות "הליגה הערבית" החדשה, אשר לא היה בה לאיש חלק נכבד יותר מחלקם של קשישי-המדינאים אשר לעיראק עצמה.

(15) שיבוש ערבי של השם "קורנוליס". — המער.

אין אהבה יתרה שוררת בין הכורדים לבין העמים השליטים על הארצות בהן הם נחתים. בייחוד רבה השנאה בין הערבים והכורדים, אפשר מפני שאלה שמיים נאצה ארזים. מכל מקום שונים הם מן הקצה אל הקצה במזגם. הכורדי מסתכל מההרים צטורי-השלגים שלו, ומביט מלמעלה למטה על הערבי היושב במישור ונראה לו כיצור נחות ורזה, ואילו בעתם של הערבים על הכורדים מתבטאת במימרה קצרה: "שלא פרענויות בעולםם — הכורדי, העקבך והארבה".

הכורדים הם, כנראה, הגזע היחיד שצבר טבח פמנוגליים, שכן מספר בדברי הימים שהונגרים שצח אחד משרי הצבא שלו קטל בכורדים, והקלו טבח 20.000 מונגולים לפני שצרי אריכל. מתרצאת המיור ה. מ. בולטון, נוסע בריטי נודע.

בהמשך ל"ראשית סיכום" — מאמרו של קול. ר. ב. פמברוק שניתן ב"מערכות" חוברת כ"ח, הננו להביא בכותרת "סיכומי המלחמה" סדרת מאמרים ורשימות על הלקח — בטקטיקה ובאימון, באירגון ובטכניקה — של שנות מלחמות העולם.

גנרל מיוזר פ. ט. מיוקר

הכשרת רגלים לקרב

מלחמה זאת הוכיחה, שחיל רגלים — חיל רגלים טוב — עודנו החשוב בחיילות בשדה הקרב. ע"כ חשובים אימונו והכשרתו לקרב יותר מאימונו והכשרתו של כל חיל אחר. התערות הניתנות בזה מכוונות רק לאותם הדברים שמפקדים בלתי מגושים נסיון של קרב במלחמה הזאת עלולים להסית דעת מהם, לבעלי הנסיון ידועים הדברים.

ההכנה לקרב — וערך הדמיון באימון

לא הכל זוכרים, כי יותר משהנצחון בקרב תלוי בנעשה בשדה הקרב עצמו תלוי הוא בגישה לקרב. דברי הימים גרושים מעשים מופלגים שעשו חיילות שהוכנו לקרב והובלו לקרב באורח נכון, וכשלונו של אלה אשר שולחו ללא הכשרה נכונה. וה"גישה" לקרב כוללת לא רק תכנון ועריכת, אלא גם אימון הפרט והכלל לתפקידיהם הצפויים. ולגבי תפקידיהם הצפויים האלה בדין הוא לברר את טבעם המשוער חדשים, וטוב מזה שנים, בטרם יידרשו אנשינו ליטול אותם על עצמם. לכן הכרח הוא שהגיחה העליון וכיוונו של האימון יהיו תמיד בידי אנשים בעלי דמיון, בעלי כושר מחשבה מדעית ומדויקת ובעלי נסיון במלחמה. ואמרנו אנשי דמיון, לפי שבמלחמה שקול קב אחד של דמיון וראיית הנולד מתשעה קבים נסיון, כל שכן לגבינו, שנסינונו מר כרגיל.

(חבל מאוד שלעתים קרובות כל כך נחשבות ההזדרכות והאימון כנחותות דרגה וכבנות חורגות לגבי שאר לשכות ההנהלות של צבאנו).

מה רבים יכלו להיות הישגיהם של בעלי הדמיון בכיוון המחשבה לקראת דרכי המלחמה, אילו היו להם העידוד והאמצעים הנדרשים. המסקנה היא, איפוא, כי על האימון תמיד לכוון לקראת העתיד; ומכאן שהכרח הוא כי במוחותיהם של מכווני מגמתו של האימון תצטייר תמונה בהירה ורבת-דמיון של מלחמה כפי שאנו עתידים להתקל בה.

אין די להשקיע על המלחמה כמו שהיא, לפי שגישה כזאת מביאה לידי קפאון המקפח כל ניצוץ השראה באימון, מניחה בידי האויב את היוזמה בקרב ומאיטה את ההתפתחות היאותה וההגינות של כלי הזין והטקטיקה אשר תקדימונו על פני האויב. כי בכל עת תמיד חייבים אנו לדעת מבעוד מועד, כיצד מתכוונים אנו ללחום לעתיד לבוא כדי שיהא האויב מרקד לקול חלילנו אנו. משתהא לנגד עינינו תמונה זו, נוכל לצייד את עצמנו כדרוש, ואימונו יהיה מלא השראה, התלהבות וענין, אך אותה תמונה יש להציג לעיני כולנו, למקטון ועד גדול במעלה.

פירושו של דבר הוא, כי לשכת התורכת צריכה "להעמיד את מפעלה על

הקלה", לסכן סיכון-מה את המוניטין שלה. ומדוע לא? לעת מלחמה כל המכוון ל"בטוחות" מכוון לתבוסה.

אימון הרגלי הוא אינטנסיבי עתה כשל שאר חילות, אך אימונו השכלי והרוחני חשוב יותר מזה של החילות והשירותים האחרים. תפקידו מסוכן ותבעני במיוחד, תפקיד המעמיד במבחן יותר מאחרים. על הרגלי לשאת ולסבול זמן רב יותר, בתנאים גרועים יותר ובמגע קרוב יותר עם האויב; ולבסוף, עליו להתנגש בו — להערים ולעלות עליו באותו מספר האמות שעוד מפסיקות בינו לבינו, להשכים ולהרגו, אולי במו ידיו. ועם כל זה עליו להיות מהיר תפיסה, מהיר פעולה ומקדים לירות בנשק, שהוא נושא עמו. מועט מאוד הוא מספרם של חיילים-רגלים מעולים באמת. ואכן המעולה באמת יתבלט בכל יחידה. הבטליון המעולה יתבלט בכל דיביזיה. זהו דבר בפני עצמו, וחשים בו כאשר יחושו בעדת כלבי-צייד מעולה.

הרגלי — חייל "כלי-בר"

אימון הקרקע של חיל-הצנחנים שלנו מציין בערך את הרמה שיש לקבוע לחיל-הרגלים שלנו כולו, וככל שתגבה הרמה אשר נקבע כן גיטיב לעשות. אין לך כמעט דבר שאינך יכול ללמדו לאדם המשתוקק ללמוד ולדעת. אגב, אם יהא הרגלי מאומן אימון רב-צדדי וטוב באמת, לא יהא צורך עוד ב"קומנדות" וכיוצא בהן.

לבו של הרגלי צריך להיות אמיץ ביותר, ולפי שהוא המרבה להרוג יותר מאחרים, בדין הוא שיהא מומחה יותר מאחרים במשלוח-ידיו. לבסוף עליו להיות בעל ידיעות מרובות, באופן שידע להשתמש גם בכלי זינו של האויב וכן לשלוח ידו במרגמה כבדה ובתותח א-ט. כבדימון קל ובתבונה מוקשים וסילוקם, שלנו ושל האויב. ודברים אלה עליו לעשות לא בניתוחא, להנאתו, אלא בשעה שהקרב לוהט ודוחק, ביום ובלילה. ידעתי מקרה שחיל-הרגלים שלנו הפך את כלי הארטילריה הקלה של האויב על בעליו בשיא הקרב ובתוצאות של ממש.

הרצון לקרב

משימתנו הראשונה היא לנטוע בלבו של הרגלי רוח-קרב, לפי שבלעדיה מוטב שיהא נוהג אוטובוס בחוצות לונדון, בשדה הקרב לא תצמח ממנו תועלת מרובה. רוח הקרב תתן לו לא רק את הרצון ללחום, אלא מה שחשוב מזה גם לו וגם למלחמה, את התשוקה ללחום.

בעיקרו של דבר נובעת רוח-קרב מידיעתו הגמרצת של האדם, כי אכן כדאיים המאמצים הגדולים ביותר, לרבות הקרבת החיים, ושנית מבטחונו הגמור בידיעותיו ובשליטתו המחלטת בכלי זינו. הבה וניתן לאנשינו גם בטחון-ידיעה זה וגם כושר-שליטה כנ"ל. יש ליחד את הדיבור על שתי הבחינות הללו של אימונו הראשונה, חוששני, הזנחה הזנחה יתירה. הדבר החשוב הוא לפנות פניה נכונה לאדם העומד להתנסות קשה במלחמה. משיתעלה, ויהא משוכנע כי מלחמה פניה היא ובענין הראוי, הרי שיענה לה עד קצה גבול אומץ לבו וכושר-סבלו, כי בכוחה יהא לאימץ-לב מאוד. ואילו בלא פניה כזאת, יהא כנפש אוברת, וכיון שמטבע ברייתו נוטה האדם לנחות ולרישול, לא יוגיע ולא יצריך עצמו להתייבז למול פני הסכנה, ואפילו צנוע הוא מעמדו בחייו האזרחיים, מכל מקום רגילו הוא לבקש ראייה כזאת כל פעם שקוראים אותו לעמל או יגיעה בלתי רגילים. כי אין תוא מחסידיו של זה שקרוי בפיו בשם "שויצר", שמרבה לבוא אליו בתביעות ללא יסוד מספיק.

אך הפניה חייבת להיות כנה. תעמולה מן הסוג הידוע אין לו חפץ בה. אין הוא מאמין בה וחיש קל משכיל לחשפה ולבזותה. אם אין מנהיג, מפקד, חש במצפוני לבו, כי הפניה שהוא עומד לפנות אל אנשיו כנה היא והוא מאמין בה

באמונה שלמה. — מוטב שיחריש מלדבר, כי כל מה שיאמר יהיו רק דברי צביעות וגם יתקבלו על האנשים כדברי צביעות.

התגבורת זין — משנה תוקף לרגלי

אך הבחינה השניה לגיבושו של רוח הקרב היא מציאותו של נשק טוב וכושר-נשק מעולה; ואותה הננו לנתח.

אדם שהחכים הרבה במשחק מסויים, יהא מבקש לו יריב לנסות בו את כוחו. וככל שיטיב לשחק, וככל שטובים כליו, כן ישקוד וישאף למצוא יריב זה. החייל שכושר-נשקו מעולה הרבה משל אויביו בכוח, וברשותו מצויים המעולים שבכלי-הזין, יהיה אץ אלי קרב. הוא נהפך לתוקפני ובוטח. אך אי אתה יכול להגנים כלל בהדגשה כי יש נחיצות לאמן אימון מעולה בתכלית; וכי מוטב שיהא מחסור-מה בצידוד בשדה-הקרב, אך האיש שבעורף יוכל להכנס לקרב כלוחם מאומן בתכלית, משהא הצידוד כולו בחזית, ואילו אנשי התגבורות החדשות שתבואנה לא ראו כלל את הנשק שהם עומדים להשתמש בו והם אנוסים להתאמן על רגל אחת בשדה-הקרב גופו וגם אחרי כל אלה יכנסו לקרב בטחון, ביכולתם לשלוט בו. והרי לא פעם אחת אירעו דברים כאלה בימיה הראשונים של המלחמה הזאת.

בקרבות-יבשה יש ואנשים, שנשקם גרוע מנשקו של האויב, נוחלים נצחון. אך אין זה חזיון נפרץ. הדוגמא האחרת, היבולטת מן העת האחרונה היא מערכת טוברוק, נובמבר-דצמבר 1941, כשגנרל אוקינליק נחל נצחון על אויב שלעומת התותח „בן שתי הליטראות“ שהיה לנו היה ביסוד עצמת שרינו תותח-טנק (השקול כנגד התותח הבריטי „בן שש ליטראות“) ושצידו הא.ט. נתבסס על אותו תותח וכן על תותח 88 מ"מ הנודע (אנטי-טנק, אנטי-טנקי ותותח-שדה — הכל בכלי אחד) ואף הם לעומת תותחנו הנ"ל „בן שתי הליטראות“, אשר גם ממנו היו לנו מעטים למדי. אכן מערכה זו היא עדות מפוארת למנהיגות אישית ולרוח הקרב של „צבא המדבר“. שלנו. לאיש מהם לא היו אשליות. הכל ידעו, כי האויב עולה עליהם בנשקו, אך בדעתם זאת אסרו עליו מלחמה באומץ ובגלוי-יכולת. כשנשקו של חיל-הרגלים גרוע משל האויב, הרי עליו לדעת דבר זה ולהכניס לקרב בתנאים כאלה. כמעט שאין לך יתרון מיתרונות היריב שאי-אפשר לגרוע מערכו ע"י חריצות וגלוי יכולת. אך איוולת היא להסתכן בערעור הבטחון העצמי והרצון לקרב, שיסודם בהסתרת עובדות הנחיתות בצידוד עד עצם התלקחותו של הקרב, כשהשלונות באים ומעמידים את האנשים על האמת כמות שהיא. וטובה האמת מן האשליה.

מנהג הוא לנו מימים ימימה להתחיל במלחמה כשחיל-הרגלים שלנו צידוד גרוע ומספרו אינו הולם את המלאכה. וכן מנהג הוא לנו, בעונותינו, לא להכיר בדבר הזה או להסתירו מעיני עצמנו. ואל לנו לומר, כי אף על פי כן „מסתדרים“ בחזרנו, כי היא לא כן. ויש לדבר השפעה מערערת ביותר על הרוח, הוא מדכאנו לחזשים רבים. הננו משתרכים איך-שהוא דרך תופה זו, והרי ממילא עשויים אנו לראות את הענין הזה בתחילתו כראות התחרות של ספורט, ולא כדבר שחיים ומוות כרוכים בו. הפצועים מתלוצצים על כך, העומדים להכנס לקרב נכנסים בלב קל, שמקורו ברוח התעודדות טבעית, המופיעה אצלנו בשעת פורענות. להכיר, כי נשקך אינו הולם את המצב ואף על פי כן לדעת לאמוד בלי פניות את נשקו של האויב וע"י גילוי חריצות לתקן לקוי זה של מחסור בצידוד — טוב הוא לאין ערוך יותר מלהוסיף ולהיות עיוור וצוהל. הבה נקוה, שההיסטוריה הרשמית של מלחמה זו תבחון מקרוב את הצלחותינו ואת כשלונותינו לגבי רוח חיילותנו אותם ואת סבותיהם. אין לך חקירה שצופנת בחובה ברכה גדולה מזו.

באנשינו נחוצה לנו התשוקה ללחום, והיא יונקת מן ההכרה היוקדת, כי ערוך יערוך הקרב, כי הכרח הוא שיערוך, וכי הקרבנות שיהא כל אדם נדרש להקריבם

כדאיים הם. וכן באה תשובה זו מן הבטחון הנטוע בלבו של כל איש כי הוא אוחד-בנשק מושלם וכי ציודו רב ומשובח. הבה נא ונפיש דעתו של כל אחד מהם בשתי בחינות אלו.

כושר-אש

יסוד עצמתו של כל צבא הוא באימון-הנשק של הרגלים: — לא אחת מניחים לה, ליחידה, ומרפים ממנה, אף על פי שרמת אימון הנשק שלה מפוקפקת. אך מה תועלתו של מכשיר במשלוח-יד מסויים, אם אין בעליו בקי ורגיל בשימוש. היחידה נראית כטובה; ויתכן שתירגולה טוב; שטורה טוב; מבחינה טקטית אינה נופלת לכאורה מאחרות. אך אימון הנשק שלה אינו עולה על המידה הבינונית, ואם כן לא תצלה יחידה זו לקרב, וכך תוסיף להיות עד שיהא אימון הנשק שלה מעולה באמת, עד שיהיו אנשיה, בחזקת פריטים ובחזקת כלל, נוהגים לאמור את יכולת עצמם לפי המהירות והדיוק שבהם יפעילו את כלי-זינם. כי על כן חיל-רגלים הם.

חיל-רגלים הוא המבצע את רוב מלאכת ההריגה. ממילא אתה אומר, ששימושו בנשק חייב להיות זריז, דקני וקטלני. רבים מאוד מהם אינם כך. לעתים ~~אף~~ שכנעום מאמניהם כי רמת יכולת גבוהה היא דבר שבהכרח ולא מעט דרכים להשיגה. והרי איש שאינו יכול — או לא גמר אומר בלבו — להגיע לרמה כזאת לא יצלה להיות רגלי, ויש להעבירו לאיזה ענף אחר של השירות, שאם לא כן עלול הוא לסכן את חייהם של שאר הרגלים. אנו, הבריטים, נתפרסמנו בעולם בזכות רמת-קליעה מצויינת, והיא שהצילתנו באגנקורט (ומזנס¹). העומד פרסומנו זה בעינו?

אספקת-התחמושת

פעמים רבות אירע במלחמה זו, שמחמת סידורינו הבלתי מתאימים להספקת תחמושת לתעודתה, אולה מידי הרגלים התחמושת ברגע של משבר, בעיקר מפני בקרת-אש ומשמעת-אש נפסדים, וביתר יחוד מפני הלוקים האלה אצל החיל-הפרט. בדרך הוזה יש באים לידי הפסד מערכות. אש טובה ואנשים היודעים לטלטל, כדרך הסבלים, מטעני מכסימום ליחידות-המשנה הקדומניות והמצודים ציוד יאה למלאכה זו²). הלא הם לרגלים יתד ומשענת עיקריים בקרב-האש.

הקשר

עלינו להודות, שאמצעי-הקשר של הרגלי שלנו רחוקים מלהניח את הדעת. כל הרגלים חייבים להיות "משוגעים-לקשר". יתכן שאחת המגרעות שלנו באימון את-חיל-רגלים היא שאנו מפטמים אותם בלימוד "הא"ב של "מורס", עד כדי טמטום. מוטב להושיבם בהקדם ליד מכשירי האלחוט ולעניינם בשימוש בהם, כדי שיסגלו

1) אגנקורט — המערכה בין צבאו של הנרי ה' V מלך אנגליה, לבין צבא צרפת, שבה הוכרע כיבושה של צרפת ע"י האנגלים (1415). סוג הנשק המכריע שהשתמשו בו האנגלים היה: הקשת הארוכה.

מונח — הקרב הניכר הראשון בין הצבא הבריטי והצבא הגרמני ב-1914, אגב נסיגתו של הצבא הבריטי מגבול בלגיה לעבר המארגנה. בקרב זה נעצרה לזמן מה ההתקדמות הגרמנית ע"י האש המדויקת להפליא של הרגלים הבריטים (פרי האימון שבעקבות מלחמת הבורים), עד שהופתעו הגרמנים, בחשבנם, כי לרגלים הבריטים יש "מכ"י" במספר רב יותר מן המשוער, תחת אשר לאמיתו של דבר לא היו להם כאלו אלא שתיים לבטליון.

2) בענין זה עין הרשימה "התרמיל" שבחוברת זו.

לעצמם את הא"ב. עד שישתפר הקשר של הרגלים שפור ניכר, תקצר ידנו מלפתח את מלוא כוחנו בקרב.

לקראת הקרב הראשון

קשה מאוד לקבוע באיזה שלב אפשר לומר לגוף-אנשים, שהם מאומנים בתכלית ושמעתה יכולים הם לסמוך על האימון שקיבלו. שהוא יעמוד להם בקרב הראשון שלהם. אם יאמרו להם כך בטרם יהיו מוכנים באמת, עשוי קרבם הראשון הזה למטמט בהם מטמט רב את רוח הקרב שלהם, לפי שחצי הרוח הזה ייעלם עם לקצת-הדמים כי האויב חרוץ מהם בנשקו. וקרב ראשון זה הוא המעמיד או המפיל את הרגלי לכל שארית מסע-המלחמה.

אין תרופת-קסם, שיש בה כדי להבטיח לאנשים, שיוכלו מעתה ועד עולם לעמוד בקוממיות בקרב, על כל פנים, עלינו להמנע מלומר לאנשים, כי כבר רשאים הם להיות חדורי בטחון לקראת מבחנם.

רבים היחידות והמבנים, שראינו במלוא גאוותם, והנה הוכרעו בקרבם הראשון, וכל כך למה? משום שלא הכירו בעוד מועד את אשר עליהם לעשות כדי להתקין עצמם למבחן המזומן להם. בדרך כלל, התכוננות בלקח נורבגיה, צרפת משנת 1940, ומלאיה, דיה להוכיחנה, עד כמה לא הבינונו את טיב התכוננות "במישור העליון", שנדרשו לשם הכשרתנו לקראת המבחן. וסילוף-תפיסה זה נתן אותותיו בכל הצבא כולו, עד לנמוך שברבדיו. אנשים ללא אימון, אנשים ללא אימון הולם, אנשים שצידם לקוי, אנשים ללא הכשרה רוחנית, עריכה בלא כשרון של זירת המלחמה לחיון המכריע, — כל אלה היה להם חלק בגרימת צרותינו, כשלונותינו דרכונו במבחן המסוים.

גם לאחר שכבר מצויה רוח-קרב איתנה ונטועה ויצר ללחום, — עוד עלינו להציג לפני אנשינו תמונה של קרב כפי שהוא עשוי להתחולל, ושנים הם שסייעו לנו בכך: אנשים מנוסי-קרב — לא מסוג המתרברבים והמרבים להג — אשר ישרתו ויחיו בכפיפה אחת עם הטירון ויגלגלו עמו על מסיבות הקרב ותנאיו; וכן מה שקוראים אצלנו בשם "הרכבת-חיסון", והיא הידועה יפה לכל איש בצבא שתי הדרכים הללו לתיאור קרב יפות הן ועשויות לסייע הרבה במבחן ראשון זה, אך יש עוד שני אמצעים, שעלינו לאחוז בהם. הראשון: לתת לאדם משלנו כמה כללי-קבע להתנהגות בקרב, כדי שידע מה מצפים ממנו וכדי להראות לו, שאם יקיים מצוות פשוטות אלה, תסבול יחידתו סבל מועט לאין ערוך יותר מאשר אם יתירשל בקיומן.

עצות כגון:

"משנלכדו עמדות, שוב אין לפנותן, כל זמן שיש אדם המסוגל לאחוז בנשק".

"אם נשטפה מערכת עמדות, מוסיף חיל-המצב ללחום";

"אדם, המסוגל לאחוז בנשק, לא ילך בשבי. אם איתרע מזלו ונלכד, יעשה

את כל האפשר כדי לברוח בהזדמנות הראשונה".

האמצעי השני הוא לתת הוראות למצבי-חירום פתאומיים. הוראות אלו הן, בעצם, חלק מ"תרגולת הקרב". את טעמן נקל לראות. המעלה הטובה האחת הצפונה בכל תרגולת היא שלשמע מלת-פיקוד אחת, מבוצעות מיד, במהירות ובדיקנות, שורה של תנועות מסוימות, בלי שיהא צורך כל פעם לשוב ולפרטן אחת-לאחת. בכך ערכה של "תרגולת קרב": להביא לידך, כה שסוג פעולות מסוימות יבוצע באורח אוטומטי.

תרגילי-הקרב בעבר ובהווה

ראשיתה של תרגולת-קרב — בצמד אנשים, כי הצמד הוא הזעירה שביחידות הטקטיות. יש בכוחו לנוע ולצפות, לקיים אש ולצפות, לקיים אש ולנוע,

וכל אלה בעת ובעונה אחת, ובו — בצמד, — מתחילה, איפוא, "תרגולת-הקרב". נדמה לי, כי הרעיון של "תרגולת-קרב" אמיתית קם לתחית באנגליה לצרכי מלחמה זו, בשנת 1940 (אולי באיחור של עשר שנים?). מאז גזרו עלינו מיני "תרגולי-קרב", שלפנים אפילו בחלום לא ראינום. למשל, כל התרגולות של "התקפה דרך שדה מוקשים", הכורכות את כל סוגי החיל ועד כדי הקף של דיביזיות-רגלים. ויש עוד דוגמאות כהנה וכהנה. לחץ תביעות המלחמה מעלה "תרגולי-קרב" אלה.

והרי לפנינו קטע שהוצא מתוך "הכללים והתקנות בשביל המבנים, — תרגילי השדה והתנועות של כוחות הוד מלכותו" 1807. טופס החוברת שבידי היה שייך בשעתו לקפטן בסט קולינס, מגדוד הרגלים 74 שנהרג בבאדאכוס⁽³⁾.

"המטרה הגדולה, שאליה בשואות העינים, היא לקבוע שיטת תנועה אחת, אחידה והולמת. כדי להשיג תכלית חשובה זו, הכרת תוא למנוע חפזון, העשוי תמיד לחולל אנדרלמוסיה, איבוד זמן, חוסר-איתנות, הססנות, הסח דעת מן הפקודה וכיו"ב; להבטיח הקפדה ודייקנות, אשר רק בכוחם עשויים גופים גדולים להגיע למטרותיהם בסדר הראוי ובזמן הקצר ביותר; — — — להגיע לפשטות הבצוע בתנועה, ולצמצם בצורות התנועות, עד כמה שאפשר ע"י כך שיתקבלו רק אותן שהן הכרח לפעלם המשותף של האנשים בחזקת חטיבת ערוכה, ושיתכן שיידרשו או ישמשו בשירות-שדה".

ליחד לכל העינים שבמסדר ובטכס מקום שני במעלה; ולהבהיר לאנשי כל הדרגות את התפקיד שכל אחד ואחד מהם יוצרך למלא בכל "שנוי-מצב העלול לחולל באופן שהבאורים לא יביאו לידי אחרים בתנועות בבוא השעה לבצע).

וברוח זו נמשכים הדברים והולכים. המחלקה, כידוע, נערכה בימים ההם בשלושה טורים⁽⁴⁾ (מפני שהמבנה שבתרגול היה מותאם לצורך הטקטי; מתן האש בשפעיירות מרוכזים, לאורך חזית רחבה ככל האפשר. — המער').

אך דבר אחד יש לזכור, והוא, כי לעולם חוסנה של תרגולת-קרב, לא תהיה אשר תהיה, ומוטב לא לקיימה אלא זמן קצר בלבד, כדי לסלקה לאחר שתהפך ל"טבע שני" — או בשעה שנשנה את אורח-המעשה הטקטי שלנו, ואת אורח המעשה הזה עלינו לשנות מדי עברנו משלב אחד של אופרציות למשנהו. אם רוצים אנו שלא לפגור לגבי צרכי הקרב ונקדים את אויבינו, אל לנו לקפוא על השמרים בנוסח הטקטי שלנו. המותחים בקורת על תרגולי כיכר-המסדרים, סבורים שעל התרגולים לפשוט צורה וללבוש צורה עם השתנות אופי הקרבות. אין ספק, כי עמקם הצדק, אין לך דבר שהוא לזרא לאדם החושב יותר מן המעשה החרחר וגעשה

(3) באדאכוס — קרב עיקש במלחמותיו של ולינגטון בספרד בשנת 1812.

(4) כל הפיסקה המובאת לעיל ע"י גנרל טיוקרי, מעידה עד כמה תרגול-הסדר המסורתי של הרגלים, שלא נראה בשנים האחרונות אלא בצורת טכס בלבד, נועד בשעתו לשמש תפקיד-קרב, ובמובן זה אפשר לומר, כי לא היה אז אלא "תרגול-קרב" ההולם את תנאי התקופה, הנשק והטקטיקה. ולא בא "תרגול-הקרב" שבימינו אלא לחדש ולקיים — בתנאים שהשתנו מיסודם, ועריין משתנים והולכים — את העיקר ההוא של עריכה מראש, סדר מוכן מראש, וחזרה מדוקדקת לקראת מצבי-קרב ומושמות טקטיות, שיש לצפות להן מראש בהזדמנויות שונות. וסדר "השלושות" שהונהג בצבא הבריטי עם ראשית המלחמה הזאת, והמשמש לפריסה טקטית מהירה יותר של המחלקה, הבנויה שלוש כתות, — גם הוא מעיד על אחדות זאת שבתפיסה — ממבנה היחידה לתרגול ומהתרגול לטקטיקה — בין "תרגולת-קרב" שבדורות עברו לבין זו שבימינו אלה.

ללא טעם וללא צורך של ממש. בימינו גורמים מעשים כאלה בזכות זמן, והזמן שבזכותו פרושו חיים שבזכותו.

דומני, כי נהגו להגדיר את תרגולי כיכר-המסדרים כיסוד המשמעת. במידה שהללו מלמדים את האדם דיקנות וזריזות באחיות-הנשק שבו ילחום וטובעים בו חוש של כבוד-עצמי תודות לנקיונו למשעי ונקיון מדיו וחגורו, בה במידה משמשת תרגולת זו באמת חלק — וחלק קטן — ביסודותיה של המשמעת. ואלו התירגול והשימוש ההולך ונשנה בו — הם העושים את האיש לאחוז נשק מעולה ונוטעים בו את גאוותו המוצדקת על עצמו בתורת אומן מושלם במלחמת-רגלים, ויחד עם רוח-קרב אמיתית מהווים הם חלק גדול ונכבד ביסודות משמעתו של הרגלי יותר מהתרגול במבנה סגור בכיכר-הטכסים, באין כמעט כל קשר בין התירגול לבין צרכיו של אדם בשעת קרב.

משמעת-קרב ותרגולת-קרב

משמעת טובה היא מבוקשנו. — (והנני חוזר ומדגיש, כי המשמעת האמיתית של רגלי טוב חשובה והכרחית לו יותר מלכל אחד החילות או השירותים האחרים בכוחות הצבא). — נשיגנה ע"י שנבין, כי תלויה היא בעיקר ברצונם הטוב של כל דרגות היחידה או הדיביזיה, — ולכן גם בהחלטה מתוך רוח טובה לעשות כמיטב יכולתם בכל מקום ובכל שעה. אלה הם דברים שבהכרח להתהוות רוח קרב, ומשמעת למופת. דיה פניה לאנשים כאלה, ומיד הם נענים. ומה עוד ידרש ממשמעת?

הרי נזקק אתה למפקדים וחיילים המסוגלים לחשוב, ומתחזרר לך כי השינון תחזור והולך של התירגולים הקהה את כושר המחשבה של כל אדם שעסק בכך לפני כן ומיטיב לעסוק בכך. יתר על כן: אותו שינון תחזר ונשנה הופכו לגרפה ולבלתי-גמיש. אין תועלת בקרב, כשצועד לו אדם אל עבר החזית נוסח חיילים מובהק, ומניח בעורף "כיס" אויב. אכן, יש תחום לשיעור התירגול ב"מבנה סגור" הדרוש לאדם מאומן, והתחום הזה צר למדי. ומעל לכל תרגול רעשני, פקודות בקול רם, נקישה בקתות וחבטות בקרקע אינם מבוא טוב לקרב בשביל חייל הצריך להיות חרישי ובלתי מתבלט. ביחידות רגלים קטנות חלקה של תרגולת-קרב הוא בשכלול הפעולה האבטומטית בשעת מצב-חירום, כשאין שהות לחשוב, להוציא פקודות או לפתח תכנית מחושבת מראש. אך כל שעולים בסולם המבנים, כן גדלה השהות לפעול בשעת מצב של חירום, אלא שעם זאת מתרבים גם התפקידים, וההכרח ב"תרגולת-קרב" בעינו עומד. "תרגולי הקרב" המדבריים שלנו בשביל הבריגדה והדיביזיה הניידות של הרגלים ישמשו דוגמא. מקמצים בזמן הנגזל ע"י הוצאת פקודות והארגון למשימה. ומה עוד חשוב במלחמה יותר מן הזמן? ברוב המערכות זוכים על-ידי המהירות, על ידי יתר זריזות. לא אפרט כאן שום "תרגולי-קרב", כי כבר אמרתי, שעליהם לפשוט צורה וללבוש צורה בלי הרף; הם צריכים להיות מעטים ככל האפשר, ומרתם: ראשית, לעשות את הפעולה אבטומטית עד לאותו רגע הסמוך למגע ממש עם האויב, בלא הסתכנות ככל האפשר בפעולה שאין עמה מחשבה; ושנית — לעשות את הפעולה אבטומטית במיוחד בשעת מצב-חירום.

עד כה דנים היינו בבחינה הנפשית של האימון וצינינו ציון-מה את הבחינה ה"אבטומטית". עוד לנו לומר משהו על הצד הטקטי. משנערך הצד הנפשי והאבטומטי של האימון עריכה כשורה, מתישר צדו הטקטי ממילא ובנקל. אך אם יראה כשנוי פתאומי, סימן שהטקטיקה שאחזת בה מוזעזת היא, או שנשטט משהו מן האימון הנפשי וה"אבטומטי" (או המוכני).

בגליון של "רבעון-הצבא", חושבני משנת 1935, נתפרסם מאמר בשם "ניתוח יסוד האפתעה" וסבורני כי ראוי לנו שנהרהר בו עתה. האפתעה היא הפלפל של הקרב. כי משהיה הדבר הזה לאבן-הפנה של אימונו הטקטי ואמת-המידה לכל מעשיו, שוב אין הרגלי עשוי לטעות בקרב. ארחי-הקרב — הכרח הוא שילבשו צורה, וביחוד (אני חוזר ומדגיש דבר זה) בין שלב-אופרציות אחד למשנהו, ויש לכוונם להשגת אפתעה-טקטית. ארחי-הקרב שלנו צריך להקדים בהתפתחות את הארח של האויב, וגם אז עלינו להיות לעתים מוכנים לכך, ששנוי בנשק או בטקטיקה של האויב יכריחונו לשוב ולשנות בארח-הקרב שלנו.

הכרת האויב; היריב בתמרון

ממילא אתה אומר, כי הרגלי, שיסוד האפתעה חיוני לו יותר מלכל חיל אחר, לפי שחייו תלויים על בלימה זו, — חובה מיוחדת מוטלת עליו בתורת פרט ללמוד את דרכיו, הרגליו ותמורותיו של האויב. הדבר הזה חשוב חשיבות מרובה, אנו המעטנו לטפח ברגלי את אמנות התחבולה המשיאה את האויב להגיב על מעשיו בדרך הרצויה לו. התחבולה נעדרת מן המילון הצבאי הבריטי, ואחת הסיבות לכך הוא שסבורים אנו, כי לשם הקנייתו יש למלא תלי תלים של נייר בתיאור מצבים טקטיים מדומים. טוב מזה לקבוע לחוק, שלא ייערך שום אימון טקטי בלי "אויב" חי ובלי "שהאויב" יהיה חפשי לפעול כפעול אויב במלחמה. אויב, שפעולותיו מכוונות ומוגבלות עד כדי כך שהן נעשות מלאכותיות, לא ילמד אלא לקח מסולף. על כן יש לגזור על שימוש ב"אויב", המיוצג ע"י אנשים מעטים, ואלו אויב המסומן ע"י דגלים בלבד — אל ייזכר ואל ייפקד בשעה שאנו מלמדים טקטיקה. ישנו סוג אימון, המכונה לעתים "ידו בכל, ויד כל בו", כשמשגרים כמה כחות, מחלקות, או פלוגות לתוך שטח רחבי-ידיים אגב מתן היתר לתקוף ולאסור קרב על כל מי שיפגש להם, או ש"יצוד" אחריו. אימון כזה הוא טוב, אך דורש מרחב שכל כך קשה למצוא בארץ זו⁽⁵⁾.

הסיוע — מן הצמד ועד לטנק

נקודה זו, היינו לימוד דרכי האויב, היא נקודת המוצא לאימונו הטקטי של הרגלי. ועם האימון הזה באה הגדרת דרכי הפעולה שבבילו, בתורת פרט, אשר בהן ישתמש לתועלתו בידיעות שאסף בעניין האויב. במלים אחרות: זו היא אומנותו של ה"מגנב" והצלף. יתכן שעדיין נוטים אנו יותר מדי לחשוב כי בשעת מגע עם האויב, כמעט שלא תתכן תנועת סיור ביום. האמת היא כי לעתים קרובות היא בגדר האפשרי וערכה רב לאלה שלמדו, היאך יש לנוע תוך ניצול הרקע המחסה ויודעים איך לצפות אחרי האויב. ולפעמים אפשר להגיע לעמדת התצפית בלילה וביום לשכב בלאט ולצפות חרישית אחרי הידיעה הנחוצה. אלא שעל פי הרוב אין זה בכוחו של יחיד גם לנוע, גם לצפות, גם להעביר ידיעות וגם לפעול נגד האויב. את הדבר הזה ייטיבו לעשות שנים, וכך קם והיה הצמד ליסוד הטקטי של עבודת הרגלי, לאחר שאומנו הפרטים למלא איש את חלקו באחדות טקטית זו.

בהתאמנו, איך להשיג ידיעות על האויב ביום, יכשיר הצמד את עצמו גם למניעת האויב להשיג ידיעות עלינו. כלומר: לעצור את תנועתו ולהרוג את צופיו. משלב זה ומעלה, דרך הכתה והמחלקה, תוצגנה אותן המטרות עצמן בפני הרגלים; אלא שככל שתגדל היחידה, ירבו לשים לב לעבודת הלילה; ואשר

(5) בענין זה עיין במאמרו של לויט-קול. ה. קאילבק ב"מערכות" חוברת כ"ח עמ'

לפעולות היום — לשימוש באש מסייעת ולשיתוף הפעולה של שאר החיילות כדי לאנוס את האויב „לכבוש את פניו ארצה“ (כלומר: למנוע ממנו בכוח האש את אפשרויות התצפית), או כדי להסיח את דעתו מתנועתו; חשובים כאן השימוש בטנקים בודדים, בכתות טנקים ושיתוף הפעולה עמהם. ככל שיקדם שיתופו של התותחן באימון, הרי זה משובה. וככל שיתקרבו יותר אל הכלל, כי אין לערוך תרגילי-נסיון של הארטילריה בלי נכחותו של חיל-הרגלים ובמידת האפשר בלי שיירג התותחים מעל לראשם. — כן ייטיבו לעשות.

חייב רגלי להיות בקי בטנקים. אם ירשה הזמן, יש ללמדו לנהוג בטנק, שיהא רכב זה נהיר לו בתכלית. לעולם אל יקבל שוב הרגלי שלנו מושג מוגזם על כוחו של טנק אויב למול חיל רגלי טוב.

הפשיטות

פעולה ע"י יחידות טקטיות אלו הגדולות יותר בעשיית נועזות, מכרעת ומחירה יותר ככל שגדלה היחידה ועצמת זיינה. מעכשיו תצלח לבצוע פשיטות רבות מרץ. והנה משהו על הפשיטות. רבים מאתנו אינם מחבבים אותן, וטעמם עמהם⁶, כי אם להתקפות. — הלא הרבה יותר קל ללכוד עמדה ולחזיק בה החזקה של קבע, מאשר ללכדה, להחזיק בה החזקה של ארעי (כדרך שיש להחזיק בה בשעת פשיטה, כל זמן שהנך ממלא את משימתך) — ואח"כ לשוב ולהסתלק ממנה, כרגיל בלילה, כשאתה נושא עמך שבויים, פצועים משלך וצידום. הפשיטות יכולות לעלות לך ביוקר ממש כלאויבך, וביחוד בימים אלה של מוקשים נגד-אדם ופחיתושים, ובליה עשוי הפרשט להניח אחריו סמני הכר (לפיהם ילמד האויב על עריכתו הוא) יותר מאשר להשיג כאלה מידי האויב. לדעת, אין תועלת בפשיטה אלא אם כן נראית בפירוש הזדמנות להגשימה בהצלחה. כלומר, ההזדמנות צריכה להראות בטרם תוולד המחשבה על הפשיטה. רק לעתים נדירות תוכל לומר: „אנו נפשוט על נקודה זו“ ואח"כ למצוא את פתח-התקווה לערוך את הפשיטה למעשה. פתח-תקווה שכזה הוא הקובע, כרגיל, את מקומה ושעתה של הפשיטה. אך ההזדמנות אינה מתגלית אלא ע"י סיור במקומות רבים. ויש לזכור שפשיטות של „מיקח טעות“ מזיקות מאוד לרוח החיילים.

הפטרולים

גם פטרולים שאין עמהם מטרה ברורה מזיקים. במצב של התגוננות מסייעים הפטרולים לכך, שהאויב לא יקרב לטוח-פגיעה, ואלו בשרתם את ההתקפה בודקים הם אחרי המקום והזמן הנכונים כדי להלום ולחפות על עריכת ההתקפה. פעמים מזמן לפנייהם המזל משימות מיוחדות ששכרן רב. אך האמת היא, שאי אתה יכול „להשתרר על האויב“ ע"י פטרולים שאין עמהם מטרה ברורה אלא ע"י אורח-פטרולים העשוי לשאת רביית נאה. אם אין רביית נאה כזו בצדם או בידענות שהשיגה, או באבידות שגרמה סימן שמשוה פגום ביסודו של הדבר. פטרולים ללא מטרה ברורה רק מוגיעים את אנשיך ומסתאבים עליהם. ארגון נאות של מלאכת הפטרולים (בתוך הדיביזיה, הבריגדה והבטליון) היא ערובה כי אמנם תושג הרביית. קציני המטה הכללי במפקדת הדיביזיה הם המתווים את המגמה לעריכת הפטרולים ומציינים את סוגי הידיעות המיוחדים שיש להשיג.

(6) הכונה לפשיטות, (Raids) במלחמת עמדות פחות או יותר מיוצבת, היינו התנפלויות פתע על קטע עמדות זה או אחר של האויב לא לשם כיבושן אלא לשם הסחת דעת, מלקוח שבויים, רכישת מושג על הכנות היריב וי"ב. — המער.

„רבי־הפטרוולים“ של בריגדות, תוך שיתוף פעולה עם קציני־המודיעין של דיביזיה ובריגדה ועם הקצינים לפרשנות תצלומי האויר, מכוונים ומתאמים את עבודת הפטרוולים בבריגדה. „רבי־הפטרוולים“ של בטליונים מארגנים, מדריכים במפורט ומשגרים פטרוולים בהתאם לכך; בהסתייעם ע"י פרשני התצלומים, מרכזים הם דו"חים הנשלחים לבריגדה. הדיביזיה והבריגדה מוועדות, לכשירדש, התיעצויות לדיון במהלך הפעולה ובתכנונית לעתיד. בכל הסידורים הללו ישתתפו נציגי האר־טילריה, המהנדסים וחיל־השריון; לעתים קרובות יצטרפו אל הפטרוולים ממש. ויש לציין, כי עד כה לא שותף חיל־האויר בארגון זה במידה מספקת.

הסתננות בדיביזיה

אך מה היא מטרתנו הסופית באימון טקטי? המטרה היא להגיע לכך שנוכל לבצע בכוח מבנה־הרגלים הגדול ביותר את הצורה הקשה ביותר שבאופרציות אשר נוהגים להגשימן ע"י הרגלים. אופרציה כזאת היא התקפת ההסתננות ע"י דיביזיה, כלילה ויום, עם סיוע טנקי וארטילרי ובלעדיה. דבר זה פירושו מעשה פטרוולים — או תגרת־חלוצים — תוקפני, שתוכן ותואם במהירות ומבוצע ע"י דיביזיות רגלים שלמה. כשהיא הולכת ומסתגלת לתוך מערך האויב, סילונות, סילונות המתפשטים בתוך עמדותיו. החלק המחושב והמוכן היטב מראש שבאופרציה זו משמש לעתים קרובות לעריכת המוצא של השלב הראשון בה, ולעתים נעשית גם זו בחפזון. כמעט כל דבר הנוגע לכושר טקטי בלבד שנלמד ע"י הרגלים והרבה מ„תרגולי הקרב“ שלהם, מופעל באופרציה זו, ועל כולם להיות ממדרגה מעולה. ביחוד נבחנו כאן עד קצה גבול יכולתם סידורי־הקשר וגמישותם, ואפילו התורפה הקלה ביותר תתגלה עד מהירה, לפי שהארטילריה ושאר סוגי עצמת האש המסייעת היו עוברים פעם בפעם מגיצוח מרוכז על אישם אל פעולתן העצמית של היחידות ביזמתן הן — ותחור חלילה.

„קבוצת־הרעשה“

וכאן כדאי ליחד את הדיבור על מה שאפשר לכנות בשם „קבוצת־ההרעשה הדיביזיונית“. היא מורכבת מכל הרגמנטים של ארטילריה כבדה, בינונית ושל־שדה, שאולי הוקצו למטרה זו מקורות כוחותיה של הארמיה או הקורפוס, מארטילריה השדה הדיביזיונית⁽⁷⁾, המרגמות הכבדות של הדיביזיה⁽⁸⁾, התותחים הא־מ. בתפקיד של הרעשה על פני הקרקע. התותחים הא־מ. — בפגזי חנ"ם לשימוש מרוכזים בניצוח דיביזיוני, וכן העצמה במכ"י הבינונית אשר לדיביזיה⁽⁹⁾, כל אלה תחת פיקודו של אדם אחד, הלא הוא „מפקד חיל־התותחנים של הדיביזיה“. שימוש נכון בקבוצה כזאת מחייב סידורי קשר טובים ובחירת מטרת נכונה. זהו דרך להפעלת אישנה, הדורשת הכנה רבה, וצריך שיהא זמן להסדרת אמצעי־הקשר במערך המטרת, אבל גם אז הכרח הוא לערוך „חזרות“ מוקדמות.

סבורני, שכמעט אפשר למנותה על סוג „תרגילי הסדר“. פירוש הדבר — שכל עצמת ההרעשה של דיביזיה עומדת לשימוש כחטיבת זין־אחד בפיקוד איש אחד.

(7) ארטילריה־שדה — עד לקטרים של 4½ אינש, בערך, כלולה בתוך דיביזיה הרגלים הבריטית, אך יתכן שתנתן לה תגבורת מיוחדת; ה„בינונית“ — בקטרים 7—5 אינש; „הכבדה“ — למעלה מזה. — המער.

(8) כרגיל מרגמות בנות 4,2 אינש, בענין זה עיין על „המרגמות הכבדות“ ב„מערכות חוב“ כ"ה, במדור „כעתונות הצבאית“ עמ' 84—22. 24 מרגמות כאלה שייכות לרגימנט הא. ט. אשר לדיביזיה הרגלים. — המער.

(9) מכונות־יריה בעלות קנים של 303. אינש מאורגנות כרגיל בצבא הבריטי בבטליונים מיוחדים של „חיל־רגלים“. — המער.

יורשה נא לי להדגיש, כי טעות גמורה היא לנהוג ב"מפקד חיל של התותחנים של הדיביוזיה" כבקצין מ ט ה. הוא בחזקת מפקד כשם שברייגדיר בחיל רגלי הוא בחזקת מפקד ויש להשתמש בו ולנהוג בו כבמפקד.

האחריות לכושר גופני

ועוד שתי הערות אחרונות. אל נשכח, שרגלי טוב חייב להיות אדם בעל-אחריות, בחזקתו זו הוא האחראי לכושרו הגופני. הוא — ולא אחר. במידה רבה הוא גם האחראי להריצותו כאחוז-בנשק. ככל שנעשה את האיש מרבה לשאת באחריות כן ייטב כחיל רגלי. למשל, אם יש מי האחראי לרגליו של האדם הרי זה הוא גופו, ואין להבין מדוע יתא צורך שסמל או קצין יבקרו את רגליו של אדם מאומן. אם רגליו מכשילות אותו, והוא לא דאג להן, הרי עליו לשאת בעונש הראוי לו, ואפילו הוא עונש ההולם את העבירה. לפנים היתה נטיה יתירה לפטור את הפרט מכל אחריות. בימינו הוטב מעט מצב הדברים בצבא. המגמה צריכה להיות להטיל על החיל אחריות, וכל המרבה הרי זה משובח. — כי על ידי כך מתפנים הקצין והסמל למחשבה ויכולים להגיע לשיא אימון ביחידותיהם, לשפר את חבר פיקודיהם ובחזית לחשוב ולתכן מראש.

הסיוע — דרוש יידרך

והנה ההערה האחרונה. כה רבים הם החכמים, האומרים, שעלינו להיות מוכנים מקום שהם נחוצים להבאת פעולה מסוימת לידי גמר מוצלח. המטרה שלפני כולנו לצאת לקרב בלעדי הסיוע שהיינו צריכים לקבל. שמענו, כי אנו — חיל-הרגלים בעיקר — חייבים להיות מוכנים "להסתדר" בלעדי סיוע-אווירי, "להסתדר" בלעדי סיוע טנקי, בלעדי סיוע ארטילרי, ישנה רק תשובה אחת להצעות ל"בלעדים" האלה, והוא — שאנו מניחים כי נזכה לקבל דברים אלה ונתבעם בכל זמן ובכל היא אחת: למגר את האויב במחיר הקטן ביותר לעצמנו⁽¹⁰⁾.

ולבסוף, נודה נא, שאימונם של הרגלים שלנו היה לקוי למדי בפרוס המלחמה הזאת. וכולנו יודעים, כי צידוד היה רע. גקבל נא מכאן ולתמיד את העובדה, כי בימים כתקונם אין "הממלכה המאוחדת" שטח היפה לאמונים, שיתכן להפעיל על פניו את חיל הרגלים בכל גלויי אימונו וגלגוליו. בעתיד עלינו לפנות למקומות אחרים⁽¹¹⁾.

- (10) הנחות אלו של בעל המאמר חלות כמוכן בתחום חטיבות מצומצמות יותר על נשק מסייע לה זקוקות הן — שעור ראוי של כלים אבטומטיים, מרגמות, זרקאיש וכ"ב. — המ ע ר.
- (11) עיין מאמרו של לויט-קול. ר. קאולבק במערכות חוב' כ"ח עמ' 17—26. — המ ע ר.

לְטוֹרָאִי הַצָּנוּעַ מַחִיל הַכְּגָלִים הַנָּגוּ חֲזָכִים חֹב שֶׁעֲעוֹלָם לֹא
נוֹכַל עוֹד לְפָרְעוֹ בְּמִלְאוֹ. אֵף יְכוּלִים אָנוּ לְגַלּוֹת אֶת הַעֲרָכְתָּנוּ
לְעֶבְרָה, כִּי הוּא שְׂנֵאָה בַּמַּעֲמָסָה הַקָּשָׁה בְּיוֹתֵר שֶׁל מַעֲשֵׂה הַמַּלְחָמָה.
הַתַּפְרָה בְּעֶרְכּוֹ לֹא תִהְיֶה שְׁלֵמָה אִם לֹא נִצֵּין אֶת אֲנָשֵׁי הַחִיל הַמְשָׁרָן
אֲשֶׁר אָצוּ קְדִימָה לְשֹׁטֵף בַּמַּהֲלָכָם עַל פְּנֵי הָאוֹיֵב וּלְהַטִּיף בּוֹ מְבוֹכָה;
אוֹ שֶׁל הַטִּיסִים אֲשֶׁר פָּגוּ אֶת הַדֶּרֶךְ וְהַחִישוּ סִיוֵעַ בְּרָגְצֵי מִשְׁבָּר;
אוֹ אֲנָשֵׁי הָאָרְטִילֶרְיָה, עַל מִסְפֵּיהֶם הַכְּבִידִים שְׂנוּעֵדוֹ לְשֹׁבֵר אֶת רְצוֹנוֹ
שֶׁל הָאוֹיֵב לְהִתְחַסֵּם. אֵף יֵשׁ לְשַׁעֵר, כִּי בָרָאשׁ וְרָאשׁוֹנָה יִשְׁאֵף הַחִיל
הַכְּגָלִי לְהַפִּיר בַּפְּעֻלָּה שֶׁל אֲנָשֵׁי הַקּוֹרְפּוֹס הַרְטוּאִי, אֲשֶׁר חִקְּקוּ עִמּוֹ
אֶת סִפְנוֹת הַמַּעֲרָכָה, בְּבוֹאָם לְעֹזְרֵת הַפְּצוּצִים.

ג'ורג' ק. מרשל, גנרל הארמיה, ראש המטה של צבא ארה"ב

הרהורים וערעורים על דרכי אימון הרגלים

לאחר קריאת כמה דו"חים על קרבות וניתוח נסיונותי הפרטיים, הגעתי לכלל מסקנה, המעציבה במקצת, כי דרכי אימונו את החייל אינם תכליתיים במידה הנאותה. אכן הדו"חים מן הקרבות מלאים וגדושים דוגמאות מאומץ לב ואתגורו של חיילנו. ואיש לא יכחיש, כי התקופות הארוכות, שהצליחו יחידותינו לבלות בקרבות יהודקים, בלי שייגרע מרות המלחמה שלהם, נמנו עם מיטב ההישגים שהושגו במלחמה הזאת, או בכל מלחמה אחרת. אך עם זאת רבות מדי הדוגמאות מאימון טקטי לקוי, וכן מביצועם הטקטי הלקוי של אותם הקרבות הקטנים שהם המנהלים את הנצחון במלחמות גדולות. רבות מדי הן הדוגמאות לשילוב לקוי של אש ותמרון, או להעדרו הגמור של אותו השימוש בעצמת-אש אשר יש בו כדי לחסוך בכוח האדם. והנה, העקרון הזה נכלל באימונו מזה שנים — ובשים לב אל התוצאות נאלצים אנו להסיק מהם את המסקנה, כי דבר-מה מוטעה היה בדרך הקניות את העקרונות לחיילים. מן הניתוח מתברר מיד, כי במידה רבה בא הדבר משום שגם תקנוני-ההשדה שלנו וגם אימונו נהגו יותר מדי בגישה שלילית, — לא התאמצו די הצורך להדגיש את הצדדים החיוביים.

תקנוני-ההשדה נכתבים בשביל מפקדי הפלוגות. והללו, מהיותם אנשי צבא מטופלים בטרדות עבודה מכדי שיוכלו לגבש לעצמם מחשבות ומלים משלהם בשעת הקניית הדברים לחייליהם, — „גונבים“ הם פסוק מכאן, ובטוי משם, לשם שימוש בהם אגב ההדרכה. יש להניח, כי הם גופם יודעים את משמעות הנוסחאות שבהן הם משתמשים, לפי שהדברים נתחזרו להם בשעתם. אבל האם תמיד מלבישים הם את המחשבות הללו מלים שהחיל מסוגל להבין? אמנם, החייל שלנו אינו מטומטם עד כדי כך שלא יבין לשון אנגלית פשוטה. האמת היא, כי רוב החיילים „הנב“ בעלי תפישת טובה, אלא שטירונים הם במלאכה זו של הדרכה, וגמצא שבבואם למסור את הנוסחאות והמחשבות לחיילים הנתונים להדרכתם, עושים הם מעשה תוכים, ובסופו של דבר, מקנים לחיילנו את המחשבות בדיוק כפי שנוסחו הללו בתקנוני האימון שלנו ליחידות הקטנות — ועל כל פנים בהעזקה קרובה להם למדי — מתוך גישה שלילית, כנ"ל; וכך מסתגל הדבר ומגיע עד החייל הטוראי, והלה מסגל לעצמו ממילא דרך מחשבה שלילית לגבי הענינים שבקרב. והרי רצונו הוא שפעולותיו בשדה הקרב יהיו פעולות חיוביות (כלומר: — לא המנועות ממעשים מסויימים אלא עשיית דברים מסויימים), המשפיעות השפעה מוחשית על האויב.

בעצם, אין דרך לתקן את המעוות הזה תיקון יסודי, אלא אם כן יכתבו התקנונים מחדש. כונתי ביותר לתקנוני-ההשדה בשביל בטליוני-הרגלים, פלגת-הנשק-הכבד (בדומה לפלגת-הנשק-המסייע אשר בצבא הבריטי) והפלגה הרובאית. יש לתת בהם הרבה תמונות ודוגמאות מעשיות, — אם אפשר, מתוך קרבות, — ולכוונם להקניית לקח של ממש לחייל הפשוט יותר מאשר להקניית עקרונות כלליים רחבים למפקדים. אמנם נכון הדבר שתקנונינו הקיימים מסייעים לעקרונות נכונים; אלא שהשאלה היא: הממחישים הם אותם. אך יתר על המידה מרבים הם להדגיש את האמצעים שכל עיקרם וטעמם הוא בהבטחה, כגון המחסה והמסתור, „קרי הבטחה סופיים“¹⁾. אורחות מסע מחופות לשם גישה אל החזית, וכיו"ב, וממעטות לדבר על התחבולות הזעירות הכרוכות במעשי הקרבות. ולעתים קרובות מדי משכחים הם מן הלב גם

1) המונח המקובל בצבא האמריקאי למושג של רצועת הקרקע שלפני עמדת-הקרב העיקרית, אשר היא (הרצועה) נתונה לאש אינטנסיבית ביותר ולמקסימום של כלי הנשק, והיא שצריכה לשמש מעצור מוחלט לתוספת התקדמותו של האויב.

את מציאותו של האויב, או מניחים שהוא מרוחק ריחוק המונע למעשה את האפשרות להתערב בתנועותיו; מתוך כך ניתן כביכול ליחידותיו לעשות כחפצן בשעת הכנותיהן. לארגון ההגנה או ההתקפה.

והרי עיקר ישרנושן הוא זה — „המחסה והסתור” — ובודאי יש לנמק לחיילים את ענין שמושם, — אך אין אנו צריכים להדגיש את הדבר באופן שיהא תמיד ובכל מצב ראש דאגותיהם.

מדוע, בעצם, לא יצויין בתקנונינו, כי מצויים שני מינים של הבטחה? סוג אחד הפסיבי, הניתן לנו בהצמדנו אל הקרקע בתוך תעלה או מאחורי סלע או גבעה, והסוג השני הוא — המחסה „האקטיבי” שהחייל יכול ליצור לעצמו, בכלי נשקו הוא, ע”י יריתו אל האויב או אל המקום שבו לדעתו שרוי האויב וע”י כך לאנוס את האויב להסתתר או ליהרג — והלא שני הסוגים הללו יש בהם משום יתרון לחיילנו. יש ללמדו שיותר משיבקש לעצמו מחסה יבקש עמדת-אש, שיבקש לעצמו תמיד נקודות בנוף המקנות לו יתרון על האויב.

יותר משאימננו לבדוק את הנוף מבחינת ההבטחה האפשרית, אימננו לבדוק מבחינת ההתקפה הצפויה. בדרך הטבע חייל שמוח בקדקודו ישתדל תמיד להתעלם מעין האויב, אבל בדין הוא שיוכל לעשות כן לא מחמת פחד לחיו מתוך חוסר-שיקול ועיוורון, אלא דווקא מתוך שיקול-דעת גבון.

כפי הנראה לימדו „ידידינו” הגרמנים את חייליהם להשתמש במחסה שימוש שבתכלית; ועם זאת ראינו כי שמרו על היכולת לתפוס נקודות בנוף, באופן שאם יותקפו, יהא תמיד היתרון הראשוני להם. יכול וכל לעשות כמותם, אם במקום לקטרג עליהם על שלא נתחפרו, ובקרבם על שלא חיפשו לעצמם עמדות שמהן יהיה להן יתרון על האויב ויוכלו לקיים אש תכליתית יותר מן האויב.

אך עם זאת נצטרך ללמדם לדעם עמדת-יתרון מה היא? ומה מראה? כיצד נכנסים לתוכה? ומדוע? כל אלה — במקוב לערפם בשפע רב של פסוקי נוסחאות והכללות מבריקות.

דוגמא אחרת, מצוינת, לאותו סוג של הדרכה שלילית — הוא השימוש ב”מ”ג, שלא במתכוון, מחמת הציון החזון ושונה בתקנוניו בדבר קוי ההבטחה הסופיים, ובגללו רבוי החומר על כך, יוצרים תקנוניו, שלא במתכוון, את הרושם, כי תפקידה הראשונה במעלה של מ”ג אינו בהגנה אלא ב”הסתל” קו הבטחה סופי” לפני מערכת עמדות המגן. אמנם אין הדבר כך, אך כיון שהרבה המבאי לשמוע על קו ההבטחה הסופי, והמעט לשמוע על „גירות האש”, ממילא יחשוב כי אכן כן הוא. והנה, המכאי הוא-הוא האיש שידרש בסופו של דבר, להתאמץ ולהשיג את האויב באותה הדרך, שלדעתו רוצים בה מפקדיו; כי זוהי הדרך הטובה לכך, הרי בה יעשה את מאמציו. אם אין הדבר כך, לא בא כל זה אלא משום שלא למדוהו לדעת, כי בשעה שהוא פועל כמ”ג תפקידו הראשון במעלה הוא להרוג באויב אנשים רבים כל כך, שלא יגיעו כלל לאותו „קו ההבטחה הסופי”, כפי שקוראים לו, שברוב המקרים אינו, לאמיתו של דבר, לא „סופי” ולא „מבטיח”. אמנם התקנון מביא את הדבר בחשבון, בקבוע לכל מ”ג „גורת-אש”, ובציינו כי כל מכונה תתפה גורה כזאת, — אבל בקראנו בפרק הדין ב”עריכת”, „תכניות האש” נמצא ציון אחד ל”גורת-האש”, וארבעה ציונים ל”קרה-הבטחה הסופי” או „איזור ההבטחה הסופית”.

ובשעה שהספר עוסק במשימותיהן ועמדותיהן של מכונות-היריה, אשר הוטל עליהן לסייע סיוע-מקורב לקרה-התנגדות העיקרי, נמצא את המלים „הבטחה”, „תלי-ההבטחה”, „להמנע”, „לא לגלות” ו”אורחה מחופה”, — לא פחות משבע פעמים. והיפלא הדבר, כי בלבו של החייל נקבעת ההכרה, כי יותר שהאויב ישאר בחיים עליו לדאוג שהוא עצמו ישאר בחיים? עם זאת כולנו אומרים וסבורים בלבב שלם, כי העקרונות, שמלמדים תקנונינו עקרונות נכונים הנם. יתכן כי אמנם נכונים הם, אך אופן הקנייתם לזולת הוא מותעה. לכן בתורת חיילים, המלמדים אנשים ללחום ולהרוג בדרך תכליתית, צריכים אנו לחדול מלהתברך השכם והערב על הישגנו ולרדת

אל המציאות של מלאכת הדמים הזאת בלמדנו את הטוראים דרכי פעולה נכונים ותכליתיים. והנה כך עלינו לשים את הדגש החזק בדרכי פעולה שיש בהם מצוות "עשה" חיובית, — שאפשר ללמד לחייל בלשון המובנת לו בשכל מעשי ישר, שגם בקרב זכור יזכרם.

אחת הדרכים לכך היא גם השימוש בשמות פשוטים ככל האפשר, המובנים לחייל ואפשרו לו לתפוס את משימתו במושגים חיוביים של מעשים שעליו לעשותם.

אם, למשל, נכנה את "גזרת-האש" שלנו באיזה שם מעין "איזור ההריגה", הרי שע"י כך אמרנו ממילא למכאי, כי תפקידו הוא להרוג כל ה"לאויב", המופיע באיזור זה, ואם גם הגדרנו את "איזור ההריגה" הזה בתוך הנוף הנראה לעין, — ע"י ציון אילנות, סדני עצים, סלעים. פשרות-דרכים, ו"כל אשר יעלה המזלג" — הרי על ידי כך יינתן לאותו מכאי מושג פשוט ובהיר על הנדרש ממנו לעשות ועל דרך העשיה. וכן אם נכנה את "קו ההבטחה הסופי" שלו בשם מעין "רצועת ההריגה", הרי על ידי כך נעלה בדמיונו שביל צר על פני השטח אשר בתחומיו עליו להרוג מן האויב אנשים רבים ככל האפשר, ובעשותו כך, הרי פטורים אנו מללמדו, כי זרם כדורים הטסים 6 רגל מעל לאדמה הוא "סופי", או שכמוהו "כהבטחה". קצורו של דבר: על ידי כך נתנו לו הדרכה חיובית על אשר יעשה במכוונתו. נוסף על כך לימדנוהו, ע"י השימוש במלה המפורשת "הריגה", כי עליו לשקוד ל"תפוס" את האויב בנקודות-התורפה שלו, ולחכות עד שימצא האויב במקום ובמצב המתאים, תחת לפתוח באש בעוד האויב מרוחק כל-כך שיהא לו סכומים מרובים להמלט ולא להפגע. את מושג-היטוד הזה אפשר להפעיל לגבי כל כלי מכלי-הנשק שבבטליון, באופן שכל אחד יוכל להבין את משימתם ואורח-פעולתם של בעלי הנשק האחר. ואז יהא כל רובאי, רובאי-אוטומטי (לפי הטרמינולוגיה העברית — מקלען), תותחן א.י. רגם וכל פרט אחר, שצפויה לו השתתפות בקרב, חייב ללמוד, כיצד לבור לו מראש "קרן-הרג" משלו, אשר אליה יירק בשעה שיתאמץ להרוג באויב². שוב אינו שרוי במצב של צופה על פני "קשת" מסוימת על פני השטח, אלא שומר הוא את פינתו הקטנה בהיות המערכה ננטל עליו את התפקיד לקצר את המלחמה לכל ביש-גידא' שרגלו תדרוך באותה פינה.

אין לך דבר פשוט יותר מלנצל את המונח הזה עצמו גם בענינים שבהתקפה, אם תלמד לדעת את כלי הויין המסייעים להטיל אש-הריגה בצורות מסוימות על שטח מסוים, — ואת יחידות המשנה, שנועדו לתמרון, לנוע אל עמדותיהן תחת חפוי אש זו, ואחר כך לתקוף את האויב במקום שממנו אפשר להרוג אנשי-אויב רבים יותר, לפי ששם הטוח קצר יותר, או האויב חלש יותר, — אם נלמד את כל אלה, ונמצאנו פוסעים פסיעה גדולה לקראת עידוד מפקדונו הצעירים לשלב אש ותנועה בהתקפה. כי על ידי כך יהיו שני היסודות בצוות-תוקפים משתפים פעולה במהדוק במאמץ להרוג באויב, במקום שינסו לאלצו לסגת ולרוב לעמדת מגן טובה יותר.

ודאי שאין כאן דבר של חידוש, וכל דבר מן הדברים כשהוא לעצמו, אינו יצירתו המקורית של פלוני או אלמוני, — אולי פרט לקין שהרים אבן והרכיב בקדקדו של הבל אחיו, בשעה שגבו של הלה היה מופנה אליו. אבל ברין הוא שגם תקנוני העיון לחיילים יהיו כתובים באותה לשון פשוטה ומובנת של תפקידים-מעשיים, שהם יסוד לכל אימון, ומהם יתד ומהם פינה גם לכל מערכת אמצעי הנהירות וההבטחה, המלווה אותם ועם זאת היא תלויה בהם.

(2) העצות היעוצות ע"י בעל הרשימה חשובות מאד לצבא האמריקאי, שהוא העשירי בתחמושת בעולם כולו, — כל שכן שחשובות הן לחיילות שתחמושתם מועטת, ושחלוקה מדוקדקת כזאת של קטעי שטח מפורשים להפעלת אש של כל כלי וכלי עשויה להבטיח להם מקסימום של כיסוי שטח באש תוך מינימום של הוצאת התחמושת היקרה. אין צורך לומר שבמידה רבה תלוי הדבר בטיפוח מדוקדק של החישובים המוקדמים.

הסיוור החדיש

(בעקבות "הסיוור החדיש". קובץ מאמרים מתוך "גיוורל-חיל-הפרשים" לצבא ארה"ב (1944).

רבו המאמרים בעתונות הצבאית של המדינות השונות על עניינים הכרוכים בסיוור. והנה הופיע גם קובץ מיוחד שנועד כולו לאופי הסיוורים בזמננו. וכל זה מעיד על החשיבות הרבה שמייחסים לענף פעולות זה.

הסיבות לשקידה רבה זו על בירור בעיות הסיוור שתיים הן — שתייהן שהן אחת — ראשית: היחידות-המסיירות צריכות לספק אינפורמציה לכוחות הגדולים, המבצעים את הפעולות הגדולות. אינפורמציה זו צריכה להיות מקיפה ומדויקת ולהגיע בזמן. מכאן, שזהו תחום-פעולה, שבו תוצאות גדולות מאוד תלויות ביחידות קטנות ביתס. שנית, כיון שאחריות גדולה כל-כך מוטלת על יחידות קטנות, לפיכך חשוב שמפקדיהן, שהנם גמוכי-דרגה ביהס (סמלים וקצינים נמוכים), יקבלו את מבטיהם מהכשרה והאימון, וכן גם הטוראים השייכים ליחידות אלה. העובדה, שפעולות-הסיוור נעשות הרחק מבסיסים, סמוך לקו האויב, בתוכם, או אף מאחריהם, גם היא מגדילה את מספר הבעיות הכרוכות בהן, עושה אותן למורכבות פי-כמה וכמה, ומעמידה לפעמים את המפקדים בפני בעיות שפתרוןן של חלק מהן סותר כביכול את פתרוןן של השאר.

אור-מה על דרך פתרוןן של כמה מן הבעיות הללו בתנאים הטכניים והאופרטיביים של מלחמה בת-זמננו זורע הספר "הסיוור החדיש", הכולל את הנסיונות וההשקפות בענין הסיוור של טובי המפקדים האמריקאים, שלא זו בלבד שרכשו נסיון בתמרונים ובאימון, אלא גם זכו לבדקו לאור הפעולות בצפון-אפריקה ובאיטליה. כאן ימצא הקורא גם את ציון העקרונות והסבריהם וגם את תאור הפעולות בקרבות תניסית והסקת מסקנות מלקחן.

כדי לעמוד על טיבו של הסיוור החדיש, על תמורותיו וגיליוו השונים, — אין טוב מלהביא כמה קטעים מציונים מתוך הסקירות השונות שבספר, אשר יש בהן כדי לשקף את דעותיהם ומסקנותיהם של בקיאי-הסיוור, המנצחים על מערכי-פעולות כוללים, וגם של מפקדים צעירים, מבצעי-הפטרולים. הדברים ירוכזו כאן בשלושה פרקים והם: הטקטיקה, האימון וענייני-הקשר.

שאלת הטקטיקה של פטרול-הסיוור היא אחת המסובכות ביותר, לפי שלא פעם עליה לפתור בעיות שלפי אופיין מחייבות הן, כביכול, פתרונות המנוגדים זה לזה, ובלי שתהא בידי המפקד "נוסחה" היפה לכל המצבים. והרי דוגמה:

על הפטרול להיות קטן, כדי להקל על כושר תנועתו וניצול האפשרויות של ההסתר. אך עם זאת עליו להיות גם חזק עד כדי כך, שלא כל כוח קטן מכוחות האויב יוכל למנעו מלמלא את תפקידו; וכן צריך שיוכל להכנס לפעמים בקרב לשם השגת הידיעות, וכמובן להגן על עצמו, ולעתים גם על עמדות התצפית שהוא מחזיק בהן. ממילא צריך חימושו להיות בעל עצמת-אש ניכרת, אך כנגד זה אסור שהחימוש הזה יכביל על תנועתו, וכיר"ב.

כדי שנוכל להבין יפה את דברי המפקדים האמריקאים, ראוי לנו שנודע, כי

בדרך כלל רואים הם את כלי-הרכב השונים (לרבות המשוריינים) כאמצעי סיוור כשאין כל מגע עם האויב, או כשהמגע עמו רופף ומשתנה (בשעה רדיפה או נסיגה — או גם בשעת "חיפוש גומלין" — והוא דבר, שאינו שכיח במלחמת זמננו אלא בארצות שוממות, או שוממות-למחצה; ואכן, כך היה בדרום-תוניסיה וכו'), אך את הסיוור המדוקדק והמפורט יש, לדעתם, לעשות ברגל, וכלי הרכב אינם משמשים אלא לתנועה עד למגע במישורין ולתמיכת באש בפעולות הפטרול, כשהדבר נדרש ואפשרי.

א. הטקטיקה

1. מיג'ור גנרל ד. סקוט (נספה לארמיה הבריטית השמינית בימי נסיגתו של הגנרל איקינקל):

"בימים אלה של סיוורים למרחקים גדולים יש לבנות את הפטרול באופן שיוכל להלחם לבצוע תפקידו, לרוחש-שליזמן כדי להספיק לשלוח את הידיעות למפקדה וכדי שהכוח הראשי יוכל נצל את הידיעות שקיבל".

"פטרול, המסוגל רק לצפות, — אינו ראוי לקטע הכביש שהוא תופס". (הכונה כאן, כמובן, לפטרול ממוכן).

2. קולונל ס. קוק (מגדוד הסיירים ה-81, שפעל בתוניסיה):
 "כל סיוור נעשה ע"י פעולה נמשכת של תנועה ותצפית. אך שטות היא להניח שאפשר לערוך תצפית תוך כדי תנועה. אכן, התנועה עצמה צריכה להיות מהירה ולפי תכנית קבועה מראש... כל זמן שאין מגע-מישרין עם האויב. משהושג מגע זה, — נעשית התצפית גורם מכריע, ושוב אין עוברים לתנועה, אלא לאחר תצפית מדוקדקת".
 "...כלי-רכב מסיירים פועלים צמדים: האחד מחפה על תנועת משנהו וצופה, השני דרוך ומוכן לחפות על נסיגה, או להצטרף להתקפה. האחד חוגה, צופה ומחפה, והשני בודק את האגפים".

"יש להמנע מלהכנס בקרב, אלא אם כן דרוש הדבר לבצוע התפקיד. יש להמנע ככל האפשר מלהכנס בקרב עם פטרול אויב מגודל שווה".
 "משהושג מגע עם האויב, יש לקיימו בכל מחיר... (כמובן, פרט למחיר אבדן הפטרול עצמו, שעל ידי כך היה ממילא מתבטלים גם כל הישגיו בסיוור ובקביעת המגע. — המערך).
 "יחידות סיוור בגודל מחלקה ולמעלה מזו, חייבות להחזיק רזרבה געה לתפקידים שאינם צפויים מראש".

3. מיג'ור ב. סקוט ("על אימונה של מחלקת-הסיוור הבריגדית"):
 "...כיון שאין תועלת בפטרול שאנשיו נהרגו או נשכו הכרח הוא להמנע מקרב, אלא אם כן אין ברירה, או כשיש בכך מניעת שביה. בכל זאת במצבים מיוחדים במינם יכול להיות הכרח להכנס בקרב ממש, כדי להשיג ידיעות או לתפוס שבויים...".

4. קולונל פלמר ("לקח-קרב על סיוור" — בעיקר על סמך הנסיון האמריקני בתוניסיה והבריטי — במסעות-לוב, 1940—43):
 "...קבוצות-סיוור מן הגדולות יותר "מתפתות" לעתים להכנס בקרב. כל אימת שקרב כזה אינו בא מתוך הכרח של התגוננות או התחמקות הרי הן עוברות על תפקידן בעשותן זאת".
 "ע"י שימוש רב בקבוצות קטנות רבות, אפשר לבצע סיוור רחב, מעמיק ומהודק יותר מאשר במספר מצומצם של קבוצות גדולות...".
 "...חשוב הוא להליץ לעתים קרובות את פלגות הסיוור לצורך מנוחה. גם זה על יותר בשעה שהקבוצות הן קטנות".

5. קולונל הוי ("לקח-סיוור בתוניסיה" ו"הטכניקה של סיוור בשדה-הקרב". מפקד גדוד הסיירים ה-81 בתוניסיה):
 "בדרך כלל, אין פטרול-הסיוור צריך להלחם להשגת ידיעותיו. אך אין פירושו של דבר שהוא פטרול מלהיות תוקפני. יש צורך בהעזה ומרץ כדי לחמוק בצד האויב, לחזור לעורפו, לשהות

שם ולשדר את הידיעות. אך אין "לסימיר" יאש" ללא שיקול מדוקדק. אם רוח האויב איתן עליו. לא תהא האש אלא בזבוז של תחמושת ; אך אם רוחו רופף, עשויה יריה לתוך השיחים להמריצו שיתגלה".

"...תהיה הפעולה נועזת ותוקפנית ככל אשר תהיה, לעולם אל ישכח הסייר כי בעיקרו של דבר שלחחו כדי להמציא למפקדה ידיעות מדויקות, שלמות — ובמועדן" — "מפקדה הסיור הטוב, בדין הוא שתהא לו, נוסף על הסגולות הצבאיות הרגילות, גם תאודת דעת ללא שבעה, עליו לשאוף תמיד לשפור מצבו ועמדת התצפית שלו, באופן שיראה יותר ; — כמאמר הבריית, "שדות המרעה הרחוקים — יותר ירוקים". כמה פעמים הצליחו בתוניסיה לקיים עמדות תצפית מאחרי עמדות האויב, ואפילו בראשי הרים שהיו כבושים בידיו. לעתים היו בנינים גבוהים משמשים עמדות תצפית".

6. מיגור פיקלן (אסקדון הסיור ה-91 — בתוניסיה) :

"...על הקצינים לדעת את כל גודל החשיבות של מפות אותו השטח שבו נועדו לפעול. עליהם לדעת שטח זה מן המפה ידיעה רבה כל כך, שיוכלו להשליך את המפה, ובכל זאת להתמצא בו. חסא ועוזן הוא לקצין לצאת לפעולה בלי ידיעה מספקת של המפות והשטח אשר בו יפעל. גם כל הסמלים חייבים לדעת לעיין במפות ולציין נקודות בעזרת קואורדינטות".

"...אין לעבור ליד שום רמת-משלט בלי לבדוק תחילה את הפסגה, אם באה היא בחשבון לקביעת עמדת תצפית, עד שתבוא מחלקת הסיור כולה, בפעולות שנעשו לשעבר מיעוט מחלקות הסיור, בדרך כלל, להשתמש בתוחמים בני 37 מילימטרים ומרגמות בנות 81 מ"מ אשר להן. לגבי השימוש בדרכי גישה מחופים (להבדיל ממוסתרים) לשם התקדמות אל עמדות האויב מיעוט יותר מדי לתכנן מראש את נצול המחסות".

"...הקלע המובהק שבמחלקה צריך להיות מצויד ברובה בעל כונת טלסקופית".

7. קפטן סמית ("סיור במדבר" — מתוך מסקנות על פעולה מטויימת בתוניסיה) :
"...הוברר כי יש תועלת בשימוש מינימלי של אנשים וכלי רכב לשם ביצוע משימה וכי יש לפעול הרבה ע"י גלוי יומה עצמית".

8. מיגור פוסטר (מתוך קטע על סיורים בגונגל) :

"...פטרוליה סיור צריכים גם להלחם. במלחמה בגונגל קשה להבריל בין פטרול- "מסייר" לפטרול- "לנחם"... לגזור על המפקד שיערוך סיור "טהור", הרי זה לצמצם מאוד את אפשרויות פעולתו של הפטרול וגם לסכן אותו... פטרולי הגונגל צריכים להיות תוקפניים בשעת ההכרח... לפעמים זהו להם אמצעיה מגן האמיתי היחידי. הפטרול חייב לבקש תמיד ידיעות; אך עליו גם להשתדל להציק לאויב ככל אשר יוכל. בגונגל, במקום ש-75% מפעולות הקרב נעשים ע"י פטרולים, אין להשתמש בפטרול-סיור "טהור" אלא לעתים רחוקות ביותר. מן הקטעים האחרונים (וכן מן הציון לעיל על השימוש בגשקה-מסייע אשר למחלקות הסיור) למדים אנו כי יש להבין הבנה שבגמישות את הכלל בדבר ריכוז שימת-הלב על השגת הידיעות והמצאתו בראש-וראשונה.

ב. האיחון

מפני הצורך, שיחידות קטנות תפעלנה פעולה עצמאית ותבאנה ידיעות מדויקות ובמהירות, יש לאמן את היחידות הללו אימון מיוחד. לא זו בלבד שעליהן להגיע לרמה גבוהה יותר במקצועות הרגילים, אלא עליהם גם ללמוד למוד מיוחד את מלאכת הסיור.

1. קולונל ג' בלה מסכם את מטרת אימון של כל יחידות הסיירים בשלושה סעיפים :

- (1) להסתכל ולראות (להקשיב ולשכנע) ;
- (2) לחזור חי ;
- (3) להודיע את אשר נודע במהירות, ובדיקנות בעזרת מפה.

באימון הנדרש לצורך זה כולל הוא שימוש נכון וזריז במפה, הסתכלות והתרשמות מהירים, כשרון לאמור מרחקים ביום ובלילה, לאמור גודלן של יחידות, להכיר כלי רכב וכלי נשק שונים, — את האהרונים בעיקר על פי פעולתם (קולות הנפץ, מהירות האש, שריקת הפגזים והפצצות).

2. מיגור ג' סקוט (השתתף בקרבות האוקינוס השקט) מוסיף על הנ"ל את השימוש במכשירי האלחוט, חקירת השבויים, התמצאות בתצלומי אויר, ורישום המרשמים — וכל זה לגבי כל הסיירים כולם, מכל הדרגות.

3. קולונל ב. פלמר (על יסוד לקח תוניסיה ולוב):

„כל האימון בסיוור, שקבלנו בשעתנו, אתם ואני, היה טוב מעיקרו. אך ישנם כמה יסודות שהייתי רוצה להדגישם הדגשה מיוחדת: ראשית כל, האינפורמציה שלך צריכה להיות מדויקת, שלימה ועליך להעבירה במהירות... לעולם אל תנחש, אל „תניח“ את הדברים ואל תגזים; אינפורמציה בלתי מדויקת — סכנה בה... האמת היא הקרבן הראשון של המלחמה, אך מפקדי סיוור חייבים להגן עליה בשדה הקרב, לקדש מלחמה על שמועות שוא, שקרים וגוומאות, כשם שמקדשים מלחמה על אויב... אנשי בטליון הסיירים הפיהם החייבים תמיד לצאת ולבדוק את השמועות והדוחים המוגזמים... לעולם אל תאמין לפליט או למפגר אחרי גודוד; ורק לעתים רחוקות — לנפגע. הראשון משקר, כדי להצדיק את העדרו משדה המערכה; השני חסר את כושר „השפוט“ על פי רוב, כל שכן אם „הורבץ“ על ידי כל־הרכב שלו —

הכלל: הודיעו נא על הכל ואם לא נראתה כל תנועה — הודיעו נא גם על כך, כי זוהי האינפורמציה.

4. קולונל ה' : „...גם בטליון הסיור שנה שגיאות, אבל ידע ללמוד מהן. האימון לא פסק מעולם, אף לא בתנאי קרב. האימון, שניתן בשעתו עוד באמריקה, בצפון־אירלנד ובאנגליה, היה נכון ביסודו. אך אימון מתמיד תוך כדי תקופת הקרבות היה בחזקת צו והכרח.“
מענין כאן הציון המובהק, בדבר הכרת המשכו של האימון, תוך כדי פעולות-הקרב עצמן, כי בלעדיו לא יצא רובו של האימון הקודם מגדר של תורה־שבכתב בלבד.

ג. בעית הקשר

מיגור רוברט דמיץ („אסקדרון הסיור בדיביות־שריון“):

„תפקידו העיקרי של פטרול־הסיור הגדר בזה הלשון:

„...להשיג ידיעות, הנדרשות ע"י הפקוד הגבוה יותר, ולהביאן למעוניינים

כל עוד יוכלו להעציל.“

מכאן למדים אנו לדעת, ששאלת הקשר המהיר והטוב בין הפטרול ושולחיו אינה גופלת בחשיבותה משום שאלה מן השאלות, שדנו בהן קודם.

1. מיגור שרר (מחילה־פרשים, כיום — מפקדו של בטליון משורין):

„מה עלול להתרחש למן הרגע שהחלטת להעזי ולהסתכן והצלחת להעביר קדימה ורק את שרידי פקודיך, על אף התנגדות חזקה, או להעביר את רובם תמך והעברך, אל מאחורי האויב, באבידות מועטות, והנה אתה הולך קדימה בשלוה, בלי להודיע פרטים על כך למפקדך? הוא יתקדם לו בעקבותיך, מתוך אמונה, כי הדרך שבה עזרת בטוחה היא, ויסיכול אבידות כבדות... ולא זו בלבד, אלא שמהיותו חדש במקום זה, ספק הוא אם בכלל, ימצא את המעברים אשר מצאת אתה. כנגד זה אין ספק שאת כל השגיאות, שעשית אתה יעשה גם הוא. משמע, שאם לא תשלח בעוד מועד הודעות על פעולותיך — לא ירויח איש שום דבר גם אם ימותו אנשיך מות גבורים.“
חריפות לשונו של העצה היעוצה ושל האזהרה מעוררת כאן את הרושם, כי מצבים כמתואר היו גם היו.

2. קולונל ה' : „תחילה חקצתה „רשת־קשר“ באורכי גלים מסויימים של אלחוט לכל פלוגה בבטליון אחד (וכן לפיקוד הבטליוני עצמו), כלומר — נקבע קשר אלחוט בין המחלקות לפלוגה, בין הפלוגות לגדוד וכו'. דבר זה לא הוכיח את יעילותו ולא עוד אלא שהכביד

מאוד. זמן רב עבר עד שהגיעה ידיעה מפורסלת לגדוד או לדיוויזיה. ויתירה מזו; סדר-קשרים זה ריתק את מפקד הפלוגה אל עמדת-פיקודו. במקום להיות מפקד בקרב, נהפך הלה למרכז קשר רבי-דרגה, בלי יכולת להתפנות ממושב מפקדתו ולבקר במחלקות-הקרב הקדומניות. לאכזר כמה שבועות של מצב "מתוקן" זה, הוכללו כל המחלקות והפלוגות ברשת" הבטליונית. אמנם, גם לתקנה זו היו שתי מגרעות: (א) היתה סכנה שמשדרים רבים יתר על המידה יפעלו בבת אחת ברשת הבטליון; (ב) והיה חשש, שע"י הקשר במישרין בין מפקד הגדוד ומפקדי המחלקות תתערער סמכותו של מפקד הפלוגה.

על מגרעת (א) התגברו ע"י משמעת חמורה של השימוש במכשירי-הקשר. הוכח, שגם אם גם יתווכרו לאותה רשת 18 משרדים, — הרי רק לעתים רחוקות מאוד יהיו יותר משתי מחלקות בבת אחת במגע עם האויב או בקרב עמו.

על מגרעת (ב) אפשר להתגבר ע"י כך שמפקד הבטליון יעביר את כל הפקודות בדרכים המקובלות, בלי שהדבר ימנענו עם זאת מלשאל את מפקד המחלקה שאלות במישרין, או ליעץ לו בשעת הצורך.

הדברים הנ"ל יש בהם ענין מיוחד לגבי השימוש באלחוט. ואלו המדובר על סדר הקשר מעיד: על כמה מן המעלות של שיטת הפיקוד הגרמני, המאפשר מגע-מישרין עם מפקדים נמוכים הנתונים בקרב.

3. קולונל קוק ("אסקדרון-הסיור בדיבויזה ממונעת"):

"יש להשתמש בכל אמצעי אפשרי כדי לקיים את הקשר עם הפקוד הגבוה יותר. נוסף-אלהוט ורוכבי האופנוע יש להשתמש בטלפון וטלגרף אזרחיים ובאותות חזותיים."

4. מיג'ור פיקלן: "תשדורות-אלחוט מסיורים, צריכות להיות מהירות, רצופות בצורת שיחת-טלפון ואלחוט — להבדיל ממברקים ומעל לכל — מדויקות! קוצר הזמן אינו מאפשר שמוש באותות ובכתב-סתר"

מיון מ. משתנים

(מצבא ארצות הברית)

מלך הפטרולים בחזית איטליה

רב הוא הלקח שיש ללמוד מסדר-הביצוע השונים והמשתנים אשר נמצא, כי בדין הוא להנהיגם במצבים שונים במשך המלחמה הזאת — גם כשהיתה בהם (ואולי ביחוד כשהיתה בהם) סטיה מן הנהוג שנקבע מאז בספרי-ההדרכה הרשמיים.

הכה נתבונן במה שהעלה בענין זה רגימנט-רגלים אחד, אגב שירותו במצב של חזית מעוצבת, ובעת המסע באיטליה. תחילה נסתכל במבנה פני השטח ובמסיבות המצב בחזית, — ותמיד נזכור, כי על אלה נתבססו סדר-הביצוע המיוחדים שהונהגו.

מבנה פני השטח

הרגימנט היה חלק מדיבויזיית-רגלים אמריקאית, שתפסה עמדות מצפון לנהר גריליאנו¹. השטח — בדומה לרבות מארצות הים-התיכון (וא"י בכלל זה — ה מ ע ר) — היה, בדרך כלל, גבעות תלולות והכיל הרבה זאדיות ונקעים קטנים. הצמחיה מועטה ופזורה: חלק רב מן השטח, ביחוד על הגבעות היה עשוי רכסים וכתפות-מורדות המכוסים שכבות של טרשים ואבנים קטנות. האדמה והצמחיה במידה שנמצאו נראו בעיקר כעמקי אסנסטה וגריליאנו, ובמישור החוף הצר-

(1) כשליש המרחק מניאפול לרומא, ורמו התחתון היה ברובו את קו-החזית בחורף 1943-44. — ה מ ע ר.

אפשרות התצפית של כל צד מן הצדדים היתה במידה בלתי שכיחה. אכן, הגרמנים הם שהחזיקו בכיפות-הגבע והגבוהות יותר. מבחינה זאת היה להם, בדרך כלל, יתרון. מחסה ומסתור לא ניתנו אלא באמצעות השימוש בבלטות פגי הקרקע המפסיקות בינך לבין נקודות התצפית והאש האויבת, וכן ע"י בתי-האבן הרבים שבאיזור. וגם בענין זה היה היתרון לגרמנים, לפי שקיי האספקה של האמריקאים היו חסרים מחסה ומסתור טבעיים, ואי אפשר היה לתת להם אלא מבטח חלקי בלבד, ע"י מסכי עשן מלאכותיים שהוסכו על מעברות נהר גריליאנו. שדות-האש צומצמו מחמת אופיו המבוזר של השטח. מחמת גודלם של איזורי השטחים המתים, היה על פי הרוב בגודל הנמוך השימוש בנשק קל, בנשק אוטומטי ושאר כלים בעלי מסלול-תעופה שטוח. פרט לדרך של אש שובלנית. אשר למרגמות ולהוכיזרים, הרי אלה יכלו להשיג באשם כמעט כל עמדה תפוסה בידי חיל. עיקר מרכון של אורחות-המסע הגרמניים לאספקה היה בדרך-המלך שבחוף, וכן בזו שבצמק אוסנטה, אשר לכל אחת מהן היתה רשת של דרכי-עזר מספקת. ואלו אורחות-המסע האמריקאיים היו צארי-בקוב ליד מעברי הגריליאנו. פרוזדוריה-השפלה הראשיים, שעמדו לשימוש האמריקאים, היו מישור החוף ועמק אוסנטה. ההרים השונים לא היו יפים למעבר כלי רכב, פרט לדרכים מותקנות.

המטיבות

המשימה — "הגנה פעילה של קטע החזית" — היתה נוחה למדי לאמריקאים. ראשית היא נחנה את האפשרות לערוך סיורים מפורטים ולתכנן באורח מדויק לקראת ההתקפה שעתידים היינו לערוך בסופו של דבר. שנית, לגבי הדיכוייה האמריקאית שעדיין לא נוסתה בקרב, היתה כאן הזדמנות ללמוד הילכות-הקרב ולסיגולן. והרבה ממלאכת-הסיוע, התכנון וסיגול הילכות-הקרב הושגו בדרך השימוש בסוגי הפטרולים השונים.

לימוד הילכות הקרב

משנכנס הרגימנט האמריקאי החדש לקרחת מעוצב זה, נתנו ההוראות שכל האנשים שבמחלקות הרובאיות יצטרכו לקחת חלק פעיל בפטרולים, שכל הפטרולים יונתנו ע"י קצינים, ושכל הקצינים שבפלוגות הרובאיות, פרט למפקד הפלוגה, ינוסו בנהיגת פטרולים. תכנית זו היתה אמצעי להקניה מהירה של הילכות-הקרב לאנשים רבים ובעיקרו של דבר זוהי סיבה שאחזו בה. במשך כמה שבועות הושג הסיגול ההכרחי מן הילכות-הקרב, ומעששו אפשר היה להתחיל באורח תכליתי יותר של הפעלת הפטרולים, שמעתה יותר משכינותו לתפקידי קורס להקניה הילכות-קרב, כיוונו להשגת יתרונות טקטיים.

אנשי הפטרולים

עוד בשלבים הראשונים של המגע עם האויב נתחור כי האנשים נבדלים זה מזה הבדל רב בכושרם הטבעי לפעולות פטרול. חלק ההבדלים הללו מקורו היה בתכונות הגופניות השונות של כל חייל וחיל. צריך היה להביא בחשבון גורמים כגון טיב-הראיה, קלעות וכושר תיאום בפעולת השיריים. הסגולות השכליות, כגון התפיסה הכללית, הזכרון לגבי פרטים והיכולת להבין את הלך מחשבתו והרגליו של האויב גם אלה היו גורמים רבים חשיבות. אך השורש העיקרי של ההבדלים הללו היה בתכונותיו הנפשיות של הפרט. אנשים רבים, שהוכחו כי הם חיילים אמיצים ויועדים למלאכת-המלחמה בגילויים אחרים של הקרב, חסרו את החושן המיוחד של רגשי-הנפש, הנדרשים לפעולה בחבורה קטנה מבודדת, בסמיכות יתירה אל האויב ללא סעד כלשהו מאחרי גבם. היו מהם שפתחו מפני החשכה. והיו שהודיעו כי בהיותם חסרים את הכוח המעורר של חברות גדולה, ושל פקוח עליהם, אין באפשרותם להתרכז התרכזות מספקת ולהסיח את דעתם מעניינים כגון המשפחה, המות, השבי, הפצעים וכיוצאים באלה נושאים המסיחים את הדעת. אנשים, שהיתה בהם אחת מן התכונות הנפשיות הנ"ל, לא יכלו להיות אנשי פטרול המניחים את הדעת. המוצלחים ביותר היו אלה שענין אישי עמוק היה להם בגרימת נזק לגרמנים. משאורגנו, לבסוף, "מתלקות-פטרולים" מיוחדות שמלאכתן בכך (ארבע במספר) היתה

ההשתייכות אליהן מותנית בראש וראשונה בכושר וההתאמה הבדוקים ומנוסים של הפרט, ושנית בהתנדבות לעשות במלאכה הזאת.

וכפצוי לסכנה הגדולה יותר ולתפקידים הקשים יותר ניתנו לאנשים האלה מגורים במקומות שיש בהם בטחון יחסי, סמוך לעמדת הפיקוד של הרגימנט או הבטליון שלהם. ובנווד לבורות-הקלעים ולמנת מוזה-השדה הרגילה, שבפלוגות הרובאים, היו למחלקת הפטרול. בתי מעון ומנת-מוזנות משובחים יותר, הרי אעפ"י שהירבו להלחם יותר מאחרים, היו להם מותרות יחסיים של מעון יבש, תבשיל חם וסדורים למרחץ. ולא היה כל קושי בהשגת מתנדבים.

ציורו של הפטרול

לאחר שנבררו האנשים שהתנדבו והשתמשו רק במעולים שבהם, עשו בורה גם בציוד. מחמת יתרון-הצפיתו של האויב, שבא כאמור מפני אופיים של פני השטח, פעלו כמעט כל הפטרולים רק בלילה. בסופו של דבר הוכיח הנסיון, כי שלושה סוגי נשק הם אידיאליים לפעולת פטרול בלילה במבנה השטח ההוא. עם הסוג הראשון נמנו כלי הנשק האבטומטיים; עם השני — רימוני-יד; והסוג האחרון — אקדחים, סכינים וכל שאר כלי-קרב אישי, שכל פרט בוחר לעצמו.

נתברר, כי בלילה אין אפשרות לדייק ביריה מרובה-גרנד (האבטומטי למחצה) עד כדי פגיעה בגרמנים בודדים. גם השימוש ב"רובה 03" — (הרובה הצבאי הרגיל) — היה כרוך בקושי זה, והיתה לו גם מגרעת נוספת מחמת הפעולה הרעשנית של בריחו, שעל ידי כך היתה לפטרול הסכנה שיתגלה מקומו. ואלו מקלע-הבראוננג, וכן התת-מקלע, פלטו אש יעיל עד מאוד. היו באותו איזור בתים רבים. בבתים פנימה, ובמגע מהודק עם האויב גם מחוצה להם, היה התת-מקלע הכלי האידיאלי. ואלו בטוחים הגדולים יותר השייב יותר לעשות בקריות הבראוננג. פיזור האש המצוי בשני הכלים, היה שקול לחלוטין כנגד הקושי לכוון מושלם בלילה. במידה שהדבר היה קשור בכינון הכלי היה עיקר הקושי בראית הכוונות — ולא דוקא בראית המטרה. יש לומר כי הגרמנים, שבאותו קטע-חזית הירבו ל"שתף-פעולה" אתנו — בגלותם את עמדותיהם. הם נהגו לירות במכוונת-היריה שלהם כדורים זוהרים בשיעור של אחד לכל ארבעה כדורים. עם קצבה העצום של האש-המחזורית הירייה ממכוונת-היריה הגרמנית, היו הכדורים הזוהרים נותנים נתב של נהרה, המצביע ישר על עמדתם. ואלו עמדה עצמה היתה מוארת בזהירות עמומה מספקת מן המכ"י, כדי לגלות את הגרמנים המצויים בה. כמעט לכל עמדת-חוץ ועמדת-יחסיים גרמנית היתה בעצם מכ"י, שהשתמשו בה שימוש רב. והרי שכמעט תמיד נראתה מטרה טובה.

כדי להקל על כינון הכוונות של מקלע-הבראוננג, או של תת-המקלע, לעבר המטרה הנראית בבהירות, הושם צבע לבן על הכוונת העליונה ועל הקונת התחתונה. ומשעשו כך אפשר היה להפעיל בנקל אש של ממש. כאן המקום לציון, שלפני שהונהג בהצלחה השימוש בצבע לבן, ניסו להשתמש בצבע זוהר, — ניסיון שנכשל, מפני שעל ידי כך עלה זירמת שטשטש את המטרה. האקדחים היו הטובים שבכלי הנשק לקרב-במהודק. יעילות ודיוק ניכרים הושגו ע"י כינונו של הכלי סתם לפי חוש, בשעה שכונן מעוין היה בגדר הנמנע. רק לעתים רחוקות התיירו הגרמנים לעצמם להגיע לידי קרב סכינים, או קרב אישי אחר.

במקרים מסויימים היו הפטרולים נושאים גם כלים אחרים, אגב מילוי משימות מיוחדות. ה"בזוקות", מדוכות רימוני-הרובה, מקלעים על כנים, באלה השתמשו לעתים קרובות ביותר. וכולם פעלו מעולה מצויינת.

גם כמה זבדי-ציוד אחרים, מלבד כלי-הנשק, נמצאו כרצויים מאוד. אחד מהם הושאל מן הבריטים. היה זה מנעל-פטרולים מיוחד, שחלקיו העליונים עשויים בד-קנבוס, וסוליות לבד עבות להן. נעל זו הבטיחה שקט מקסימלי במעבר שטחי המסולעים של האזור, והיה בה משום שיפור ניכר לעומת נעל-החיילים האמריקאית.

דיסקוסים מבהיקים כאלה, שנועדו לשימוש מהנהרסים לסמן דרכים וגשרים, הביאו תועלת בתנאים מסויימים. בהיותם מחוברים לגבו של הפרט בלילות חשוכים מאוד נתנו לפטרול

את האפשרות לקיים מרחק רב ביותר בין אנשיו ללא סכנה שיתפזר. המגרעת, המובנת מאלה, היתה בכך שהגרמנים ראו את הדיסקוסים ממש כאמריקאים ועל כן היתה בהם סכנה.

ואשר לכסוי הראש, הרי גם כאן היו מסיבות הקטע ופניה השטח הגורמים הקובעים. אורחת פטרולים אחת, שהשתמשו בה לעתים קרובות השתרעה לאורך מישור החוף, ועברה בין עצים פזורים וסובכיים. במקומות אלה היה צורך לותר על הקסדות, כדי למנוע את הצליל המיוחד, שקל להבחין, והוא בא מתוך חכך הקסדות בסבכי שיחים. אכן בשטחים הפתוחים, שהיו רבים יותר, לא היה כל יתרון בותרת על הקסדות, מאחר שלא היו גם סובכיים שיחים להתחבך בהם. ולעומת זאת עלולים היו כאן אנשי הפטרולים להפצע, ללא כל הכרח, מפני ראש מרסיסי פגזים וסלעים. לכן נהגו לחבוש קסדות בשטח פתוח. נעשו כמה ניסיונות בעטיפת הקסדות בבד יוטה, כדי לטשטש את קוי צורתה של הקסדה שנקל להכירם. אך לא היתה שום ברכה בכך, ובמהרה חדלו מלנהוג כך. זה ודאי שלא הוסיק, על כל פנים ייתכן מאוד שיהא רצוי בהחלט בתנאים אחרים.

הצלב האדום סיפק לנו דבר-ציוד שימושי אחד. לעתים קרובות חילקו מתנות: קלפים, כבון, סיגריות, ממתקים וכיו"ב דברים, שהיו מתורמלים בתרמיל קטן, מסוג שקייה-חוטמים והמתקים אשר למלחים. תרמיל זה, ובצדו חתך כדי הכנסת יד והוא קשור אל חגורו של החייל מאחוריו — שימש בית קיבול מצויין לרימונייד. עד שהונהגה המצאה שימושית זאת היו הרימונים בגדר בעייה. כי מאחר שרוב הפטרולים הוכרחו להרכות בגלישות וחילות, כמעט שאי אפשר היה לשאתם בכיסים. צקלון-הצד הצבאי היה מסורבל מדי ותכריך המימיה — קטן מדי. ואלו התרמיל הקטן של הצלב האדום היה אידיאלי.

פעולת הפטרולים

משקבל מפקד מחלקת-הפטרול הוראות מוקדמות, היה הוא הפוסק בענין מספרם של האנשים שישתמשו בהם, הציון, שיוקם, אורחות-המסע, המבנים וכל שאר פרטי הפעולה — הכל באשרו של הפוסק האחראי שהוא קצין המודיעין (2-8). של הרגימנט. לאחר שהוחלט החלטה מוגמרת בענין הפרטים האלה, סיכם מפקד הפטרול בפרוטרוט את התפקיד ומסיבותיו לפני אנשי הפטרול וערך עמם מעין חזרה של ביצוע, — בהשגחתו של קצין המודיעין (2-8). בסיכום התפקיד והדרכת אנשי-הפטרול, בן השתמשו בכל המפות, מפות-הצלו, צילומים-האוויר וצילומים-מעמדות-הצפייה שהיו בידו; וכן מדיינים היינו עם אלה, שכבר היו בפעולות פטרול באזור הנדון. לעתים קרובות, — אך לא תמיד, — ערכנו חזרות. קצתן היו מעין "הצגות מוקדמות" שנערכו מאחרי קוי החזית וקצתן לבשו צורה של פטרולים למרחקים קצרים, לאורך חלק של אורח-המסע שהוטל על הפטרול הצפוי לעבור בו.

בקירת נערכה לכל פטרול סמוך לצאתו ממש. אין צורך לומר שנערכו כל הבדיקות המובנות מאליהן: אם הפנים מושחרות כל צרכן, אם הציוד משתקשק, אם יש תעורות והות של האיש ויחידתו, אם יש אנשים שלקו בנזלת וכיו"ב, והנסיין הוסיף עוד כמה דברים, הצריכים בדיקה. באחד הפטרולים הראשונים של הרגימנט, למשל, נחרד המפקד בשמעו בריחוק מה מעורפו, ובמרחק 30 ירד בלבד מעמדת אויב, זילוף מים פתאומי וקולני. גם הגרמנים שמעוהו, ובהרהר עין פתחו באש. מני אז נקבע, "נהג-קבע-אופרטיבי" שכל איש חייב להתפרק מן העומס הזה סמוך לתחילת הפטרול ממש.

כיון ששבילים, כבישים וערוצי-נחלים שמשו נתיבות יחידות שאפשר היה לעבור בהן ללא רעש, (מאחר ששאר השטח היה מכוסה טרשים וזיפוזין) לפיכך צומצמו מבני-התנועה צמצום רב לשדרות ולא הגיעו לרוחב-החזית אשר תקנוניה-השדה ממליצים עליו. כפיצוי למבנים אלה הבטוחים פחות, וכדי לסכל את הנוהג הגרמני, — להניח לפטרולים שלנו לעבור ואחר כך לפתוח עליהם באש מן העורף, או לארוב להם בשובם, — היה הכרח לקבוע שיטה מתאימה שעל פיה נבדק נדיקה מדוקדקת כל אחד מן הבתים הרבים שהיו תנועתו של הפטרול, בטרם יעבור על פניהם. אחד מאופני-הביצוע של התפקיד הזה לשגר שתי חברות-בדיקה, בנות 2 אנשים כל אחת,

שתעבורנה לפני הפטרול. בהיות שנים אלה מחופים ע"י שאר אנשי הפטרול, היתה חבורה אחת בורקת את כל הבתים באגף הימני של אורח-המסע, והשינה — את כל הבתים שבאגף השמאלי. אחד מארבעה פטרולים לערך, מצא בתים התפוסים ע"י האויב.

לעתים בדקו ומצאו, כי מן הראוי לשנות מן הנוהג הזה. כשידעו היטב שישנה עמדת חוץ או עמדת מארב גרמנית, וכשהיה רצוי ביותר שלא יוקם רעש באותה נקודה, היו פטרולים ידועים, עוקפים בחשאי את הבית התפוס. במקרים כאלה היה הפטרול נוהג תמיד לשייר אנשים בכמות מספקת כדי שיחפו על הבנין. אחד כך, אם ניסו הגרמנים לירות אש אל עורפו של הפטרול. או לארוך לו בשובו, ממילא היה מישהו נמצא במקום הדרוש, כדי לספל בהם. נוהג זה נקרא בשם "מארב למארב" והיה מקובל למדי.

והיתה דאגת-מה מחמת הספק, אם אמנם אפשר יהיה בלילה לאתר את עמדות האויב אתור מדויק. אך היה זה חשש שווא, כיוון שהגרמנים היו מזהרים להשיב אש כשירו בהם. הפטרול היה נע, איפוא, לעבר המקום המשוער של עמדת האויב. אחר כך היו מפרישים איש או שנים, שהיו נעים למרחק-מה מן הפטרול הצדה. הם היו פותחים באש תת-מקלעים. ולשאל — דאגו כבר הגרמנים עצמם.

בחזירתם לקיונו היו אנשי-הפטרול נחקרים. קפה חם היה מצוי בשעת החקירה. מפקד הפטרול היה מביא מיד את הדו"ח שלו אל קצין המודיעין (S-2); וכל אחד מאנשי הפטרול היה מדבר ביחידות עם קצין המודיעין (S-2). הרבה ידיעות חשובות מסרו אנשי הפטרול, שראו משהו, שמפקד הפטרול לא ראה או שכח למסור. וכתוספת לכך הגורם הפסיכולוגי החיובי, שבשיחות הקצין עם כל אחד ואחד מן האנשים, שהערה לשיפוטו ויחס ההחשבה לדו"ח שלו, שהופגנו אגב כך — היו חשבים מאוד.

לעתים קרובות היו עורכים ניתוחים בצוות, בבוקר למחרת פעולת הפטרול. ניתוחים אלה היו ללא צורה-רשמית, ונמנעו בהם מלמתוח ביקורת פסלית — וביחוד בשעה שהפטרול סבל אבדות. הבירורים הללו הביאו ברכה שאינה מוטלת בספק.

היתה עוד מלאכה אחת, שקצין המודיעין (S-2) היה עוסק בה והוכח כי חיונית היא לעבודת-פטרולים מוצלחת. מדי יום ביומו היה שם על מפת הקיר גליון (שקוף, ובצדו — הערות וביאורים מדויקים) אשר בו סומנו כל אורחות-המסע, המגמות, ומנייחציאה ומנייהשיבה של כל הפטרולים, ואשר הכיל את כל פעולות הפטרולים שנועדו לאותו לילה. העתק נשלח לכל פלוגה רובאית מאלו שבקו החזית, לכל פלוגת-נשק-כבד, ולכל בטליון; לפלוגות התותחים ולפלוגות האנטי-טנקיות של הרגימנטים; למרגמות החימיות² לחטיבות מהרסי-הטנקים; לארטילריה הדיביזיונית, (כלי תותח משוריינים וממונעים — אשר צורפו לרגימנטים זמנית, לשם סיוע ול-S-2 הדיביזיוני; וכן ליחידות המסופחות, בשלבי-הפיקוד של רגימנט, בטליון ופלוגה. ואף על פי שדבר זה העמים עבודה ניכרת על המשרטט ועל סריגנט מחלקת-האופרציות אשר לרגימנט, הרי עם זאת סייע סיוע רב למניעתן השלמה של תגרות בין פטרולים המתנגשים במקרה, של אבידות הנגרמות ע"י האש המסייעת מצדנו אנו, — (כל אלה מהאסונות הטרגיים הרגילים במלחמות.....) ושל הסתבכויות עם זקיפנו אנו בשוב הפטרולים אל קויהלנו.

כל הסידורים האלה נמצאו, כאמור, יפים למצב מסויים אחד, נגד חיל אויב מסויים אחד, ובשטח מסוג מסויים אחד המסקנה שיש להסיק מנסיונות אלה צריכה שנויים, הכל לפי התנאים המיוחדים של המצבים העלולים להוזמן לעתיד לבוא. אבל אם יסתבבו הדברים ויזדמנו מצב ומסיבות שטח כנ"ל הרי בדין יהיה לשוב ולהשתמש באותם הפתרונים שערכם השימושי כבר הוכח בשעתו.

(2) מרגמות כבדות, בנות 4.2 אינש, שנועדו גם להטלת מסכיי-עשן, וגם לאש-מרגמות רב-עצמה יותר. — המער.

השמיעה בקרב*)

הסודות-צלילים

לא תמיד מן החכמה הוא לך להשתמש ברובה בכל הודמנות הבאה לידך לשלוח כדור לעבר איש מאנשי האויב. בירייתך מגלה אתה את מקום עמדתך. אך רשאי אתה לירות משהחלו האחרים ביריית, או משהחל האויב עצמו להרעיש עולמות. כי בתוך המהומה של הקולות אין לדעת מאין אתה יורה.

לעתים יוכל אדם העומד לו בסתר-עץ, לשבור ענפים משמיעי קול ועל ידי כך למשוך אליו את תשומת-לב האויב ואת אשו — בעוד, שחבריו, השרויים במקום אחר וכוונים לירות לעבר המקום שממנו „משך“ הלה את האש. וישנן עוד מיני צורות של תחבולות פשוטות באש-רובים, שלאמיתו של דבר אינם אלא גלגולים של הסודות קולות.

שלושה הם העקרונות הראשיים של הסודות-הקולות, וכולם פשוטים למדי.
(א) מבליעים את צלילו של קול אחד — ע"י קול אחר. מתסוס-אש ארטילרי מבלע אש-רובים; מטוסיב מנמיכי טוס (בהתקופם עמדת-התנגדות — המער). מששששים לפעמים את קול התקרבותם של הטנקים;

(ב) איתורם של הצלילים ומקורות-הצלילים חדלה להיות מְדוּיֶקֶת אם נשמעים בבת-אחת קולות רבים מדי, — אלא אם כן הקולות מתבלט באופן ברור על פני כל שאר הקולות וגבול מהם. קל יותר לקבוע את מקומה של מכ"י אחת, מאשר לאתר אחת מ-שלוש בשעה שכלן פוצחות פיהן בבת-אחת;

(ג) קולות-הטעיה עשויים להתענות את המתנגד בענין סיבו, או מקומו האמיתי של כלי-הזינוק, או המעשה הצבאי, שהוא-הוא המאיים בסכנה אמיתית. ירחיו נלכדה ע"י אנשים מעטים שתקעו שופרות רבים.

הילכות-האזנה

והרי כמה כללים פשוטים שיסייעו בידך להפיק מאזניך את מלוא התועלת:

1. תהא אוניך נקיה מ„שעוֹת האזנים“; שאם לא כן עלול דבר זה להכביד את אוניך, ביתוד עלול הדבר לגרום צרות במזג-אוויר חם ובארצות בעלות אקלי חם. המוטב שלא כמו ידך תרחיקנה. פנה לקצין רפואי.

2. שמור על בריאותך. השמר מהצטננות. אם הצטננת, יתכן, כי יויקו לאוניך התמורות הנמרצות בלחץ האטמוספרי, כאותן הנגרמות בשעת המראה וגחיתה באוירון. כי יתכן, שההצטננות סתמה את הצנור המוליך מפיך אל אוזניך-התיכונה ועל ידי כך אין ביכולתך לעיין את הולחץ הבא מצדו הפנימי של תוך-האוזן והלחץ הבא מן החוץ. ולחצים בלתי שוים מביאים לידי חרשות.

3. המנע מלהטות אוזן לקליטת קולות רעש חזקים, מאש תותחים כבדה, מרעש מטוסים אם מיד לאחר-כך עליך להטות אוזן לקליטת קולות דקים. השפעת הקולות החזקים יכולה להימשך חצי שעה וגם יותר מזה — ולעתים גם יום שלם. הגן על כח שמיעתך על ידי שימת צמר-גפן באזנים, כדרך שאתה מגן על עיניך על ידי וגוגיות מגן.

4. אם אינך רוצה להתחרש התחרשות ארעית מכוח אש-רובך אתה, סתום את אוניך

*) מתוך קובץ של צבא ארה"ב, „פסיכולוגיה לחייל“. — לנושא זה עיין „קול הכדור“ מאת לויט. קול. ארמנו „מערכות“ חוב' ד, „רשימות קצרות“.

השמאלית במגופות-אונן מיוחדת, או בצמר-גפן. כי היא האונן הסופגת את הלבם ההתפוצצות מלוע רובך.

5. אם נקלעת לבין קולות שאון גדול והנך רוצה לשמוע קולות-דבור, סתום אונך במגופות-אונן או צמר גפן, או אפילו באצבעות ידיך, אם פנויות הן, או אז תיטיב לשמוע את קול צעקותיהם של האחרים. ואם כל אנשיו של צות מכ"י, למשל, יסתמו את אוזניהם, בל ישכח איש מהם להרים קולו שאם לא כן לא ישמעוהו. ואין לו ברירה אלא לקרוא בקול גדול, שאם לא כן לא ישמע את קולו שלו.

6. הט אונך והקשב, ביחוד כשידוע לך לאיזה סוג קול עליך לצפות. בשעת פטרול ובשעת סיור הקפד על הדומיה והקשב. המתיתות שאתה חש באזניך בשעת הקשבה, אינה אלא הסתגלות שרירי האונן, התכונה לקשב הדק והרגיש ביותר.

7. שקוד על הידיעה להבחין קולות. יכול אתה ללמוד להכיר כל מיני דברים, אם תאמן עצמך ע"י תרגילים. יש אנשים יהודעים — כתנאים מסויימים — להבחין בין שני טפוסי מטוסים לפי רעש מנועיהם. הם לא ידעו לתאר לזולתם את ההבדל שבין השנים, אך בעצמם יבחינו בו. לוחמי יערות וגינגל שאומנו בכך, מסגלים לעצמם הבחנה בין קולות תנועותיהם של בני אדם ובעלי-חיים בתוך צמחית-הסוכך שלרגליה-העצים.

כללי שמיטה

ועתה הרי כמה כללים שיש בהם לעזור להמנע מהתחרשות זמנית או תמידית מחמת קולות רעש חזקים:

1. הגן על אונך מקולות רעש. השתמש במגופות-אונן או בצמר-גפן, כשאתן הללו מפריעים אותך לשמוע פקודות — כלומר לרוב כשגם הנותן את הפקודות עצמו משתמש בהם. שים אצבעותיך לתוך אונך ופער פיך בשעה שתותח עומד לפלוט בקרבתך קול-יירה. הקסדות החדשות¹ מגינות על אונך מגלי הדף-האוויר, הבאים עקב התפוצצויות חזקות — אך לא מקולות רעש חזקים — חוץ מן הקסדות המרופדות באופן מיוחד וכלי-שמע בהותקנו בתוכן. ויש גם קסדות המשפיעות השפעה מטעה על הקליטה שחובש קולט את הצלילים העשויים לסייע באיתור מקורם.

2. מנע אונך ממקומות שבהם קול התפוצצות יריותיו של תותח הוא עז ביותר. ועל כן הרחק מכל עמדה שהיא לפני לועז של תותח. יהיו פניך מוסבים אל עבר הכוח ממנו יבוא הקול, בלי שתטה אוזן ישר לעברו. הראש עצמו הוא פרגוד מצויין לאונן שמאחוריו. אך לעתים תכופות יקרה, כי בשעה שהוא מגן יפה על אוזן אחת, הוא חושף את השנייה, — אלא אם כן אחת שם את אצבעך לתוכה.

3. חפש כל חפץ וכל מקום שיש בהם כדי לסוכך על אונך. הסתר מאחורי קירות בשעה שקרבה התפוצצות. שכב לך בתוך שוחות, הלבם ההתפוצצות נשא בדרכ כלל מן הקרקע ולמעלה, וכך ייטב לך כשתהיה סרוח על כרסך.

4. פער פיך בהתקרב התפוצצות. זה עוזר ללחץ משני צדי תוף האונן שישתוה, וגם עשוי להצילך מקרע בתוף.

5. היה נכון להתפוצצות כי תבוא. אם מוכן אתה, ממילא דרוכים שרירי אונך התיכונה לקראת התנגדות לתנועות חזקות מצד עצמות האותה-התיכונה. כי אין דומה עריכת השרירים האלה בשעה שהן מתכוונות לקלוט קול רפה לעריכתם בשעת צפיה לקולות עזים.

(1) הבונה לקסדה החדשה — עמוקה מאד, מעין סיר-בישול — שהונהגה אגב המלחמה הזאת בצבא ארה"ב, תחת הקסדה הקודמת — השטוחה, מעין צלחת — שהיתה דומה לבריתית. המ ע ר.

על אימון צבאי לצעירי ארה"ב

אומה זו עומדת בפני הכרעות רבות-משקל: — להמשיך בזמן השלום להזעיק את אנשיה הצעירים לאימון צבאי או לחדול. השאלה נוגעת לא רק לכל נער ואב לבנים, אלא לכל אזרח בארץ הזאת. היא פרוכה בבעיות בטחוננו הלאומי ובעיות שלומו של העולם לאחר המלחמה.

הצעות-חוק בדבר אימון-חובה יובאו בקרוב בפני הקונגרס. בני-הסמך הראשיים בעניני הצבא והצי הם משענתן של הצעות אלה. יותר משני שלישים מ"בחורי ה" שהצביעו בבחירות חשאיות, מצדדים בזכות הרעיון. כל משאלי-הציבור מעידים, שהקהל הרחב מסכים לכך. אך יש קיבוצים דתיים וחינוכיים חשובים המתנגדים, — או על כל פנים טוענים לדחית ההחלטה עד לאחר המלחמה. ואלו הצבא והצי רוצים שהדבר יעשה מיד — בעוד העם ער לצרכי הגנתנו ובטרם נשוב ונשקע בשיוויון-הגנש שמלפני המלחמה.

כולנו חייבים לדעת מהן, בעצם, הצעות הצבא והצי.

אם ננסה, ראשית כל, להגדירם מבחינת המקילים, נמצא, שאין הם מציעים להסתפק באימונם של הצעירים והצעירות במסגרת שלא יהא בה אלא מ" C. C. (1) מתוך יתר פאר ויתר הדר.

אך מאידך גיסא, אין הם מציעים, שיהא כל צעיר אצלנו, "משרת בצבא כזמן הקצוב לו", כנוהג בארצות אירופה. אין הם מציעים שירות של חובה. הצעתם היא אימון-של-חובה. הם מציעים לאמן צעירים (ולא צעירות) נבחרים כדי שיהיו נכונים לשרת את ארצם כחיילים, כמלחים ואנשי "צבא-הצי" כבוא שעת-החירום — רק זאת מציעים הם ולא עוד. בשנת האימון הזאת לא ישמשו הצעירים בתפקידי משמר וחיל-מצב, בשירות מחוץ-לארץ ובכל חובה אחרת, פרט לאימון עצמו.

הנהגת חובת האימון הצבאי לא תרבה את מספר החייבים בשירות צבאי בשעת-הירום. כל איש המוכשר מבחינה גופנית חייב גם עתה לשמש בפוחות הלוחמים לכשידרשו. אין פירושה של חובת-האימון אלא זו, שהחייבים עכשיו ושיהיו חייבים לעתיד לבוא יהיו מוכנים לעשות את חובתם.

האחראים לבטחון הלאומי רואים את האמיתות הבאות כדבר שאינו צריך ראייה: כל אזרח במדינה חפשי חייב להגן עליה; ומחובת המדינה לעזור להם לעשות דבר זה בסכנה מועטת ככל האפשר לחייהם ולבריאותם, ומתוך הפסד מועט

(1) Civilian Conservative Corps. שירות-נוער שנוסד ביזמם פ. רוזבלט עם עלותו לשלטון ב-1933 לשם העסקת בני-הנוער חסרי-העבודה וטעם לחייהם במחנות-עבודה למפעלי פיתוח חקלאי ותועלת ציבורית, כגון הטיפול ביערות, מניעת סחף-הקרקע ועוד. היסוד היה בלתי-צבאי בהחלט, והשירות שירות-מרצון, אם כי עסקו הרבה בחיסון גופני (התעמלות ואספרט, נוסף על העבודה והחיים הבריאים). בראש המחנות הועמדו לרוב קציני-צבא, והנוער הורגל במשמעת. — המער.

ככל האפשר לאומה. הם ערכו תכניות, המתבססות על נסיונה של הארץ הזאת למן היום שהוא שבו לימד ג'ורג' וושינגטון סניגוריה על חובת האימון הצבאי בימי שלום²). — וכתחליף לכך, קיבל מעט חיילים שמלאכתם בכך ושפע רב של חיל-מיליציה שלא נתאמן די צרכו. — והיא שיטה שביזבזה את חיי אזרחינו ואת כספנו במשך דורות.

הנהגה כמה מעיקרי התכנית בראשי פרקיה:

הצבא והצי רוצים בועדות "שירות-של-ברירה"³, כדי לבור לצורך זה את כל הצעירים המתאימים בתכונותיהם הגופניות והשכליות לאחר שסיימו את חוק לימודיהם בבתי-הספר התיכוניים, או לאחר שיגיעו לשנת ה-18 לחייהם. מלחמה נוסח זמננו נצרכת לחיילים שהגיעו לפירקם מבחינה גופנית, והם קלי תנועה, שכלם פתוח לקליטת מושגים, והם מצוינים בסגולות הנאמנות והאופטימיות. סגולות אלו הן במלוא כוחן בגיל הנעורים. אנשי השירותים הלוחמים סבורים, כי השנה הראשונה לאחר גמר חוק-הלימודים בבית-ספר תיכוני היא התקופה היפה ביותר לאימונים, לפי שהיא פחות מכל שאר התקופות תפריע את הצעירים מלהמשיך את השפלתם או את התקדמותם במשלוחיהם.

הנערים יורשו, במידת האפשר, להכנס לכל ענף של השירות שיבחרו לעצמם, בתנאי שמבחינה גנטית יראה כי אכן פשרים הם לו. הם יאומנו שנה אחת — פחות כחודש ימים שהם ימי פניסתו של הטירון לשירות, חופשות וסידורי השחרור. פירושו של דבר הוא — שנה תמימה, ולא פרקי אימון למקוטעין, פעם בפעם בשלושת חדשי הקיץ, המפוזרים במשך 4 שנים.

הצבא והצי סבורים, שתוכנית "ארבעת הקיצים", במקום שנה תמימה, עלולה להעדיף את נוחותם של 15 אחוז, שהם תלמידי מכללות, על נוחות של שאר 85 האחוזים שיוכרחו לנטוש את מלאכתם 3 פעמים⁴. תקופת-שנה — הנהגה הזמן הנדרש ללימוד כלי הנשק הרבים והטקטיקה המגוונת של זמננו, כדי הכשרה מספקת לימים שתקרה מלחמה חדשה, כי אם תבוא מלחמה, — הרי לפתע תבוא, בלא שתינתן שהות לטירונים בורים ללמוד "במה הדברים אמורים". ועוד סיבה אחת המצריכה אימון של חובה: חיל-האוויר נעשה חשוב מאד, והתעופה נצרכת לאנשים מאומנים מאד. וכך היא גם ההנחה, שאת המתאמנים לא יכניסו לשירות בבת אחת, אלא קמעא-קמעא, בהפסקות של 3 חדשים בין חבורה לחבורה, כדי שאחר כך יהא קיים זרם מתמיד של אנשי-מילואים מאומנים, ולא גלים גדולים פעם אחת בשנה. רוב המדריכים, פחניכיהם, לא יהיו אנשי-הצבא-הסדיר, אלא קציני-מילואים וסמלי-מילואים, — היינו: "חיילים-אזרחיים". רק שלושה או ארבעה חדשים מתוך י"א החדשים יוקצו לאימון ראשוני. על סמך הישגיו של המתאמן בשלב מוקדם זה אפשר יהי לקבוע, מהו המקצוע ההולמו ביותר — צילום-אווירי, חשמלאות, תותחנות או כיו"ב.

בכל אלף איש נצרך עתה הצבא ל-101 נהגים ומכונאים, 45 טבחים, אופים

(2) ראה "מערכות", חוב כ"ד-ה, עמ' 6 מאיגרתו של ושינגטון.

(3) Selected Service — שירות-ברירה — השיטה הנהוגה באמריקה משנת 1940, אשר לפיה מכוונים לשירות בצבא לא את הבאים בחשבון לפי גילם, אלא את אלה שנבררו מתוך סייגים ומיונים שונים (לפי סוג העבודה, מצב המשפחה, רמת-הבריאות, הכושר-הגופני). — המער.

(4) שלוש פעמים — לפי שעצם כניסתם למשלוחי-יד זה או אחר חלה, כרגיל, לאחר שלושת חדשי-אימוניהם הראשונים (לפי תוכנית "ארבעת הקיצים") שהיו נערכים אז מיד עם סיימם את חוק הלימודים בבית-הספר התיכון. — המער.

וקצבים, 34 טכנאים לרפואה ורפויי-שינים, ושאר מומחים לעשרות. 75 אחוז מכל מתאמני-הצבא יתאמנו באחד מסוגי האימון-הטכני. לא מן ההכרח הוא שאימון זה יעשה במחנה דוקא. אפשר שאחדים יוכרחו ללמוד במפעלי חרושת את מלאכת תיקונן של מכונות "גיפ" או גירוסקופים; והיו שישרתו במסיה"ב ושם ילמדו להסיע רכבות. כל מתאמני-הצי יתמחו לאחר שילמדו לאתר את הרדיו, לבקר את האש, ואלף דברים אחרים בטכניקה.

החייל או המלח בימינו אינו בבחינת גולם, אלא הוא אישיות לוחמת וחושבת, המשתפת פעולה עם שכמותה, ולכך ידא מכוון האימון. תחילה — ביחידות קטנות, ואחר כך בקבוצות גדולות יותר, עד שלסוף תקופת אימונו יגמור כל אחד את חוק התימרונים בקנה מידה רחב. כעין דוגמא לתנאי קרב של ממש.

למתאמנים, שיוכיחו כושר-הנהגה, יקימו בתי-ספר מיוחדים למועמדים לקצינות לעסוק בלימודיהם במכללה וגם להתאמן כקציני-מלואים.

כל אלה, שסיימו את חוק אימוניהם, יהיו במשך כ-5 שנים עלולים להקרא לשוב לשירות הפעיל. אך קריאה זו לא תבוא כדי לחדש את ידיעותיהם של הללו, ולא מאיזו סיבה אחרת, פרט להתפרצות מלחמה או סכנת-מלחמה. הקונגרס הוא שצריך אז להכריז על מצב-חירום ולהחליט, כמה אנשי-מילואים מאומנים נחוצים. אם תתקבל הצעתם של השירותים הלוחמים, יעמדו במשך חמש שנים כ-5,000,000 חיילים, מלחים ואנשי "צבא-הצי" ב"נוסח-אורחים", המאומנים אימון רב כל כך שלאחר חודש או חודשיים, שיהיו דרושים לשם כינוסי-החטיבות וחידוש פושרם הפיזי, יוכלו לסייע בהגנה על הארץ הזאת.

המתנגדים לתכנית יאמרו: "5 מיליון מיליטריסטים! לכך תופכים הם את נערינו!"

על כך משיבים בעלי ההצעה: "לא, אנו רק מכשירים אותם למלחמה על כל צרה שלא תבוא. לא נרביץ בהם תעמולה, ולא נהפכם חיות. נהפכם נערים טובים יותר, אזרחים טובים יותר של אמריקה ושל העולם".

ראש הכמרים הצבאיים, ויליאם ר. ארנולד, אומר: "יתכן, כי אימון של חובה יהיה הדבר הנאה ביותר שיארע בארץ הזאת. הדבר יחזק את המשמעת הפנימית, ואת כושר השליטה העצמית של הדור הצעיר".

מקרב 1,250,000 הצעירים, שיהיו לבני 18 בכל שנה, ימצאו ודאי כ-850,000 שיעמדו במבחנים השכליים והגופניים. כ-350,000 יודקו ל"בדק" שינים, עינים או רפיו אחר. אולי גם ימעטו בדרישות כדי לזפות צעירים מרובים יותר באותו בדק-גוף בעוד-זמן ובחיווק-מה של מבנה גופם, אשר יתכן, כי במרוצת הזמן הם שיכריעו את הכף בין הבריאות והחולי, בין ההצלחה והכשלון. כל המתאמנים יהנו מטיפול רפואי מעולה במשך השנה הזאת של הונה טובה וחיים באויר חפשי.

יעשה כל האפשר כדי לעזור למתאמנים להגביה את השכלתם. הגנרל מרשל עצמו⁵ דואג, שתנתן להם כל האפשרות לכך. "מה יש ברצונך ללמוד?" — ישאלו הצבא, הצי ו"צבא-הצי" כל אחד ממתאמניהם. בימי שלום אפשר להרחיב במידה רבה את כל העבודה המצוינת, שעושה עכשיו "המכון של הפוזות המזוינים בארה"ב", הנותן לקצינים ולחיילים של כל השירותים הלוחמים את האפשרות להשתלם בענינים החשובים למשלוח-היד, או בעניני תרבות על פי שיטת השיעורים שבכתב. המחנכים אנשי-ההוראה האזרחיים, ודאי יעמדו לימין הצבא בחזקת מרצים.

(5) ראש-המטה-הראשי של צבא ארה"ב. — המער.

פקידי הצבא והצי מכירים בחובות שהם חייבים למשפחות הנערים והכנסיות שהללו משתייכים אליהן. הם ישקרו על כך שהמתאמנים יהיו צפויים אל פיתוי היצר-הרע שלהם פחות ולא יותר מן הנערים בני גילם ההולכים להתגורר בערי המכללות. המתאמנים יהיו עמוסי-עבודה ונתונים לפיקוח הרבה יותר מתלמידי מכללות. ובבתי-היהין ובבתי-הקלון לא תהא להם דריכת רגל.

על ידי כך יסייעו למתאמנים שסיימו את חוק אימוניהם, לקבל מלאכה ומשרה בחייהם האזרחיים, כיון שבאימוניהם הללו הם למדו ענפי מקצוע הפותחים לפניהם פתח במשלוח-ידים. חייט צבאי הוא חייט; ושען בצי הוא שען, בלי שום תוספת אימון. ולאחר אימון קצר יכול צלם-אווירי להיות משרטט טופוגרפי או מחשבן גיאודטי. לעבודות צבא מסוימות יש כשמונה "אחיות" בחיים האזרחיים. המתאמנים יזכחו כשרון בלתי-צפוי מראש ללמוד מלאכות חדשות. מן הנסיון למדים אנו, כי אנשי-השירותים המשוחררים מקבלים על-פי הרוב לא את "עבודתם הישנה", אלא אחרת, טובה ממנה.

השירותים סבורים שאלה שיתאמנו יזפו להרחבת הדעת מתוך שיבואו במגע עם בחדרים משאר חלקי הארץ וחוגי חברה השונים והרחוקים זה מזה, ולא נער אחד שנולד בבית משופע בכל טוב ילמד להעריך את סגולותיהם של אנשי האת והמקוש, ולא אחד מהם יתחזק בו רצונו ללמוד במכללה ועל ידי כך לזכות בפתח משלו אל בית-השפע. וכולם ילמדו בינתים, מהי דמוקרטיה, לימוד שכמוהו לא היו למדים בביתם: — כיצד להיות ולעבוד ולנהוג בחיים יחדיים.

הצי והצבא אינם רוצים שהמתאמנים יהיו פרושים ובדולים, אלא מעורבים עם העולם הגדול. יעזרו להם — ככתוב בתכנית, — "לטפת מושגים פרושים ומבוססים בענין האזרחות האמריקנית והכרת-האחריות שבה". יעזרו להם להבין את מעמד ארצם בעולם — מבחינה גיאוגרפית, כלכלית, פוליטית והיסטורית. דבר זה ייעשה במידה מרובה על-ידי שיחות-בירורים, עתים ע"י מתנכים אזרחיים ולעתים ע"י קציני-המחלקות שבתוך היחידות.

הגנרל מרשל אומר: "אמון של חובה הוא יסוד-מוסד לארגון צבא לאומי בעל כושר פעולה". בעוד אנו נלחמים כדי למנוע מלחמה חדשה לעתיד לבוא, עלינו להכיר שבשנים הקרובות לא נוכל לדעת בבירור, אם תצליחנו או נכשלנו, ואם נפול בפח שוב בלתי מוכנים, הרי תיהרס לא רק פירל-הרבר, אלא איזורים חיוניים של יבשת ארצות-הברית גופה.

סגן מזכיר-המלחמה ג'ון ג'. מק-קלוי, שבידיו הריכוז הכללי של תכניות לאימון-החובה של הצבא, אומר: "ארץ זו נכנסה לשתי מלחמות-עולם בהיותה בלתי מוכנה עד כדי חומלה. בשתי הפעמים החזיקו ידידינו מעמד בפני התוקפן, בעוד אנו שקדים על הכנתנו. בפעם הבאה לא ישגה התוקפן שגיאה זו. המלחמה תבא לפתע פתאום, מן האויר, ואנו נהיה הראשונים שנתקף. לבטחוננו הלאומי זקוקים אנו לקרן קיימת של כוח-אדם מאומן, אשר רק שיטת אימון צבאי של חובה עשויה לתתו. המומחים מספקים ואומרים: סוברים אנו כי, על כל פנים בהזוה, יפה אימון צבאי של חובה גם לנוער, גם לארץ. עד שנראה, מה גורל נועד לעולם ולתוכניותינו בענין שלום העתיד, הבה נא נשפוט משפט פהלכה, ואם באמת לא נצטרך לו, או לדומה לו, נוכל תמיד לנתר עליו.

מדעות מומחים צבאיים אמריקאיים בויכוח על "אימון חובה"

בחזות דעותיהם — המתפרסמות והולכות מעל דפי העתונות האמריקאית — של כמה מומחים צבאיים בדבר חובת השירות (או "חובת-אימון") של שנה בארה"ב יש ענין, לפי שהן חושפות ומעלות את צרכיהן הצבאיים הכלליים של ארה"ב בימי השלום, וכן את הדרישות המוצבות כעת לרמת-אימון מינימלית של צבא הראוי לשמו; ואם לא תתקבל דעתם על האחראים לצבא ולצי, הרי יקרה הדבר לא משום שחשוביהם המקצועיים הג"ל מוטעים הם, אלא מחמת שיקולים החורגים ממסגרת הצרכים הצבאיים והם גוררים בעיות חברתיות כלליות. יש בין המומחים הסוברים, כי אין אימון של שנה עשוי לספק את צרכיהן של יחידות-

שריון והטיבות מוביליות בתנאי מלחמת-בזק. וכן שאימון כזה של המונים ידרוש סכומים גדולים מכפי שקרנות-ההגנה המוגבלות של האומה יוכלו לשאת בהם, בעוד עליהן לקיים את הדרישות המינימליות של צבא וצי-מלחמה, לצרכי בטחון ו"משטרה". לפי אומדנם, כ-850.000 מבין 1.250.000 המגיעים לגיל ה-18 ימצאו מתאימים לאימון החובה. ההוצאה על כל אחד לפי נסיון הכשרת טירונים למלחמת-העולם השניה תעלה ל-1.500 דולר, דהיינו עול שנתי של 1.275.000.000 דולר יהא רובץ על משלם המסים; וסכום זה אינו כולל את ההשקעות המוקדמות ואה הוצאות האדמיניסטרציה.

המתאמים לא יהיו חייבים בכל עבודות-שירות שהן. יהיה צורך, איפוא, לדעת המומחים, לקיים צבא מתנדב בן 1.000.000 איש, רובם בחיל-האוויר; וכן צי-מלחמה המונה 750.000 איש, לצרכי קיום בטחון של ארה"ב⁽¹⁾. "הנהלת שירות-החובה הצבאי" של ארה"ב מעריכה שיהא צורך להרים את שני השירותים האלה בימי שלום בהיקף של 2.500.000 איש, — שהחזקתם תעלה בסכום שנתי של שני ביליון דולר, מלבד השקעת הון בבנין אניות, מקומות מגורים וכיו"ב. אין הם סוברים שהקונגרס יאות להקציב סכום שנתי של 275.000 מיליון דולר שיעלה עם שאר ההוצאות הנזכרות, עד לס"ה של 4 ביליון דולר, בכל שנה. להגנה לאומית. סכום כזה יהיה גדול יותר מחצי התקציב השנתי של כל מחלקות הממשלה (כולל מלחמה וצי) של השנים שקדמו למלחמה.

המומחים הצבאיים, המפסקים בחזקת אימון-חובה, שאינו יכול אלא להקים חיילים ומלחים לחצאיין, מציעים להשתמש בקרנות אלה לריכוזו ושיפורו של צבא-האזרחים המתנדב בתל ק מזמנו: להשקיע חלק מהכסף ב"רזרב-האזרחים" של צבא ארה"ב, וביחוד באנשים הקשורים בענפים הטכניים של השירותים; וכן להגדיל את "המשמר הלאומי" (צבא המדינות, — הבנוי על יסודות התנדבות מיליציוניים, בדומה ל"צבא הטריטוריאלי" הבריטי) לפחות עשרה מונים, לשפר את האימון הניתן ביחידות "המשמר" ולגוננו. כן סוברים הם, כי הגדלת יחידות "קורפוס האימון לקציני-המילואים" באוניברסיטאות והעשרתו יתרמו להגנה הלאומית יותר מן הסכום שהיו משקיעים אותו באימון ראשוני להמונים. הם טוענים, שתוכני יחידות אלה, כקצינים ומוכים, לא נפלו במלחמת העולם השניה מבוגרי "וסט-פוינט" הנודעת.

וכן טוענים הם, כי היות ועל ארה"ב לקיים צבא וצי-מלחמה של קבע, לצרכי הגנה ו"משטרה", עליה לרכו את ההקצבות שלה להגנה, המוגבלות בכ"י, בהפיכתו של כל טוראי שבצבאותיה הקבועים לסמל-בכות לשעת מלחמה, כשיהיה צורך להרחיב את השירות. הם סוברים שכוח הצבא הגרמני היה במספרם הרב ואיכותם הטובה של הסמלים הגרמנים, אשר הוכנו בעוד מועד. הם טוענים, כי אלה הם האנשים המקימים ומקיימים צבא במידה שהדבר נוגע לחייל הפשוט, ואין ליצור כמותם בשנת אימון-החובה.

⁽¹⁾ אכן, לצרכים אלה ניתנות גם הערכות-מומחים אחרות — ומהן קטנות יותר במידה ניכרת.

חסידי הקמתו של צבא-עומד גדול אינם חוששים לעליתה של "קסט" צבאית. חוששים הם כי יש קושי לעשות את חיי הצבא מושכים יותר, כדי להניע על ידי כך את הקצינים והטוראים הנדרשים שיתנדבו לשמירת הבטחון הלאומי בימי שלום. הם מציינים, כי מעולם לא המכה הארץ ברצון בהקמת צבא גדול. על אף תקנת ההגנה מ-1920, שאישרה מספר של 280.000 לצבא, לא נתרצה מעולם הקונגרס להקציב הקצבות לקיום כוח למעלה מבין 118.000 אנשי-צבא. העניין בדיונים אלה שבארה"ב אינו קטן גם בבריטניה. רשימה אינפורמטיבית ב"דפנס", למשל, מציינת את פעולות המאמצים בנשיא ארצות-הברית לקבל לאלתר את ההחלטה החשובה בענין אימון החובה — לעומת עצתם של אנשי-שם אחרים, שפנו לנשיא לדחות את ההחלטה לימים יבואו, אחר המלחמה. הנשיא (פרנקלין רוזבלט) חיוה דעתו בעד אימון חובה ואמר, כי הוא רואה ענין זה כגורם חיוני לקיום השלום. כן הודיע שבקרוב יפנו כבר בענין זה לקונגרס.

ה. ב.

קפ. סיריל פולס

שירות-חובה ועתיד הצבא הבריטי

עתידם של הכוחות המזוינים, מקץ מלחמה גדולה, היא תמיד סוגיה חמורה. ומעולם לא היתה זו חמורה יותר מכפי שהיא כיום, כתום הגדולה שבמלחמות. אך יתכן כי יהא משום סיוע והכשרה מוקדמת לליבון השאלה, אם נציץ ראשית כל, כמה שיקולים, העשויים, לכאורה, להתקבל על דעת הכל.

בראש וראשונה — עלינו להשתדל ולהיטיב לעשות הפעם יותר מן הפעם הקודמת. בפעם הקודמת לא הותרנו לעצמנו כוח מספיק למילוי של אחד התפקידים שהטלנו על עצמנו. — חוץ מכוחות הכבוש בגרמניה (לתקופה מסוימת), הלא הוא "צבא-הריין". משפרקנו מה שהיה ב-11 בנובמבר 1918 הטוב בצבאות אירופה, נשארו חסרי כוח לתמוך בקו-מדיניות שהצריכו כוח שיעמוד מאחוריהן, ואפילו הוא כוח הנשמר ברורכה עד שידרש. יתכן שנכונה היתה הסברה, שאמרה כי "תוך עשר השנים הקרובות אין סכנת מלחמה". אך כוחות מזוינים קיימים לא רק כדי לאסור מלחמה, אלא גם כדי למנוע מבעליהם אונס להכנע לרצון אחרים, או לבוא לידי כך, שהללו לא יתחשבו בהם.

שנית — אי אפשר לכלכל מדיניות צבאית מאחזת והגינות, כל זמן שאין זו זוכה ליחס חיובי מצד כל המפלגות הפוליטיות הראשיות. כללו של דבר, את המדיניות בעניני-הצבא יש להרים מעל לעסקי פוליטיקה מפלגתיים, כנוהג, לעתים, לגבי מדיניות החוץ. — למן לורד לנסדאון ועד סאר אדוארד גריי למשל — בעבר (1). יתכן, שמן הנמנע הוא להשיג בענין זה הסכמים מפורטים בין המפלגות, אך אין זה חשוב, באם הקיום הכלליים מקובלים על כל הדעות.

שלישית — יש לדעת שהעתיד הקרוב באירופה, אם לא נביא בחשבון את המלחמה נגד יפן, יצריך בזמן הראשון אוצרות-כוח גדולים יותר משלאחר זמן. הצבא, הנדרש להבטחת פירוק-נשקה של גרמניה והחזרת הסדר על כנו, — לא מן ההכרח הוא לקיימו באותה העצמה גופה גם לאחר שיתגשמו התפקידים הללו. רביעית, — נגורם זה קשור קשר אמיץ בקודמו, — אין כל טעם לתכנן

מגמות, בלי להביא בחשבון את ההוצאות הכרוכות בדבר, אכן, גורם הכספים כמעט ואינו ממלא כל תפקיד בימינו. ואף על פי כן, תהיה מה שתהיה מגמת המדיניות הכלכלית הלאומית שלנו, תהא זו לנו שגיאה חמורה אם נחשוב, שלא יחזור עוד העתים, שבהן היו המיניסטריונים של השרותים-הלוחמים מקבלים את „אמת-הבד“ שלהם (וכמעט ודאי שפחות ממבנקשם) — שלפיה הוצרכו לגזור את „מלבושיהם“. דרכם של העוסקים בשרותים סוציאליים להביט בצורת עין על הוצאה שמוציאים לצרכי התגוננות — ספק הוא אם תחדל. ושרותי-המלחמה סופם לנחול אכזבה אם יפריזו בתכניותיהם.

שאלת השאלות היא, מה צורה יש לשוות לשרות-הצבא? היש להוסיף ולקיים שרות חובה לאומי גם אחרי תבוסתן של גרמניה ויפן? הנמוקים בעד הנהגתן של שרות החובה חוזקים הם, מבחינה צבאית צרופה, עשוי הדבר לגאול את הארץ מן החרדות והסכנות החמורות שנתנסתה בהן לעתים קרובות כל כך בעבר. מבחינה מדינית יתא זה דבר בר-ערך. ארץ זו ידה היתה על התחתונה ליד שולחן הועידות לא רק מחמת חולשה המרית אלא גם מחמת הסברא שסברו משקיפים וזים כי לא היתה בה הנכונות להקריב קרבות — כגון הנהגת שרות-חובה לאומי לשם תמיכה באידיאלים ובהתחייבות שלה.

אכן, אין ספק שאימון צבאי, כפי שקיימיהו במשך המלחמה הזאת, הביא לידי שפור ניכר ברמה הרוחנית והגופנית של חלק הגברים שבאוכלוסיה שנתנסו בכך. (הדברים יפים גם לגבי חלק הנשים שבאוכלוסיה, אך שרות חובה של נשים, בחלוף ההכרח הדחוף לכך, אינו בא בחשבון כלל, — הגם שאפשר לקיים שרות-שבתגדבות. לשרות כזה יתיחסו באהדה נשים רבות הפועלות כיום בא.ט.ס.).

אם נביט לאחור, אל עבר שנת 1939, נראה, כי עמדנו, לפחות במה שנוגע לאוכלוסיה העירונית, — על עברי פי תהום חברתית. טירוני השנה ההיא היו קרוצים מחומר שלא נפל בטיבו מטירוני 1914; אך יותר היה הכרח לטפח טיפוח רב יותר את האורגניזם שלהם, והיה להם הרבה יותר „עודף-משקל“ — זה „העודף“ ההולך ובטל אח“כ עם זיעת האפיים בשעת השירות. בעוד שהמידה הממוצעת של ההשכלה וכושר התפיסה עלו מאז, הרי המשמעת-העצמית וחוש-האחריות נחשלו לעומתם. רק אלה היודעים את הבעיות, שעמדו בימים ההם בפני מועצת-הצבא², יכולים להבין את כל חומרתן. האופן שבו התגברו עליהן והשפורים היוצאים מן הכלל שחלו בחסון הנפשי והגופני של האנשים שנקראו להתייצב אל הדגל, הוציאו מוגיטין לאימון הצבאי ולחנוך הנלות אליה, במתכונת שנתקבלה במשך 5½ השנים האחרונות.

מידת ההגינות נותנת שנוסף ונאמר, כי בין הנמוקים נגד שירות-החובה ישנם נכבדים מאוד. הראשון שרשו הוא ברגש ובמסורת. בעוד שביבשת אירופה, וביחוד בצרפת, נחשב היה שירות צבאי כללי מאז ומתמיד³ כצורה דמוקרטית של כוחות-הגנה, ואל צבאות של חיילים שמלאכתם בכך התייחסו בחשדנות, — נקטו בני ארץ זו דעה הפוכה. וישנו גם נימוק כלכלי, הטוען, שעל ידי כך, מוצאים הבחורים מתוך התעשייה והמסחר, לפחות לשנה שלימה, ויש בצבא-הכבוש בגרמניה, חילות-המצב הראשיים שיידרשו, יתנו במזרח התיכון,

(2) „מועצת-הצבא“ army council — ובה: מיניסטר-המלחמה וסגניו, וכמה קצינים גבוהים — ראשי המזורים העיקריים — ופקידים אזרחיים ממיניסטריון המלחמה, המשמש, מאז ביטול משרד „מפקדת-הצבאות הראשי“, הארגון העליון להנהלת עניני הצבא בבריטניה ובקיסרות. בענין טיב בעיות החיול בשנות ערבי-המלחמה — עיין „בימרי-מרכות“, עמ' 45—28. — המ ע ר. (3) למען הדיק — כל אלה רק למן מלחמות-המהפכה. — המ ע ר.

לשער כי גם ליותר מזה, ולבסוף, — הנמוק הכספי נגד שירות החובה, שירות כללי כשהוא לעצמו הוא בגדר האפשרי ובמידה יחסית גם אינו יקר. אך אם להרכיב עליו צבא של חיילים מקצועיים, אין ספק ששעור ההוצאות יהיה נכבד. והרי במקרה שלנו ברור כי דרוש יידרש צבא של חיילים מקצועיים.

דעתי היא, כי הנמוקים בעד מכריעים את הנמוקים כנגד, וכיון שמנהג הוא לי להיות שואל לדעתם של כל הדרגות, למן הגנרלים ועד הטוראים, המזדמנים לי בדרכי, נתחור לי שכמעט כולם סוברים, כדבר המובן מאליו, ששרות החובה יהא דבר שבהכרח, אבל דבר הלמד מעניינו הוא, כי בשביל אומה בעלת חובות של-אחריות מעבר-לים, כאומתנו שלנו, לא יספיק צבא המקיים ע"י גיוס חובה ותקופת השירות בו קצרה היא: על כל פנים, חלק גדול מן החיילות, שישלחו לחניות באקלים הם — או לחניות המעמידות את האורגניזם במבחנים אחרים, — צריכים להיות גדולים מאותו גיל ממוצע שבו נקראים אנשים לשירות של חובה. (יתכן שאלה הם רק צעירים בני 19, — ואפילו בני 18½ — וכל כך למה? כדי שתנתן להם לאחר השירות האפשרות לרכוש השכלה אוניברסיטאית).

ושבו: תקופת השירות אין בה כדי להספיק לצרכי חניות-הצבא באיזור החיצון של הקיסרות, — אף על פי שיתכן כי היא תספיק לפרק-זמן של שירות והדעה נותנת, כי גם בהודו; חלק הארי של צבא החיילים-המקצועיים אפשר להתנות שם, ובחילות-המצב הועירים יותר של הקיסרות; ואלו צבא השירות הלאומי יחנה בבריטניה, וכל זמן שיהא צורך בכך, — בגרמניה, העובדה שצבא-השירות-הלאומי יידרש להשתתפות בכבוש גרמניה משמשת טענה לסתור את שיטת המיליציה נוסח שווייץ, הנראית לאחדים כהולמת, אומה לוחמת, אך לא צבאית. לפני המלחמה היתה שיטה זו כרוכה, לגבי הצבא השווייצי ה"פעיל", ב-12 שנות "שירות", דהיינו, מ-60 עד 102 ימי אימונים (לפי ענפי החיל. — המער.) בשנה הראשונה, ומ-11 עד 14 בכל שנה שלאח"כ). אכן, הולמת שיטה זאת אומה דמוקרטית, אך לא אומה הקשורה בתחביבות בין-לאומיות וקיסרותיות מעבר לימים.

מבחינת התחבורה, הימית והאווירית, אין כמורת-התיכון תחנה נוחה לרורב קיסרותי איסטרטגי⁵). יש להניח, שהודו תגיע לשלטון עצמי בעתיד הקרוב, אך גם לאחר זה תוסיף עוד זמן מה לסמוך על עזרת מבחון להחזקת מערכת המגן שלה. והתגנה היעילה של הודו דורשת לא רק כוחות על אדמתה ובמימיה, — האוקינוס ההודי, ים-ערב, מפרץ-בנגל, — אלא גם במצודות-החוץ ונתיבות-גישה שונים, כמו מפרץ עדן, המפרץ הפרסי והימלית.

עזרה מצד הדומיניונים של האוקינוס השקט, אוסטרליה וניו-זילנד, עשויה להקל את העול של הגנת-הודו ה"מורחבת". במלחמה זו נתנסו הללו בסכנות מות, ויש לשער, איפוא, כי מוכנים יהיו ליטול על עצמן התחביבות רחבות יותר כדי שיהיו בטוחים שדבר זה לא ישנה עוד. לא יתא זה, למשל, בגדר הפתעה אם

(4) בענין זה עיין "מערכות" חוב' י"א עמ' 71 ברשימה "שויצריה — חיל-מצב-הגבולות 1939", המציינת כי מכסות הזמן הקודמות לאימון הטירונים (שאף כהן היה משום הגדלה ניכרת כלפי העבר ואשר נתקבלו ב-1934 ע"י משאל עם ובו הצביעו 507,434 בעד ו-429,520 נגד) הוארכו מאז 1938 עד כדי 116 יום לרוב סוגי החיל ומאה ושלושים יום לחיל הדרגונים, כן הוארכו אימוני החזרה השנתיים משבועיים לשלושה שבועות.

(5) לפני מלחמת העולם השניה היתה בריטניה מרכז הרורב האיסטרטגי הקיסרותי, ובמשך הזמן החלו רואים את הודו כמקום ה"סניף המזרחי" שלו, ואלו ב-1938 וב-1939 הסתמנו החלטות הממשלה המכוונות להקמת "רורב מקומי", בעל תפקיד מצומצם יותר בארץ-ישראל. אלא שהיה בזה רק משום צעד מעבר למצב החדש, — זה של היום ושל מחר.

בזמנים כתקונם יהיו חיילות אוסטרליים מסויימים בסידורי הגנה של סינגפור — כשם שדיביזיה אוסטרלית השתדלה, בחרוף־נפש למות (אם גם לשוא) להצילה בשעת המלחמה. ממש כך עשויות קנדה ודרום אפריקה לסייע בהגנה הבסיסים אשר בתחום איזורי־האינטרסים שלהן; ואיזורים אלה הגם כיום נרחבים למדי.

במסיבות אלו אין צורך שצבא החיילים־המקצועיים של הממלכה המאוחדת יהיה גדול; על כל פנים, לא אחרי שתסתיים המלחמה נגד יפן ויוחזר הסדר בעולם. אל נחצלים מן ההתראה, שכבר הובעה כאן, שמנגנון צבאי מנופה צפוי לבקורת הרסנית. על ידי רורב בעל־ממדים של נושאי־נשק, בדמות צבא־השירות־הלאומי, יכולות, בסופו של דבר, להספיק שש (ולכל היותר שבע) דיביזיות של צבא מקצועי. אך צבא מקצועי זה יוכרח אז להמצא כמעט כולו בחוץ, בתחומי הקיסרות. ועובדה זאת עוד תחייב את בירור השאלה: כיצד יתאפשר הדבר?

מאמרו השני של ק' סיריל פולס לדמות הצבא הבריטי בעתיד, ינתן בהזדמנות אחרת.

רבים סברו, כי כלי הנשק רבי־העצמה של ארצ־המלחמה שבנינו גרעו מחשיבותו של החיל הרגלי, והפחיתו את חלקו במערכה. אך העבודות מעידות על הפוכו של הדבר. ארת המלחמה הקדיש הוא שהוכיח ללא שום ספק, כי אין סתליף לחיל הרגלי. לאמתו של דבר, הגדיל המדע את האחריות הממונה הרוכצת עליו. כיום חוב החיל הרגלי להיות שולט בכלי נשק מרבים; עליו להיות בקי יותר בעניני קרב ובצל וזמה יותר מאשר בזמן מן הזמנים.

ג. ל. דברס, גנרל, מפקד הארמיה הששית בצבא ארה"ב

החיל הרגלי הנוחם הוא לבו ושכלו של חיל־הקרב הקדיש בעל שרירי המפתח. בתחבולותו ובאמץ־רוחו, בנקמתו פחת אש, ובקריצותם ונקמתם של מפקדיו בקרב, תלויה גאות התקדמותו של הקרב. הוא מעמיד את גבורת בשרו ונפשו בפני בציורי בטון ובבדל, וכל מקשול אחר שיעמד לו לשטן בהתקדמותו. חילות אחרים יכולים לסיעו או לעזרו. אך כל תנועה קדימה — וכל מעשה־התקפה — עליו לעשות בעצמו.

א. מ. פ. ש. לויט־גנרל, מפקד הארמיה השביעית בצבא ארה"ב

ספרות המלחמה שלנו

א.

לא פעם טוענים אצלנו על ספרותנו שמפגרת היא אחרי חיינו הסוערים, שבחרת היא את נושאה בתחומי העבר, ואילו החוויות העמוקות והגדולות של ימינו אינן מוצאות בה את בטוין. לחינוקה של טענה זו מביאים ראיה מאומות העולם, שיצרו בשנים אלה ספרות מלחמה, המעלה לפני הקוראים את האיש הלוחם ואת כל הכרוך במאבק האיתנים. ליתר הדגשתה של הטענה הזאת מובאת לדוגמא הספרות הרוסית, שהיתה בשנים האחרונות כולה קודש למלחמה, ויוצריה ספרו על עלילות המלחמה ועל הלוחמים וחוויותיהם לא מהרהורי לבם, אלא ממראה עיניהם, כמשקיפים, שלוו את הצבא, ראוהו מקרוב, חיו חייו, נצטרפו אליו בכונה תחילה לספר על חוויות המלחמה כעדי ראיה. מזו המקור הראשון.

אם מתכוננים בעליה הטענה לעניינם של הספרים שנכתבו בארץ ישראל בשנות המלחמה, לנושאים לבעיות שהעסיקו ומוסיפים להעסיק את סופרינו המקצועיים, הרי יש יסוד לטעיה זנ. אמנם, יתכן כי החזיון הזה אין בו כדי לשמש ענין לטענה ותלונה; אדרבא, יתכן כי ברכה רבה היא, שבשנים אלה, שנים של השמדת הגולה, הרבו סופרינו לספר לנו דווקא עליה, הם הראו לנו מה האכידה שאבדנו והעמיקו בנו את האהבה לאותו עולם, ששקע בשנים הללו שקיעה של עונויים. אכן, בעיה בפני עצמה היא, ולא כאן המקום ליחד עליה את הדיוקר, אך יהיה אשר יהיה יחסנו למשק הרגיל של ספרותנו מכל מקום בדין. הוא שניצין הופעה אחת, בקרית ספר שלנו, הופעה מסויית אשר ערכה הרב עדיין לא נתחזר לנו ולפי שעה אין אנו רואים אלא את אותותיה הראשונים בלבד.

הכוונה היא לדברים שלא סופרים אנשישם כתבום, ספרים שנכתבו ללא מחשבה ספרותית תחילה ללא כוונת פרסום. הם נכתבו לא עלידי אנשישם שבאו בחזקת סופרים ללוחות את הלוחמים כדי ללמוד מקרוב חיהם וחוויותיהם, אלא עלידי הלוחמים עצמם. הם נתכוננו לא להמוני קוראים אנונימיים, הזקוקים לדרך בטוי מיוחדת בכדי שהמסופר והמתואר יגיע ללבם, קוראים הדורשים הדגשה מיוחדת של צד זה או אחר בהי המלחמה, כדי שישותפו גם הם לחוויותיהם של הלוחמים, הם נתכוננו לקרובים ביותר, לאשה, לילד, לחוג מצומצם של ידידים ורעים, לקבוצה. לאנשים שלכם פתוח למלכתחילה ובכל עת ובכל שעה לכל מלה, לכל פרט, שיגיע אליהם מאת החבר שנתגייס. על כן לא הוצרך הכותב להזקק לסממנים ספרותיים, לחיפושי נושא ש"קלע למטרה", לליטושו האמנותי של ספרה המעשה, ליטוש ושיפור העולמים לפעמים לגרוע מן הראשוניות שבדבר. הדברים — אם רשימות יומנו של חייל ואם מכתבים למשפחה — נאמרו בתום לבב ובפשטות, הם נתנו את החיים כמו שהם, וכשצורפו יחדיו נתקבל במפתיע משהו מושלם, משהו שאינו נופל, — לפי כוח השפעתו על לב הקורא — מספרות, שנוצרה לשמה, שחיפשה מלכתחילה את הנושא המרתק ואת הדרך לקורא האלמוני.

המענין ביותר: דברים, שכל כוחם הוא באינטימיותם, בדבורם מלב אל לב, דברים שנועדו לחוג מצומצם בלבד, מצאו מהלכים ללבותיהם של המונים וחרגו מן התחום הצר אשר אליו נתיחדו. לא פעם מתעלמים אנו מערכים גדולים וחשובים שבחינו. מרוב דבורים על פרוד הלבבות בישוב לא השגחנו, כי ישנן חוויות עמוקות, המשותפות לכולנו, והשתפכות הנפש של החייל היהודי מצאה את הדה בלבותיהם של רבים מאוד, אולי של הישוב כולו.

(ע 116) — מקומו בין טובי ספורי המלחמה, שנכתבו בשפות שונות בשנים אלה.

לחנוך הדור ולחישול אופיו של הנוער. נקודה, שנוכה בקרוב לנכס זה.

1

להשתתף בכוח זה באה, באופן טבעי בזמן מאוחר יותר. אך, קיים בארץ אפיק אחד

זרמו כוחות העלומים של כולם כאחד, של הקרובים והרחוקים. ובכל הדרך הארוכה בצבא, בשבי, ובנדודים בבריתתו, חוזר הוא במחשבתו לכות היהודי בארץ, לפעולות השונות, שהשתתף בהן, לנסיון שרכש בהן ולאמונה בכוחותיו שנסיון זה הנחיל לו. וככוכב מזהיר בעבר זה, עולה פה ושם השם של וינגייט, המאציל עליו מרוחו ומעודדו.

ד.

החיילים היהודים, שהופיעו לפנינו כמספרים, אינם נפרדים במחשבתם מן הארץ. בה שואבים הם כוח ועודד. העולה הצעיר מגרמניה מצא כאן מולדת שניה, מצא בית בקבוק, הוא חוזר על כך פעמים רבות עד אין מספר, והמחשבה על המולדת מוסיפה לו כוח. נקודה זו בעמק הירדן, שהיתה לו לבית, היא הנותנת לו אומץ ללכת בדרך הרת הסכנות של בורח מן השבי. ....רגלי ישאוני ויוליכוני לארץ, לאותי מקום, אשר שמו אשדות, והוא ביתי" (פ. יורדן ע' 87). המחשבה על חבריו בקיבוץ מכשירתו לעמידה גאה בפני האויב, שהשתלט עליו. וכשהוא מגיע אחרי אפיסת כוחות לאפשרות של חיים שאננים ונוחים בנכר — הברירה היא המשך הדרך של "רעב ועוני, רדיפות וסכנות"; אבל בסופה — הבית, אשדות. והוא עומד בנסיון: "יהודי אתה", אומר הוא לעצמו: "הקשור בטבורו לארץ" (ע' 169).

האיש, שגדל בארץ, אינו זקוק להוכחות אלו, שהוא יהודי, הקשור בטבורו לארץ. הכרה זאת מלווה אותה באופן טבעי, כחלק בלתי נפרד מכל הווייתו, גם בלי שיראה צורך להזכיר על כך. אך עם זה — כל המרירות, כל העצב, כל הזעם של איש במולדתו, הלוכד מרים, ומשאיר אחריו את חבריו בעכו, ואת "פטרליה" השוקעת, והקולט מרחוק ובאחור-זמן הדים מרמת הכובש. מדוי "כואבים עליו", הוא אפוף עצבות, מנת חלקו — "הרגשת אולת יד, מרירות ומבוכה" (מ. מוסינזון ע' 171). כל הזמן רודף אחריו הסיס — (במלה זו הוא משתמש יותר מפעם אחת) של הסכנות, האורבות לארץ. אבל — בתוך כל הקדרות הנאות דרכו בהירה לפניו, ואין הוא מאבד אותה. יודע הוא את מטרותיו, את יעודו, את שליחותו. "כי מה הם יסוריני הקטנים בתוך אותו ים יפורים גדול וגועש בעולם, אשר בו ייתתך גורל ילדינו וגורל האחים הקטנים, המתהלכים בסימטאות האפלות של גיטאות ורשה ופולין?" (ע' 135).

שליחות! וחלק חשוב בשליחות זו — פגישה עם שארית הגולה, עזרה ועודד לאחים שסבלו תחת עול הפולשים. "הן גם לשם זה באנו". אומר ברורות אבינועם (ע' 7), — ומלים אלה מצלצלות כסיסמה, כפקודת היום לכל חברינו במדים. ספרו של מוסינזון מלא תאורים של פגישות אלו, גם של פגישות עם חיילים יהודים מארצות אחרות, של חוויות חיילים, ומה שעוד יותר חשוב בשבילנו, לדעת — של ההשפעה העצומה שמשפיעה פגישה זו על יהודים עלובים ומושפלים, אשר מתוך כל עומק השפלתם ראו לפתע פתאום התגלמות של כוח עברי, שבאה אליהם כבשורת גאולה מארץ הקודש. מה שעובר על חיילינו בפגישות אלו הוא רסט דתי עמוק" (מ. מוסינזון ע' 44) ועם זה — הרגשה מרה של אולת יד, "ההרגשה האינדיבידואלית לנו כל אפשרות להעלותם לא"י" (ע' 164). כל הטרסאגיות של גורל החייל היהודי מתגלמות בפגישות אלו עם תפוצות ישראל, ולא לחנם כל כך הרבה קדרות ויגון יש מספוריהם על פגישות אלו.

הרגשת השליחות במדים ("בשליחות המ"ג ובשליחות העם" מצטט מ. מוסינזון את דברי דוב הוז אל החיילים), יתאחרות כלפי הארץ, והכרת החובה של תפקיד ההצלה, והחתירה להכרת מעמדו הנכון והמכובד של הכוח העברי — כל אלה משמשים מורה דרך לחייל העברי, הם מתוונים את דרכו כלפי זרים וכלפי חברים-לשורה כאחד. וכך בהיותו בנכר, יודע יורדן, — על אף כל המרירות, שהצטברה בלבו אחרי הכשלוני ביון, — כי עליו "להגן על כבוד בריטניה בארץ הכבושה" (ע' 140). מוסינזון מספר על העמידה העקשנית על זכות ההופעה היהודית מהתחלת דרכו בצבא, זכות החתימה בעברית, מלחמה על השפה (ע' 13). ואבינועם זוכר, כי "רבים מסתכלים בנו; חשוב להזהר מהשתלטות חופש הפקדי במחשבה ובמעשה", ולפני זה: "עלינו לשמור על שמנו ועל כוחנו" (ע' 19). חופש הפקדי זה, המבצבץ פה ושם, מדאיג לא רק את אבינועם. עליו מספר גם מוסינזון, גם על הפקרות של דיבור גם על התנהגות מגונה גם על בחורים טובים, שנתפסו אחרי זמן מה להתנהגות זו, וגם על זרות מלכתחילה

לרציון היוקד של השליחות, על „נכר וארס“ המפצעים בדבריהם של עולים חדשים, וביניהם גם עילי „פטריה“, שהתגייסו בלי שהספיקו לראות את הארץ ולהבין לרוחה.

ה.

נוסיף כאן, שהפקרות זו ותוסר-ההבנה לשליחות החייל היהודי נצטמצמו בתחומי הדבור בלבד. דווקא אלה זכו מהראשונים לפרסום בכתב, ודווקא מתוך פרטנטיה לכתיבה ספרותית. לא כל מה שכתבו חיילים הוא טוב, ולא כל מה שהופיע בארץ בדפוס ישמש חומר לחנוך ולחיטול האופי של דורנו. יש גם כתיבת סרק, אם לא למטה מזה. כוונתי לספרו של אבינועם בולדשטיין „האלף הלא שון“ (הוצ' מצפה), לשוא תחפשו בו הד מאותם הדברים והרעיונות, המסעירים את רוחנו והמדברים אלינו כמעט מכל שורה של מ. מוסינזון, של אבינועם, של פ. יורדן. את כל אלה לא תמצאו כאן; ובמקומם — אוסף של אנקדוטות מרגיזות על הוי חיילים, משהו משיחות „קומויץ“ תפל ומשעמם, התנשאות של ראשוני מתגייסים, ללא כל צל של הכרת שליחות העם בצדה. תמצאו שם פרק, המתחיל במלים רבות משמעות „שיב שתינו“ (ע' 146), ובמקום אחר — שתייה כדת, המתוארת בהנאה מרובה, לפי ש„לא היה כל דבר אחר להעסיק בו את עצמנו“ (ע' 107), ותאור מלא נחת של „סתם שתייה“.

פגישותיהם של החיילים עם היהדות האומללה באפריקה, אשר אהרים חפשוה תוך המית-נפש ועשו למענה את אשר היה בידם, — מתוארים כאן בדבר שבמקרה, רק משום שמי שהוא מן היהודים האלה עיכבם ברחוב, ולא מפני שהם, שליחי הארץ במדים, השתוקקו לראותם, וללא כל צל של אינוחות נפשית מסופר כאן, כי „במשך הימים הבאים התחמקנו מלבוא במגע עם בני עמנו שבמקום. כל פגישה אתם היתה מסתיימת בבקשת נדבה“ (ע' 143). כאן באה גם התחסדות: „כאב הלב לראותם בנוולותם“ כאב לב זה, שלא היה בו כדי לחמם אפילו אחד מן האומללים, הביא ליד כך, שאת שעוניהם הפנויות בילו „איך שבילו“, ומיד אחרי זה בא אותו פרק נאה: „ושוב שתינו“.

ודאי, בכל צבור ישנם בלויים שונים, גם בצבור הלוחמים היהודים. ואין לנו להשלות את עצמנו, שהמחנה כולו, בלי יוצא מן הכלל, רואה וחי את הדברים כאותם החיילים, שהיו בספריהם לפה לרוב מנינו של צבור זה. אבל חבל שדווקא גילויים אלה היו הראשונים, שהופיעו בצורת ספר והביאו לנו לא את בשורת החייל היהודי, הלוחם והגואל, אלא דברים חסרי טעם וריקים מכל תוכן.

ו.

ספרות זו — עודנה בראשיתה. הופיע כבר ספר של אחת הניצלות מפולין על חיי המחתרת, ובו — מעט מזער על מלחמת היהודים בגיטאות, הלא הוא ספרה של רניה „בנדוקים ובמתחרות“ (הוצ' „הקיבוץ המאוחד“). ספר זה, שנכתב בחפזון ובעצבנות ניכרת, אינו נותן עדיין את התמונה של מלחמת הגיטו. רק משהו מהוי החיים הללו ותאור קצו של גיטו וארשה, תאור מעורפל, המראה את הצד החיצוני בלבד, כפי שראה אותו משקיף מן הצד. יבואו אחרים וישלימו.

כן נותן משהו על חיי השבויים שלנו שמעון הכהן „מן השבי הגרמני“ (הוצ' „עם עובד“), אך שוב: רק על ההוי של החיים המיוזרים האלה, ומסיבה פשוטה: הצורה, שבה נכתבו מכתבים אלה, מכתבים, שנשלחו משם לכאן בחומרת הצנזורה, מנעה את האפשרות לספר על העיקר, על אותה עמידת-כבוד ושמירה על נפש האדם והיהודי, ששמענו עליהן מפי השבויים שחזרו. גם פרשה זו מחכה עדיין לביטוייה. עכשיו הופיע גם ספר שלי „בנקובר“. „חמש השנים“ (הוצ' הקבוץ המאוחד), שבא להשלים את דבריהם של קודמיו, ואשר מן הראוי יהיה ליחד עליו את הדבור.

ההתחלה נעשתה, והיא נאה. וכבר מדבריהם של הראשונים, שנתנו בטוי ללוחם היהודי, יכולים אנו לעמוד על מהות מוסר-ההשכל שהסיקו אנשים אלה מנסיגתם החדש, נסיון חיי הצבא. פ. יורדן הבין, כי „היות יהודי“ — אין זה ענין שבחילופי מלים. את זאת צריך אתה להוכיח בחיים.

בכל אשר אתה שם" (ע' 262). אבינועם הרגיש בכל עומק ההרגשה האנושית, נוכח שני חללי הבריגדה — חבר מפלגת פועלי א"י, וחבר ביתר — את האחדות הגדולה של הגורל יהודי של שנים שנהרגו באותן המסיכות. עצמן ועל אותו הדבר עצמו. ולכן — "הנה האחדות, פה במקום, וחלל הוכוח" (ע' 50). והמעמיק בין כולם, מ. מוסינוב, מרחיק ראות. ערב צאתו לאירופה הוא נזכר: "חרדנו לפנים, שאנו היושבים בציון, יאטם בנו הלב להיות המכאובים של עמנו בגולה, אך הנה בא זעזוע אדמה זה בימינו אלה, וחשנו — על פני כדור אדמה אחד. מכל ישותנו בקעה זעקת אחינו הטבוחים, ולכן כה רטט הלב בצאת השיירה לדרכה... גביא בשורה לשארית ישראל, ונתחזר עם בניה ויתומיה — הביתה..."

דברים אלה נאמרו בסוף 1943. אלה שיצאו לדרך הארוכה, כשמטרה זו נגד עיניהם, שמרי לה אמונים. ועכשיו, בשנת 1945, אחרי פגישת החי"ל עם שארית יהדות אירופה, ישנם לדברים אלה משמעות חדשה ותוכן חדש. וישנה הצדקה לדרך וליעוד, שהטילו על עצמם שליחי העם במדינה.

קפיטן "X"

עיתוני קיר

המלה "עתון-קיר" היה בה לפנים צליל ממריד חזק כל-כך, עד שמציאותו בצבא הבריטי נראתה כבלתי מתקבלת על הדעת. אכן, שמעתי על כומר צבאי אחד, שניסה להוציא עתון-קיר בכמה יחידות, ורעיונו זה נדחה פעם בפעם ע"י מפקד החטיבות וכמידה לא מעטה, כך סברתי תמיד, מפני שבהציעו את ההצעה הזאת נוהג היה להכניס לתוך דבריו את המלים "לפי הדוגמה הסובייטית".

בימינו אלה משגשים עתוני-קיר ביחידות רבות והם מקבלים סעד רשמי רב ע"י אנשי "לשכת-הצבא להסכרת ענינים שופטים"². מאיצים ביחידות להוציאם, וקציני-מטה באים לעתים מזומנות ושואלים אם ישנו ליחידה עתון-קיר, ונהנים הרבה כשמראים להם אותו. שמחים הם להמציא צילומים, וכל עזרה אחרת. מאלי מובן, כי לא לכל היחידות יש עתון-קיר. סבורני, שמספר היחידות שיש להן עתון-קיר הוא בלי ספק פחות מן החצי. אבל ישנם בצבא רגימנטים ובטליונים, ואולי גם גונדות (אסקדרונים), סוללות או רק פלוגות שבהם הצליח עתון-קיר הצלחה רבה, שהקצינים והחיילים גם יחד גמרו אומר להמשיך ולקיימו ואפילו יהיו התנאים קשים, ואכן, יחידות רבות המשיכו לקיים את עתוני-הקיר שלהן בזירות הקרב.

עתון-קיר יכול לשמש לתכליות שונות. יכול הוא להיות תוספת ללשכת-ההסברה A. B. C. A ולסכם את שיחות-השבוע של "הלשכה", וכן להכיל מפות ותמונות להדגמת הנושאים שבהם עוסקת "הלשכה"; או יכול הוא להיות כלי-מבטא לתלונות ולהצעות, אשר בו יכולים חיילים לרטון ולקבול להנאתם וקצינים וסמלים — להשיב את תשובותיהם. ברגימנט שלי היה מופיע במשך כל השנה האחרונה עתון-קיר שלא בחר לו לא את הדרך הראשונה ולא את הדרך השנייה. הכרונו על מטרותינו באחר הגליונות הראשונים ואלו הן: לעזור לרגימנט לדעת את עצמו על הצד הטוב ביותר וע"י כך לספח רוח של חברות לענין, לשעשע ולבדח את דעת ציבורו; לציין, שחור על גבי לבן, ציונים מן ההישגים הבולטים — באספורט ושאר

¹ שני הקטעים המובאים בזה לקוחים מספרו ("Soldier Looks Ahead") של קפטן "X", לונדון, 1944.

² ראה — במערכות חוב' כ'—כ"א עמ' 114—116.

תחומים: לעודד כל צורות של פעילות תרבותית; ולעזור על ידי מאמרים, תמונות, חידות, תרגילי שאלות ותשובות וכו', להגדלת כושר הקרב של הרגימנט. כללו של דבר: לעשות, ככל אשר יכול עתון לעשות, שרגימנט זה יהא שמח בחלקו, ראוי לקחת חלק פעיל בהנחלת התבוסה להיטלר.

מעולם לא עודדנו את קוראינו להשתמש בעתון לקובלנות בלבד — ולא שהעתון אינו מקום יפה לקובלנות, אלא שעצם הכיוון אינו רצוי כלול, ואם יוצאים לעתון מוטיבין של "מרדן" והוא עושה לעצמו אויבים, היה עלול דבר זה לסלף את מטרתו, שהיא סעד לליכודו של רוח הרגימנט.

חבר עובדי העתון מורכב מעורך, שהנו קצין, ומבאיכות אחד מכל אסקדרון⁽³⁾. נוסף על אלה ישנם כמה סופרים, מיוחדים, דפורטרים ומציירי "קרטונים". העתון מופיע מדי שבת בשבתו. קובעים אותו על לוח גדול, 3 רגל רחבו ו2 גבה. יש בו שמונה טורים המתחלקים ע"י סרט שחור דק. הכותרות עשויות בצבעים בהירים. העתון מודפס במכוונת-כתבה על גבי נייר לבן, ומודבק אח"כ לתוך הטורים שבין הסרטים השחורים. תחילה החלטנו שלא לתת יותר מ3 אילוסטרציות בכל גליון. אך בדיעבד רק לעתים רחוקות נותנים אנו פחות מהריסר. ישנם כאן "קרטונים" המצוירים בידי אנשים מן הרגימנט כלואי לבידחות שחבר העורכים המציאן בחבל-יזירה קשים, צילומי אישים מן הרגימנט, אשר שמותיהם מופיעים בתדירות, ותצלומים של מאורעות מעניינים או מבדחים, שצולמו בידי צלמינו אנו. משצורף העתון כולו שמים עליו גליון טלק גדול, ושפה אדומה מודבקת בשוליו. אחר-כך מציגים את הלוח על כן מיוחד ועליו ברדס לשמירת העתון מפני הגשם. בזכות הטלק והברדס מבוטח העתון מפני כל מזג אויר. כן זה מוצג במקום בולט ביום, ובלילה מעמידים אותו⁽⁴⁾ NAAFI. בתקופות שהאסקדרונים מפורזים לחניית במקומות שונים מועבר הכן הזה מאחד לשני, ושוהה יומיים בכל אחד מהם. דחינו את המחשבה להוציא יותר מהעתקה אחת, כיון שעל-דיכך לא היתה כמעט כל אפשרות להשתמש בתמונות כנ"ל.

הדברים המצויים כרגיל בכל גליון הם: — דינים וחשבונות על כל פעולת-אספורט, בליות צילומים אם אפשר; "שרטוט חטוף" של אחד מאישי האספורט ברגימנט; מדור הקרוי בשם "משוט ברגימנט", והוא אוסף, קטעים-קטעים, של חזשות ודברי רכילות מכל האסקדרונים; סקירות של כל הסרטים בבתי-הקולנוע המקומיים בשבוע שיבוא, "ילקוט דואר", — המכיל לעתים קרובות חדשות מאנשים שעזבו את הרגימנט והלכו אל מעבר לים, או עצות-ותיקים בדבר מלאכת-המלחמה מפי אנשים שחזרו מן המזרח-התיכון; שרטוט "אופי" קצר של אחד מאנשי הרגימנט שנודעו בשל תכונתם ומוגם — למן מפקד אסקדרון ועד סניטר; תיאורם של כל האנשים וההרגלים באחת ממחלקות הרגימנט; ומאמר על איזה נושא, כגון הכרת טיפוסים אירונים. נוסף על כל אלה מצויים בעתון תמיד דינים-וחשבונות על כל המאורעות שיש בהם ענין, מאיוז בחינה שהיא. לעתים מופיע, מאמר-מטעם-המערכת ("מאמר ראשי" כשמו העברי), ותמיד ישנו המאמר העיקרי של השבוע. מאמר עיקרי זה יכול להיות מענין "שיחה-לעתון" עם חייל אמריקאי, שכונתה להוכיח, כי סוף-סוף אין הוא בחור גרוע ככל שחושבים עליו הבריות, או סקירה על סוגי עבודה לשעת-המלחמה, שנשותיהם של אנשי הרגימנט עוסקות בהם; או חדשות, בדבר טיבו וכוחו של טנק חדש או האפשרויות לשעשועים, להנאה ולמרגוע בעיר חדשה אשר נשלחנו לחנות בה; או, בעצם, כמעט כל דבר. סופרינו נמנו על כל הדרגות, למן הקולונל

⁽³⁾ המדובר הוא ברגימנט-טנקים — המער.

⁽⁴⁾ Navy, Army and Air Force Institute. — מוסד לאספקה חסכונית של משקאות, צרכי-מזון נוספים וכיו"ב לאנשי-הצבא, הדואג גם לסידורים לרוחתם ושעשועיהם.

ועד לחוש ביותר שבין החיילים-הטירונים. כן ערכנו כמה משאלי-„גלאפ“⁵) על שאלות כגון „נשואים בזמן-מלחמה“, „החזית השנייה“, „במה מסתכל אתה לראשונה ב„דילי מידור“, „דעותיו של לורד ונסטרט“, וכיו"ב.

גם קודם לכן נעשו נסיונות רבים להתחיל ברגימנט שלנו מפעלים בעלי אופי תרבותי ודמוקרטי. היו לנו כחות להרצאות במקצועות השכלה, אגודות-ליוכחים, קבוצות ללימוד סמינרי, ערבי-נגינה, „טרסטים-של-מוחין“⁶), „שעות כבקשתך“⁷), שבהן יכלו האנשים לגשת ולדבר עם קציניהם. אך מעולם לא נגע הדבר אלא בשכבה דקה של הרגימנט. בהעדר ויכוח היו באים לשמוע רק 20—30 איש מ-800. והדבר שעודדנו ביותר לגבי עתונית-הקיר שלנו הוא כי כל אדם מצא בהם ענין. רק מעטים אינם קוראים בהם. מפקדי המחלקות. אמרו, וחזרו ואמרו, כי נראה הדבר שבהיות הרגימנט מרוכז בחזיתו במידה המתקבלת על הדעת פחות או יותר כשהאימונים אינם קדחתניים ביותר מתמידים לקרוא בהם כל חייליה-המחלקה. יש בהם מידה מספקת של תבלין, של דברים-שבהמור על הנעשה ברגימנט, ויכולים הם לעורר באמת בלב האנשים את הרצון לקרוא בהם. על כן נוטה אני להגיע לכלל מסקנה, שעתון-קיר הוא דבר ההולם במיוחד חיי צבא. אין הוא תובע מן האנשים שיהיו לידו דוקא בשעה מסוימת או במשך תקופת זמן מסוימת, וכן פטורים הם מלהעריך למפקד לפני קראם בו.

במערכת הצבאית מטרד לעצמנו: להוציא עתון שדעת הרשות תהא נוחה ממנו אך עם זאת לא יהא יחס האנשים אליו ציני-במקצת מחמת היותו „אומר דברו של חדר-התורני“. שגשוגו של עתון-קיר נראה לי כסמל מוחשי לרוח החודשה הנושבת בצבא האזרחים שלנו. לכאורה יש כאן שני הפכים בנושא אחד. ומה שהרפורטרים שלנו אומרים לנו תמיד, כי קוראינו מוסיפים להתיחס אלינו בכובד ראש כאל „עתונם שלהם“ כפי שהננו אומרים להם, — הרי לגבי ידינו יש בכך גאות מה. ביחוד, כשאוחזו הזמן עצמו ניתנים לנו ברכתו ועזרתו של הקצין-המפקד, ואחרון אחרון חשוב: כשרכי-הסמלים-הרגימנטי, „המותח“ על דרך הקסדנים קבוצת טירונים בחידה מעין „מיהו הבריגדיר“? — היה מי ששמע אותו שואל אותם גם לשמו של העורך.

לכאורה, אין בכל אלה שום חידוש מהפכני. בימי שלום הופיעו כתבי-עת של רגימנטים ודנו ברכים מן הנושאים שעכשיו עוסקים בהם עתוני-הקיר, ואף-על-פי-כן, ברוב היחידות עתוני-הקיר הנם בתחלת חידוש בחיי הצבא. לעתים קרובות מוצאים הם ע"י טוראים וצעירי-הסמלים בלי עזרתו של קצין. הם דנים לעתים קרובות בנושאים השנויים במחלוקת ובכמה יחידות מדיניים בהם באורח חפשי בתלונות ובדברים שבמשמעת. ונראה לי כי דבר זה בעתונים לא זו בלבד שהקולונלים ורבי-הסמלים-הרגימנטים סובלים אותם, אלא גם נתקבלו עליהם כדבר-מה טבעי והם גם נוהגים מעידודם ומתמיכתם — זה היפוכו הראוי להוקרה של ההשגה הנושנה, כי אין דברים כאלה יפים לחיילים ושעל כל פנים לא ימצא לכך הזמן במהלך מלחמה.

5) על שם ד"ר גלאפ בארצות-הברית, שטיפח שיטה של בדיקת דעת-הקהל וסיכומיה. כיום מוסדו של גלאפ הנו רק אחד מרבים כיוצאים בו, שבמידת-מה גם פיגר בדיק הערכותיו לעומת כמה מוסדות אחרים. הדוגמה האחרונה — ערב הבחר פ. רונבלט בריבועית. — ה מ ע ר.
6) דבר שנתחבב על האנגלים בשנות-המלחמה הזאת, בין באלחוט ובין באספות מיוחדות לכך: הקהל מציע שאלות משאלות שונות, — וקבוצת „ידענים מומחים“ משיבים בצותא. ולעתים מתוך ויכוח הדדי. באלחוט הכריטי עסקו בזה גם אנשים כפריסטלי, לסקי, גיוד וכיו"ב — ה מ ע ר.

7) בדומה, בקווי הכלליים לקודם. — ה מ ע ר.

8) החדר, במשרדו של הגדוד הבריטי, אליו נקראים החיילים בעניני משמעת, עונשין ושאר העונבות. — ה מ ע ר.

שירות החדשות בחיי הצבא

בתחילת המלחמה נתקלתי בקושי רב ביותר כשביקשתי לדעת מה חדש מתרחש בעולם. והדרך היחידה בה עלה בידי לדעת ידיעה כל-שהיא על מהלך הענינים היתה, שסדרתי שישלחו אלי עתונים ע"י הדואר, ובהם הייתי קורא באיחור של כמה ימים. חברי-החיילים לא היו ברובם להוטים כמוני אחרי חדשות, ולכן התרגלו במהרה לא לראות את העתון כלל וחדלו ליגע את מוחם בענין הנעשה בעולם החיצוני.

מצב הדברים טוב עתה במידה ניכרת; אעפ"י שעדיין נדרש מאמץ מה כדי לקרוא בעיתון או לשמוע את חדשות ה"בי. בי. סי." באחת משעות היום בו נכתב קטע זה נודמן לי לשאול קבוצה בת 20 איש מה היו שש החלטותיה העיקריות של ועידת מוסקבה, של אידן, הול ומלוטובי. אם נצרף את ידיעות כולם נמצא שזכרו את כל ההחלטות. היות והידיעות על ההחלטות הללו הושמעו בפני הציבור עשרה ימים קודם לכן, חושבני שאפשר להשוות השוואה מניחה את הדעת בין מעשה רב זה לבין כל קבוצה בת עשרים אורח.

כל עיקרו של דבר הוא בזה שחיי הצבא כה משתנים, ולעתים כה מטופלים בסדרות, שהדרכים הרגילים שבהם שומע לו האזרח את החדשות אינן מתאימות כאן כלל, ויש להמצא כל מיני אמצעים מיוחדים כדי שתובטח לחיילים קבלת חדשות כסדרן. והרי כמה מן האמצעים אשר נוסה בהם בזמן האחרון ביחידתי:

העתק פרטי החדשות העיקריים על גבי גליון-הכפלה, והדבקת העתק אחד בכל צריף בוקר-בוקר.

הוצאות קצרות, פעמיים בשבוע, ע"י מפקדי האיסקדרונים על מצב המלחמה. חיוב קציני חיל-הקשר, שבשעת התימרונים יאזינו לחדשות היב. בי. סי. ואחר כך יספרון ע"י רשת-האלחוט של הרגימנט, כדי שישמעון צותי כל הטנקים. קיצור חדשות-השבוע המודפס בעתון הקיר. מכשיר-אלחוט בחדר-האוכל כדי שבשעת הארוחה תשמענה החדשות. המצאת גליון אחד של עתון לכל מחלקה.

כמה מן האמצעים האלה מועילים במצבים מסוימים — וכמה מהם במצבים אחרים. לעתים קרובות אפשר לצרף כמה מהם. אם באמת יש רצון שחיילים ישמעו את החדשות, יש לתכן לכך תכנון מתמיד; ואין דרך סגולה יחידה לצורך זה. הצורה הרצינית שבה מתיחסות לבעיה זו יחידות רבות היא עובדה שיש בה כדי לשמח. התכנית אשר לפיה הונהגה הדבקת גליון החדשות בכל צריף נמצאה בשעתה כדרך הטובה ביותר להפצת חדשות, והבריגדיר הורה להנהיגה כבריגדה כולה. ידוע הדבר היטב שהארמיה השמינית מוציאה את עתונה בכל אשר תלך; ובתמרונים האחרונים באנגליה הוצא עתון יומי לכל אחד משני הצדדים היריבים. נמצא שהודו סוף סוף, כי שירות חדשות ראוי לשמו הוא חלק של צבא מנוהל כהלכה, ממש כאספקה מתאימה של תחמושת, — וכי יש להנהיג ולהתנסות בו מבעוד מועד, ולא להגותו לסידורים מיניה-וביניה.

ה ת ר מ י ל *

מתכונת הקבע ל"תרמיל הקרב" ול"תרמיל המשא" הנוסף היא פרי נסיון ומבחנים ממושכים. כל חייל צריך להיות מוכן להתקיים זמן ממושך על מה שגבו מוכשר לשאת. הקצינים והחיילים צריכים לשאת ציוד שווה, הקצין המנוסה יודע שהבדלים בציוד מגרים את הצלח של האויב. הוא גם יודע, שהתרמיל ההולם ביותר חייל הוא גם התרמיל ההולם ביותר קצין. התרמיל הצבאי צריך להיות חזק, מאריך-ימים, יפה לתנאים משתנים וקל-משקל. אנו מתמידים בנסינותינו לייצר בדי-תרמיל יותר קלים ויותר חזקים ודוגמאות פשוטות יותר. ומטעם זה מכילות טבלת חגור מס. 21 ישאר טבלאות עמודה המראה את משקלו של כל חפץ וחפץ.

שאלת-התמיד הנצבת לפני כל קצין, העוסק בבעיות שכלול התרמילים, היא: מהו עומס המטען ההולם חייל?

אנו נזמעים מלהעמיס על הרגלי צדורות-צדורות של אביזרים חדשים ומועילים, שממציאים חרוצים מפצירים בנו, השכם והערב, להנהיגם, בטענם, כי יש הכרח בכך. בלי הפסק נאבקים אלה שהיו מוסיפים תפצים לשם הגדלת שיעור יעילותו של החייל עם אלה היודעים ששום חפץ לא יגדיל את שיעור יעילותו, אם לא יוכל החייל לשאתו עמו — וגם ישוא יסאנו למעשה. במשך שנים רבות עמלנו לייצר טפוס אחד של תרמיל, שיתאים לכל תנאי השירות. הדוגמאות של שנת 1928 הוכנו למתכונת כבודה קבועה והיו חסרות גמישות. לא קל היה להשיג תפצים מתוך המגולל, ומעשה-ההגלילה כשהוא לעצמו תלוי היה ביריעת פלג-האהל שלא לכולם נהגו לתת. משהורכב התרמיל היה חסר שווי משקל ולא עמד בפני המים. אביזרים קטנים היו הולכים בנקל לאבוד ובחשכה היה למפגע.

הפיזור הגדול של כוחותינו במלחמה זו הצריך טפוס ציוד ממינים שונים כדי להתאימם להבדלים הגדולים שבתנאים. הוצרכנו לחשוב על שלג ומדבר, על הר וגיוגל, על תקופות גשמים ותקופות יובש, על קוי חזית ושטחי-עורף, על שהיה ממושכות וקצרות, על תנועות מהירות ברגל, ברכבי-מונע, באניה ובמטוס. ספק הוא אם עשו זאת תרמיל אחד למלא את כל הדרישות הללו. תחילה פיתחנו טפוסים חדשים במידה מרובה יותר מדי: במשך תקופה קצרה היו ברשותנו נוסף על התרמילים של 1928 "ילקוט האביזרים" (musette Bag), "שק השדה" העשוי בד קנבוס, תרמיל הגיוגל, תרמיל הגב נוסח "רוקזאק"; תרמיל מן הדוגמה 1943¹ "אפודת הקרב" מרובת הכיסים, ולבסוף — "תרמיל הקרב" ו"תרמיל המשא" הנוסף החדשים; ונוסף על כל אלה היו "שקי קסרקטין", "שקי המשכב" לתפצין הפרטיים של החייל, שקי בגדים העומדים בפני המים, ילקוטי מזון ממינים שונים, צקלוני תחמושת, "כיס מטען" במכנסים, "כיס ציד" במעיליב, וכמה טפוסים של לוחות-משא כבירים רשימה ארוכה של אביזרים. גם התרמיל המצויין של "צבא הצ"י" זכה לחסידים מרובים.

משפע זה של מינים התפתחו שני צרופים מוצלחים. בהרים ובאיוורי הצפון הרחוק אין טוב מילקוט-הגב (רוקזאק). יש לקוות כי את כל שאר התנאים ילמנו "תרמיל המשא" ו"תרמיל הקרב" החדשים. שאר מיכלי המטען שיוסיפו כנראה, לשמש עם השנים ה"נל", הם "שק כלי המשכב", "כיס המשא", שקיק הויגיל (חומר פלסטי), שיש סכנה (מפני מנהגו של הצבא לתת שמות

(*) הרשימה הניתנת בזה שנתפרסמה ב"ירחון הרגלים" (ארה"ב) מחודש ינואר 1945, מהארת את הנסיונות והמסקנות בשטח חגור התרמילים של צבא ארה"ב; ואולם ציוני המושגים והצרכים אשר בו, יש בהם כדי לאלף גם לגבי ציוד התרמילים של כל חיל אחר וכן של חיילים ומשוטטים למיניהם.

(1) ראה תמינה מס' 1.

„פרוזאים“ וארוכים) שיכנוהו בשם מעין „נרתיק, העומד בפני המים, לאקדוח, לחפצים פרטיים וכן לזה המשא העשוי מעץ לבד (פגיון) על כל אביווריו.

תמונה מס' 1.

תמונה מס' 2.

המלאי הקיים של סוגי התרמילים הישנים לא יושלך החוצה. לפי שיקר הוא יותר מדי. כפי אחד שמש בתנאים שלהם היא יפה ביותר, וכולם יוחלפו בטפוסים החדשים לאחר שיאלו המלא הישן.

בתהליך התפתחותם של סוגי התרמיל החדשים, עם התרבות הטפוסים שנועדו לתנאים המיוחדים, כל אחד לצורך מסוים, כשסדורי ארעי מוסיפים לסתום את הפרצות שבין הללו, — נתגבשה לאט הדעה לטובת המערך התרמילי, העשוי שני בתי קבול במקום אחד. התרמיל של „צבא הצי“ היה הדוגמה המצוייה והטובה ביותר לכך, אך נראה היה כי יש מקום לכמה שיפורים הוכנו דוגמאות ועוד בראשיתה של שנת 1944 נשלחו למבחן „מועצת חיל הרגלים“. חזת הדעה היתה בדרך כלל חיובית, הומלץ על כמה שינויים. משלוח הבדיקה השני היה גדול יותר והביא עמו שפורים נוספים. אחר כך נשלח מחזור שלישי של 3200 תרמילים לדיביוות הרגלים לשם נסיון ממושך אגב שירות, בתקופת אימוניה שנערכו אחר תמרוני הקיץ. מן המשלוח השלישי הנה נשלחו דוגמאות מעטות יותר לכמה מקומות מבחן אחרים.

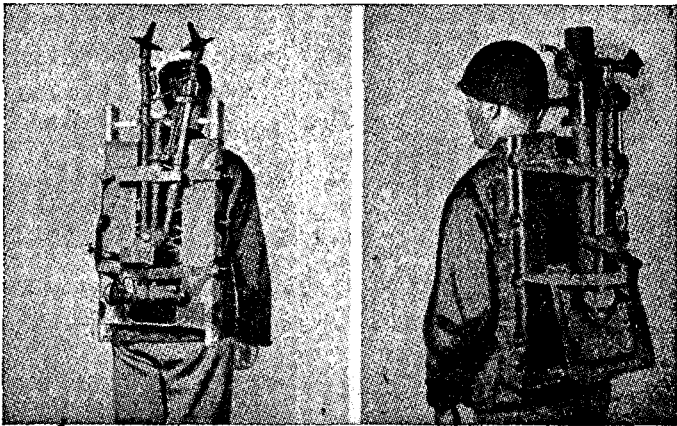
התרמיל החדש (2) נוסה באזורי ההרים ובשטחי גונגלים ע"י טירונים וע"י ותיקי-שירות, וע"י כמה שירותים שונים, באמוני הילות-מצב ובתמרונים, ע"י מועצות מבחן וע"י קצינים משאר צבאות. הוא נבחן במעבדה כדי לקבוע את כוחו לעמוד בפני מים, את פושר צבעיו להאריך-ימים, את חוזק תפריו ואת איכות הבד שממנו הוא עשוי. בשרות השדה בחנוהו יחד עם טפוסים תרמילים אחרים. קבוצות המבחן השתמשו בכל הטפוסים המצויים, בהתחלפם ביניהם מוזמן לזמן, ונמצא שחזות הדעת הסופית נתבססה על ידיעה ונסיון רחבים ככל האפשר.

הם השתמשו בכל טפוס וטפוס בדרך-השימוש שנועדה לו מעיקרו, אך לכמה מן המשתמשים הותר לשנות בו שינויים ולחדש בו חידושים, מתוך מאמץ בלתי פוסק לשפרו. על סמך כל הנסיונות הללו נקבעה הדוגמה היסודית, אך יתכן שעוד יהיו שינויים קלים. שורה של דוגמאות מתוקנות הוכנו והנסיונות נמשכים עדיין. בקרוב תקבענה לחלוטין צורותיו של כל דבר לפרטיו ולדקדוקיו ואז יתחילו בתי החרושת ליצר דוגמא סופית זו. רובם של החדושים נראים יפה בתמונות, אך יתכן שכמה פרטים נוספים אינם נראים.

(2) ראה תמונה מס' 2.

והנה כמה מקווי האופייניים של מערך-התרמילים החדש: —
סרת של רצועה מעשה-טוויה משתלשל ויורד מן הכתפים לפנים, באופן שאגב הילוכו יכול החייל להשען על משהו בידיו ועל ידי כך להקל את המאמץ של שרירי גחו.
— גזרת החלק הקדמי של הכתפות מונעת לחץ על שרירי החזה, הגרם ע"י רוב רצועות הכתפים.

— המחיצות שבפנים "תרמיל הקרב" שומרות על מנות המזון גם "C" וגם "K" שיהיו מונחות במקומן בשלום.
— מרכז הכובד של המערך גבוה יותר מבכל טפוס אחר.
— אפשר בנקל לחברו אל לוח-משא, אם כמטען בפני עצמו ואם כחלק ממטען גדול יותר.
— תרמיל המשא יש בו מקום מספיק לשק-שינה, ארקטי יחד עם הציפית שלו.
— הזזה קלה פותחת רוח בין התרמיל לנושאו ומאפשרת תנועת אויר ביניהם. סדור זה מונע גם את הסתפגות הזיעה בתרמיל וגם התוספת למשקלו לאחר ההכבדה שיש בו ממילא.

לוח-המשא נוסח יוקון עשוי עץ ואליו מחובר דורגל למרגמת 81 מ"מ.

לוח-המשא החדש, עשוי פאניר ואליו מחוברת מרגמת 60 מ"מ.

* * *

תהליך התפתחותו של "לוח-המשא" היה מקביל לזה של התרמיל. הדוגמה הסופית מיוצרת עתה בכמויות נכרות ומתהלקת לחילות הלוחמים.
ל"לוח-המשא" העשוי עץ פליי (פאניר) היו קשיים משלו. הדוגמאות הראשונות היו מתעקמות. מעטים ידעו, כיצד להשתמש בהם מתוך ניצול כל יתרונותיהם והחלקים העדיפו את "דוגמת יוקון".

ישוב רבו יותר מדי אביזרי הלוח. כל מוסד בוחן המציא מערכת של סדורים לחבור המטען, שעלתה על כל השאר. מבול ההמצאות נמשך, ויש לעודדו, אך לעת-עתה אושר רק טפוס-קבע אחד של "חבורי-המטען", יחד עם טפוס אחד של רצועה מהירות-התרה וחבל-מהדק אחר. חידוש אחרון הוא "קולב הרובה". לכל "לוח משא" מן החדשים יהיו שני קולבי מתכת הבולטים בקדקד הלוח, קולב מכל צד, לתלות עליו רובה או כלי נשק אחר.

(3) על שם הנהר יוקון באלאסקה, כדוגמה ל"לוח משא" השאולה ביסודה מן האינדיאנים. היתה מקובלת על מחפשי הזהב שבצפון בנודיהם.

„מסגרת־המשא“, כשתרמיל ורר־
בה מורכבים עליה.

„מסגרת־משא“, שנוסחה בצבא
הבריטי במסע האיטלקי: — עשור
זה ברזל (בדומה למסגרות „רוק־
זאקים“ מטיפוס נורבגי) ומצוידת
ברצועות הידוק.

„מסגרת־המשא“, כשמקלע „ברן“
הוא וקנה־החליפין שלו, ותרמיל
מורכבים עליה (ראוי לציון אופן
הצבת המקלע, השונה מזה של
הרובה בתמונה השמאלית למע־
לה).

„מסגרת־המשא“ כשמורכבים
עליה התרמיל ומרגמה קלה בת
50 מ"מ (כמובן, בלי תחמושתה).

לכל "לוח משא" תצורך מערכת הוראות מודפסת. הללו תכלולנה הוראות איך לסדר מנייה וביה חגורת-מצח, ואיך להשתמש בה. חגורת-מצח זו היא אמצעי עזר המקובל מאז ומתמיד אצל האינדואידים ויתכן שיוכה למקום נכבד יותר ברשימות הציוד שלנו. מבחינים, שנעשו בעת האחרונה מטעם "מועצת ארטיילריה השדה", קובעים, כי לאחר אימון של ימים מעטים אפשר להגדיל את מטען-הארם ב-50% עד 100% ע"י השמוש בחגורת-מצח. נסיונות קנדיים מאשרים את המספרים הללו. ונראה שיש רגלים לדבר. ואלו צבא אה"ב מוסיף לעשות נסיונות בנילון, לחקור את האפשרויות של "כיס הציוד" ו"כיס המשא", להשיג אי-חידירות גדולה יותר לגבי טללים ושפור הסגולה של עמידה בפני המים. ותוך כדי היפושים אלה תמצא התשובה לשאלה הנ"ל: מהו עומס המטען ההולם חייל?

סידות חידושי-הזיון הגרמניים

מיום כבושה של גרמניה החלו אישי-המדע ומומחי-הצבא של בעלי-הברית לחקור חקירה מדוקדקת בבתי-נשק ובמעבדות ששרדו. הסקירה מבוססת בעיקרה על סיכום התגליות באזור הבריטי סוף יוני ש. ז.

1. ציוד-אחזוטי ואופטי — רמת האיכות בענפי ציוד אלה היתה גבוהה, אך נתגלתה אפס תה גדולה אחת, הכריכה בצילום בקרנים אינפרא-אדומות על ידי הגרמנים. תצלומים כאלה נערכו במרחקים מפתיעים. לשטח זה מתייחסת קרן, שסופרו עליה אגדות, היא גועדה לטפל בטנקים. נתברר, כי היה מעין זרקור של קרנים אינפרא-אדומות, כדי לסנור את אנשי הטנקים והשמוש בו נעשה בצירוף עם תותח בן 88 מ"מ. היתה זו טכניקה-של-מש ולא מעשה-אגדה, ובכל זאת טכניקה קטלנית לגבי טנקים הנעים בלילות, כטנקים שלנו.

2. תותחים. — כל כך הרבו לכתוב על תותחים ארוכי-הטוח, שאין עוד צורך להבליט את כושר-ההמצאה של האויב (עין "גוג ומגוג בשלבי העליה", "מערכות, חוב" כ"ה, עמ' 93 — המער). אך כאן נוספו עוד חידושים בלתי-נעימים, כגון פגזים המסתייעים ברקטות; והיינו: בנקודה מסוימת בתעופתו של הפגז מתחילה לפעול הרקטה המורכבת אליו, ומכאן ואילך היא המספקת את הכוח-המניע. וכן היתה על כל פנים תכנית (עדיין בשלב שלפני הפיתוח התורשת) למתן כנפים לרקטה V2, והוא דבר הפותח אפשרויות מרובות.

3. מלחמה חייתית. — לגרמנים היה (ובכמויות גדולות) גז חדש, אשר בכמה מתכונותיו היה קטלני יותר מכל הגזים שבהם השתמשו עד כה. אמנם, אפשר היה להשתלט סוף-סוף גם עליו, אבל עד ההשתלטות הזאת היה גורם טרחה גדולה ואבדות מרובות, וביחוד בשעה ש"משמעת-הגז" באנגליה כבר היתה לקויה מאד לעומת ראשית-המלחמה. בידוע, שהיטלר הוא שמנע את השימוש בו, אף על פי שמנהיגים נאציים שונים הפגיעו בו, ודבר זה לא מתוך אהבת-הזולת ו"שה היטלר, אלא מתוך שסבר כי הענין לא יביא שכר כדאי. לתחום זה אפשר לצרף עוד אמצאה זאת: גומי מלאכותי קל עד מאוד שאי-אפשר להציתו, והוא חלול כספוג — זהו חומר מצוין לצמיגים, לפי שכמעט אין שום אפשרות לשחתו ע"י כדורים.

4. מלחמת-אוויר. — נוסף על איירוני הדחף (Jet) השונים, עסקו הגרמנים בנסיונות להמצאת "פצצה-טסה" (Vi) נהוגה ע"י טייס ובעלת מהירות-מוצא מואתת — שעל ידי כך זיה מתאפשר, כמובן, דיוק-פגיעה הרבה יותר גדול. הם התקדמו לקראת המצאתן של "פצצות-טסות" נהוגות בידי אדם, שהיו מסוגלות לעבור טוח של חמשה-אלפים קילומטר — כלומר, פגוע ביבשת אמריקה. את זמן הטיסה אמדו בשיעור 17 דקות.

(4) דהיינו רצועה ששני קצותיה מחוברים אל שתי פיגותיו העליונות של תרמיל (או וחי-משא) כבר ואמצעה נשען אל מצחו של הנושא. שמתוך כך יכול הוא לשמור שווי-משקל ל שהוא עם כל כובד המשא.

כן התקדמו הרבה בענין הקלעים המכוונים (ע"י אלחוט, או כו"ב), שישוגרו ממטוס למטרת-קרקע, — או ממטוס למטוס.

5. כלי-רכב. — באיזור הבריטי לא היו הרבה מפעלי-טנקים גדולים, אך נמצאו כמה דוגמאות של כלי-רכב צבאיים, וחללים למחצה (כלי רכב המורכבים מן הקצה האחד על זחלים — ומן הקצה השני — על גלגלים), שצריכת-הדלק שלהם מועטת עד אין שיעור. נמצאו בייצור סוגי רכב אמפיבי, שביסודו דומה הוא לשל בעלי-הברית.

6. ספינות. — ההישגים הנכבדים בתחום זה היו בטורפדות ובצוללות. היה כאן טורפדו בעל טוח של 130 קילומטר, ולו ראש אקוסטי, אשר 'האזין' למטרות ונמשך אליהן למישרין. והיו טורפדות מכוונות, נהוגות-מרחוק, שנשטרכו עקלקלות תוך אפשרויות קטלניות לפגוע באניות העורכות את מסען עקלקלות לשם זהירות. וכן היה דאון, המשתלך ממטוס וכעבור זמן משגר טורפדו (כל זה בשביל שלא יצטרך המטוס להכנס באזור פעולתה הנמרצת של האש האדא. מהאניות). והיתה שם צוללת, מונעת-בכוח-דחף (Jet), שכבר עמדו להתחיל בייצורה: צוללת שמהירותה מתחת למים היא 25 "קשרים" ימיים (לעומת מהירות המכסימום של צוללת מתחת למים, עד כה — 10—8 "קשרים"), במשך שעה או שעתים בלבד; מהירות רגילה — ליום יומיים — היתה 3—2 "קשרים", והיא חזון בלהות לכל מי שעלול היה להפגש בה בים. ועוד צוללת, שכבר שקדו על ייצורה, היא בעלת מהירות של 15 "קשר" מתחת למים. הופעתם של טיפוסים-צוללות חדשים אלה נתאפשרה בכוחו של דלק מסוג חדש, שמשמשים בו גם במטוסי "מסרשמידט" 163, הם מטוסי-הדחף (Jet), המופעל או בכוח דוחף, או כדלק-מתפוצץ.

7. הטוה — החידוש הגדול ביותר בתחום שנתגלה כעת הוא — טפות של שיטת הסואה-בפני-ראדאר" (על "ראדאר" — "איתור-רדיו" — עיין ברשימה "חלק המדע בנצחון", בעמוד זה) ע"י מתן כיסויים וציפויים, "אנטי-ראדאריים" לצוללות ושאר ספינות, וכן, כנראה, לנוסעים.

אמצאה זו עשויה להשפיע השפעה מרובה ביותר על הטקטיקה של כל מלחמה לעתיד לבוא וביחוד במלחמת-אפ"ה.

חלק המדע בנצחון

שהביאו לרבינו הצלחה במלחמת הצוללות, אלא היותם מקדימים במחקר מדעי.

גרמניה עשתה את השגיאה הגדולה של גיוס אנשי-המדע שלה לכוחות המזוינים, במקום לאפשר להם להמשיך בחקירותיהם, ולא היה זה עד שמונה חדשים לאחר מכן, שה"רייכסור" פקד על שחרורם והוצאתם של אנשי המדע מן השירות הצבאי.

בבריטניה נשלחו אנשי המדע לעבודות מחקר דחופות, בין בתוך הכוחות המזוינים ובין מחוצה להם.

כך, למשל העסיקה האדמירליות שלושת אלפים אנשי-מדע במעבדותיה ומחלקותיה השונות. היא גם עשתה צעד, שאין לו תקדים באין ארץ שהיא, וארגנה אותם ב"שירות המדעי של צי המלחמה המלכותי" החדש, המכיל, בין השאר, את האנשים אשר התגברו והשונלסו על סכנות ה"מוקש-המגנטי".

חלקם של אנשי-מדע בריטיים היה רב במלחמת הצוללות. עזרתם היא שהכריחה את האויב לשנות תמיד את הטקטיקה של צוללות שלו. והגיעו הדברים לידי כך, שהאדמירל דוניץ הוכרח להודות בעליונות הבריטית במחקר ובחידושים המדעיים.

יש ענין בכמה הערותיו בדברו אל "קציני-דגל" (אדמירלים) גרמניים בויזמר, בסתיו 1944 — על המדע הבריטי, ביחוד "איתור-רדיו" (ה"RADAR") לקביעת מקום המצאם של ספינות האויב צוללותיו ומטוסיו.

"בסוף השנה (הקודמת 1943) ובראשיתה של שנה זו" — אמר — "הוברר, כי קם דבר שעוד בזמן השלום חששו מפניו, והוא שעל ידי גילוי ואיתור באמצעות הרדיו יגזול האויב מן הצוללות את סגולתן העיקרית — הלא היא יכולת-האפ"ה.

לא טקטיקה עדיפה או איסטרטגיה עדיפה הן

כתה רובאית כמשמר-חוץ לוחם*

איני יודע כמה זמן יוכל משמר-חוץ זה להתחזק בעמדתו. קח את כתתך והקם משמר-חוץ לוחם. קח זאת. המרשם נועד לך. גם לשתי המחלקות המצויות בקו החזית יש משמרות קבע את מקומו של משמר-חוץ שלך לשעות היום על פני השלוחה צפונית לכביש, בנקודה "ב", ואת מקומו לשעות הלילה בין הכביש והשביל בנקודה "ג". הצב מוקף בנקודה "א" וקבע קשר עם משמרות-החוץ הלוחמים באי-זורי הפלוגות הסמוכות. אם תוכרח להיסוג, היסוג אגב פעולת השהיה וחזור צפונית-מערב בית דרך הואדי ההוא. לנקודה "ד". לאחר מכן שנה את כוון תנועתך לדרומית-מזרחית, עד שתגיע לנקודה "ה", שם תעבור בדרכך חזרה לעמדתנו.

בשעות אור היום תקבל סיוע מעמדת הקרב העיקרית ע"י אש מכוונת יריה ארוכת-טווח. קח את מערכת-טלפון זו וחבר את החוט שלך לקצהו הרחוק של הקו המגיע עד לעמדת הפיר קוד של הפלוגה. הנה הקו. מוטב שתעקוב אחריו בשעת התקדמותך.

שיקולים

אפשר לשלוח כתה רובאית כדי שתשמש משמר-חוץ של פלוגה הנמצאת בקו החזית, אך יש להקצותה ממחלקת הרזרבה. מן הראוי שכל הכתה כלה תבין בבהירות את נתיב הנסיגה, כדי שתחבורה החוזרת לא תפגע ע"י האש המ"ינה הידיונית, או כדי שלא תפסיקה.

לפני יציאתו בדק ג'ונס כל איש מאנשי כתתו, כדי לדעת בבירור כי אכן נמצא בידו הצידור הראוי, ובכלל זה מימיה מלאת מים, מנת מזון מסוג ד', תוספת מיוחדת של תחמושת ורימוני יד.

"הרי שמעתם, אנשים, את דברי המ. מ. — אמר כסיים את הבקורת — כשנצא נסייר את נתיב הנסיגה ונשתמש בכל מחסה ומסתור. קורפורל ויבר, קח מרשם זה ולמד לדעתו יפה. לכשגיע לנקודה "ה", יהיו ג'נקינס ורובינסקי הגששים, וינחנו לנקודות "ד", "ג", ר"ב" בזו אחר זו. אני אצעד כ־40 יארד אחריהם, והשאר ילכו אחרי בשורה אחת.

כתה רובאית (בצבא ארה"ב) — הרכבה וזיונה כל כתה רובאית בצבא ארה"ב מורכבת ממפ"ק כתה (סרג'נט) וסגן מפקד כתה (קורפורל), המזוין ברובה 1903 — M להגנה אנטי-טנקית; מקלען; עוזר — מקלען מס' 2; נושא התחמושת ושבעה רובאים אשר שניים מהם פועלים כצופים. זיון הכתה הוא: מקלע, 10 רובים מסוג 1 — M ("גרנט" חצי אוטומטי) ורובה אחד 1903 — M.

*

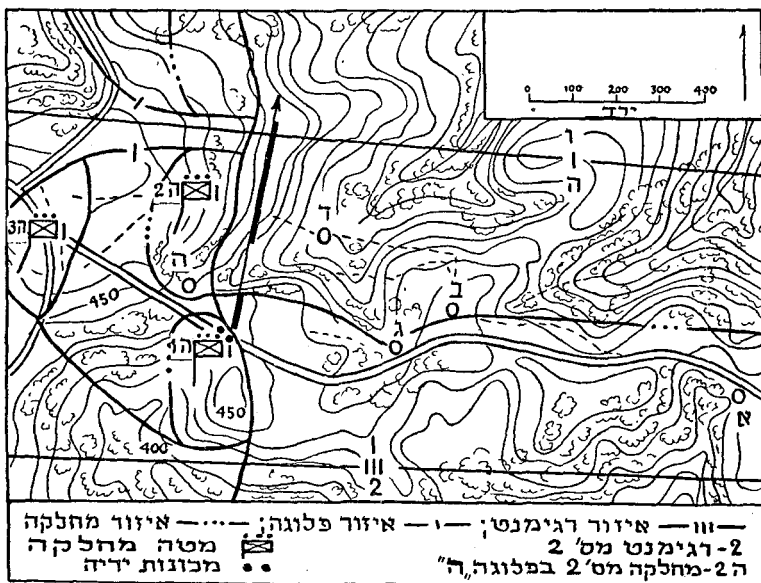
אנשי כתת הרובאים שבתרגיל — לתפקידהם סרג'נט ג'ונס — מפקד הכתה; קורפורל ויבר — סגן מפקד הכתה; סימקינס — מקלען; סטניסלאוס — מקלען מס' 2; הובסון — נושא תחמושת; בגבי — רובאי; אלברטי — רובאי; אוקונל — רובאי; ריצ'רדסון — רובאי; תומס — רובאי; רובינסקי — צופה; ג'נקינס — צופה.

*

יחידות של הגרמנים המתקדמים היו קרובות לקו משמרות החוץ כשלושה מיל לפני קו החזית עצמו. כשפלוגה "ה" טפלה בהקמת אי-זור ההגנה שלה, הורה קפיטן סמית למפקד המחלקה צ'ס ממחלקת הרזרבה, לשלוח כתה שתשמש משמר-חוץ לוחם. מ. מ. צ'ס שלח לקרוא אליו את סרג'נט ג'ונס, מפקד הכתה הראשונה במחלקתו.

"סרג'נט", פתח צ'ס לאחר שהתייצב ג'ונס, "נודע לנו, כי הגרמנים מתקדמים לקו משמר הכללי של הרג'מנט (1) הערוך 3 ק"מ קדימה.

(*) מקובץ בעיות לצבא ארה"ב 1943.
(1) קו משמרות-החוץ של הרג'מנט המצוי עמוק יותר בחזית ממשמרות-החוץ של הפלוגות הרובאיות המחזיקות בעמדות הגנה.

שיקולים

הנקודה שנבחרה למשמר-החוף הלוחם, אף על פי שחסרה היא כסות מעל לראש נבחרה משום ששדה האש והראיה שנתנה היה טוב יותר מכל מקום אחר במרחק 400—600 יארד מן ההתנגדות העיקרי. מן הראוי שהמזקף יישלח לשטח ללא דיחוי, וכן מן הראוי שלא להקטין לעולם יתר על המידה עצמתו של משמר-החוף ולפיכך יש לשגר לסירוגין פטרוֹלים לאגפים.

לאחר שהגיעו קורפורל ויבר ואנשיו לנקודה "א", התבוננו במבנה פני הקרקע. יש לנו אפ" שרות תצפית למעלה הדרך ולצפונית-מזרחית — הזכירים ויבר. אם ייראה איהו נאצי בטוח שעד 500 יארד נירה בו. שתי דרכים לנו להיסוג. שימושנו בוו או בוו יהיה מותנה בכוח שממנו יבואו הנאצים, אם יבואו, והם ודאי יבואו. סימקינס, אתה הסגן, וכן תהיה הזקיק הראשון. הובסון ואנוכי נתחיל לתפור את השוחות."

(2) של הכתה המשמשת בתפקיד של משמר-חוף.

אמנם יכלה הכתה לנוע לנקודה "ב", בנתיב ישר יותר, אך סרגנט ג'ונס רצה שהאנשים ייטיבו להכיר במדויק את נתיב הנסיגה. האי זימוט ההפוך והמרחק מנקודה "ה" ל"ד" ומ"נקודה "ד" ל"ג" תקבע בשעת ההתקדמות, כהכנה לנסיגת לילה אפשרית.

מה יעשה ג'ונס לכשתגיע כתתו לנקודה "ב"? ג'ונס הנחה את אנשיו אל עמדה המצויה ממש בעורפה של נקודה "ב", אשר ממנה יוכלו לצפות אל מעבר לקו הגב של הרכס, ואמר: "נתפוס כפה זו, נתחפר ונבטיח את הפלוגה, לכל איש תהיה מחפורת-עמידה טובה. "קורפורל ויבר! לפנינו 500 יארד, ובצדו הד" רומי של הכביש, נמצאת נקודה "א", אשר את סימונה על המפה יכול אלה לראות. רצוני שתקח לשם את תומס, סימקינס והובסון. כל אחד מכם יתפוס שוחה לעצמו. אתם תהיו המזקף שלנו ותצפו במורד הדרך צפונית-מזרחית. אם תוכרחו לסגת, לא תלכו ליד הכביש, אלא בשביל שמדרום לו, או בזה שמצפון. "גינקינס! אתה ואוקונל תישירו ללכת 500 ירד צפונה ותקבעו קשר עם משמר-החוף של הפלוגה שבאגפנו השמאלי, ואחר-כך תחזרו ותתיצבו כאן."

הגרמנים נעצרו ע"י אש המכ"י רחוקת הטוח מעמדת הקרב (4) וע"י אש ממשמר-החוף של פלוגה "ו". בינות'ם חזר בגבי, ובפיו החר" דשה כי "משמר-החוף-הכללי" נסוג והולך לפי אורחת מסע שתוכנה מראש, לעבר אגפו הימני של הרבי"מנט. לאחר שעה הוכרחו קור' פורל ויבר ואנשיו לגטוש את המוקף שלהם וחורו, ונצטרפו לכתה. הגרמנים קבלו תגר בורת והקימו שרשרת קלעים דרומית-מזרית רחית מנקודה "א". עתה שלח סרג'נט ג'ונס את בגבי בחזרה ועמו תשדורת חדשה למפקד הפלוגה:

קיימת עתה שרשרת קלעים של האויב על הגבעה, 300 יארד דרומית מזרחית מנקודה "א". יורים רק למטרות שמ' דרום לכביש. עתה כל אנשי אחי.

ג'ונס, סרג'

שיקולים

סרג'נט ג'ונס יצטרף בשעת נסיגתו לאש מסייעת רבה ככל האפשר, לכן עליו למסור למפקד פלוגתו את כל הידיעות, באופן שאפ' שר יהיה לכוון את האש אל הגרמנים מדרום לכביש (5) בלי לסכן את משמר-החוף הלוחם. הוא מתחיל לסגת עם כתתו בחפזיה של אש זו.

משימתה של הכתה הושלמה, ועליה לסגת לפני שתושמד או תשבה ע"י הנאצים שמספרם רב יותר. כדי לבצע את הנסיגה, יכול הוא למסור את פקודתו בעל-פה, באופן שכל אנ שיו ידעו, מתי מתכוון הוא להתחיל בתנועה, כן יכול הוא להורות לקורפורל ויבר שיסוג עם אחזים מאנשיו בשעה שהוא עצמו ישאר מאחור וישלח את שאר האנשים בחזרה בהפ' גות ב ל ת י ש ו ו ת. הוא ישייר עמו את איש המקלע עד שכל השאר יסוגו, אחר כך יצטרף עמו לחבריו שבקורף.

(4) זו התפוסה ע"י פלוגות הרובאים.

(5) ריכוז זה של אש מחפה לעבר האגף הימני בלבד אפשר שהיה בו כדי לסכן במידת מה את הנסיגה דרך הואי שבין הגבעות. אי זור אשר בל, כפי שראינו לעיל, נדו חבורות סיור של הגרמנים.

במקרים מסויימים מן הראוי שמפקד משמר- החוף הלוחם יציב בעצמו את המזקף. במסיבות אלה נוסף לאמונתו כי ויבר יצליח לנהל את העבודה, חשב ג'ונס, שתפקידו הוא לפקח על הכנת העמדה העיקרית. הוא נתכון לבדוק, לאחר שישלים תפקידו זה, את עבודת ויבר ולתת הוראות נוספות, אם יתא צורך בכך. במשך היום, במקר מ"מ ציס את משמר-החוף הלוחם ואישר את העבודה והתכניות שערך סרג'נט ג'ונס. בשבובו אל הקו הראשי, מסר דו"ח מלא לקפיטן סמית.

תומס שיחרר את סימקינס מתפקיד הוקיפוח במוקף בשעה שפטרול נאצי קטן נכנס לטוח פעולתו של המוקף. במורד הדרך, המוקף ירה, פגע והרג שלושה אנשים וכפה על הפטרול לחזור על עקביו. חמשת הנאצים שנותרו נצ' טרפו לפטרול אחר בן שמונה אנשים. הפטרול הגרמני החדש ניסה לחמוק ולעבור על פני המוקף, בהתנועעו במעלה-השביל שמצפון לכ' ביש. הם נעצרו ע"י אש משמר-החוף הלוחם. אחר כך נסוגו, צפונית-מזרחית אל הגבעה של אורך הגבול שבין פלוגות "ה" ל"ו". סרג'נט ג'ונס, שניסה להשתמש בטלפון ולא הצליח, הורה לבגבי שיחזור בקו הנסיגה ועמו תשדורת זו למפקד הפלוגה:

מבקש אש מסייעת (6) על חבורת אויב בת 15 איש במדרון המזרחי של הגבעה שצורת U לה, בגבול איזור הפלוגה, 500 יארד צפונית-מזרחית ממני. נשאר בעמדותי אין אבדות.

ג'ונס, סרג'

שיקולים

מן הראוי שמפקד הפלוגה יקבל תמיד ידיעות על המתרחש, כי משמר-החוף הלוחם עומד בקשר עם משמר-החוף של פלוגה "ו". ויודע את מקומה, והוא שיכול לבקש אש מסייעת לאורך הגבול שבין הפלוגות.

(3) נוהג זה של בקשת סיוע אש כזו שת' כוון על סמך ציון כללי מהסוג המתואר כאן ייתכן כמובן רק בצבאות שהתחמשת מצויה בהם בשפע.

ה כ ו ר ד י ם *

הרצאה שניתנה (בלויית פנס-קסם) לפני החברה המלכותית המרכזית לאקיה ב-16 בדצמבר 1942. ישב ראש מרשלת-התעופה סיר רוברט ברוק-פופהם, (מי שהיה מפקד עליון על צבא-המזרח הבריטי [כשמפקדתו בסינגפור] בשנת 1941, ובשעתו פקד על חיל-האוויר המלכותי בעיראק וניצח על פעולות האוויריה נגד שבטי הכורדים כשהתמדרו בשלטון העיראקי).

מדברי הפתיחה של היו"ר: "מִיּוֹר בולטון, שכבר דיבר ערבית ותורכית רהוטה כאשר נשלח ב-1932 לכורדיסטאן כפקיד מדיני, למד חיש מהר לא רק את השפה הכורדית כי אם גם את הדיאלקטים של אותה שפה, וכך עלה לו לעמוד יפה על טיבם ולהבין את מחשבותיהם".

בימים אלה, כאשר הציבור באנגליה מעיין הרבה במפות המזרח התיכון, יכול המעיין למצוא את המלה כורדיסטאן. פזורה על המפה, כשהיא מכסה חלקים ידועים של תורכיה המזרחית, עיראק הצפונית ופרס המערבית. דבר זה אולי אינו מגלה הרבה לאדם שלא ביקר באותה ארץ. והואיל וכורדיסטאן נמצאת באיזור בעל חשיבות איסטרטגית גדולה במלחמה זו, הרי שסקירה עליה ועל תושביה יכולה להיות דבר בעתו.

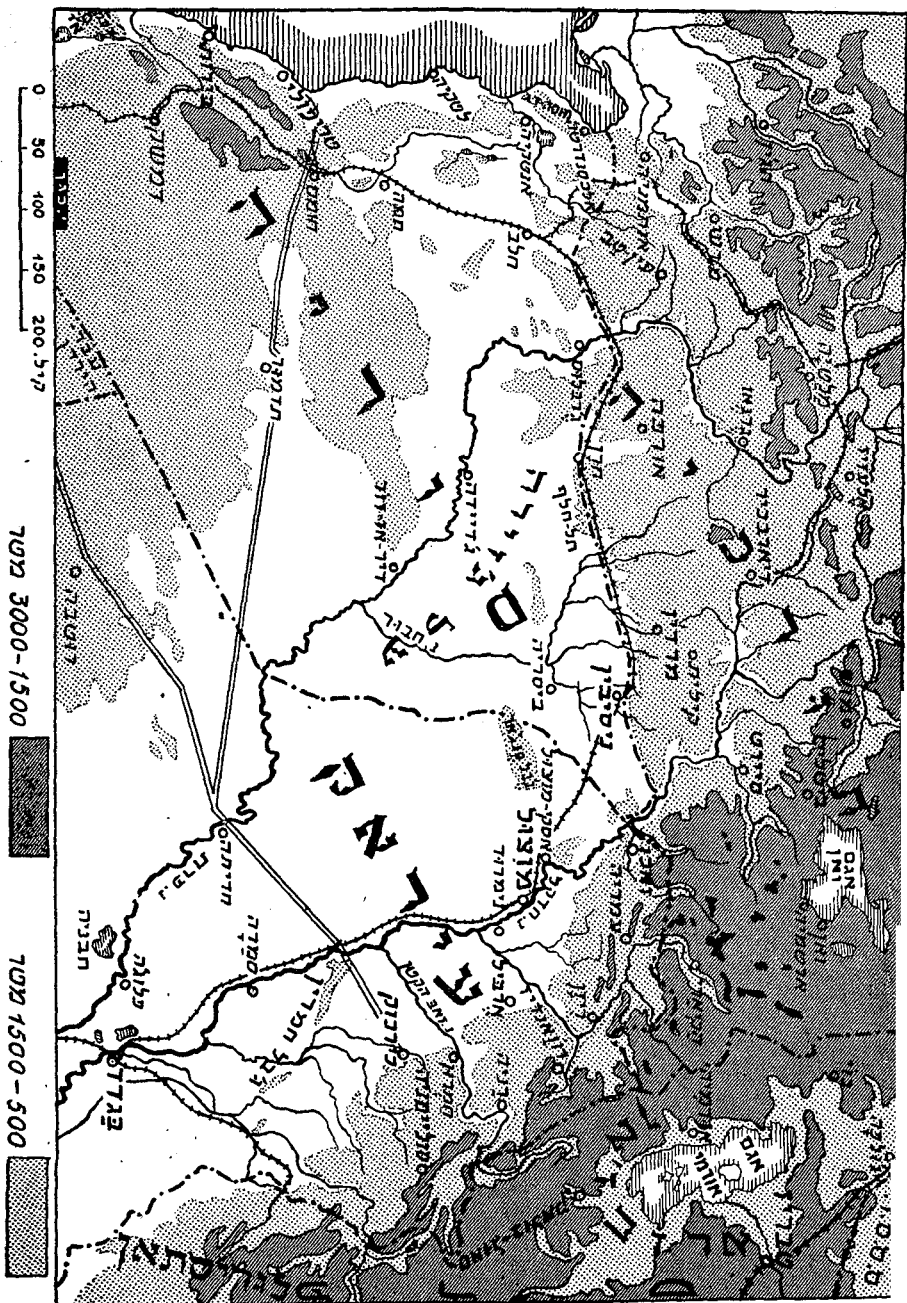
כורדיסטאן, או "ארץ הכורדים", משתרעת בשלוש ארצות — תורכיה, עיראק ופרס. בתורכיה נמצא עיקר השטח המיושב עלידי הכורדים ממזרח לגדות העליונות של נהר פרת, מסביב לאגם ואן; בעיראק — מצפון לגבול חמרין ובכל החבל שבין הנהר חידקל לבין הגבול העיראקי-פרסי; ובפרס — במחוזות-המערב של אַזֶרְבַּיְגֶ'ן, אַרְדֶּלֶן ולוריסטאן. ואף על פי שהכורדים הם עיקר האוכלוסיה שבאיזורים אלה אין הם התושבים היחידים שם. מאידך, מצויים ישובים מפורזים של כורדים בחלקים אחרים של תורכיה ופרס, וכן בצפון סוריה ובקוקה. היום אצטמצם בדברי רק על הכורדים בעיראק, כיון שלא הכרתי הכרה אישית את כורדיסטאן התורכית או הפרסית.

הכורדים הגם ביסודם גזע של יושבי-הרים, וכמעט כל השטח המיושב על ידם נמצא באדמת הרים או גבעות. יש ביניהם מעטים יוצאים מכלל זה, כגון שבט דִּיזַאי הגדול היושב במישורי-הבר הנרחבים שמסביב לֶאֶרְבִּיל. אך גם הם ירדו לשם מן ההרים בזמנים מאוחרים באופן יחסי. מתוך עיון במפה אפשר לראות, כי כורדיסטאן בכללה פרושה לארכו של ציר הנמתח מצפון-מערב לדרום-מזרח בהתאם לכיוון רוכסי ההרים. קו זה נמשך ע"י ה"שוקת" של המפרץ הפרסי, ואם נעיין במפה של שדות-הגפס במזרח התיכון, נמצא כי אף אלה ערוכים באותו כיוון כללי, למרגלות ההרים, ומשתרעים מהאי קִישְׁטִי ליד בנדר-אבאס שעל החוף הצפוני של המפרץ, דרך השדה של "החברה האנגלו-פרסית" שמדרום-מערב פרס ושדות "חברת-הגפס העיראקית" שמסביב למוצול ופִּירֶפּוֹר, עד לסיירט בכורדיסטאן התורכית, שגם בו, כפי שהודיעה הממשלה התורכית ב-1940, נתגלה גפס.

בעיראק מתרוממים רוכסי ההרים בהדרגה מדרום-מערב לצפון-מזרח, וגובהם שונה, מ-3000 רגל ועד 7000 ו-8000 רגל. החלק המבותר, ההררי והקשה לחידרה של עיראק נמצא בפנה צפונית-מזרחית, שם פסגות ההרים מגיעות ל-10,000 ו-12,000 רגל. בתורכיה המזרחית גבוהים ההרים עוד יותר, פסגותיהם מתרוממות בכמה מקומות ל-12,000 ול-15,000 רגל, ושיא

* המאמר ה"כורדי" הניתן בזה לא נכלל מלכתחילה בתכניתה של חוברת "מערכות" כ"ט, והוא צורף אליה לרגל המאורעות האחרונים בכורדיסטאן אגב הדפסתה. משום כך מופיע המאמר לא במקום המיועד כרגיל לאמארים כוללים על נושאים מורחג-תיכוניים.

(1) ראה במפת ערב הסעודית "מערכות", כ"כא, עמ' 16 — המער.

ארץ-הכורדים שבחורכיה, עיראק ופרס.

הגובה הוא הר ארטס (16.920 רגל) בצומת הגבולות של תורכיה, רוסיה ופרס. האגם ואן שבתורכיה הוא יותר מ-6.000 רגל מעל הגובה פני הים. הנוף פראי ורבי-רושם, שלעי פסגות ועמקי תהום, פה ושם מתנשא גוש-סלע כמעט בקו מאונך לכמה אלפי רגל. הארץ יפה ביותר בתקופות האביב כאשר העמקים מתמלאים פרחים, דשא ושיחים, וההרים מכוסים שלג. האקלים משתנה מן הקצה אל הקצה — מחם מאוד לקר מאוד, אף על פי שהחום אינו מגיע לזה שבמישורי עיראק. בחורף הרבה כפרים מתכסים שלג, והם מנותקים מן העולם. במשך חודשים רצופים, אי אפשר להעריך, ואפילו בקירוב, את מספר האוכלוסין הכורדיים; דעות המומחים מחולקות בנדון זה בין מינימום של 2 מליון עד למכסימום של 4½ מליון. המאורעות שהתרחשו ברבע המאה האחרון בחלקים שונים של כורדיסתאן יכלו להמעט את האוכלוסיה, וכך ניתן לשער, שהסך-הכל המכסימלי של האוכלוסין הכורדיים עולה עתה במקצת על 3 מליונים, שמהם כמליון וחצי גרים בתורכיה, שלושת רבעי מליון בעיראק, ושלושת רבעי מליון — בפרס. ההבדלים שבהערכות המומחים יסודם אולי בכך, שנחלקו הדעות אם שבטי וחושבי איזורים מסויימים נמנים על הכורדים או לאו. יש טוברים, למשל, כי הלורים והבכטיארים הם כורדים, ואחרים סותרים בתוקף את ההנחה הזאת.

כיון שלכורדים אין היסטוריה שבכתב או מסורות לאומיות, הרי שתולדותיהם ומקורם משמשים נושא לשקלאוטריא והשערות לרוב. אין לנו אלא להשען על הידיעות שאנו יכולים לשאוב מתעודות היסטוריות של העמים השכנים, שלמולנו שמרו על מקורות רבים שבכתב, הכל מסכימים, כנראה, שהכורדים הם ממוצא ארי, ואולי מאותו גוץ-המקור שממנו יצא גם הפתאנים². בכל אופן, שלשלת הדורות שלהם היא מן הארוכות והטהורות בין גוץ העולם. זכר הכורדים מובא לראשונה בכתובות השומריות בהן נזכרת ארץ הגוטי או הגוטיאום (באשורית — גרדו, או פרדו) המאוכלסת גוץ אוהב-קרבנות שהיה נוהג לרדת מן ההרים ולהתקיף את הערים השומריות. אנשים אלה הצליחו אפילו לכבוש חלק של ארץ השומרים, ואף ביצרו שלטונם בדרום-עיראק של היום למשך 120 שנה, במחצית השנייה של האלף השלישי לפסה"נ. נאמר בערך — בשנות 2080—2200 לפני הספירה. אף הבבלים היו מתאוננים על התקפות אנשי הגוטי, וכמעט כל מלכי אשור, מ-1300 לפני הספירה ואילך, מספרים על מלחמותיהם בגוטים הסוררים. אנו שומעים על קרבות אלה עד תקופת אשור-בניפל, במאה השביעית לפני הספירה. לאחר נפילת נינוה ב-612 לפני הספירה התחברו הכורדים עם בני מדי שנודעו אחרי כן (במאה הרביעית לפסה"נ) בשם הגורדיאנים. (כסנופון³) מזכירם בשם פלדוכוי, ומספר שגרמו צרות רבות "לרבות הלוחמים" שלו בשעת נסיגתם המפורסמת. יש אומרים כי נביא הדת הזורואסטרית, זרדושט (בערך — 600 לפסה"נ) היה כורדי מחבל אורביגין, ואף על פי שכים הכורדים הם להלכה מוסלמים, עוד נשארו בהם עקבות מסויימים ממקור הדת הזורואסטטרית. מאמיני דת זו היו מעריצים את האש כסמל הטוהר, ושבטים רבים בכל רחבי כורדיסתאן עודם מגלים הערצה לאש. כן אפשר למצוא את הקשר הזה בקידוש העצים והאילנות — כי העץ נחשב לגורם בהתהוות האש. זורואסטר ציווה על מתן הגנה לכלבים שהם ידידי האדם, בו בזמן שהמוסלמים הושבים את הכלב ליצור טמא. ואילו הכורדים מעריכים מאוד את כלבי הצאן הנחזרים שלהם ובוטחים בהם, ביחוד יקר להם ה"טאגיווי", מין כלב שמשתמשים בו לציד. זוכרני, פעם נכנסתי לכפר כורדי, שם התנפל כלב שוטה על אנשים, כלבים, ובהמות. ראש הכפר לא התנגד לכך שאירה בכלב השוטה, שהיה כלב אסופי, אולם ביקש ממני לרתם על "טאגיווי" אחד, שכפי שהכפריים סיפרו לי נשך גב אותו הכלב השוטה.

בין הכורדים עצמם מתהלכת אגדה מוזרה על מקורם. הם אומרים כי המלך שלמה שלח להביא ארבע מאות נערות נאות מן המזרח, ובדרךן למלך נפלו הנערות בידי השדים

- (2) שבטי-ההרים בגבול הודו ואפגניסתאן, וחלק מתושבי אפגניסתאן. — המער.
- (3) נסיגתם הנודעת של 13000 השכירים היוניים שבצבאו של נסיך פרסי מורד (כורש-הצעיר) — לאחר מותו בקרב קונפסה — ממישורי ארמניה-הדרומית דרך הרי ארמניה וכורדיסתאן של היום עד לחוף הים-השחור, מזרחה לטפוזנט. תאור הנסיגה ("אנאבאסיס") ע"י כסנופון הריזה את מספרי-המופת של היסטוריה צבאית בכל הדורות. — המער.

שבהרים. מהדוגות מזוהו זו יצאו הכורדים. אולי כאן טמון סוד מראיהם הנאה להפליא, אשר המלחמה שלהם.

השפה הכורדית מתוארת לעתים קרובות כגיב פרסי גם — מין „גיב מקומי“ של הפרסית — הואיל ובכמה מקומות בכורדיסטאן עשויה השפה להישמע כך באזניו של אדם היודע פרסית. אך השערה זו מתערערת עם בדיקת הדאלקטים הרבים, השונים כל כך זה מזה עד שבשטים כורדיים רבים אינם מבינים איש את רעהו. אכן, ביסודם של כל הדאלקטים האלה מונחים יסודות-סגנון ודקדוק משותפים לכולם, אם כי לא רב ההיסח שביניהם לבין השפה הפרסית. יש דמיון-מה במבנה השפה הכורדית ושפת-פושטו⁽⁴⁾; אם כי בכורדית נשאר הרבה מהמקור הסנסקריטי הקדום⁽⁵⁾, אבל היא שאלה מלים מן הפרסית, הערבית, הכלדית והארמנית, הכל לפי הקשרים המקומיים ובהשפעת האיסלאם; אבל כלליה-סגנון נשארו נקיים עד להפליא. הצורה הישנה ביותר של השפה הכורדית היא זו השגורה בפי שבט מוקרי בלהיגן שמדרום לאגם אורמיה, ובסאוגי-בולאק שבפרס, היא המרכז של שבט מוקרי. זו הארץ בה נולד זורואסטר וכאן התחיל להפיץ את תורתו. השפה השגורה בפי שבט המוקרי היא, כנראה, אחת העתיקות שבניבים האריים שעודם בשימוש כיום. עד המלחמה האחרונה לא היתה לכורדים מעודם שפה שכתב, ומשום כך אין לה צורה אחידה. עתה כותבים כורדית באותיות ערביות, שאינן מתאימות לה כשם שלא התאימו לשפה התורכית, הואיל ושתי השפות מיוסדות על תנועות, בנגוד לשפות השמיות המיוסדות על אותיות. אפשר לשנות לגמרי מובנה של מלה כורדית על ידי שינוי קל במבטא או בהטעמה תנועות מסוימות. בגלל כך קשה מאוד לזרים לסגל את השפה. בעיראק מדברים כורדית בנעימה ערבה לאוזן, דומה במקצת לקצב-הדיבור הכורדי.

בניגוד לדעה המקובלת, קיימת ספרות כורדית ניכרת. אחד הסופרים המודרניים המודעים ביותר הוא שייך ריוא, בן למשפחת טלפני שבכרכוך, שכתב שירה בארבע שפות. סוליימניה הביאה לעולם משוררים רבים במאתיים השנים האחרונות, מאז נוסדה על ידי משפחת פפן. בתורכיה חי בזמנו ההיסטוריון אידריס, כורדי מביטליס, שהשולטן כלים הראשון הטיל עליו לכונן את ארמניה וכורדיסטאן לאחר שהנחיל מפלה לשייך ישמעאיל ב־1814⁽⁶⁾. כורדי אחר מביטליס, שרף אדין ביי חקארי יצר את יצירתם הספרותית הידועה ביותר, את הספר תולדות הכורדים הידוע. בשם „שרף נאמר“, אם כי הספר לא נכתב בשפה הכורדית⁽⁷⁾. שירי-עם לרוב על אהבה ומלחמה נפוצים בכל רחבי כורדיסטאן. בשירים אלה, ובסיפורי אגדות ומעשיית שאין להם סוף, מבלים הכורדים את זמנם בחדשי החורף הארוכים, בתקופה שכפרים שלמים מנותקים מן העולם מחמת השלגים.

לעולם החיצון ידועים הכורדים בדרך כלל כגזע של שודדים צמאיים, שראש הנאתם בחיים היא לחתוך גרגרותם של עובדי-דרך אומללים הנאלצים לעבור דרך ארצם. וכן תיארו אותם כבוגדים ובלתי-שקולים בהתנהגותם. יכול אני להעיד מנסיוני האישי, שהכללות קטנות כאלה מטעות בהחלט. במשך השנים שבליתי בכורדיסטאן נסעתי הרבה באזורים הנידחים ביותר, והסתפקתי בלויית משמר קטן של שוטרים עיראקיים. אמנם אין להכחיש, כי השוד היה נפוץ במידה רבה בכורדיסטאן באיזורים שונים ובזמנים שונים, אולם מצב זה נגרם ע״י גורמים כלכליים וע״י חוסר הממשות שבפיקוח הממשלתי, לא פחות מאשר ע״י נטייתם הטבעית של הכורדים לשוד. אכן, כבכל יושבי הרים, יש גם בהם רוח-הקרב שהתפתח וגבר מתוך ארגון שבטי. אלה היו עיפיים מבחינת הבטחון מן ההגנה שהוצעה להם על ידי ממשלות זרות. הכורדים גאים עד למאוד ונאמנים בהחלט לראשי השבטים שלהם. יש להם שולחן-ערוך קפדני לעניי כבוד, וכמנהג הרבה גזעים במזרח, נוצרים ומוסלמיים כאחד, נוהגים הם במידת הכנסת-אורחים

(4) השפה העיקרית שבאפגניסטאן; נחשבת על ענף-הלשונית המזרח-אירני. — המער.

(5) כוונת המחבר בודאי ללשון ה„טרום-סנסקריטית“, שהיתה השפה האם המשותפת של הסנסקריט ושל שפות אריות קדומות אחרות באסיה. — המער.

(6) מלך פרס, אשר נלחם בתורכים על השלטון על עיראק, כורדיסטאן וארמניה. — המער.

(7) נכתב בפרסית. — המער.

לזרים (זו מגיעה לפעמים לידי כך, שהיא נעשית לטורח על האורח). בית האורחים הנו מוסד חשוב בחיים החברתיים של הכורדים. כל אגא, או נשיא, כורדי, מחזיק בית כזה שבו הוא מקבל פני כל עובר-אורח ביד רחבה, ככל שמרשים אמצעיו. שמו הטוב תלוי הרבה במידת הנדיבות שהוא מגלה בהחזקת בית האורחים שלו. כל עובר-אורח מכל מעמד שהוא, זכאי לאכילה חפשית על חשבון האגא; אפס, אם הביקור הוא לזמן ארוך נוהג האורח לפצות במידת-מה את בעל הבית בקחת קמה, תה קפה, סוכר וכדומה.

האיכר הכורדי עשוי להיראות בעיני הזר כעיקש וכבד-תפסה במקצת ובעל חוש הומור. בדומה לגזעים רבים יושבי-הרים הוא שתקן במידה גפרות, אבל, אף על פי שהנו בור ואינו מלוטש ביותר, יש בו מידה רבה של בינה טבעית ושכל-ישר, כפי שיש ללמוד מהמקרה דלהלן: קצין מחיל-האוויר המלכותי הראה לאגא אחד משבט פיוזר מטוס גדול להובלת צבא. לאחר שהסביר לו בפרטי פרטים את פלאי המכונה, גודלה, משקלה, מהירות טיסתה ומספר האנשים המזוינים שאפשר להוביל בה, רצה הקצין להגביר את הרושם בלב האגא שהוא חשבו לפרא פרימיטיבי, וסיים: "וכל המכונה העצומה הזו ססה באויר". הקצין נרתע במקצת מחשובתו הקצרה והחרפה של האגא: "הרי לכך נוצרה".

לכל הכורדים יצרים עזים המתלקחים על נקלה, ולפעמים בלי שצפית לכך. ריץ, נוסע קדום בכורדיסטאן, מספר על ראש שבט פושנאו שרגז כל כך על זבוב טרדן שהתישב על עפעף עינו, עד שהוציא את פגיונו, הכה על עינו ונתעורר. כל כורדי נושא "חאנגאר" (פגיון) עקום ארוך, בתגורתו הרחבה, וכאשר הוא נוסע ממקום למקום או מלווה את אחד מראשי השבטים, ואפילו הוא מכתובב בבתי הכנסת-אורחים, הוא חוגר על פי רוב חגורת-אשפה מלאה תחמושת ונושא רובה על כתפו. המאשרים יותר יש להם אקדחים. בן-השבט הכורדי הפשוט אינו מבין את המשפטים המסובכים האפייניים לשלטון ביורוקרטי; שיחתו פשוטה ומכוננת לגוף הענין, וכשהוא מרגיש שכן שיחו "תברותי" גורר אותו למלכודת הוא פונה מיד באופן טבעי לכלי נשקו שיגנו עליו. אל נשקו מתחם הוא כאל הידיד הכסות ביותר בשעת צרה.

החברה הכורדית בנויה בעקר על שיטת השבטים, אולם אף על פי שצורת חיים זו מקורה קדמוני מאיד, אין לגלות את סימני המבנה הנוכחי של השבטים באיוז תקופה קדומה ביותר. ברשימת 18 השבטים הכורדיים הראשיים שנערכה במאה העשירית על ידי ההיסטוריון הערבי מסעודי מופיעים רק שנים או שלושה שמות שנשאר מהם שריד כיום. ברשימה מהמאה ה-14 אנו מוצאים כמה שמות הדומים לשמות השבטים כיום, ואפשר להניח כי כמה משפחות כורדיות עולות בשלשלת היוחסין שלהם עד לימי הכליפים מבית עומאיה. הרבה מראשי השבטים הכורדיים כיום שייכים למעמד שונה מכונה-השבט הרגילים, ואפשר הם מיצגים משפחה ודת-כוח שפלשה באחת התקופות לארצו של אותו השבט ותפסה את אדמתם. במקרה כזה הוא בעל אדמות והשיטה השלטת הנה פיאודלית יותר מאשר שבטית. אך באיוזורים ההרריים הנידחים יותר אין ראשי השבטים שונים בייחוסם מכני השבט והם ראשיה של משפחה אשר את מעמדה רכשה לה על ידי הצטיינות במלחמות. מעמדו של האגא דומה מאוד למעמדו של הברון הפיאודלי באנגליה של ימי-הביניים. המשפט בחברה השבטית מתנהל בהתאם לחוקים הקדומים של השבט, המבוססים בעיקרם על פסקי קוראן ועל חוק התגמולים — "עין תחת עין". עם התפשטות הפקוח של שלטון זר בין השבטים, בסמכות של ממשלות, מוגבלות והולכות סמכויותיהם של האגא ושל מוסדות השבט. מענין לציון כי בעיראק עוד מבדילה הממשלה בין רצח שנעשה בהתאם למנהגי השבט ובין רצח רגיל. במקרה הראשון נענש הרוצח לכל היותר בשנתיים מאסר, וברצח רגיל — העונש הוא מות.

אפשר לחלק את הכורדים ליושבים על אדמתם, לנוודים-למחצה ולנוודים גמורים. לסוג הראשון שייכים תושבי הערים והכפרים, שרבים מהם אינם משתיכים על שום שבט, והם בדרך כלל אריסי ודיירי של איזה אגא או איש נכבד הגר בעיר. ואלו בבוא שעת פורעניות מבקשים הם, בדרך כלל, את הסותו של האגא השבטי הקרוב ביותר. השבטים הנוודים-למחצה יוצאים

בעונות מסוימות מכפריהם ותרם מרעה לבהמתם. במידה ידועה, רוב השבטים הכורדיים הם נודדים למחצה, בכל אופן אלה היושבים בהרים, שכן כמעט כולם עוזבים את כפריהם באביב ובחריש הראשונים של הקיץ, ועולים למקומות מרעה שבמעלה ההר, שם מתגלה מתחת לשלג הנמס דשא רענן הדרוש להם לאחר שהדשא במקומות הנמוכים כבר נאכל על ידי העדר או כבר נשרף בלהט הקיץ. בין השבטים הנודדים הגמורים בעיראק נחשב שבט "חארכי" לגדול וחשוב ביותר; וכן חלקים ידועים של שבטי הג'אף באיזור סולימניה אף הם נודדים. הנודדים חיים כל השנה באוהלים. שבט ה"חארכי" נודע בשערים על אומץ לבו וכוחו הסבילות שלו. מדי שנה הם יורדים מן ההרים הגבוהים שלאורך הגבול הפרסי. בין אגם אורמיה לרואנדיה, עם עדרי הצאן והבקר העצומים שלהם, אל המדרונות הנמוכים יותר, בשטח שממשי גדות נהר זאב הגדול. אחת העילות התכופות למריבה בכורדיסתאן נובעת משאלת זכויות המרעה. בנדון זה מהווים שבטי הנודדים בעיה לא קלה בעיני הממשלה. בגלל סיבה זו, בעיקר, ומפני שקשה לשלטונות ביוקרוטיים לפל' בנודדים, הטילו ממשלות הארצות הנוגעות בדבר מכשולים על גבי מכשולים בדרכי הנדודות השנתיות האלה, ואילצו את הנודדים לעזוב בהדרגה את שדות המרעה הטבעיים שלהם בקיץ, הנמצאים במקרים רבים מעבר לגבול. על כן מגמת הנודדים האלה היא ליהפך לנודדים למחצה, ושל הנודדים למחצה — להיחזו באדמתם. לגבי כל אדם שחי בין נודדים כורדיים או ערבים, וידע להעריך את חייהם הבריאים החפשיים, יראה זאת כדבר מצער, ביהוד אם יחשוב על כך, שבה במידה שאנשים אלה נעשים "מתורבתים" יותר, בה במידה הם מאושרים פחות. אני עצמי משוכנע, על יסוד הנסיון שרכשתי באסיה ובאפריקה, כי האנשים המאושרים ביותר עלי אדמות הם החיים בצורה הפרימיטיבית ביותר. אולם החוש הטבעי של האדם לשאוף לזברים הנראים בעיניו כהישיג ההתקדמות האנושית, ביחד עם כל מגמת ההתפתחות, מרחיק אותנו יותר ויותר מאותו מצב אידילי פרימיטיבי שבו אפשר לומר בלב שלם כי "פחות דעת — פחות מכאוב". עובדה היא כי ממשלות קונסטיטוציוניות מודרניות פירושן — קץ הנודדים. שכן עם התפשטות ההדרגתית של ההשכלה ודרכי התחבורה, יותר ויותר מתישבים האנשים התישבותי קבע, פוחתים שטחי אדמת המרעה לנודדים. ככל שגדל הפיקוח הממשלתי גדלים גם המסים שהנודד חייב לשלם בעד זכויות מרעה ומים; יתר על כן, תנועותיו של הנודד מוגבלות בהקפדה, בתוקף תקנות הגבול, באופן שאין הוא יכול לרעות את עדריו בשדות המרעה הקדומים שלו. מבחינה כלכלית אין איפוא חייו קרויים, חיים, וכך הוא נאלץ לעזוב בהדרגה את הרגלי הנדודה שלו.

הכורדים לא הגיעו אף פעם לאחדות או לעצמאות מדינית כאומה, אף על פי שמומן לזמן היו המצטיינים שבין ראשי השבט והמנהיגים שלהם מקימים מדינות עצמאיות, בחלק זה או אחר של כורדיסתאן. מדינות אלה אך לעתים רחוקות האריכו ימים לאחר מות מיסדיהן. פרט יוצאמן הכלל הראוי לציון, היה שלטון שהוקם ע"י אידריס, שנזכר לעיל, ההיסטוריון של שבט ה"חפירי", ששלטונו נתקיים עד אשר נפל שריף ביי בשבי התורכים, ב-1849. נסיכי ביטלים היו עצמאיים במשך המאות ה"ו" וה"ז וה"ח, והם שלטו בכל השטח מסביב לאגם ואן, עד לאריואן וביאזיס. במאה התשע עשרה פרצו כמה מרידות בחלקים שונים של כורדיסתאן במטרה לכונן שלטון מקומי חפשי. ב-1806 ניהל עבד א-רחמן פחה, מבני משפחת בן המפורסמת בסולימניה, מסע מלחמה עקשני נגד התורכים, אך הוא נחל ב-1808 מפלה ניצחת במעבר בגניון, המקום שבו נערכו קרבות רבים כה רבים בתולדות כורדיסתאן הדרומית. ב-1826 יסד מוחמד פחה, שהיה ידוע בשם "הפחה העיור" (אף הוא מבני משפח בן), שלטון חזק ואוטוקרטי, שמרכזו היה ברוואנדיז ורשתו פרושה עד לכרכוק ולארביל, וכלפי צפון עד זאכו עמידה ואפילו מרדין. עד היום מראים הכורדים על שרידי המצודות שלו באיזור רואנדיז. שלטונו, לא האריך ימים, שכן ב-1838 משכוהו התורכים לפח והוציאוהו להורג. בשנות 1840 דוכאה בתוקף המרידה שהתנהלה על ידי בדרתאביי. ב-1881 ניסה שייך עוביידיאללה המפורסם לכונן מדינה כורדית עצמאית בחסות התורכים. בתחילה התיחסה הממשלה העות'מאנית בעין יפה, כאל הצעה שכנגד להצעת המדינה הארמנית על ידי הממשלה הרוסית. אולם אחרי כן נטלה שוב לידה את רסן השלטון. ב-1891 חיזק השולטן את מעמדם של הכורדים בהקימו גדודי פרשים כורדיים

שנוצרו בשם חמידה, על שמו של השולטן עבדולחמיד⁸). דבר זה בא לסתור את שאיפות הארמנים וגרם בראשונה למהומות קטנות, שהסתיימו בסבב הגדול של הארמנים ב-1894, בו הכורדים לקחו חלק פעיל. לאחר המהפכה התורכית ב-1908 נשארו הכורדים בדרך כלל נאמנים למשטר הישן. איברהים פחה כורדי, משבט מילי הכורדי, הטיל אימתו על הארץ בסביבות אורפה, דיארבקיר, מרדין וניסביין, ושיך סעיד מסוליימניה והשיך מברואן ניהלו מרידות במרכז כורדיסטאן ובדרומה. שיך סעיד נרצח במוצול ב-1908 ובנו, שיך מחמוד, עמד במרדו, ולא חדל עד היום הזה. לאחר המלחמה האחרונה תוכננה בשביל הכורדים צורה מסוימת של עצמאות בהתאם לחווה השלום בסאור⁹), שנחתם ב-10 באוגוסט 1920, אך חווה זו לא נתאשר לעולם בשל הכוח העולה החדש של הריפובליקה התורכית. לאחר חתימת שביתת-הנשק עם תורכיה ב-1918, נשלח המיור סאון, כנציג המחלקה המדינית של צבא-המשלוח הבריטי בעיראק, לסוליימניה, שהכירה היטב מנסיעותיו הנודעות בכורדיסטאן הדרומית מלפני המלחמה. הוא מינה את שיך מחמוד כמושל והקים צורת-משל שיש בו עצמאות מקומית. שיך מחמוד גילה מיד את הכרת הטובה שלו, על ידי שתפס את כל הפקידים הבריטיים שבסוליימניה ושמן במאסר. אחרי כן, במאי 1919, הנחיל מפלה לפלגה בריטית קטנה, במעבר בנג'וין, ואף על פי שדוניהו לגלות בפעם ההיא ובכמה הזדמנויות אחרות, הרשו לו כל פעם לחזור לאיזור סוליימניה, שבו הוא מתחיל תמיד מחדש באינטריגות שלו נגד השלטונות ואף מסיים במעשי אלמות. נודעים לו, מאת הכורדים שבמחוז סוליימניה, כבוד וסמכות עצומה, בשל קשרי הדת וזכות מעשי בעבר. יצוין, כי המלה "שיך" פירושה בכורדיסטאן אדם קדוש, לעתים קרובות מנהיג של כת דרווישים. אנשים אלה נהנים מציתנות גמורה של חסידיהם, ולעתים קרובות הם הם, יותר מאשר ה"אגות" ראשי השבטים, המתנגדים לשלטונות — כיון שבריי להם שסמכות השלטונות גורעת מכוחם האישי ומכבודם מן המפורסמות, שהמרידות הרבות שפרצו בכורדיסטאן התורכית מאז 1925 ואילך מקורן בהתנגדות השייכים לתיקוני הדת שהונהגו על ידי הממשלה הריפובליקאית, ומובן שתיקונים אלה ערערו את שלטון השייכים. כאמל אתא-תורק הבין, שאין הוא יכול להוציא לפועל את תכנית המודרניזציה שלו בלי שיבטל תחילה את כל כתות הדרוישים, והוא אמנם התחיל לעשות כן בתבונה רבה.

מלבד הטעמים הפוליטיים והכלכליים נגד הקמת מדינת כורדיסטאן עצמאית, אין אופיים של הכורדים עצמם מאפשר הקמת מדינה כזאת, לפחות בשלב הנוכחי של התפתחותם. לא זו בלבד ששוררים בין השבטים יחסי-מדון מדורות, אלא אפילו בין חלקים וחלקי-משנה שונים של אותו שבט מתרחשות לעתים קרובות מרידות מרות, וכמוהו נקמת-הדם בין משפחה למשפחה. מנהיג-ריב אלה מקורם בחיי הכורדים בדורות הקדומים, כשמשכנותיהם היו מנותקים מן העולם החיצוני על ידי הרים, וכל משפחה או חלק של שבט היוו "עולם בפני עצמו" והתגדרו בתוך בקעתם. כל זר שרצה לחדור אליהם נחשב בעיניהם למסכן, אם לא בפועל הרי בכוח, את בטחונם, ומוטב איפוא להשמידו לפני שיוכל לגרום להם נזק. על כן אין בכך כדי להפתיע, שהכורדים לא הביטו אף פעם בעין יפה על שלטונן של ממשלות זרות. כל המעצמות הגדולות שקמו ונפלו מסביבם, הכובשים שעברו ממזרח למערב ולהיפך, ניסו להכניס את הכורדים בעול ולכוף עליהם את תרבותם, ולא הצליחו בכך. האשורים, היוונים, הרומאים הפרתים, הפרסים, הערבים, המונגולים והתורכים, כולם ניסו להכניע גזע הררי תקיף זה וכשלו. הכורדים הם כנראה הגזע היחיד שערך טבח במונגולים, שכן מסופר בדברי הימים שחולאגורחאן¹⁰) שלח אחד משרי הצבא שלו לטפל בכורדים, והללו טבחו 20,000 מונגולים לפני שערי ארביל.

לרוע המזל, אין אהבה יתרה שוררת בין הכורדים לבין העמים השליטים על הארצות בהן הם נחתים. ביוחד רבה השנאה בין הערבים והכורדים, אפשר מפני שאלה שמיים ואלה

8) במשך הזמן אורגנו כמה עשרות גזזים כאלה, מהם כורדיים ומהם ערביים, של פרשים בלתי-סדירים, אשר היו מקבלים תמיכה ידועה מאת הממשלה בימי שלום, ובימי מלחמה היה מוטל עליהם (לפחות להלכה) להתגייס בגדודיהם השבטיים, תחת פיקוד עליון של קצינים תורכיים. — המער.

9) בין מעצמות-הברית לתורכיה. — המער.

10) נכדו של הכובש המונגולי הגדול ג'ינג'יז-חאן. — המער.

אריים. מכל מקום, שונים הם מן הקצה אל הקצה במזגם. הכורדי מסתכל מההרים עטורי השלגים שלו, ומביט מלמעלה למטה על הערבי היושב במישור, ונראה לו כיצור נחות דרגה, ואילו דעתם של הערבים על הכורדים, מתבטאת במימרה קצרה: "שלוש פורענויות בעולם — הכורדי, העכבר והארבה". מאידך יצוין הפרדוקס, שראשי-שבט כורדיים, המיחסים חשיבות ליחוסם המשפחתי, משתדלים ליחס עצמם על משפחה ערבית קדומה ובאם אפשר — עם אחד מנאמני הראשונים של הנביא מוחמד.

בהתפתחות דרכי התחבורה ובהפצת ההשכלה טמון, לדעתי, המפתח להפיכת הכורדים לאזרחים שלווים ושומרי חוק. הנסיונות לשוור את השבטים ולהשמיד את ראשיהם בכח הנשק מגבירים רק את התנגדותם לממשלה המרכזית, גורמים סבל מיותר ומרוששים את הארץ. הכורדים הם גזע מוכשר, ועל כך אפשר ללמוד מהישיבה של כורדים בודדים בתולדות דברי הימים, החל מכורש הגדול שכבש את בבל במאה הששית לפני הספירה, וצלח-אדין שעמד בפני הצלבנים הנוצרים, וגמור בכורדים הרבים שהצטיינו בקיסרות העות'מאנית ובשירות מדינת עיראק של ימינו. הכורדים הגם סוחרים מטבעם, שקדנים מאוד על מלאכתם ושומרים על הפרטה. אני מאמין כי מידות אלה יתגלו ביתר שאת, והתגלות רבת-ברכה יותר לכורדים בעצמם, בדרך של שיתוף פעולה עם עמים גדולים מהם במקום השאיפה לשמור על מצב של עצמאות מפוקפקת בין הררי-מולדתם. נראים הדברים, שאין להמנע מהשוואת רמות-החיים והתרבות בעולם כולו, ודבר זה הוא גם הכרחי לעתידה של האנושיות ולשמירה על השלום. אף על פי כן, אלה שנסעו וחיו בין הגזעים הפרימיטיביים ופעלו בתוכם יסתכלו ודאי בתהליך זה מתוך צער-מה ומתוך אהדה ובמקצת הערצה לאנשים אלה שידעו לשמור במרוצת הדורות על דרכי חייהם בעוז גופם ורוחם וביצורם העקשני לעצמאות.

* * *

בגמר הפגישה אמר היו"ר: הכורדים ובעיותיהם מהווים נושא מענין לעיון, אך עלינו לזכור שלא אנו אחראים לסידור עניניהם, וכי כאן משולבים האינטרסים של מדינות אחרות.

קשה לטפל מן האויר בתושבי אזורים הרריים או יבשניים. קצתם קרובות מאד כמעט שאין לצלות כלום אלא על ידי הפצצת כפריהם בהפוגות שאינן שוות למנוצ אותם מן השתמש בהם. בכמה מחוזות הרריים מוצאים התושבים מקלט לעצמם במקורות גדולות. שפת אירי כמעט שאינה יכולה להשיגם שם, והרי הם יכולים להיות שרונים בהן זמן ממשך בנחות יחסית. הדרך היחידה להביא אנשים באלה ידי בנייה הוא לשבש את ארצות חיהם היום-יומיים. לנמק את כני התבונה שלהם, למנוע מהם את האפשרות להשיגם את יכול אדמתם ולרעות את ערריהם.

מתוך מאמרו של קפ' (כיום בריגדיר) ג'. ב. גלאב, על פעולות עונשין נגד שבטים מורדים.

הנפט של מצרים *

עתידן המשקי — והמדיני — של ארצות המזרח-התיכון המקיפות את ארץ-ישראל נראה עכשיו כקשור קשר בליינות במקורות-הנפט שלהן (ובסביבותיהן).

מצרים איננה בין יצרניה-הנפט הגדולים שבהן (כפרס או סעודיה), אך לנפט שלה יש ערך איכותי מיוחד: מבחינה אסטרטגית רחבה, ובמובנים מסויימים גם מבחינה כלכלית. בכל אירית-הרעש הבין-לאומית שקמה, זה כשנה, מסביב לבעיית צנורות-הנפט הנוספים (מסעודיה, אך גם מעיראק) אל חופי הים התיכון, מילאה, וממלאת, תפקיד מרכזי שאלת המעבר לנפט האסייתי בתעלת סואץ; גם כגורם בהתחרות הכלכלית (תשלומי-הספינות הגדולים), אך גם בעניין של בטחון איסטרטגי — כשתון באפשרות החפשיה של המצאת הנפט לרשות האניות העונות כנמלי הים התיכון (אלכסנדריה בראשם) בשביל המטוסים וכלי-הרכב הצבאיים הפזורים לאורך חופיו. לגבי הנפט של מצרים אין השאלה קיימת כלל.

המעצמה, השומרת על המעמד הצבאי והמדיני במזרח הים התיכון, שואבת, איפוא, עם נפט מצרים, את החופש (היחסים) משתי דאגות מטריות: אפשרויות ההפרעה בדרכי-הים באוקיינוס ההודי (מן המפרץ הפרסי אל צפון-הים התיכון); והמצרים העלולים לצוף בארצות, שדרך שטחיהן צריכים לעבור צנורות-הנפט, הקיימים או העתידים להבנות.

נפט מצרים, הוא איפוא נדבך הכרחי בבנין האיסטרטגי, גם (ואולי — ביחוד) כשהיא משמשת משענת ברשת-המגן של מעצמה עולמית.

ערכו הכלכלי המיוחד של נפט-מצרים, הצפוי לו כמצבים מסויימים, נובע גם הוא מקור-בתם היחסית של מקורותיו אל נמלי אירופה ושוקיה.

נקל להבין, כי את מלוא ערכו השמושי מקבל דלק זה רק לאחר תהליך זיקוקו. מכאן חשיבותם האיסטרטגית היוצאת מן הכלל של בתי-הזיקוק — הסמוכים, בעיקר, לקצה הדרומי של תעלת סואץ, מקום שהוא בולט ביותר מבחינת של תחבורה. לא מן הנמנע הוא, כי לעתיד לבוא ישפיעו כאן על קביעת מקומות בתי-הזיקוק גם שיקולים אחרים.

כשם שמציאות הנפט במצרים מוסיפה תוקף לעמדתה של כל מעצמה הממונה על הגנתה (ויהיה זה, בראש וראשונה, גם על הגנתה הימית והאווירית, המבוצעת ראשית כל במרחק מסוים מגבולות הארץ עצמה) — כן מגדילה מציאות זאת את כוח-משיכתה של מצרים כפרס-לכובש, הלא היא כוח-המשיכה שסינוורה כל כך את עינו האסטרטגית של רומל ב-1942. כי הפולש זוכה כאן לא רק בארץ בעלת ערך היסטורי, גיאוגרפי וכלכלי-כללי, אלא גם בכוח-התנועה אל מעבר לה: ב"דום-המנועים" השחור, שהגרמנים, למשל, הוכרחו (במסע אפריקה), להביאו ממרחקים, בספינות יקרות-מציאות ומסוכנות, — ואלו במצרים יכלו לקוות לזכות בו במקום, ובכוחו לנוע. הלאה, בזריות יתירה. מצרים מהוה, איפוא, "מרכז אבטוגומי", בכוח, לפולש שירצה לתקוע יתד בה לשם התבססות והתפשטות על פני המזרח (נוסח נאפוליאון 99—1798).

לא כאן, ברשימה כלכלית זו, המקום לעמוד על הקשר המיוחד שבין מקומות שדות-הנפט המצרים (אלה הידועים לעת עתה), לבין המבנה הגיאוגרפי והטופוגרפי (ועל כן — גם האסטרטגי) של ארץ זו.

לגבי איי מעניינת ביותר מציאותן של בארות-הנסיון (האמריקאיות) במרכזו של סיני (סמוך לגבול הנגב), ושל השטחים נשאר-הנפט שבדרום-מערבו של חצי-האי (בידים בריטיות), ואף במרחק לא רב ממפרץ-עקבה.

ודאי שעלולות לחול תמורות במצבה ה"נפטי" של מצרים, באם ייבנה צנור נפט מערב האסיאתית אל אחד מחופיה (שיחצה, במקרה זה, גם את הנגב — אם לא יונח בתחתית הים, במפרץ-עקבה, כדי להמנע מתוספת סיבוכים מדיניים). אך גם אז יעמדו בתוקפם כגורמי היסוד, אשר צוינו כאן.

(*) מאמר זה פרט למבוא, הובא בשעתו ב"קורוס". עיין גם במאמרו של פ. גדליה מערי כ"ת

אילי-נפט אמריקניים מתערבים ביניהם ואומרים, שיתכן כי הספינס הגדול של מצרים בגיזה רובץ מעל לשדה נפט. וכ-10 מיל מאותה מצבה עתיקה השומרת על עמק הגילוס כבר קדחו עובדי חברות "סטנדרד-איל" הקשורות בברית — זו של קליפורניה וזו של טכסס. — דרך 3000 רגל של חול וסלע, קדחו וחפשו אחר שמן-אדמה.

הברית של סטנדרד-קליפורניה וסטנדרד-טכסס היא אחת משלוש הקבוצות האמריקניות המעונינות בנפט, העתידות להוציא לפחות 15 מיליון דולר כולן יחד בשנים הקרובות לצורך חפוש נפט במצרים. הרשימות לחפושיהן הושגו בשנת 1938 ועבודות ההכנה כבר החלו, בשעה שרומל הוליך את "הקורפוס האפריקאי" לפלישה מצרימה. בימים ההם נפסקו הפעולות, אך עתה חידשו מחפשי הנפט את עבודתם. שאר זכויות החיפוש האמריקניות נוסף על המפעל המשותף של סטנדרד-טכסס וקליפורניה, כוללות את הזכויות של חברת "סטנדרד איל" בניו-ג'רסי ושל חברת סוקוני-ואקואום איל. לכל אחת משלוש הקבוצות הללו יש כ-6 מיליון אקרים. — הוא המכסימום שיתכן, לפי החוק המצרי, שבהם הורשתה לתור אחרי נפט. "סטנדרד" מניו-ג'רסי קודחת באר לנסיון בנכל שבחצי האי סיני, המומחה לגלוי מקורות נפט במדבר אשר לסוקוני-ואקום שרוי שם לשם ארגון הפעולות. החברות האמריקניות פנים חדשות הן בפתוח מקורות הנפט במצרים. "שדות-הנפט האנגלו-מצריים בע"מ" חברה שהשליטה בה היא בידי הבריטים, שהביאה לעולם את השדה הראשון, ב-1923; וכל התפוקה לתכלית המסחרית עודה מרוכזת בידיים בריטיות, כשגם לממשלה המצרית יש חלק מה המפעל. התפוקה גדלה עתה כמעט עד ל-10 מיליון חביות לשנה. היא היתה רק מעט יותר ממיליון חביות ב-1937, בשעה שהחברות האמריקניות עסקו בהכנת תכניות להגשת הצעות בדבר שטחי הקרקע לחיפוש.

"ציוד הנפט" באיזור בעל מבנה פיזי כללי כמצרים יש בו משום משחק-המקרה מן המין הפרוע ביותר. בתנאים רגילים מחפשים גיאולוגים את פכפוכי שמן-האדמה שעל פני השטח, או מבני-סלעים מסויימים, שיש בהם כדי להעיד על מציאות רבדים המכילים נפט. אך כיון שחלק רב מעבודת החפוש במצרים ייעשה בארץ מדברית, יסמכו כאן בעיקר על קדיחות-נסיון, בדיקות, סיסמוגרפיות ועבודות ה"בילוש" המדעית של גיאופיזיקאים.

עתה קודחים בארות-נסיון ויקדחו גם בארות נוספות, ואם יגעו בנפט ואם לא יגעו, על כל פנים עשויות הן לספק למומחיהן של חברות הברית ידיעות רבות-ערך על מבנה הקרקע בחלקיה השונים של מצרים.

לאחר זמן יספקו סייסמוגרפים ידיעות נוספות על השכבות שבמעמקי האדמה, בגלותם את הקפלים והחללים העשויים לשמש מעין "בתי קיבול" לשמן-אדמה. השימוש בסייסמוגרף נעשה אגב פיצוץ מטען דינמיט, פיצוץ המחולל "רעידת אדמה" מלאכותית. הוצע עובר למטה דרך ריבדי הקרקע והזור משכבות תת-קרקעיות עצמוקות. תגובות אלו נרשמות על פני גייר-תצלום מיוחד, ומראות את ההבדל בין הוועזע להד בכל אחת מנקודות הרישום.

אותות אחרות תגלה עבודת הגיאופיזיקאים. יתכן שאלה קודם כל, ב"מדי-המשק" ששמש מעיד עליהם כי הם מודדים את כוח המשיכה של הארץ. כיון שמשכיכה זאת מושפעת ממידת קירבתם אל פני שטח הקרקע של כבדי-סלע מוצקים על כן דיו הבדל במכני-המשק שעל פני השטח בנקודות השונות. להעיד על הקימוטים והקיפולים שמתחת לפני השטח. כן יכול הגיאופיזיקאי להשתמש במגרומטר המודד את התנודות בשדה המגנטי של הארץ. גם תנודות אלו מושפעות מתכונתם של רבדי-הסלע הגל ומקום המצאם.

הקידוח עצמו יעלה על פני השטח את ה"תוך" ממעמקי הקרקע, דרך צנור

הקדיחה. חומר זה יתן לגיאולוגים ידיעות רבות-ערך, גם אם תתגלה הבאר כ"בור יבש". ציוד-הקדיחה שישתמשו בו לבצוע הפעולות הללו במצרים צריך להיות מן הסוג המטולטל, שאפשר להעתיקו בנקל ממקום למקום עם התקדמות "ציד הנפט". חקירה זו, והפיתוח שבא בעקבותיה, יכולים להמשך כמה שנים והוצאותיהם יהיו עצומות. לדוגמה: חברות אמריקניות הקדישו בין 40 ל-50 מיליון דולר בכמה מארצות אמריקה הלטינית לפני שאפשר היה לשלוח משם לשוק חבית נפט אחת. התפוקה הנוכחית של מצרים באה. משדות נפט שבחוף המערבי של ים-סוף, כ-200 מיל מסואץ, מקום שבו מזקקים את הנפט הגלמי. שדות אלה כוללים את שדה-הורגדה, שנתגלה ב-1927, וראש-גאריב, שנפתח ב-1938. השדה המצרי הראשון, שהגיע לכלל ייצור, הוא גמסה, שכבר דלל; הוא נתגלה ב-1911 והייצור בו הוחל ב-1913. כוחו תש עד תומו בשירות בנות-הברית במלחמת העולם הראשונה. מפעלים אלה הנם קנין שדות-הנפט האנגלו-מצריים בע"מ. מחזיקי המניות של החברה כוללים את חברת "רויאל-דוך" — "של", וחברת הנפט האירנית-אנגלית (הממשלה הבריטית היא בעלת מניות גדולה בחברה זו), והממשלה המצרית.

עבודת חפוש מאומצת ע"י החברות האמריקניות במצרים משתלבת במסגרת הפיתוח הכללית של המזרח התיכון. שנים שהחברות האמריקניות פעילות בערב-הסעודית, בכוויית, איי בחריין ובעיראק, מצרים שוכנת בעמדה איסטרטגית מבחינת האספקה לשוקי אירופה שלאחר המלחמה; ובשתי מלחמות העולם שימשה מקור חיוני של אספקה לאומות הברית.

צריכתה של מצרים במצרי שמן-אדמה קרובה בתנאים כתיקונם ל-6 מיליון

• חביות בשנה. יש, איפוא, למדינה זו, לפי ייצורה עתה, עודף של 3—4 מיליון חביות שאפשר להוציא לחוץ-לארץ. כמות זו של ייצוא תגדל עם קידום הפיתוח. כושרה של מצרים לזיקוק היה ב-1941 בערך 17000 חביות ביום; ורק במידה מועטת גדל כושר זה מני אז. מלבד עיבודו של הנפט הגלמי מתוצרת-בית, מזקקים בתי הזיקוק גם כמות-מה של נפט זר. חלק הארי של מפעלי הזיקוק שייך לחברת שדות-הנפט האנגלית-מצרית. יחידה קטנה יותר שייכת לממשלה המצרית.

האיסטרטגיה של נפט: — המזרח התיכון

מקומה של מצרים במזרח-התיכון, בתורת „ארץ-נפט“, יותר משהוא מותנה על ידי גדלם המוחלט, או שעורם היחסי של מקורות שמך-האדמה שבה, הוא מותנה על ידי מעמדה הגיאוגרפי האיסטרטגי לגבי שאר אזורי המזרח התיכון ולגבי האזור הימתי-כיווני. — כדי שיתחזר דבר זה לקוראינו, מן הראוי לציין את התמונה הכללית של מקורות הנפט וניצול הנפט בשטח שבין האוקיינוס ההודי ועד למזרח התיכון.

א. הנפט העיראקי היה זורם בשנים האחרונות בכמות של 4,000,000 טון לשנה אל הימתי-כיוון: אל חיפה, ובכוח — גם אל טריפולי שבלבנון. בפברואר נתפרסמה הידיעה, כי הצרפתים עומדים לחדש את ציודם ופעילותם של בתי-הזיקוק שלהם בטריפולי (כי את הנפט הנשאב מעיראק לטריפולי מביאים לעת-עתה לחיפה, לרשות בתי-הזיקוק האנגלי-אמריקאים, בספינות-נפט ובאסדות). כן פורסם אז (ב„ניו-יורק טיימס“), כי „משותקנו בתי-הזיקוק בטריפולי — ידרשו הצרפתים את חלקם בנפט עיראק, וכן ירצו להשיג גלם-נפט נוסף מאזור המפרץ-הפרסי“ (מחכים גם להסכם בין צרפת לשייך של קוויט בדבר הספקת נפט). לכך צורפה הערה: „ומחמת-סיבילת אלו רוצים הבריטים להקדים ככל האפשר את בנין צינוריה-הנפט הנוסף שלהם משדות עיראק לחיפה“.

בינוני-יולי נתגלו, כידוע, הכנותיהן של חברות אמריקאיות ליסד מפעלי-נפט (בתי-זיקוק, נמל נפט ועוד) בטריפולי, על ידי זכויות ממשלת הלבנון. בראשית יולי באו הודעותיו של האמיר עבד-אל-איליה, עוצר עיראק, על הרחבת הייצור בשדות-עיראק במשך שנתיים, מ-4 מיליון טון עד 10 מיליון — בקשר עם בניית הצינור הנוסף לחיפה. המרידה הכורדית בסוף הקיץ עשויה. היתה לשבש את הסדרים באזור כרכוך ולהזיק למעמדה של בריטניה בזירת-הנפט שבמזרח התיכון. אכן, הידיעות של הימים האחרונים מדברות, בכל זאת, על התחלות נרחבות במלאכת-ההכנה — בניית מסילת ברזל מיוחדת להובלה חמרים, שתאפשר את ראשית בנייתו של הצינור (בן 40 סמ') באביב הקרוב. עם כל אלה יגדל ערכה היחסי של חיפה.

ב. ואשר למפרץ הפרסי — הרי המדובר שם הוא במיליוני-טון מרובים לשנה; ותפוקת הנפט המזוקק במפעלי העולה על התפוקה של חיפה, היא 6 בערך. אכן, גם זו של חיפה יכולה לעלות (אולי כפלים) במשך העתיד הקרוב. ומול כל אלה הרי חשוב יצור הנפט של מצרים — בימי שלום, בראש וראשונה מפני קרבתו לתעלת סואץ ולחוף הים התיכון. אכן, באם יוגח הצינור הענק המשוער (אולי — בקוטר 65 סמ!) מחוף מפרץ-פרס אל נמל-נפט ימתי-כיווני, יהיה לדבר ערך מכריע, גם מבחינה כלכלית: ונפט-המזרח יהיה אז זול יותר בשוקי-אירופה מן הנפט המגיע מארצות הברית. מכאן גם מקור יכולת-הלחץ (המגובלת, אמנם, מאד במציאות) של מדינה כערב-הסעודית על חברות-נפט אמריקאיות. בענין מוצא-הצינור לים וכיוצא בזה. הפוליטקניות-של נפט — שהי-משחק פתוח לפניה כל זמן שאין מדיניות נפט מפורשת, שקולה וברורה למדיניות האדירות המוענינות בו מבחינה משקית ואסטרטגית.

(1) תפוקת הנפט המזוקק במזרח התיכון כולו (שעלתה יותר מכפלים בזמן המלחמה) הגיע לראשית 1945 ל-600,000, בערך, ליום; — וזה לעומת עשרת המיליון של תפוקה כוללת במצרים מדי שנה.

מלחמת התקפה ומלחמת מגן *

פה נחלה הצלחה. רבתי-רושם משנת 1939 ועד שנת 1942 — הלא היא השנה, שבה הדביקה אותה שוב מלחמת-המגן, רעיון-התנופה הכשיל את הגרמנים, בסטלינגרד ובאל-עלמיין, לא רק שהדגישו את הסאה, או הרחיקו לכת מיכולת קוי האספקה שלהם, או התגרו ללחמה כשמוולם דרוכים חיילות מרובים יותר מדי, או נזחו אל-הים — אם כי אין ספק שעשה עשו את כל אלה — אלא גם משום שבעלי המחשבה שבמחנה בעלי הברית מצאו תשובות-מגן לסכנות שבאר-רחה-התקפה הגרמני. הצבא-האדום למד כיצד לסלק מן המערכה גופי-צבא ניכרים ולהסיגם, בסדר הראוי, לעמדות-מגן חדשות, — אשר משם גבר תשלומי-דמים מהאויב המתקדם; צבא המדבר הבריטי למד, כיצד לפרוס לקראת מערכה כמיוות מרובות של תותחים אנטי-טנקיים, וכיצד להשתמש בהם במשולב עם שדות-המוקשים, רכזי אש-ארטילריים ונקודות המסתייעות זו בזו ושדות-האש שלהן משתלבים ומצטלבים. ושני הצבאות הנ"ל גם יחד למדו, כיצד להניח, בהזדמנויות מסויימות, לטנקים שיעברו, בעוד שחיל-הרגלים שלהם שוכב לו, מסתתר באפס מעשה — ורק אחר כך להדוף את הרגלים של האויב, הבאים בעקבות הטנקים; וכן למדו שניהם את השימוש הטקטי בכוח-האוויר כמיטב המסורת של מלחמת-מגן — להגן ע"י התקפת האויב, והשמדת כוחו, או פיזורו.

בתקופות שביין מלחמה למלחמה כמעט שאין מתחלפת ה"אופנה" שנקבעה בעור-לם המחשבה הצבאית — וביחוד, במחשבה ובידעו הצבאיות שברוחבי הציבור. ואלו בתוך תקופת-המלחמה משתנות, "אופנות" כאלו חיש-מהר ולרוב גם בקפיצות ונפתולים. בפרוס המלחמה הקודמת, למשל, נתרכזה המחשבה הצבאית במלחמת-נופה, שנצטיירה כפת-אומית, מכרעת ושאינ כלל לעמוד בפניה. אך נסיון שנות המלחמה הוכיח, כי מכה-י הגדילה שבעתיים את עצמת אש-המגן, ובזאת — גם את תוקפה של ההגנה. ומקץ המלחמה סטתה, איפוא, המחשבה הצבאית סתיה נמרצת ונכנס בה דיבוק של התגוננות. מאליי יובן, שהדבר הזה נתבלט בעיקר באומות שיצאו מנצחות, ושמטותיהן הכלליים מדורידורות היו, כרגיל מתכוננים למלחמה העומדת לבוא בזה שהם חוזרים ולוחמים במחשבתם מחדש את קרבות המלחמה הקודמת. אכן, בדרך הטבע הוא שהמטות הכלליים של האומות שנוצחו היו שקודים תמיד בעיקר לגלות, מה טעם נחלו תבוסה והכינצד למנועה בפעם הבאה; ומתוך כל העלו לרוב תפיסה חדשה, המוליכה לתוספת מפנה במחשבה הצבאית המקובלת.

כך עשה המטה הכללי הגרמני, זה הגוף בעל ההמצאות — ואף בא על שכרו — לאחר 1918. ובמלחמה הזאת חזר הדגש החזק במה-שבה הצבאית להיות במלחמה-התנופה. ההתק-

מרד פריג

"המרידה היתה דבר שפרץ כמעט מאליי. אפשר לומר — מניה וביה, הפטריוטים היו חסרים נשק ותחמושת. בשל הציד המתמיד שערך ה"גסטפו" לא יכלו הפרטיזאנים לקיים את הקשר ביניהם, או לתאם את תכניותיהם. לא היה כלל בנמצא דבר שאפשר היה לכנותו בשם "צבא-מהפכה". את התנועה היוו קבוצות מבודדות רבות: — עריקים ציכיים מן ה"ור-מכט" הגרמני, יחידות חיל-המשטרה הפרגאי, ארגוני סטודנטים וכיו"ב, אך משהחלו הקרבות, נצטרפו ההמונים אל חלוקי-השחרור הזה. את אלה צריך לזכור, כל הרוצה להבין

בשיחה עם קלאוס מאן (בנו של הסופר תומאס מאן, כעת — כתב-מלחמה אמריקאי) סיפר הג'נרל קוטלוסר, המנצח הצבאי על התקוממות האוכלוסיה של פריג, את הדברים הבאים:

"מרד-הפטריוטים החל בארבעה במאי, בערב, כשהמוני עם הפגינו נגד המשטר הנאצי בכמה ממחוזות הבירה, ע"י שקרעו והסירו שלטירחוב ומודעות גרמניים. למחר אירעו ההתנגשויות הראשונות בין פטריוטים ציכיים וחיללים גרמנים. קרבות-הרחוב נמשכו, ועוזם היה גובר והולך עד ל-11 במאי.

(*) מתוך מאמרו של צירלס בולטה ב"ניישן".

לחלצנו. הם באו מעבר דרזדן, על השריון והארטילריה הכבדים שלהם. אך אפשר שלא היו יכולים ללכוד את העיר במהירות רבה כ"כ, אילמלא פעולתנו המוקדמת; ואילמלא משכ"נו את כל תשומת-לבם של הגרמנים, יתכן שלא היתה פרג קיימת כיום. ואנדאליס אלה ודאי שהיו מבצעים אז את משימתם שזממם לפוצץ את העיר כולה.

אכן, מצבו של מרד-פרג היה דומה לא-מעט למרד-ורשה. אלא שגורל שונה זומן לשתי מרידות נועזות אלה.

בסיסים לברית המועצות בבלקן ובארצות הדנוא

הצבאים שארצות אלו מסרו לצבא האדום. אזרחיים וצבאיים כאחד. יוגוסלביה הרשתה לרוסיה להשתמש בנמל של פיומה (אשר בים האדריאטי), ובבוא הזמן — גם בבסיס הימי של טריאסט (*). רומניה העמידה לרשותה את בסיס הצי של קונסטנצה; בולגריה — את בסיס-הצי של ורנה; וכן סודרו בסיס-אוויר בהונגריה ובצ'כוסלובקיה.

עצמת התעמולה

בהשפעת מכול דברים ממשדרי המיטלטלים של "מ. א. מ.". אפילו גנרל מקארטור, שזמן רב הצהיב פנים על ספוחם של אנשי ה"מ. א. מ." לפקודיו, שינה את טעמו, וזה לא כבר בקש שיגדילו את חבר העובדים בחזית המלחמה הפסיכולוגית. באי גואם, לדברי מיור-גנרל ל. לרסן, כתוצאה מן הטכסיסים החדשים בהנהלת המלחמה הפסיכולוגית, נלקח מלקוח שבויים יפניים בשעור שעוד לא היה כמוהו עד כה. הקמתה של תחנת שדור בגלים הבינונים היתה העבודה הראשונה שנצטוו על ביצועה באי סיי-פאן, משהושלם בנינו של הבסיס האווירי ל-29 ("מצודות-טסות גדולות"). ואלו מאמר שהו-פיץ זה לא כבר ב"מיטרס אנד סטריפס" (עתון הצבא האמריקאי באזור-החזית) מצהיר, ש"מ-לים וזלות מדם אך גם הן כמוה, מסייעות לנצח במלחמה".

(*) לא ברור מתוך הידיעה, האם הכונה כאן במיוחד לבסיס הצי הידוע של פולה, בק-צה דרומי של חצי-האי איסטריה, אשר טריאסט בצפונה; פולה שימשה בשעתו מרכז הצי האוסטרו-הונגרי. — המעיר.

מה קרה כאן באמת. ב"מערכת-פרג" לא אי-שיצבא מקצועיים הופיעו כלוחמים מצד הצי-כים, אלא העם, כל אחד השתתף בזה, ולאו דווקא הגברים, אלא גם נשים וטף. אלה שלא יכלו ללחום בעצמם עזרו ע"י בנית מתרסים או נשיאת תחמושת ואספקה.

"עם כל האחדות הפטריטית והגבורה בצור-תא, נראה המצב אור ל-11 במאי חמור ביותר. הגנרל טוסן, מפקד צבא-הכבוש הגרמני, דרש תגבורות; וחמש דיביזיות גרמניות הלכו אל הברדה. הרוסים באו בריוק ברגע האחרון בכדי

כפי שהודיעה "יונייטד-פרס", חתם במוסקבה במשך השבוע השלישי של חודש יוני, ראש המטה של הצבא האדום, על "הסכם לשיתוף-פעולה צבאי-טכני" עם צ'כוסלובקיה, הונגריה והארצות הבלקניות (רומניה, בולגריה, יוגוסל-ביה).

ראשית, הסכימה רוסיה לשלוח לארצות אלה מדריכים וכלי זין וציוד צבאי, כפיצוי לבסיסים

באמצע יוני ש. ז. כתב הפרשן הצבאי של "ניישן" האמריקאי (ציילז בולטה) על הישגי "נשק-התעמולה" של ארה"ב:

פעילותו של "המשרד לאינפורמציות-המלחמה" (O.W.I.) עד היום, עלתה לעם האמריקאי מעט יותר ממחירה של אנית-מערכה אחת לפני המלחמה. ה"מ. א. מ." (O.W.I.) פעל אשתקד בתקציב השווה בערך למה שעולה לארה"ב הג'הלת חלקה במלחמה במשך 4/3 שעות ה"מ. א. מ." הוציא אשתקד 10% ממה שהוציא גבלס, ופחות הרבה ממה שמוציאות לשנה סוכנויות אמריקאיות להגדלת הפצתן של תוצרת התמרור-קים. בעכדו בתקציב צנוע זה, הצליח הצלחה גדולה בהשגת מטרתו הראשונה: להציל חיי אזרחים אמריקאיים ע"י קצור המלחמה; וכן של מטרתו השנייה: לרכוש ידידים ולהשפיע על בני-האדם. עזות רבת-רושם לענין הראשון ניתנה לפני הקונגרס, בצורת מכתבים ואגרות-שבת, מפי מפקדים שונים של זירות-מלחמה. השגיו הנודעים ביותר של מוסד זה היו כניעתו של הצי האיטלקי, — שהונעה ע"י תחנת השד-דור ה"מ. א. מ." בצפון אפריקה, והכניעות-בהמון של חיילים גרמנים במערכה על צרפת

קולנוע ויחסי הברית

סיים שאיפשרו את עצם הצלחתו של מסע־המלחמה הנ"ל. בעקבות הבקורת, שכבר הושמעה מקודם על התנהגותה של הוליווד, נוסף עכשיו הגילוי, כי אחוזו שם בתחבולה מחושבת של הוצאת שתי גירסאות של סרטים: גירסה אחת בשביל השוק הבריטי, שבה ניתן פיצוי־מה לפעולות הבריטים במלחמה; וגירסה שניה — בשביל "תצרוכת בית" אמריקאית, ובה מתעלמים לחלוטין, או כמעט לחלוטין מן ההישגים הבריטיים.

בעתונות הבריטית החלו להתפרסם ציונים, כגון זה שב"דילי טלגרף", לאמור: "סילוף זה של מאמצי הקיסרות הבריטית בכל זירות המלחמה, מעורר התמרמרות טבעית. מתהווה ההרגשה, כי אם אין ואשינגטון פועלת מאומה כנגד זה, הרי הגיעה השעה שלונדון תעשה משהו, אך לא היה שמח לכך להיות בין האמריקאים שבשירותים הלוחמים שהעובדות ידועות להם..."

הוליווד, המעצבת בסרטיה את מושגיו של איש אירופה ואסיה על חיי אמריקה, — (ורבים האמריקאים המותחים בקורת קשה על הדרך שבה היא מציגה חיים אלה), — היא גם הצדה, בהכרתו של בן־אמריקה הממוצע, את צורת חייהם ומעשיהם של שאר העמים. ולפרקים נהפכת הוליווד ממש לבעיה של יחסים שבין בעלי־הברית. קצין אמריקאי אחד מחה לא מזמן על כך שהוליווד מתארת את המלחמה תיאור תור צדדי — לרעת בריטניה, וביחוד ביקר בקורת עובדתית קשה את הסרט "המגמה — בורמה", של "האחים וורנר", שה"כוכב" בו הוא ארול פלין. קצין זה מצבא ארה"ב היה מפקדם של אנשי־הדאונים בפלוגה האמריקאית האוירית שבפיקודו הכללי של הקול. פיליפ קוצ'רן — במסעו הנודע של הגנ' וינגייט. לדבריו, מייצרי הסרט הזה "לא זו בלבד שהטעו את קהל באי הקולנוע שלא נהיר להם מסע־המלחמה מה האחרון בבורמה, אלא גם סיכנו את היחסים ההמוניים והידידותיים שבין בעלי־הברית, יחד

חיל־כיבוש — כאסכולה צבאית

היה לגרמנים מוסד מעין זה. הכוונה היא שהמוסד הזה יהיה, ככל האפשר, החדש ביותר בין מוסדות ממינו, והוא יכלול בטליון של חיל רגלים, רגימנט של חיל־תותחנים ושתי גוונדות (אסקדרונים) של טנקים, לצרכי הוגמות כמה מענפיו כבר פעילים, אך המרכז לא יפתח כנראה, באורח רשמי לפחות ששה שבועות מהיום. לחיל המלכותי המשוורין (R.A.) חיל־התותחנים המלכותי (R.A.C.), וחיל המהנדסים (R.E.) יהיו מרכיבי־אימון טכניים נפרדים. אך גם אם יהיו אלו נפרדים אפשר שתבר־עובדיו ההנהלתי של המרכז הראשי שבפדרבורן וסביבתה יהיו כ־10.000 איש, והרבה מאוד אנשי צבא יעברו דרכו, לפי שבדרך כלל לא יימשכו הקורסים יותר משלושה שבועות. אכן, יש ו"התבלין" של אימון צבאי ועבודת השכלה ייב מסגרת היחידות עצמן — הוא שעשוי לשפר את התוצאות היפות ביותר בהגברת הערנות הפיזית והשכלית. וצורך חיוני הוא שבחדשים הבאים עלינו לא יהא הצבא מפגר בתחום זה.

במאמרו מסוף יולי ש. ז. כותב הקפ' סיריל פולס, — לאחר טפלו בשאלות העבודה ההשכלתית וההכשרה (הטרום־מקצועית) לחיים אור־חיים בצבאות־הכבוש שבגרמניה, את הדברים הבאים:

אותם הקשיים עצמם, אם כי במידה קטנה יותר, אתה מוצא גם בענין האימון הצבאי, אשר אם יתוכנן בחכמה, יוכל גם הוא לשמש אמצעי מן רבי־ערך בפני סכנת השיעמום והחיקנות; אך, עם זאת, יש הבדל בדבר, כי במשך תקופת מסע־המלחמה בן אחר־עשר החודשים במערב אירופה המשיכו באימון הרבה יותר מאשר בפיצולות השכלתיות. אסכולות־השתלמות דיביזוריות קיימו במשך התקופה הזאת כולה, ובכמה מקרים הועברו בהן כל אנשי המלואים שהגיעו לחילות המשלוח. כמה מבתי־הספר למקצועות מיוחדים נפתחו גם הם ביבשת אירופה. אך רובם קיימו עד כה בממלכת־המאוחדת. עתה עומדים לשנות דבר זה. בקרוב יחלו בהקמת מרכז־אימון גדול־מידות בפדרבורן (בוסטפליה), מקום שבו

חגורת-מגן של אש

זכורות השמועות, בשלהי 1940, על חילות המשלוח הגרמניים, אשר הפיגור כביכול מנמלי צפון-צרפת, נתקלו בשטח-רופט על פני המים, שהורטלו ע"י הבריטים והוצתו, ומחמת כך הוכרחו לשוב ולהביא עמהם קרבנות ונפגעים לרוב. יסוד האמת שבשמועות ההן היתה העובדה שבריטניה אמנם התכוונה להגנה מעין זו על חופיה, אילו בא נסיון של שלישה.

התמונות מראות —

העליונה: כתמי הנפט הענקיים על פני המים שהוטלו בעזרת מערכת צנורות שהותקנו בחוף. התחתונה: התבערה על פני המים לאחר שהוצת הנפט בעזרת אמצעים תחמיים.

הצלומים נעשו אגב בדיקת נסיון של נשק מגן זה, אשר לשמוש בו בתנאים אחרים (במלחמת יבשה) וברקנה מידה יותר קטן עיין ברשימה הבאה.

הסתערות על חוף ומכשולי החופים

באיור זה. אבל החיילות נתקלו שם בתעלה אנטי-טנקית גדולה, שהיתה מצוידת בצנורות נפט, כדי להציפה בנפט ולהקים בה מחסום להבות. טיזור זה לא בא כלל לידי הפעלה, מפני ההפצצה האוירית שהקדימה והרסה את מיכלי הנפט הגדולים שעמדו להוין את התעלה. היא 10 רגל עומקה ו-14 רגל רוחבה, אשר השתערה מעיר-הנפט-והנמל, באליק-פאפאן, ועד לשדה התעופה של מנגר, מרחק קילומטרים רבים. אכן, היו אלה סידורי-מגן מיוחדים במינם, אשר מקומם יכירם בשכונות למפעלי-הנפט או בקרבת צנורות-נפט ומיכלי דלק גדולים.

אופייני הוא לתחבולות-המגן של היפנים האורה של פלישת הצבא האוסטרלי, בראשית יולי, בחופו המזרחי של האי-הענק בורניאו: עם שחר הופתעו היפנים. לאחר זמן, לפני הצהרים, נתחזקה ההתנגדות, ואגפם השמאלי של בני-אוסטרליה נתקל באש-מרגמות מדויקות. טירות-סער אצו דרך הפירצה במחסום סלעי האלמוגים, והחיילות הסתערו אל החוף שמול מיצרי-מקסר, אשר תצפית אוירית העידה, כי הוא מוגן ע"י מסך-חיל משולש ותעלה, עשרה רגל רוחבה. העדרם של מוקשי-הקרקע העידה, כנראה, על כך שהאוייר לא היה מוכן לפלישה

בחירת הקצינים בכריסטיניה לצבא הקבע

ולקיים מגע בורמיה המחשבה של כל אזרחי בריטניה. אחד הדברים המבוקשים הוא הנסיון בשים או הנבונות לטיסה (כן יהיו למוכשרים סיכויים מיוחדים להתמחות במחקר ובפיתוח צבאי-טכני בבדיקת כלי-נשק, ציוד ורכב ובחירתם). מספר התעודות הניתן עכשיו הוא מוגבל, כל זמן שלא נקבע גודלו של הצבא בתקופת השלום. כן נשמרות זכויותיהם של שבויי-המלחמה והקצינים המשרתים בזירות-המלחמה שאין כיום קשר תקין עמהן.

לקראת תקופת-השלום החלו ליתן בבריטניה תעודות-קצינות לשרות-קבע (להבדיל מקצינות של-ארעי, לימי המלחמה). ניתנו, לראשונה 55 תעודות של קבע לקצינים מ-55 גדודים שונים.

יש ענין בתכונות המשמשות קנה-מידה לקביעת קציני-העתיד. אלו כוללות, בין השאר, — ערות לאינטרסים רוחניים וציבוריים בהיקף רחב, שיש בהם כדי לסגלם לתת את חלקם בעניינים הקיסרותיים והבינלאומיים.

הסואה איסטרטגית

הצי עצמו, צי אחד, אך ההודעות של מחלקת-הצי שבווינגטון על הפעולות השונות נגד אייפן ונגד ספינותיה ע"י האניות והמסוסים של הברית דברו פעם על הצי השלישי ופעם על הצי החמישי — וכל זה כדי להטעות את המפקדה היפנית בחישוביה ולהרחיקה מראית המציאות האופיינית ביותר כמות שהיא. הטכסיס עצמו (הפסיכולוגי והטקטי) — אינו חדש; אך דומה שזוהי הפעם הראשונה שניסו להשתמש בו בממדים כה עצומים.

העיקר הגדול, שימיו כימי המלחמות — "מנע ידיעה מן האויב" — מתגלגל לעתים בנוסחה אחרת — שלכאורה היא מנוגדת אך זו למעשה אינה אלא משלימה, — הלא היא: "הנחל ידיעה לאויב", דהיינו: ידיעה מוטעה. הדוגמה לכך ניתנה באחת הידיעות האחרונות מזירת-המלחמה של האוקינוס השקט: נתפרסם ברבים, כי שני הציים האדירים של ארה"ב (שאוחד מהם כלל את השייטת הבריטית רבת-העצמה שבמזרח-הרחוק), אשר פעלו באזור הענקי שבין הפיליפינים ליפן עצמה — הצי השלישי והצי החמישי — לא היו אלא אותו

צלב-וויקטוריה ראשון ליהודי

מפרץ-סודר, בכרתים, נמצאו שתי פצצות כשהן תקועות בשלד הצוללת. תת-הקצין גולד, יחד עם לויט. רוברטס (שכבר קיבל את צלב-וויקטוריה) התנדבו לסלק את הפצצות והצליחו בכך על אף ההעזה המרובה ותנאי-הסיכון שהיו כרוכים במעשה זה.

תת-קצין (דרגה) הבריטי הדומה לסר-ג'נט. ט. ו. גולד (מאנשי הצוללת "תרשר" — "המרבין", — שיצאו לה מוניטין) שלא מזמן הוענק לו צלב-וויקטוריה, הוא היהודי הראשון בקיסרות הבריטית אשר זכה במלחמה זו באות ההצטיינות הגבוה ביותר בעד מעשה גבורה. לאחר שמטוסי-אויב הפציצו את הצוללת ליר

בדרך מקרה נשמט ציון מקור הרשימה "על אימון צבאי לצעירי ארה"ב" (בעמוד 54 בחוברת זו), שהוא "רידרס דייג'סט" מראשית שנה זו.

שתי טעויות דפוס נפלו לצערנו בדברי זכרונותיה של רחל ינאית על אליהו גולומב.

בעמוד 8 בשורה השניה מתחת ל-עם "השומרים", כתוב: טיבש. צ"ל סיבש. בעמוד 9 שורה 12 כתוב ת"א. צ"ל תל-עדשים.

כמה רגלים בצבא העתיד

מאמר ראשי ב"ירחון חיל הרגלים" בפברואר ש. ז. מנסה להוכיח את הצורך להגביר את שיעור הרגלים שבצבא. כדי לענות על שורת השאלות: — "כמה חיל הרגלים?"; "כמה חיל תותחנים?"; "כמה בכל שאר ענפי השירות?"; — יש להשיב תחילה על שאלה רבות היקף יותר: מה יהא תפקידו של צבא, זה? בתחילת כל מלחמה — וכן בראשית כל תקופת שלום — הכרח הוא לחשב את כמותו היחסית של כל סוג חיל, כדי שתושג היעילות הרבה ביותר של כלל-הצבא. במהלך מלחמת העולם נתברר, כי הנטייה, שהיתה לאחר מסעות הבזק הגרמניים הראשונים, להפחית בשיעור יחסו המספרי של חיל הרגלים לא היתה מוצדקת; לאחר כך העבירו יותר ויותר אנשים מענפי שירות אחרים לחיל הרגלי, ולא רק בצבא ארה"ב אלא גם בצבא בריטניה. חייל וזק להנחה, שיש להגביר את חיל הרגלים, משמשת גם העובדה רבת התוצאות שבחזית רוסיה השתמשו שני היריבים גם יחד שימוש המוני בחיל רגלים.

העברת אנשים מחיל האוויר לחיל הרגלים בצבאות בריטניה וארה"ב סימלה את הנטייה להסתייג בהערכת חלקו של חיל האוויר בפעולות המלחמה; וחוסר אפשרותו להכריע בקרבות הקרקע כמוג אויר קשה(בהתקפת-הנגד הגרמנית בארדנז, בדצמבר 1944), הצריך גם הוא חיל רגלים ואת הכשרתו המרובה. וכן נתעוררה השאלה הכללית ועמה — הספק: היכול חיל-האוויר להיות יעיל כארטילריה. במסגרת תפקידיה הרגילים של זו (עיין מאמרו של קפ. פון פרידמן, ב"מערכות", כ"ו—כ"ז), ספק זה מתחזק לאור ההתפתחות העצומה בכ"ל-אש קדשים למיניהם לרבות כל-ידיה רכ"טים שונים), העשוי להחליף את הארטילריה המסורתית, לחסוך בחבר עובדים ובמכשירים ולהגדיל את עצמת ההרעשה של מטרה מסוימת או של איזור שלם.

ועוד השאלה נשאלת: אם לא הגוימו בהערכת מפיצים מרחיק-טוס בשעה שיש להכריע, לאן להפנות את כוח-האדם שבעין

לבתי-החרושת ולשירותי הקרקע הדרושים לקיום חיל-מפציצים אדיר, או ליתדות ומ"קורות-אספקה הנחוצים להקמת דיביויות-רגלים נוספות. גם בשאלה זאת כבענין ערכה של הארטילריה ניכר הפרש מסוים בין הפיסתו של הצבא האדום לתפיסתו של צבאות בריטניה וארה"ב. ואלו גם באלה, אומר המאמר, נשאלת השאלה: האם לא כדאי להפוך יחידות קרקע של חיל האוויר לחיל רגלים וארטילריה, — ואמנם כך הוחלט ב-1944, לגבי רבבות רבות של אנשי חיל-אוויר בריטיים.

אכן, עוד אין נתונים היסטוריים מספיקים לפתרון המוחלט של השאלות האלה — ובמיוחד שנתונים אלה מצויים, אין עדיין אפשרות לגלותם ברבים.

עם זאת, עדיין אין שום התפתחות בתחום הטקטי — עם כל קפיצות-הדרך בקידמה המדעית-הטכנית העשויה להמיר בגורם אחר את החיל כלוחם המאומן במאבק עם האויב גוף אל גוף, בתפיכת שטחים ובהחזקה בהם.

בית הספר לחיל הרגלים — ירחון חיל הרגלים

ב"ירחון הרגלים" ליוני 1945 מוצאים את הקטע הבא:

"מלוא משקל פעלו והשפעתו של בית הספר להכשרת קציני הרגלים — בין על הצבא, ובין על מהלך המלחמה — היה עצום כל כך, שאין כלל למצותו בהערתי-מערכת. בכל מקום שבו לוחמים אמריקאים, ימצאו כוגרי בתי-האולפן של חיל הרגלים בעמדות שאחריותן מרובה. בכל מקום שנלחמים אמריקאים משתקף ומרחיב תחומי תלמידו של "פורט-בנינג". מחקר מושלם ומוסמך בענין השפעת בית-האולפן של חיל הרגלים על המלחמה — והוא ייערך ביום מן הימים — יקיף את כל שדות-המערכה שעל פני כדור הארץ.

"ירחון-חיל-הרגלים" מתימר להיות המכשיר אשר באמצעותו יכולים כוגרי "בנינג" להוסיף ולהרחיב להוסיף ולחדש את הידיעה המקצועית, שרכשו בבית האולפן, ואם ישנה הצדקה כל-שהי לאמונה כזאת, הרי שהיחסים בין בית הספר לחיל הרגלים מצד אחד ובין "הירחון"

ו"אגודת-חיל הרגלים" מצד שני צריכים להיות תמיד יחסי הבנה והוקרת-גומלין. אכן, ישנו יחס כזה. ומצדו של בית הספר הרי גילוי יחסו זה הוא ממש, ואפשר לשקלו ולהעריכו.

רק לפני כמה שבועות גמר את חוק למודיו המועמד-לקצינות ה-50.000 שהצטרף ל"אגודת חיל הרגלים". יציין, כהערת-אגב, ש"אגודת הרגלים" יכולה להעניק ליוט. משנה חדש זה, חנסי-אי-כסף, חברות באגודה לכל ימיו ומנוי לכל ימי חייו של "ירחון הרגלים". אך הדבר החשוב הוא, כי בעבדם בשיתוף נתנו בית האול-פן של הרגלים וה"ירחון" ל-50.000 קצינים צעירים את האפשרות לזכות ב"ירחון". ובאמרנו זאת, מכיר הירחון הכרה עמוקה בעובדה, כי החלק שמילא בכך היה קטן לאין ערוך יותר מחלקם של רשויות בית האולפן. בלא שתוף הפעולה המלא והנלהב מצדם, לא היה מעשה זה נעשה. את חובנו להם נוכל לפדוע רק אם באמת נהפוך את ה"ירחון" לירחונם של חיילי הרגלים הלוחמים. ונדר נדרנו לשאוף לכך.

מסקנה

שלושה עקרונות טקטיים עקריים

שלושה עקרונות נראים לו לכותב המאמר בשם זה ("שלושת העקרונות הטקטיים הראשיים" בחובר מאי, 1945, של "דפנס" הבריטי), כעיקריים, לאחר נסיונו כמפקד פלוגה געה (להבדיל מפלוגות חיל-מצב בלבד) במשמר הארץ בבריטניה.

שלושת העקרונות הללו הם: (1) הצורך ברזרבה, ותהא היחידה, או יחידת-המשנה, קטנה ככל אשר תהיה; (2) ההבטחה, כלומר, הבטחה הקפית שלמה נגד "הפתעה"; (3) הצירוף של אש ותנועה.

ואין לנו צורך להרחיק עדותנו כדי להראות, כי עקרונות אלה מתמידים הם, וכי כל זלזול בהם — וביחוד בשני שבהם — גרר תמיד עונש לאלתר. בעל הרשימה מצמצם את הדגמותיו בפרק הזמן של מלחמת דרום-אפריקה, אשר בראשית המאה הזאת, (נראה הדבר, כי בה חלה ראשית דרכי הצבאית).

אשר לראשון שבעקרונות, הרי בתקופתו המאוחרת יותר של משמר הארץ נהגו לשנן לכולם, כי הכרח הוא לשייר רזרבה, וגם בקטנות שביחידות, ואפילו הוא פטרול-סיור

בן 4—3 איש. את הלחם הזה הרביצו על ידי הרצאות, תסלג*) ולאחר כך גם בתרגילים עם גייסות. אכן מאחר שערך מפקד פלוגי את חכמתו והחל לבצעה, אין לו דרך להשפיע על מהלך הקרב (ויהא היקפו כאשר יהיה), אלא ע"י הכוחות ששייר לעצמו. (או ע"י דוגמתו האישית, — וזהו האמצעי האחרון). "במתחלת-הקרב" שבתקנון ה"משמר" (בת 29 איש, המחולקים בין מפקדת המחלקה ושלוש הכתות, בלי שישאר איש "פנוי") יש קושי בהשגת רזרבה. ואלו בפלוגת-הקרב שבו, קל יותר לממש את העקרון.

עם זאת נראה שבשני המקרים גם יחד אין לך תרופה טובה יותר מ"ספ"ת יחידת משנה לכל אחת מן היחידות (כתה לוחמת רבי-עית למחלקה — ומחלקה לוחמת רבי-עית לפלוגה). כי לא תהא תועלת מרובה באם יראו את פלגות המטה בשתי היחידות כמסוגלות למלחמה מכרעת ברגעי משבר, בשעה ששתיהן מורכבות מאנשים או קבוצות, שאומצו לתפקידים מיוחדים ולא אורגנו לפעולה בצותא. ובהיות כל שלושת הכחות (או המחלקות) שקועים בהתקפת-אגוף, או התקפת "מלקחיים" — ופלגות המטה עוקבת ומכריזה, — מניין תבוא הרזרבה?

מן הראוי — טוען בעל המאמר — שלכל מחלקה יהיו שני קצינים. סגן מפקד ינהל אז את שלושת הכחות בקרב, בהתאם לפקודותיו ולתכניתו של מפקד המחלקה, שיוסיף להיות העוקב אחר מהלך הקרב ומכונו. והוא שינהג ברגע המתאים את הרזרבה לקרב, על מנת להכריעו, או על מנת לחלק את מחלקתו ממצבים קשים. שאם לא כן — טוען בעל הרשימה, יהא המפקד, אם רק יקוים רזרבה כלשהו) עומד בפני הברירה: או לשלוח את סרג'נט המחלקה לנצח על הקרב של שלוש הכחות — דבר שאינו ראוי או לצאת עמהן ולהניח את הרזרבה — ואת ההחלטה ברגע המכריע, — בידי הסרג'נט, או סמל אחר. בפלוגות של כותב היו חשים כל כך בצורך ברזרבה, שהקימו יחידת-משנה מיוחדת, אף על פי שהדבר היה כנגוד לתקנון. (אכן הוא

*) תרגיל טקטי ללא גייסות.

כותי המאוחד, מאי 1945) אפשר לראות, כיצד מיעוט זיגס היחסי של יפנים מזה ותכונות אופיים מזה הביאום לידי צורות-פעולה שאינן רגילות לפי מושגי צבאות המערב.

כך למשל כותב הוא — מושגו של היפני בדבר פעולה נגד-סוללית שונה תכלית שר-נוי מן המושג שלנו. אין הוא משתמש באר-טילריה לתכלית זו, אלא בחבורות-פשיטה של „מתאבדים“, בנות שלושים איש לערך. לאחר שאיתר במדויק, ככל האפשר, את מקומן של סוללותינו, יפקוד על אחת מאבורות אלו להסתנן דרך קוינו; והלא בחלק זה של העור-לם אין הסתננות קשה ביותר. מחמת הארץ המבוותרת והצמחיה הסבוכה יכולים חיילות לעבור זה ליד זה, במרחק עשרים יארד, ולא לדעת זה על מציאותו של זה. מטרה אחת יש לחבורות פשיטה אלה, והיא — להגיע אל בין התותחים ולפוצצם בחמרי נפץ שהם נושאים עמם; וכן, כמובן, להרוג רבים ככל האפשר מבין צוטי התותחים. לכן תמצאו שבמלחמה בגיוגל ובסוגי שטחים הדומים לו — נוהגים אנו עתה ממיד להגן על התותחים ע"י תיל, אם אפשר, וע"י מסך רגלים; ואם יש הכרח בכך, נקבעות פלגות רגלים מיוחדות לתכלית זו בלבד — הגנת התותחים. וכך נוהגים לא רק לגבי עמדות התו-תחים, אלא גם לגבי כל המפקדות, למן מפ-קדת הקורפוס ולמטה. כל מפקדה, העמידה להמצא בסביבה מסויימת פרק זמן קסויים, צריכה להיות מוגנת תמיד ע"י התיל; וכל אדם, למן הגנרל ולמטה, מן הדין הוא שתהא לו שוחה, שיוכל להכנס אליה בשעת התקפה ע"י חבורות הסתננות יפניות.

זמן מה לאחר שהגיעה הדיביזיה שלנו לארקאן, נתנסינו בדיוק בדבר שמפניו הו-הירינו, — ואני מצטער לומר, כי לא שמנו כראוי לב לאזהרות. בעת ההיא לא הגינונו כראוי על תותחינו וגם על מפקדתנו לא שמרנו שמירה מעולה כמושגנו עתה. שתי חבורות פשיטה חזרו אל בין קוינו; אחת שחדרה למפ-קדת בריגדה, והטילה תוהו-ובוהו ניכר ואחת שחדרה בלילה הקוא לעמדת סוללה והצליחה להרוס תותח אחד ולשלח אש בשני. בשני המקרים גם יחד לא היו החיילות מחוברים כהלכה. ושיחק לנו מולנו והנוק שגגרים לא

נתאשר מטעם הגדוד. היא נקראה בשם „פל-גת הרורבה של הפלוגה“, והיתה מורכבת משלוש כתות. לכל מחלקה שפעלה עצמאית, סופחה כחה אחת. בשעה שהפלוגה פעלה בשלמותה — היו שלוש הכחות מחלקת-הרורב הפלוגתית. אימונו הותאם ל ש ת י האפשרויות. ואשר לעקרון השני נהגו תמיד לשיר מז-קפים בעמדה שלטת (כלקח „התלים“ שבמלח-מת דרום אפריקה), תוך אפשרות של סיוע-גומלין כאש, כדי הבטחה הקפית. „התמיכות“ ה-הוצבו באופן שתסתומנה דרכי גישה מתקבלים על הדעת של האויב, ושתעורכנה התקפות נגד בבוא ההכרח; ובעורף של כל זה נמצאו הרזרבות של מערך משמרות-החוף, להב-טחת ההגנה בעומק; ובשעת הצורך — להתקפת-נגד אף הם. עקרון זה של „הבטחה הקפית“ — דהיינו, שמירה שלמה מפני אפ-תעה — מרובים גלגולי השימוש בו לגבי היחידות הזעירות ביותר: — אנשי „כתת הקרב“ של משמר הארץ הפונים לכל רוחות השמים; מבנה ראש החץ בשעת עיצוב עמדה שנוכשה והקפדת ה ת מ י ד לגבי הבטחה היקפית עד כדי פטרול הסיוור הקסן, על איש-העורף שלו, זה ה-מועמד להיות“ הפליט.

אף בשעת מסע בכלי מנוע יש לדאוג מאוד להצבתם ההולמת של כלי היריה השונים בכלי רכב ולהטענת אנשי הצבא לרכב באופן ש-אפשר את כינון ההבטחה-ההיקפית על פני הקרקע — משייקוצר המסע — בדקות ספורות; או אף בשניות מספר.

ולבסוף העיקרון השלישי: „תנועה ואש“ כלומר — אל תנועה בשדה הקרב ללא חיפוי מיוחד או חידת משנה שכנה והיא בעיקרו של דבר בתנאי זמנו דבר תמיכת הנשק האבטומטי בהתקדמות הרגלים, — ועד למקלע (ולחילית המקלע) לגבי התקדמות כתת הרגלים.

*

פשיטות של חבורות טער — ככלי פעולה „גג סוללי“

מתיאורו של לויט-קול. ק. ברדפורד את „אורח-מלחמת-הגיוגל“ (ביוגל המכון המל-

*) במונחי הצבא הבריטי-הרורב ה ב ל - ת י א מ צ ע י שביחידת רגלים, להבדיל מהרזרב, המרוחק יותר.

סה של טרשיאלמוגים, נשלחה חולית, בזוקה", כשמספר רובים מחפים עליה משני צדדיה, לעמדת אש במרחק 40 מטר בלבד ממכ"י יפנית אשר בתיבת-שדה העשויה אלמוגים וקורות. (עיין מרשם 2) בירותה, תוך שימוש בכונת של 100 ירד, החטיאה את המטרה, אעפ"י שגרמה נזק מה לתיבה. הפגז השני היה נפל, ואלו היריה השלישית נעשתה ב"כיוון ישר", והפגז פגע בעמדה, נתפוצץ בתוכה, הרס את מכ"י והרג את חמשת האנשים שבצותה.

הפלוגה המשיכה בתנועתה אך החלה לספוג אש אבטומטית מעמדה אחרת, במדרון הקדמי של הגבעה אשר עליה היתה המטרה. אותה עמ"ד נמצאה כ-30 יארד מיחידת-המשנה הקצונית ביותר של הפלוגה, אך הצמחיה הצפופה המעיטה את יעילות האש. השתמשו באש מקלע בראונינג להטיל נחב של אש אל עמדת המכ"י בשעה שנתמכה במקלע-בראונינג וב-4 רובים וחלה חולית הבזוקה קדימה, נורו שלושה פגזים, והשלישי פגע פגיעה ישירה, אך לאחר שירתה ה"בזוקה", פתח האויב עד מהרה באש מרגמות וגרם כמה אבדות לחולית ה"בזוקה" ולתומכיה. הרו"ח אומר: "הצליל והשלהבת המיוחדים של ה"בזוקה" גילו, כנראה, את מקומה וגרמו לאש הנגדית של האויב". אחר כך נהגה פלוגה זו לתאם את אש ה"בזוקה" עם אש מרגמות 60 המ"מ, כדי למנוע מן האויב את אפשרות לאתר את עמדתה.

מאליו מובן, שה"בזוקה" יעילה נגד מטרתה הראשית, — רכב-שריון. שני טנקים של האויב, שתקפו עמדת פלוגה, הוצאו מכלל פעולה ע"י שלוש חוליות "בזוקה", שהוצבו במחפורות שהוכנו מבעוד מועד (עיין מרשם 3). בהתקרבותם הוסתרו הטנקים ע"י שתי גבעות. אך הרעש שהקימו נשמע ממרחק 400 יארד, לערך, מעמדת הפלוגה. שלושת חוליות ה"בזוקה" תפסו מיד את עמדותיהן (עיין מרשם). השטח היה פנוי משיחים. הראות היתה מצויינת. קלע ה"בזוקה" בעמדה 3 נמצא במקום גבוה יותר משתי ה"בזוקות" האחרות, והוא ירה ראשון בטות 300 יארד בערך. הוא החטיא וניתנה פקר זה להמנע מיריות נוספות. כשהגיעו הטנקים עד ל-200 יארד, פתחו ה"בזוקות" 1 ו-2 אש ופגעו בצריחו של טנק מס' 1 שחזר על עקביו ונעזב ע"י היפנים. הטנק השני פנה שמאלה, בניסיון ברור לאגוף את העמדה; אך נפגע בפגז רקטה

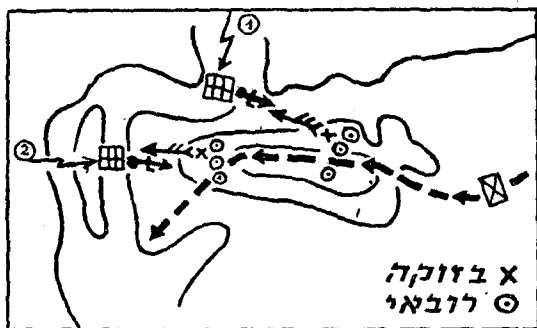
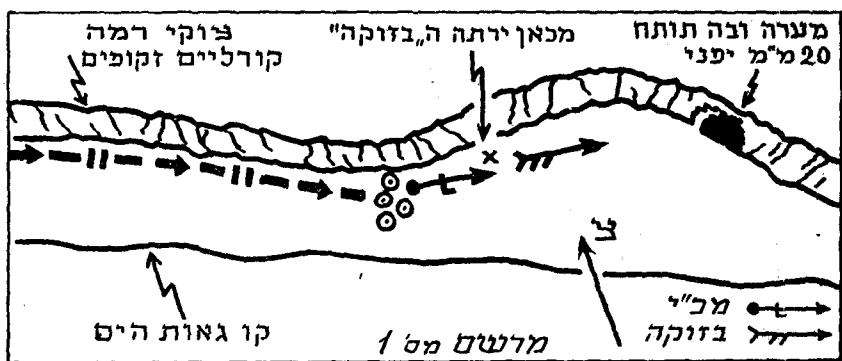
היה מרובה ביותר. חושבני כי הדבר השפיע השפעה מדרבנת ומניתה את הדעת ביותר. למחרת נמצאו מפקדת הדיביזיה, מפקדות בריגדות וצוותי תותחים מתחפרים בחריצות של גיברים, והחיל היה מבצבץ בכל מקום: כן נמצאו כי מפקדת הדיביזיה וקצין-המטה הראשי גילו התעניינות של ממש בשוחותיהם ומידת היותן כשרות לשמוש.

*

כלי-רגלים נגד ביצורים ונגד טנקים ב"מערכות" הובאו בשעתו פרטי המבנה הטכני של ה"בזוקה", כלי-הנשק של הרגלים למלחמה בטנקים. הכונה כאן לציין ולפרט את אורח הפעולה הטקטי בכמה מקרים. בסיכומי של קצין-המודיעין לדיביזיה האמריקאית ה-41 (שפ"עלה באיי האוקיינוס השקט), כתוב: "הד"וחים משדות-הקרב הוכיחו, כי מטיל-רקטות כזה הוא כלי שערבו עצום בהתקפה נגד עמדות מורכבות ומבוצרות כהלכה, ממש כבפעולה נגד רכב-שריון". מצאו, כי אפשר להשתמש בבזוקות שמוש יעיל ביותר תוך תאום עם אש מרגמות, מכ"י ורובים להסחת אש המתנגד ולשיתוקה בשעות התקדמות צותיה-בזוקות". זאת ועוד. במקומות רבי-צמחיה או מסולעים (שהשטוחים בהם מוגבלים ממילא, — המער) היתה "הבזוקה", שהוכרחה להתקרב ביותר לעמדות האויב, מושכת אליה אש חזקה של נשק קל, אם לא נתמכה באשם של שאר כלי הנשק, וביחוד המרגמות, כדי להבליע, ול"הסות" את צלילה ושללה-היריה המיוחדים שלה. והרי כמה דוגמאות:

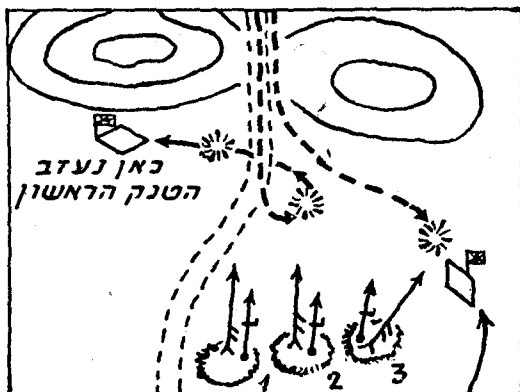
ברצועת חוף צרה, התחומה ע"י קיר-אלמוגים זקוף, נעצר מסעה של שדרת-בטליון אמריקאית, במפנה קרה-חוף. ע"י אש מתותח יפני אבטור מטי קל, בן 20 מ"מ שהוצב במחפלה במרחק כ-50 מטר (מרשם 1), מכ"י קלה ומספר רובים נצטוו להתקדם במקצת לחפות את פי המערה באשם, ואלו חולית-ה"בזוקה" נודתלה אל עמדת-אש. פגזה השלישי חדר לפי המערה, שיבש את התותח והבריח את היפנים דרך מוצא אחר-רי, ואחרי שלוש פגיעות ישירות אחרות (מתוך שש הפגיעות הנוספות) הרסו את פי המערה ואילו נמצאו שם אנשים היו נהרגים כולם.

פעם אחרת, שפלוגה אחת התקיפה ביצורי היפנים שב"כיס" באחד האיים, בהשתמשה במח-

① תיבת שדה יפנית, ראשונה
 ② " " " " " שנייה

מרשם מס' 2

מרשם מס' 3

מעמדה 3 בטוח 100 יארד, וגם אותו נטש היפנים.

בסיכומי הדוח"ים נוסף על מה שצוין כבר הובלטו הנקודות הבאות: —

סימונם הלוקי של נתיבי-אש — דרך חורש וסובך — גרם לעתים קרובות להטיית פגזים ולהתפוצצותם בטרם מועד. ולא זו בלבד שמחמת כך הוחטאה המטרה אלא גם סרכנו אנשי חיילי תינו אנו.

מחמת העדר שטח פנוי מספיק מעורפה של ה"בזוקה" היו גם נפגעים בין אנשי הצות, לפי ששלהבת-העורף שלה נתקלה בעצמים מוצקים והם החזירוה אל היורה.

נמצא, כי "כינון ישר" (עד כדי 75 יארד) הוא אורח-פעולה מצויין והולם צרכים דחופים. הרוח השפיעה השפעה ניכרת על דיוק יריתו של הכלי. משאבד (או ניטל) מסטה השלהבת, רבו הכויות החמורות שנכחה הקלע, והפגיעות שנפגע בעי-ניו, "מחלקות התחמושות והחלוצים" של בטלי יונים יכולות בנקל ליצר מסטים כאלה מיניה וביה. חשוב שתהיינה ל"בזוקה" סוללות חשמל רזרביות להפעלתה, ואפשר להתאימה אף להרכבת סוללות-פנסים-חשמל רגילות לתוכה (כי במזג אויר לח נמצאו תכופות בלתי מוכשרות לפעולה לעת בוקר.

*

אדם נגד טנק

להלן — מכתבו של קפיטן מדיביות-הרגלים ה-30, על הצלחת פעולתו נגד טנקים במערכת הארדנים, בינואר ש. ז, עם הגנף האופנוסיבה הגרמנית האחרונה (ב"ירחון הרגלים", יוני 1945):

"פלוגתי צריכה היתה לכבוש גשר חשוב ולהחזיק בו, אך מחמת השטח קשה-המעבר, המכשולים והדרכים הממוקשות, לא השיגנו השויון שנועד לסייע בידינו, אלא למחרת הבוקר. ואלו המטרה נלכדה, והתבססנו בה, בשעה 18.30 ביום הקודם."

"האויב ערך התקפת-נגד, ב-5 טנקים, ש-25 23 רגלים נלוים אליהם, בשעה 20.50, על אג' פנו הימני בדרך המלך. ה"בזוקה" של המחלקה שבאנפי הימני נפגעה, כדי לעצור את ההתק' פה, שהגיעה כבר עד למרחק של יארדים מעטים מעמדת הפיקוד שלי ונעצרה שם זמנית, לא היתה לי אלא דרך אחת: לספל ברגלים שנלו אל הטנקים. בקרב שלאחר כך שבו לחמנו

לעתים בקומת-הקרקע של עמדת-הפיקוד עצמה (שנמצאה בבנין בן-קומותיים, לפחות), בשעה שחלק מאתנו הגן על הכניסה אל המרתף שבה, הצלחנו להרוג אחד-עשר, ולפצוע 8-6, מאנשי האויב. שריונו, שמצא עצמו שריו בלא תמיכת הרגלים, הוכרת מתוך כך להסוג, בלי שגרם כל נזק לגשר או לדרך הגישה אליו.

הלכת הוא, שפלוגת-רגלים טובה, שרוח-קרב מפעמה צריכה תמיד לאסור קרב ברגלים המ' ליום את הטנקים, ושמתוך כך יוכרת שריון האויב לסגת. שריון האויב, ללא ליווים של הרגלים עיזר הוא כחתלתול בן יומו.

*

כלבים בתלחמת הסיוור בג'ונגל

והרי סיכומי מפקדת דיביוה אחת מדינים וחשבונו על השימוש בכלבי-מלחמה בג'ונגל: (1) כלבי גישוש איפשרו לפטרולים להת-קדם לאורך נתיבי הג'ונגל בקצב מוגבר וב-בטחון יחסי ממארכי אויב ואש צלפיו.

(2) כלבי-גישוש הזהירו בכל מסירותם על מציאות אויב עד מרחק של 30 יארד ובכמה מקרים ניתנו אזהרות ממרחק רב עד כדי 300 יארד.

(3) כלבי-גישוש הזהירו בעוד מועד על קרבת-אויב, ואיפשרו לפטרול לתקן, לש' לוח קדימה צופים, להבטיח סתר לעמדתו.

(4) כלבי-גישוש הפחיתו את מתיחות-העצ' בים והגבירו את הבטחון העצמי של הפטרול בכלל.

(5) בכלבי-קשר השתמשו רק בתפקידי סיוור בטוחים קצרים, כי שלושה מיל הוא המרחק הרב ביותר, שבו אפשר לסמוך "על חזירתו של כלב עם תשדורת".

טקטיקה ואכזריקה

זין הרגלים שהותאם למסיבות מתוך מאמר על "האויב בפיני", ע"י הרולד נובל, ב"סאטרדיי איבינינג פוסט", פילדלפיה, ב-12 במאי:

"...יחידת-הסיוור הלוחמת בחיל הרגלים הי' פני היא הכתה, — או, אפשר לומר, המחלקה, שהיא צירוף של כחות. כל כחה רובאית מזוינת (נוסף לרובים) במקלע, לכתת-המרגמות יש שלוש מרגמות קלות — 50 מ"מ — שאפשר להשתמש בהן בנפרד, למתן סיוע לכל כחה לחוד, או כמפלגת-מרגמות, לסיוע כל

מכתבו של חייל ב"ירתון הרגלים" מאי (1945): —

"דבר אחד שהוברר לנו בשעות החירום הוא יתרונה של "מכונת האקדח" או מכונת "בורפ" הגרמנית המפורסמת. הכל מסכימים, כי מכו"נה זו היא כלי נשק טוב, וכי מן הראוי לנו להנהיג בתת-המקלע שלנו כמה מקויות האופיניים. צריך שלתת-המקלעים שלנו יהיה קצב אש מתוזרי מהיר יותר, וכן שיירה כדורים קטנים יותר.

שני כלי הנשק האמריקאים, שהגרמנים מעריכים אותם באמת, הם רובה החצי או-טומאטי ומקלע הבראונינג. אין להם כלי שיכול להדמות לשני כלים אלה. מן הראוי, שכל חייל יהיה בקי בשימושם ובטיפולם. אלה הם שני ידידיו הטובים ביותר של הרגלי.

המדוכה לדמון הרובה גם היא כלי, שהוכיח כאן את ערכו. לדעתי מן הראוי הוא שתהייה לנו עוד כמה מדוכות לכל כחה. ערכן רב לפגיעה בתחפורת כלי היריה של האויב, והן גורמות אבידות רבות כשמשתמשים בהן כר"אוי.

*

התחפורות בת"ממש מהי?

כשהייתי בארצות הברית, כותב חייל למע"רכת "ירחון הרגלים" (מאי 1945), הוצרכתי בין השאר להאיץ באנשי שיתחפרו. ואלו כאן אין צורך להאיץ בהם הרבה, ביחוד בשעה שהגרמנים מתחילים לשלח את פגזיהם.

אך רצוני לציין את האורח הנכון של חפ"רת "חור-שועל" foxhole על כל פנים את דרך החפירה שלמדנו כאן. מאחר שהגרמנים נוהגים לשלח פגזים רבים שהתפוצצותם כוונה להקדים בעודם באויר, — היו רבים מאנשינו נפגעים, "מהתפוצצויות באויר", כשהרסיסים הנופלים פוגעים על נקלה באנשי החוסים בחפירה ארוכה ופתוחה.

דבר אחר, שאנשינו נהגו לפחד מפניו הוא, "התפוצצות-בשל-עץ" (כשהתפוצצות הפגז באה בהקדם ומלמעלה, אף היא מחמת התקלי בעץ שבמסלולו תעופתו. — המער). מאחר שהרבה מן הקרבות נערכים על פני שטח מיוער, וכינו למנה גדושה של דבר זה.

המחלקה כולה. מרגמה קלה זו עשויה בכשרון-המצאה רב. מפני לוח-שבט-הבסיס המעוגלת שלה סברנו (עם הדוגמאות הראשונות שנפלו בידינו — קודם בפיליפינים ואח"כ בגואדלוקה), שלשם יריה מציבים אותן על הכרך, — ומכאן הכנוי הרווח "מרגמת-הכרך". האומללים, שניסו לירות מן המרגמה באופן זה, נשברו רגליהם. מרגמה זו יורה את רמוך-היד הרגיל, — או את פגז-המרגמה העשוי במיוחד בשבילה. רימוך-היד הוא-הוא כרגיל הקלע שמשתמשים בו. יכול לירות בה אדם אחד, אך כשפועלים בה שנים, — מגביר הדבר את קצב האש. ערכה רב גם בקרבות-ערים. כללו של דבר: זהו זיון טוב לטייע לרגלים סיוע מקרוב — הוא קל, מדויק, נוח לציידו בתחמושת ול-הפעילו. צבאנו הוסיף בעת האחרונה מרגמה קלה שהיא פועל-יוצא מכלי זין זה.

בעסקם בהכנת כוחותיהם למלחמה, השתדלו היפנים להמציא כלי-זין שיהלמו את משקל אנשיהם ואת כושרם לשאת משא, ושהיו קלים להפעלה ולטיפול בהם. הם המציאו רובה בן 25 מ"מ, מתכונת "מאזור", בעל שעור גבוה של מהירות-הלוע, עם קנה ארוך וכידון ארוך. מהירות-הקלע הגדולה היתה ערובה ליכולת הקלע לגרום נזק קשה. ובניגוד למה שנכתב בענין זה בעתונים, כלי-הזין היפנים בני ה-25 מ"מ הם קטלניים ככל אשר זממו יוצריהם; עם זאת, היה בקוטרם הקטן משום ערובה, שהי חייל הבינוני יעצור כוח לשאת עד ל-200 כדורי תחמושת, ובוז תוקל בעיית האספקה. הקנה הארוך והכידון הארוך נועדו לתקן לחייל היפני מה שפגם קוצר-ידו (פשוטי כמשמעות) בתגרות גוף-אל-גוף.

המקלע שלהם, (שאפשר להשתמש בו גם בחזקת מכ"י קלה), המכונה "מנבו", הוא כלי לא-גדול וערוך-למשעי, מדויק ונקל לספק לו תחמושת יותר מאשר לכלי שלנו, בן ה-30 מ"מ, הכבד ממנו. אכן, הקלע מכלי-הזין הכבד יותר — גם כה ההלם של פגיעתו רב יותר. אך היפנים סברו, שבשבילים יוצא הפסדו של לקוי זה בכלי בן ה-25 בשכר יתרונותיו, מכה"ה הכבדה שלהם היא בת 30 מ"מ. המרגמה היפנית בת 90 מ"מ — בעת האחרונה הוסיפו לרשימות ציודם גם מרגמה בת 105 מ"מ — אין זה תענוג גדול לה-מצא ממולה; טוחה — ארוך; מטען חומר-הנפץ שבפגזיה — כבד; עצמת ההרס שלה — גדולה.

הנחות-אב לתרגולת קרב

"ירחון חיל הרגלים" הביא במרס 1945, את תמצית מבני הקרב — ותרגולת-הקרב, אשר יוני-הגו בצבא ארה"ב בדומה לצבאות בריטניה. לא נוכל להביא בזה את התמצית במלואה ונסתפק בציון ההקדמה הכללית, שהיא יסוד לפרטי התרגולת הבאים לאחריה.

"מבני-הקרב" מיועדים לכתה ולמחלקה הרד-באית, אך אפשר להתאימם לכל יחידה דומה. הרעיון שביסודם הוא — שימוש תמיד ב: א) הבטחה; ב) תמרון ג) בסיס של אש. בדין הוא שההדרכה המוקדמת ב"מבני-קרב" תהיה מבור-ססת על המשמעת והדייקנות, לפי שחויניות הן בקרב. ואלו אימוניה-השדה שלאחר כך צריכים להיות תמיד חדורי תוקפנות וקירבה למציאות. מיעוט ריאליות ורוח-לוחמת פירושו בקרב הוא — אבדן אנשים ללא צורך בקרב עצמו, — וכל כך למה? מפני אי היעילות בקרב. ועוד זאת: כדי להבטיח חריצות כוללת ועבודת-צוות, חייב כל אחד להיות מאומן אימון מלא גם בחפ-קידים של כל שאר אנשי כתה רובאית.

הדרכה מוקדמת במבני-קרב צריכה להערך תחילה במקום שטוח ופתוח, כגון ככרות-המס-דרים, ובמרחקים מוקטנים. הדרכה זו צריכה להערך בשעה שהאנשים עומדים במצב "דום". יש להקפיד על משמעת ועל דיוק. בתרגולת-קרב זו שבמרחקים קטנים מבצעים את התנועות, העצירות והנעת כלי-הנשק לפי פקודות המדריך. ו ת מ י ד נותנים המפקדים את פקודותיהם באמצעות סימני זרוע ויד. כל אדם נע אגב ריצה, בין ביחידות ובין בחבורה. משנעצרה, האנשים הם מציגים את כלי נשקם ועוברים למצב של "דום".

באימוני-שדה — על פני שטחי נוף מגוונים ובמרחקי-קרב מלאים, — מתחילים לאחר שהפקודות, הסימנים והתנועות מובנים כבר, ולאחר שהדייקנות פותחה די צרכה. מעכשיו משתמשים מפקדים ואנשיהם שמוש מלא במחסה ובמסתור אשר בחלקות-השטח השונים. הם מק-פידים למנוע את האנשים מלהיערך בשדרות או בטורים מיושרים, ועל ידי כך להפחית, את הד-מנויות לאש אנפילית אויבת — המער'. הם

הדרך היחידה שבה יכול אתה להגן על עצמך מפני התפוצצויות כאלה היא להתחפר עמוק ככל שתוכל — לפחות 5—4 רגל — ואחר כך להקים מחסה ראש להגנתך. דבר זה אפשר לעשות ע"י קורות עבות, שיש להניח מעל לבור, ולשפוך עליהן עפר. במצב כזה אין הפגז יכול לפגוע בך, אלא פגיעה ישירה, כי נגד "התפוצצויות באויר" והתנפ-צויות-בשל-עצים" תהא הגנה מעין זו הגנה של בטחון גמור. מובן שעוביה של ה"תקרה" יהא חלוי בשורות שתהא לך לבנותה. מוטב שתהא זו עבה ככל האפשר. דומני, שרבים הקצינים והחיילים שיסכימו לי כי את לימוד הלכות ההתחפרות שבנוסח זה יש לכלול בתכנית האימון של הרגלים.

*

מלחמת אור וחשכה: זיקוקין, "מוקשי-מאור", רימוני-עשן.

ממכתבו של קפיטן בבטליון "רגלי השריון" ה-66 ("ירחון הרגלים, יוני 45).

הזיקוקין, בני הקוטר של 60 מ"מ (לשימוש על ידי המרגמה הקלה, בת 60 מ"מ), הם זיקו-קיהתאורה הטובים ביותר. אלא שיש ללמד את האנשים להניח לאויב שיתקרב כדי יכולת של-מש לפגוע בו, בטרם יירו. את הזיקוקין האלה. כן יש ללמדם להיות כבר במצבי-היריה, נכונים למתן אש, ברגע שיעלה ויתבקע הזיקוק, כי הוא מאיר את עמדותינו אנו, ממש כעמדות האויב.

ואשר ל"מוקשי-ההארה, והיינו, זיקוקין. המונחין על דרך התקרבותם האפשרית של פט-רולים אויבים, ומופעלים ע"י פגיעה בחוטי-הפ-עלה הטמון כפח על פני הקרקע, — הרי אלה פעלו כראוי בכל המקרים, וערכם רב בגילוי פטרולי הגרמנים. אלא שלעולם אֵל תניח "מוקשי-הארה אלה פעמיים באותו מקום עצמו, ותמיד יש לחפות מראש ובקביעות את סביבתם באש של נשק אבטומטי, המוכן לפעולה לאתרה.

צורך הוא, שישא עמו כל פטרול כמה רי-מוני-עשן. אם פגע פטרול במארב ונאנס לסגת, — לא יסולא בפז ערכו של רימוני-העשן לחיפוי וסגירתו — ואפילו יהיה הדבר לאור היום, או במצב של הארה מלאכותית (ע"י אחד מאמצעיה המרובים) שיאיר האויב.

רוח החיילות

ידיעה לפני הקרב; בירור לאחר הקרב ידעו אנשיך את תכנית לפרטיה (מרשימות המערכת, בחוב' יוני 1945, של "ירחון הרגלים", בצבא ארה"ב).

"ירחון הרגלים" תמך תמיד בדעה, כי במידה שהמסיבות מתיירות, יש למסור ליחידה ידיעות רבות ככל האפשר על התנאים שבפניהם יעמרו, מה נצטוו לעשות והשיקולים לכך. לדעתי, מסייע הקטע הבא מדו"ח מאת סרג'נט מחלקתי בבטליון "רגלי שריון" להבליט את חשיבותה של ידיעה שלמה כזאת יותר מכל הנמקה מופשטת:

— "במקרה מסויים, כשמפקד המלחמה ורוב סמליו נפגעו, חוזרת מחלקה שלמה בריצה על עקביה, לשאול את מפקד הפלוגה, מה עליה לעשות. החיילים נכונים היו להלחם, אך לא היה להם מנהיג היוודע את התכנית". ודיה עובדה זו.

פגישות שלאחר־קרב

כן תמך הירחון בהודמנויות שונות בדעה המחייבת שיחות לאחר קרב, כדי לקבוע, במידת האפשר, מה היה מהלכה האמיתי של ההתנגשות באויב, — וכל זה כדי להבליט את השגיאות שנעשו בשעת הקרב, וכן את לקחו. וכאן דו"ח של קצין־מטה עוזר, מדיביזיית הרגלים ה־34, — כולו בפסקה אחת, כפי שצריכים להיות דו"חים מעין אלה:

"מצאתי, כי היתה תועלת בעריכת דיונים־שלאחר־קרב לכל החיילים והקצינים, משהוצא בטליון מן החזית לצורך מנוחה. תחילה הייתי מצייר לפנייהם את התמונה כולה, לפי קנה הראות של הארמיה, הקורפוס והדיביזייה; לאחר זאת הייתי עומד על הפרטים הנוגעים בפעול שפעל הבטליון, ביחידות הגרמניות שבהן לחם, במספר האבדות שגרם לאויב. האנשים שתרצו בצמא את הדברים האלה, נוהג זה נותן לאנשי את האפשרות שלא להיות נחשלים אחרי התפתחות המצב, מחזקם מבחינה נפשית ומקיים את רוח־הקרב שלהם. וכתוספת לכל אלה נותן לי את ההודמנות להדגיש, באיזו מידה הושגו ידיעותינו על האויב מפי שבוים מלחמה, כדי שיכירו לדעת איזה נזק עלול להגרם על ידי דיבורים המ, אם יפלו בשבי".

משנים ומתאימים את המבנים, המרחקים והרדחים, שפורטו במערך־המבנים התקין, כדי לסגלם לפני השטח שבו מתמרגת היחידה והוא נתון לאשה־האויב המשוערת, המבוימת לשם תרגיל. אך מינימום המרחק (לעומת החזית) והרוח (בין אדם לחברו) במבני הקרב הוא — חמשה צעדים.

לאחר שהחליט המפקד בענין המבנה המתאים ליחידתו, רשאי כל מפקד־משנה להמיר כדרוש את מבנה יחידת־המשנה, או הצות שלו כדי להשתמש שימוש מלא בפני הקרקע, במחסה או במסתור.

מפקדי כתות ומחלקות יפרסו, יכנסו ויתמרנו את יחידותיהם, במידת האפשר, ע"י סימנים. יש להמעיט בסימני שריקה. נאסר הנוהג לשרוק קודם למתן הפקודה.

שינויים בכיוון התנועה מבוצעים בדרך כלל ע"י מתן כיוון חדש לכתה המנוחה. אפשר לעצור כל תנועה ע"י סימן — או פקודה — "לעצור", או "לשכב". אם הפקודה היא "לשכב", — צריכים הכל לבקש עמדות מחסה לעצמם.

משניגתה הפקודה לערוך מבנה חדש, נעים כל האנשים בריצה למקום המיועד להם במבנה החדש. שאר תנועות נעשות בהליכה, פרט אם ניתנו הוראות אחרות.

באימונים יסמן המפקד לפני תחילת התרגיל את עמדת האויב. אפשר לציינה על ידי דגלים, אנשים היודרים כדור־סרק, או שאר אמצעים "מקימי דעש". השימוש באנשים מאומנים היטב לשם יצוג את האויב עשוי להוסיף הרבה להמחשת מציאות.

כל תרגיל צריך להמשיך עד לאחר שעמדת האויב נכבשה ועוצבה, ואירגונה־מחדש של היחידה הושלם.

ואחד העיקרים הוא ללמד את החייל להיות תוקפני. כל חייל מודרך בהקדם לקבוע את כוונות רובהו ולירות בו. יש ללמדו, כיצד לשכב, לנוע, לוחל ולשתמש באופן היעיל ביותר בפגיו השטח ובמחסה. אפשר ליתן הדרכה זו לפני ההדרכה במבני הקרב והתנועות המתוארות או בעצם ההדרכה. יש להחליף את האנשים בתפקידים השונים עד שידעו את כל מלאכות־הקרב שביחידה.

במלחמת העולם מראשונה הגיעו ההחלפות בכמה מדיביות הרגלים, למאה אחוז, בממוצע, ממניין אנשיתן בצאתן ממחנות האימון בארה"ב ולאחר כל חדשי ההשתתפות בקרבות. עדיין אין אפשרות לפרסם ברבים את אחוזי המי-לואים במלחמה זו אך מאות אלפי אנשי מילואים כבר החליפו את אלה שיצאו מן השורות מסיבה זו או אחרת (פגיעה בחזית, מחלה, שבי וכיו"ב). לכושר המילואים יש השפעה מרובה על יעילותן בקרב של יחידות לוחמות.

הצלחת חיל-הרגלים במאבק הקשה והארון — כותב, "עתון-הרגלים" — מותנית במידה רבה במהירות שבה נעשה האיש החדש חבר לוחם ביחידתו. ומצד המפקד דרושות עין צופיה ופנים מסבירות בהתמדה ובמחשבה תחילה, כדי להבטיח שיחידתו תוסיף להיות צוות-לוחם במלוא משמעותה של המלה הזאת. אך ביחוד חייבים בכך מפקדי המחלקה והפלוגה כל זמן שהמערכה נמשכת.

איש המלואים עלול להגיע ליחידתו החדשה מודוכד ברוח, ובלבו הרגשה, כי במשך תקופה כה ארוכה לא השתייך לשום יחידה, עד שכמעט שכחו הצבא וזנחו כליל. וזוהי השעה — ותהינה המסיבות כאשר תהיינה — ללמדו, רוחה של חטיבה אמיתית מהי — לנטוע בלבו הרגשה, כי אכן, עתיד הוא להשתייך אליה מעכשיו. וככל שצליחו לסייע לו שיחוש לאלתר ברוח זו, ללא כל הששיות שבשיגרה, אפשר — בדרך של עידוד — להפוך אותו רפיון-רוח ודכון — לרוח לוחמת.

שירות רפואי ובדיאות החיילות

על פעולותיו והשגותיו של קצין רפואי בצבא ארה"ב.

קפיטן עמוס כהן מספר (בחוברת מאי של "ירחון הרגלים") על הגסיון שקנה בחזקת קצין רפואי של בטליון, בקרבות באירופה. את לקחו הדגים הדגמות שימושיות מעבודתו, — מופת לקצין הרפואה הטידון.

ב-05.00 מתחילים הרגלים לצאת להתקפה. אך הקצין הרפואי אינו צריך לצאת עמם. כיון שבעל הרשימה היה "ירוק" בחזית, יצא אה יחידתו הרפואית, והוא עמה, גלויים אל

הרגלים; יחד עמם, "צללו" לתוך מחסום הארטילריה והמרגמות, כל סדריהם נשתבשו, ולא צלחו לספל לא רק בפצוץ הבטליון אלא גם בפגיעיהם הם. הכלל הוא שהקצין הרפואי אינו יוצא ביתר איתורי. לאחר שיחזע לו — מתוך הקשב הלשיתות טלפוניות המתנהלות ע"י מפקד הבטליון בקו המשותף — שהמגמה נלכדה, יוצא חבר העובדים הרפואי ומארגן עמדת עזרה ראשונה — ואז עליה להזדרז ולהקדים ככל האפשר כדי שתגיע אל האיוור שנכבש ותסתדר בו, בטרם תתחיל הרעשת-הנגד של האויב והטלת אש-ההטרה על דרכי הגישה אליו. רק בעצם השלב הזה מתחיל גם מפקד הבטליון לדאוג דאגה של-משם לנפגעים. ורק בשעה שהבטליון מתקדם כדי להתחיל בטליון אחר בקו החזית, ולא כדי להסתער, מותרת לפלוגה הרפואית היציאה יחד עם הבטליון או גם לפניו. המקום נקבע בבית או בואדי (בצרפת השתמשו גם במש-עולים שבין גדרות-צמחים) ובקרבת הרגלים ככל האפשר. טיבו של המקום עשוי להשפיע על שלימות היחידה ועל טיב הפעולה. האיש זור הבא בחשבון לעמדת-התחנה, הוא השטח שאשו של הנשק הקל כבר אינה מגיעה אליו ועם זאת קרוב הוא לקו החזית מכדי להפגע באש כלי הנשק הארטילריים הכבדים של האויב, הנוהרים מלפגוע ביחידותיהם הקדומות. רובה של אש מרגמותיו גם היא מכוננת בעיקר לקוינו הקדמיים.

בדרך כלל נעשה כל הטיפול עד לניתוח בבית-חולים של שדה — שהפצועים נצרכים לו בעמדה זו, ומשם מועברים הם לחדרי הג'רח שבקורף. וזהו הטיפול:

1. מסירים מן הפצוע את בגדיו הרטובים והמלוכלכים בדם;

2. מעבירים אותו לאלונקה יבשה ומוצעת;

3. גונתנים לו מורפיום;

4. חובשים אותו כראוי וגונתנים לו סדים.

5. גונתנים לו פלסמה של דם ואחר כך משלחים אותו לעורף.

לאחר שהוסרו בגדי הפצוע, בודקים אותם ואת כליו ומחזירים לחזית את החפצים הר"רושים שם.

אל עמדת העזרה הראשונה מגיעים הפצועים, שאינם יכולים להלך בעצמם, במכוניות ג'יפ או,

בהתאם לתנאים בחזית, על גבי אלונקות. השאר מגיעים בעצמם. על הדרכים בקרבת החזית הפגור יות להעברת הפצועים יודעת היחידה ע"י הקשר, שהיא מקיימת כבואה לחזית עם מחלקת המהגר דסים המצורפת לבטליון לשם סיוע. כן מקיימים את המגע בענין פילוס נתיבות בשדות מוקשים. אל יעיוו נושאי האלונקות להכנס לשדות מוקשים, לשם חיפוש פצועים, בטרם פינו בהם נתיבות. הם רק יגדילו ע"י כך את מספר הנפגעים.

ועוד דנה הרשימה בשאר תפקידיו של הק"צין הרפואי המנתח של הבטליון, וביחוד ב"פול באנשים שחש כחם בקרב וברירת המק"רים החמורים והקלים שביניהם; בביקוריו בחזית ובחפירות הרגלים ועוד.

* "תשישות קרב"

ב"ירחון הרגלים" ממאי 1945 כותב לויט. ארבין קנט על "תשישות הקרב".

נביא מחוך דבריו שתי דוגמאות על השפעתה המזוקת של פעילות ללא מנוחה שפועלים מפקדים בקו החזית, ועל השפעתה המזוקת של מנוחת-מה שנוחים המפקדים הנותרים בקרב:

סרגינט מטה "א" היה מפקד כחה במחלקה רובאית. חייל מצויין, ומפקד מחלקתו היה בוחרו כסרגינט מחלקתי אילו נתפנה תפקיד זה. הוא נפצע בנורמנדיה וחזר והצטרף לפלוגה בבליגיה. אחר הכניסה לגרמניה ויכר בהתנהגותו חוסר יציבות נפשית. הוא היה חייל שקדן ולא ביקש לשלחו למנוחה. מפקד מחלקתו ומפקד הפלוגה שניהם חשבוהו לבעל ערך רב מכדי שיתורו על שירותו בפלוגה. האיש, שהיה נוח לבריות ובעל מזג טוב, נהפך לרגזן, ויעילותו הרבה במלוי תפקידו פחתה והלכה בהדרגה. באחד הימים, כשנעצרה הפלוגה בהתקפתה והיתה נתונה להרעשה כבדה, ראהו מפקד הפלוגה רץ אל עורף מחלקתו, בעברו ליד עמדת הפיקוד. עצרו מפקד הפלוגה ושאלו לאן פניו מועדות. הוא השיב, כי חשב שניתנה פקודה לסגת. מפקד הפלוגה אמר לו בחריפות, כי אין אמת בדבר ועליו לחזור לכחתו ולצוותם שלא לסגת.

הוא חזר למחלקתו והחל לצעוק: "הסוגו!

הסוגו! לא נוכל לעמוד בכך. הפטרון (מפקד הפלוגה) הורה לצאת מכאן". כולם האמינו לו, והמחלקה כולה נסוגה באי-סדר גיכר, בה"גיחה את אנף הפלוגה כשהוא מועד לפגיעה, בה בשעה שהחלה התקפת-נגד גרמנית. כתר צאה מכך הוכרחה הפלוגה כולה לסגת כמה מאות יארדים מן העמדה שתפסוה לאחר מאבק קשה. סרגינט "א" נמצא יושב על האדמה כשקסדתו אבודה, כולו רועד ובוכה. הוא נשלח לעורף מחמת חשישות קרב חמורה ולא יוכל לשוב ולמלא בשלמות תפקידו קרב.

לויטננט "Z" נצטרף, כאיש מלואים, בנורמנדיה ושם נפצע. הוא חזר ונצטרף ליחידתו לאחר שזו עברה את הגבול הגרמני, והיה לקצין-הסדר של הפלוגה, והשתתף בשבעה עשר ימים רצופים של קרבות קשים. מפקד הפלוגה חש, שלאחר ארבעה עשר יום החל הלה להיות עצבני ורגזן, אף על פי שיעדו לותו לא פחתה כלל. אכן, באחד הימים הורוהו לחזור לעורף כדי להרפא מן הדיזנטריה ולנוח כמה ימים, — היה זה לאחר שביצע מלאכה מצויינת בשבירת התקפת-נגד גרמנית והוכיח חריצות מקצועית רבה וגבורה אישית כאחת.

אך מפקדו הכיר, כי הוא קרוב לאפיסת כחות הנפש והגוף ושלחו לבנוחה במשך 48 שעות. טפלו במחלתו, הוא נח במקצת, התרחץ, התגלח ואכל ארוחות חמות. לאחר זמן זה חזר ליחידתו, וכל עצבנותו נעלמה. לאחר יומים עשה מעשה גבורה תחת אש כבדה ובעבורו קבל אות הצטיינות. ארבעה ימים לאחר שובו ממנוחתו נתמנה למפקד פלוגה, שהיתה רצועה כמעט כליל, אירגנה מחדש תחת אש והמשיך בהתקפה מוצלחת, יחד עם שאר יחידות הבטליון. הוא הוסיף למלא תפקיד זה (אשר את שרותו בו ציינו לאחר זאת כמצוייין) עד שנפצע לאחר שבוע ימים.

הסרגינט "א" לא התיחס בעצם למלחמה הזאת כמעשה גדול וצודק, אלא רק כמלאכה שהכרח הוא לעשותה ולהפטר ממנה; רק לאחר ששכל כמה מידידיו, נתפתח אצלו יחס איבה לגרמנים; ואלו הלויט. "Z" חש בעומק לבו את צדקת המלחמה הזאת ושנא את הנאצים גם לפני הקרב וגם במהלכו.

פחי יוקשים

מתוך „אורח מלחמת הגיוגל“ ללויטקול
ברדפורד, בזורנל של מכון השרותים המל-
כותי המאוחד (מאי 1945): —

היפנים מיטיבים להשתמש בפחי יוקשים
בגיוגל. היו לנו כמה דוגמאות לכך. השכיח
ביותר היה: לשבות פצוע, לקשרו לעץ,
אשר לידו, צריך לפי דעתם, לעבור פטרול
בריטי, ואחר כך לשכב ולחכות. חיילותינו
ילכו כמובן, וישחררו את הפצוע. — ואז
יתחילו היפנים לירות בהם. אך חושבני, כי
ליפאנים — אף כי מפתיע הדבר, גם מעט
חוש-הומוז. באחד המקרים מצאנו חבל ואליו
מצורפת פתקה באנגלית, המודיעה: — „מש-
כו זאת, וקבל תקבלוהו“. לא משכנו, ומצא-
נו כי החבל היה מחובר לרמון שהיה מתפוצץ
עם המשיכה הקלה ביותר שהיינו מושכים
באותו חבל.

ד. כ.

נראה לו, לכותב הרשימה, כי מדוגמאות
אלה וכיוצאות בהן שראה במו עיניו ראוי
להסיק את המסקנות הבאות:

1. עפ"י שתחושה חזקה של צדקת המל-
חמה והסיבות המניעות אותנו להלחם לא תר-
כל לבדה למנוע „תשישות קרב“, מכל מקום
עשויה היא בהיותה חזקה למדי, לתת לאנשים
את היכולת לשאת במעמסת הקרב זמן ניכר
למרות התשישות.

2. יש לספק בכל יחידות-הרגלים הלור-
חמים, שלא תוכלנה לקבל את תקופות המנוחה
כסדרן וכתיקונן, גורג של מתן מנוחה, ולו
גם קצרה, לפחות ל כל המפקדים, מינימום
ל-24 שעות בכל שבוע שני ב-איזור-המטבח
של הפלוגה; ודבר זה ישפיע השפעה רבה
על יעילות הקרב של היחידה וימנע משברים
הרי אסון בשעות דריכות עליונה.

בעל הרשימה מודה שיש כאן הפליה בין
מפקד לחייל רגיל, אך לדבריו: „יש לזכור,
כי בהשבר חייל נשבר אדם אחד בלבד; ואילו
בהשבר המפקד נשברת גם היחידה כולה“.

צרור ידיעות מהמזרח התיכון

פרס

משלחת צבאית פרסית, המורכבת מגנרל די-
ביווי וארבעה קולונלים, הגיעה לצרפת.

ב-23 אבגוסט הודיע רויטר, כי מספר קצינים
ר-15 חיילים פרסיים מרדו בממונים עליהם בצפון
מזרח פרס במחצית השניה של אבגוסט, — כך
הודיע מושין סזה בי, ראש הממשלה.

הם פשטו פשיטה על מחנה צבאי פרסי
ופרקו את הנשק מ-120 אנשי איסקדרון
רוכבים, אשר קציניהם נצטרפו, לפי המסופר,
למורדים. שבעה מורדים נהרגו ושנים נתפסו
ע"י הנידמרמה.

בשבוע שלאחר המרד הופרע הסדר במחוז
אורביגין, אשר שם נהרגו שמונה אנשים בת-
רה בין מפלגת טודה ובעלי קרקעות ליד טברין.
מקרים אלה הם דוגמה למתיחות הגוברת והולכת
ולהעדר הבטחון הצבאי בפרס כשתילות רוסיים
מצויים בצפון הארץ ובריטיים בדרומה.

אנשי השמאל הקיצוניים מפיצים ידיעות בד-

רום פרס, כי „הבנדיטים הריאקציונרים“ נתפסו
בהתקפה את המטה הראשי של מפלגת „טודה“.
אנשי הימין הקיצוניים מרפיסים חדשות מן הצ-
פון המצהירות, כי מפלגת „טודה“ נטלה לידה את
המונופולין על כל הפעילות הפוליטית שם,
במנעה ע"י שמוש בכוח אספות של שאר
מפלגות אחרות.

עיראק

„מסה"ב המלכותיות העיראקיות“ נושאות
ונותנות עכשיו עם בריטניה הגדולה
בענין קניית כלים וחמרים במחיר 2.000.000
ל"ש לצרכי תיקונים ולביצוע התכנית להשלמת
רשת מסה"ב העיראקית בשנת התקציב הבאה.
בנין דרך-חיבור בין מרכז הגפס של כירוכן
לארבייל החל בראשית יולי, ואלו הקמת שלושה
גשרים, — אחד בבגדד, השני על נהר פרת ליד
מוסיאטאב בעיראק המרכזית, והשליש — בא-
זור הצפוני, באסון-כוברי — תחל בחודש
אבגוסט.

גורל סמית, המנהל הכללי של מסה"ב, המ
בקר עתה באנגליה דן על קניית צרכי מסה"ב.

בחודש אבגוסט תקפו שבטי שמר העיראקיים
ושדדו את השבטים הסוריים באזור עקידת
במחוז פוראט.

אוחזים עתה באמצעים להחזיר את הגמלים
ושאר הבקר שלקחו השבטים העיראקיים.

ענין העלאתן של הציריות העיראקיות בלוג
דון והבריטית בעיראק למעמד של "שגרירות"
היה כנראה אחד הנושאים העקריים שדנו בהם
בדיונים שנערכו בבירה העיראקית בחודש יוני.
בין שאר נקודות, שדנו בהן, היו שינויים
בחוקה האנגלו-עיראקי; זכותה של עיראק לברור
לעצמה את יועציה הזרים; הגברת כושרו של
הצבא העיראקי; הסיוע להתפתחות הכלכלית של
הארץ, בעיקר בתכניות לשפור ההשקעה, התח-
בורה והחקלאות. אכן הערותיו של עוצר-עיראק,
עם סיום בקורו באנגליה, מעידות כי אין לצפות
לשינויים עיקריים בחוקה זה בעתיד הקרוב.

עיראק והכורדים

להלן ניתן ריכוז הידיעות שהופיעו בעתונות
הא"י בשלושת השבועות האחרונים בענין מרידת
הכורדים האחרונה בעיראק. גיוון הרב של
ההערכות שבהם — המספריות, הטקטיות המדי-
ניות — מעיד על מקומות מוצאן השונים, והדבר
מכביד עדיין על הבהרת תמונת המצב לאמיתו.
הרקע למאורעות אחרונים אלה ניתן במאמר
ויהם של הבריג. לונגריג, "עיראק והבריטים"
(המחבר שהתנבא על מרידת הכורדים, הוא גם
בעל המאמר, שנתפרסם בסוף אבגוסט ב"ספיק"
טיטור" וצוטט בעתונות הארץ ובו נבואה על
סכנת מהומות בא"י; וכן מאמרו של מיר
בולטון "הכורדים", הניתנים בחוברת זו.

o

סופר "הארץ" בבירות מסר ב־16 באבגוסט
כי ידיעה קצרה מבגדאד בישרה פרוץ מרד חדש
של הכורדים בעיראק, שבראשו עומד מולה
מוסטפה אל בראזאני. משקיפים, העוקבים אחרי
הנעשה בעיראק לא הופתעו מן המרד. בפברואר
1944 נכנע המולה מוסטפה ללא תנאי וכבד
סיים את המרד, שפרץ באוגוסט 1943, לאחר
הצלחה צבאית לכורדים, הואיל והבריטים הת-
ערבו בדבר, כי ראו במרד נזק למאמץ המלחמה.

אולם אחר כניעת המורדים הצטרפו אל מולה
מוסטפה כל הקצינים הכורדים מן הצבא העיר-
אקי וכוננו גרעין של צבא כורדי במחוז ברא-
זאן. מן הצבא העיראקי נלקחו רובים רבים וגם
קצת מכונות יריה. החיילים העיראקים אינם
רגילים במלחמת הרים, ובארץ הררית ניצחו
הכורדים תמיד אם לא נעזרו העיראקים בחיל
האוויר הבריטי. התנינה, שהוכרזה לאחר כניעת
הכורדים בשנת 1944, חלה על כל פעולותיו של
שבט בראזאני, אבל לא על אותם הקצינים ופ-
קיד הממשלה, שהצטרפו אל תנועת השחרור
הכורדית של מולה מוסטפה.

הואיל ולא לחנינה שאפו הכורדים, שכן לא
סופקו בזה דרישותיהם להקמת מדינה כורדית,
התפתחה פעילותה של המחתרת הכורדית. בר-
חובות בגדאד ושאר ערי עיראק הופיעו כור-
זים, שקראו לכורדים להתכונן לפעולה צבאית
של הממשלה העיראקית נגדם. בכרוזים הוזהרה
ממשלת עיראק, שבפעם הבאה לא יסתמים
הענין כמו שנסתים הפעם.

נראה שמולה מוסטפה הניף שוב את דגל
המרד תיכף לסיום המלחמה במזרח התיכון.
היבין העולם עכשיו, שלא הכל כשורה במדינת
עיראק? הילמדו מכאן לקח בדבר מצבם של
המיעוטים?

רציארד וינדהאם, סופרו המיוחד של "ניו אוף
די וורלד", מסר מירושלים ב־26 באבגוסט:
חוסר כל ידיעות רשמיות על מרד שבט באר-
זאני בכורדיסטאן שבעיראק יש בו כדי לעורר
חשד, כי "לא הכל מתנהל למישרין בצבא העיר-
אקי". הסופר המסתמך על חוגים יודעי דבר,
אף כי בלתי רשמיים, מוטר, כי ראש-השבט
המתמרד, מולה מוסטאפה הבין, כי ממשלת
עיראק לא תוכל לשגר משלחת עונשין צבאית
חזקה לפני ספטמבר. הוא הערים על הצבא
העיראקי והחליט לא לחכות עד יום הדין.
המשלחת הצבאית הבריטית יעצה לממשלת
עיראק להתעלם מן ההתגרות ולהמתין עד
שתכנית פעולותיה תושלם, אך ממשלת עיראק
התעקשה לאחוז מיד בפעולות. כתוצאה
מהחלטתה זו הוכשלה תכניתו האסטרטגית
המוזהרת של הקצין קטוע-היד מיוור-גראל
ראנטון, מי שהיה מפקד היחידות הבריטיות
הותיקות במדבר המערבי, נודע לי, כי ממשלת

עיראק עמדה כעת על המשגה שעשתה ולמרות הפגיעה בפראסטייה שלה — לא החזירה את משלחת העונשין כדי להמתין עד השלמת תכליתו של גנרל ראנטון.

הסכנה היא שגנרתו המיומה של מולה מוטאפה עלול לעודד שבטים כורדיים אחרים באותו איזור להצטרף להתקוממות כללית למען העצמאות. על פנים מויקה ההתקוממות למצב הענינים בגזרת מוצל של מקילת הברזל איסטאנבול — בצרה ולשדות הנפט של כרכוך, שניהם נמצאים בכורדיסטאן. אם יסתבכו הכורדיים בענין ויצטרכו לכא בלי רחם את ההתקוממות — עלול הדבר לעורר תגובה רצינית ביותר כלפי בריטניה מצד העולם המושפע מרעיונות סאן-פראנציסקו.

בעיני העולם יהיו הכורדיים זכאים לעצמאות ככל מדינה קטנה אחרת כגון סוריה או הלבנון. מקוים כי ההתקוממות של עכשיו לא תהיה כתורה על ההתקוממות משנת 1943.

אך אם יתפשט המהומות לא רק בעיראק אלא גם בלבנון, בכורדיסטאן התורכית והאיראנית, יעוררו בעיות חמורות יותר. מיידי הצבא האיראני בפתח אוזארביג'אן עלול להפוך למלחמת אזרחים, בין איראן הצ'אדית והתרומית. התשב רוסיה בחיבוק ידיים מעבר לגבולותיה ותניח לשני הצדדים להלחם זה בזה?

ב' 28 באבגוסט הודיע רויטר מקהיר, כי "איהשקט המזוין" בכורדיסטאן העיראקית מחמיר — אף כי אין אישור רשמי לידיעה זו. מולה מוסטפה, מנהיג שבט הכורדיים, הודיע כפי שמוסרים, את כוונות הממשלה, שנשלחו נגד המורדים. לעומת זה, מוסרת סוכנות המר-דיעין הערבית מבגדאד:

ממשלת עיראק קיבלה הודעות מראשי שבטים בצפון התומכים בפעולות הממשלה נגד המורדים. מושל מוסול חזר מעמאדיה לאחר שפיקח על פעולות הטיהור שנערכו על ידי הצבא והמשטרה נגד שירידי המורדים. המתקוממים ברחו להרים. המושל אמר, כי "הפער" לות מתנהלות באופן משביע רצון".

סופרו של "הארץ" הודיע ב' 29 באבגוסט, כי דומה שהמצב בשטח בראזאן (בארץ הכורדיים שבצפון עיראק) הוא יציב עכשיו, לאחר

שבצבא עיראקי, שמנה דיוויזיה וחצי, בסוג מפגי כוחות מולה מוסטאפה, מנהיג השיחרור של הכורדיים. לפי ידיעות אלה, מגיע מספר האביר דות שנגרמו לצבא העיראקי ל-500. בעוד אביר בידות הכורדיים הן 150. הכורדיים הפילו באש רובים שני מוסים עיראקיים, שנשלחו במטרה להפציץ את כוחותיהם.

מוסרים, כי מולה מוסטאפה וכל ראשי השבטים הכורדיים נקראו לשיחה עם קצין פוליטי בריטי בסוליימאניה, עוד לפני פרוץ המרד והם נדרשו להמנע מלעורר מהומות. מוסטאפה שהגיע לסוליימאניה בראש 700 אנשים מוריינים, חזר לבראזאן, אבל תיכף לכן חזרו חיי לים עיראקיים ולשטח בראזאן, ומוסטפה — המפקד, לפי שמועות, על כוח של 50.000 איש — גירש את העיראקים וכבש תחנות משטרה בזו אחר זו. כעת רוב הכפרים החשובים והערים באזור, הם בידו כוחות מוסטאפה, שאליו הצטרפו רוב ראשי השבטים הכורדיים, וכל האוכלוסיה הכורדית מתיחסת אליו באהדה.

מספר האוכלוסיה הכורדית בעיראק קרוב לחצי מיליון.

מציינים, שהגנרל ראנטון, שנכר בידיעת סופרו של "ניו אוף די וורלד" ביום א' כממונה על אימון הצבא העיראקי נגד הכורדיים, פרש מן הצבא הבריטי, והוא מקבל משכורתו מתקציב הצבא העיראקי, בתורת חבר המשלחת הצבאית הבריטית בעיראק.

ב' 30 באבגוסט אמר המנהל הכללי של התעמולה העיראקית, כי "פעולותיו של השודד מולה מוסטפה בראזאני ולהקתו בת 300 איש אינן אלא פעולות פשע ללא כל חשיבות אחרת", רובם של 300 האנשים נמצאים עתה, לדבריו, בתחנות משטרה עיראקיות שאליהן נמלטו בבקשם חנינה, לאחר שהופצצו על ידי מפציצים. לפני "כניעתם" רצחו הפושעים, כפי שמוסרים, כמה אנשי דת, שדדו כמה בתים וסחטו מהשלטונות המקומיים כסף ומזון.

רויטר הודיע מקהיר ב' 3 באבגוסט, כי מולה מוסטפה אל-בראזאני, מנהיג תנועת ההתקפות הכורדית בהרי מחוז ארבל שבצפון מזרח עיראק, "מעונין עתה בשביית נשק, מאחר שכוחותיו מותקפים מן האויר על ידי מטוסי צבא עיראקיים ומותקפים על ידי כוחות

ד"ר יוסף סלמה, המזכיר הראשון בצירות הלונדונית; ה"ה אדוארד עטיה וד"ר איזט טגוס מן המשרד הערבי. פאיו אש-שע לען ושיך פאור אל-פאור, ראשי שבטים בסוריה, שהגיעו עכשיו ללונדון מאמריקה. כידוע נמצאים אזורי השבטים הג'ל במזרח של סוריה, בשטח דרכו עובר צנור הנפט (הצרפתי עד כה) ממוסול לטריפולי.

הידיעות בעתונות מספרות על קשי מצ' של יסודות המעוטים — ביחוד הצ'רקסים — בסוריה שהיו במידה יחסי חלק גדול ב"חילות המיוחדים" אשר בשירות הצרפתי והצטיינו בנאמנותם לצרפתים. ועדות הבדיקה הסוריות מתכוונות לקצץ ביסוד זה שבחטיבות הצבא, ורבים מן הקצינים והחיילים הצ'רקסים מתפטרם והולכים מראש מתוך ראת הגולה.

ב' 25 ביולי היתה פגישה בין טעיד עבדאל חמוד קרמה, ראש ממשלת הלבנון, ומפקדי הצבא הלבנוניים הראשיים ולבין קצינים בריטיים גבוהים ממפקדת המזרח התיכון והיועץ הפוליטי לציבות הבריטית בבירות.

השיחות נסבו על חידוש זיווג של "צבאה הלאומי" של לבנון בצ'יוד הח'כר והשאל חדש.

בדמשק הודיעו ב' 5 באבגוסט, כי ממשלת סוריה שלחה הצעה לממשלת מצרים בדבר יסוד בית-ספר צבאי ערבי, שבו ילמדו צעירים מארצות החבר הערבי, כדי לאחר את התרבות הצבאית ביניהם. כל מדינה ערבית שתתחף בהוצאות המפעל.

החיילות המיוחדים הסוריים, שהצרפת העבירה לפני זמ'מה לידים סוריות, השתתפו במסדר הראשון של "הצבא הלאומי" הסורי. שנערך בדמשק ב' 17 באבגוסט בפני קהל, שאת גדלו אומדים בשיעור 50.000.

מסדר צבאי נערך בדמשק ב' 17 באבגוסט לכבוד יום השנה השני של בחירת שקרי ביי קואטלי כנשיא סוריה.

משטרה שנצטו לשים קץ להפיכתו. מולה צאדיק, אחד המנהיגים הכורדים החשובים ביותר, הגיע לבגדאד ומשתדל לנהל עם הממשלה משא ומתן לשלום, ולהשיג חנינה למולה מוסטפה. חוגים רשמיים אומרים, כי הממשלה תעמוד על כך, שמולה מוסטפה יסגיר עצמו לידיה, "כיון שהוא אחראי גם בעבר להתקוממויות ולמעשי ליסטים בקנה מידה רבתי.

מולה מוסטפה ואנשיו, המונים כ' 300—400 איש, מרוכזים בשני כפרים השוכנים גבוה בהרי ארביל, שם הם מותקפים על ידי מטוסים עיראקיים בעוד שתנועת כוחות המשטרה ערוכה באופן החוסם כל דרך למפלט. כוחותיו של מולה מוסטפה חוסלו כבר כמעט לחלוטין על ידי אבידות וכניעה.

סוריה והלבנון

ב' 24 באבגוסט הוקם קבינט לבנוני חדש, במקום הקבינט של שיך עבדול חמיד קרמה שהתפטר לפני שלושה ימים. ראש הממשלה החדש, סמיי אס-סולח יא גם באחריותו של מחלקות ההספקה, המסחר, התעשייה, הדור אר והטלגרף; סגן ראש הממשלה גבריאל מור הוא גם המיניסטר לעבודות צבוריות. ומיניסטר החוץ החדש, חמיד בי פרוג'י, יהיה גם מיניסטר החינוך.

שאר המיניסטרים הם: להגנה וחקלאות — אחמד אל אסד מושלמי, (והוא, כמדומה, היחידי שהיה חבר גם בקבינט הקודם); בריאות — ד"ר טלהוק.

התקוה, שהקיץ הקץ על פעולות האיבה בעולם, תחיש את יציאתם, של חיילות הברית מסוריה ואת העברתם של שדות תעופה, שבהם משתמשים עתה לצרכי הנהלת המלחמה לידים סוריות, — הובעה ב' 16 באבגוסט בעתונות אגב ציון על כניעת יאפאן.

בשעת ועדת סן-פרנציסקו התנהל מ"מ על הרחבת "החכר והשאל" כדי שישלול את סוריה והלבנון, וציפו לחתימת ההסכם בקרוב. מאז, כמובן, נשתנה הרבה הרקע להסכמים מעין זה.

המשלחת מטעם סוריה והלבנון בלונדון ער-כה קבלת-פנים לכבוד משלחת עתונאי הלבנט, המבקרת כעת בבריטניה. בין האורחים היו

מחמוד טהר פשה מנהל מסי"ב, העיר בפגישו על הודעתו האחרונה של מיניסטר המסחר בסנט בענין האמצעים שאחזו בהם זה עתה לשם בנית צי מסחרי. הוא אמר, כי חברת אניות קיסור בריטית הציעה כמה אניות שנבנו ב-1942 ומצבן טוב.

— ההצעה הועברה למיניסטר המסחר, אשר שאלני לברר את "טיבה" — אמר. הפירמה הנ"ל הביעה בזמן האחרון את זכויותה לבנות למצרים אניות בנות 8000 טון אשר תשלחנה כעבור 18 חודש.

— מאחר שנצרכים אנו לאניות ללא דחוי, התקשרתי עם הפירמה בהתאם להצעתם הראשונה.

החברה הלאומית האווירית המצרית קנתה שלושה מטוסי דוגלס אמריקאיים.

חסן צדקי פשה, הקשור בפעילותה של חברת "מיצר" הנ"ל, אישר את דבר הקניה בסנט, אם כי הכחיש את ההודעה, שנמסרה בושינגטון טון ע"י הסנטור רוברט א. טפט "כי הקונים המצרים שואפים לקנות סחורות מתוצרת ארה"ב, אך עם זאת מחויבים מתמת מחסור בדולרים למסור את הזמנותיהם דרך בריטניה".

ארבעה קצינים גבוהים של הצבא המצרי ו-16 פרחי-קצינים מביה"ס המלכותי המצרי יצאו בחודש אבגוסט את הארץ לאחר שבלו בה שלשה שבועות כאורחיו של הצבא הבריטי העוסק באמונים ובביה"ס לחיל הרגלים של מפקדת המזרח-התיכון.

בראש המשלחת עמדו בריגדיר-גנרל מוחמד ביי מוסטפה אל שרעווי, לויט-קולונל אחמד אבדול ברי, לויט-קולונל מוסטפה יוסוף ומיור עבדול רחמן חפז. כעת עושה בירושלים.

המפקח הכללי לשעבר של הצבא המצרי עזיז אל מצרי שוחרר בסוף אבגוסט ממחנה ריכוז לאחר שהיה עצור בו ארבע שנים. במאי 1941 ניסה אל מצרי לטוס לגרמניה אך המטוס שעליו שם ירו לצורך זה ירד ירידת אונס ואחר כך מצאוהו מסתתר בקהיר.

בתחילת אבגוסט הכחישה הממשלה הסורית, על ידי שליחה בלונדון, בכל תוקף את הידיעה מפריס על הסכם בין גנרל סר ברנרד פגיש, המפקד הבריטי הראשי במזרח התיכון, ובין גנרל ביינה, באיח צרפת בלבנט, שעכשיו יפנו הכוחות הצרפתיים את סוריה המזרחית, אך ישארו בלבנון ועל חופה של סוריה, וצרפת תוסיף לפקח על שדות תעופה מסוימים בסוריה.

בסוף יולי הגוף הדגל הסורי מעל לקסרקט עתיק-היומין של חמידיה, שנבנה בזמן השלטון העות'ומני, בשעה שפלוגות סוריות קבלוה מן החיילות הצרפתיים.

מיד לאחר חילופי הסילודים הצבאיים, נתפס הקסרקט, כשחיילות צרפתים סגללים מעבירים את ציודם לתחנת מסי"ב של בירות. פינוי של שאר האכסניות ע"י הצרפתים מתקדמת בארץ כולה.

מסירתם של ה"גייסות המיוחדים" — הגייסות המקומיים בקצינות צרפתית — לרשות סוריה והלבנון תושלם ב-10 באבגוסט; הגייסות, שהעברתם החלה ב-1 באבגוסט, נמצאים עתה בקסקטיים.

במשך חודש יולי ואבגוסט שקדו הועדות הצבאיות, המבררות את העברתם של יותר מ-20,000 אנשי "החיילות המיוחדים" לרשות ממשלות הלבנט, על קביעת הפרטים הסכניים להעברה אשר תושלם צעד, צעד.

אחת הבעיות הקשות ביותר, שדנו בהן הועדות, היא בענין 3000 בערך מתנדבים מקרמיה ששעשו חוזה עם הצרפתים לשרת לא רק בלבנט אלא גם בכל מקום אחר בקיסרות הצרפתית. מקוים, כי ימצא פתרון המניח את הדעת.

מאז ארעו התנגשויות באיזור לודקיה בסוף חודש יוני, היתה ההתנגשות הניכרת היחידה בין אוכלוסי סוריה לבין אנשי-צבא צרפתים, זו שחלה בראשית אבגוסט בטר-טום, עיר-חוף קטנה.

מצרים והסודן

אמר, אך בדרך כלל השתמשו במטוסים צרפתיים בעיקר לצרכי הצגות-ראווה, — כשם שהשתמשו באניות הצרפתי, שלא הפציצו את החוף אלא במקרים בודדים של התקלות בלבד.

לאחר שחזר ואמר, כי לא יותר מחמישים אוכלוסי הילידים של האיזור, שבו אמורים הדברים, השתתפה במהומות, אמר, כי 5173 איש שוחררו עד 15 ביולי. עד כה נחרצו 44 משפטי מות והוצאו לפועל. מיניסטרוני המשפט היה מוכן לדון בכל הבקשות לחנינה.

בחתות-התישבות צרפתיות הפיצו שליחים מוסלמיים ידיעות. שחבורות מזוינות, שמספר אנשיהם נשתנה בין כמה מאות לכמה אלפים, באו מן הגבעות ומלאו את הארץ לכמה ימים. הם ניתקו קוי טלפון וחסמו את הדרכים. כוחות הצבא הצרפתי נתקלו בהתנגדות לא רצינית, פרט לכנופית לאומנים אחת שהסתתרה בהרים במשך שבועים.

מר מ. טיקסיר הוסיף, כי אין הוא יכול לומר, שהיו דיני מות בלתי לגליים שהוצאו לפועל, או עוותי-דין באורח פרטי או קבוצי. אם ארעו מקרים כאלה יחקרו בבתי הדין. הוא הטיל את אחריות המאורעות על שלושה ארגונים מוסלמיים פורשים, שמנהיגיהם נאסרו. את חבריהם האשים ברציחת מוסלמים ששמו אמונים לצרפת במשך המהומות. הסדר לא הוחזר עדיין על כנו, —סיים מר טיקסיר.

ארץ-ישראל.

על הפעולה הערה של הכשרה צבאית בתנאים הטופוגרפיים המסויימים של ארץ-ישראל (באיזור שבין תימן וירושלים) הנעשית והולכת בין חסידי בות "הלגיון הערבי" (צבא אמירות עבה"י), מעידה הידיעה הבאה אשר נתפרסמה ב"פלשתיין פוסט" בראשית חודש ספטמבר:

הוד מעלתו הקצין מנהל עניני הממשלה ביקר את בית-הספר ה"טקטי" של "הלגיון הערבי" בלטרון, פלוגות של הלגיון בסרפנד ופלגה של הלגיון בלוד. נלוו אל הוד מעלתו בריגדיר א. ל. שאו ומפקד "הלגיון" לויט. קולונל אחמד שוקי בן.

הקצין המנהל את עניני הממשלה נתקבל, בבואו לשדה התעופה של לוד, ע"י מפקד החתונה מפקד הגפה קפיטן רסטון.

ראש המיניסטרים מחמוד פהמי נוקרשי פשה בקש את הסנט המצרי סמכות לשאת ולתת עם הממשלה הבריטית בדבר עיון מחדש בחוזה-הברית האנגלו-מצרי משנת 1936 כדינו באינטרפלציה בענין שאיפותיה הלאומיות של מצרים. הגיעה השעה, הצהיר נוקרשי פשה, לביטול הגבלות עצמאותה של מצרים, ולהשגת אחדות בין מצרים לסודן. "אין לנו ספק קל שבקלים שבריטניה שותפת לדעתה של מצרים, כי השעה מתאימה למשא ומתן כזה".

האומות המאוחדות העריכו מאד את העזרה שהושיטה מצרים לתעודתה של האימפריה ואת התפקיד החשוב המרחיק לכת שמלאה עזרה זו בנצחון מדינות הברית.

אין למצוא הצדקה טובה מזה ונימוק וסיבה משכנעים יותר לסלוק ההגבלות שהוטלו על עצמאותה של המדינה ולהוצאת הצבא הזר. נקיטה בצעדים הדרושים להגשמת שאיפותיה של מצרים, הצהיר ראש המיניסטרים, היא חובה לאומית שאין הממשלה יכולה להזניח או להתממה בבצועה.

בהסכם משנת 1936 נקבעו שני התאריכים למשא ומתן בעתיד. — על המועד המוקדם יותר צריכים היו להסכים שני הצדדים. ואלו המועד המאוחר יותר צריך להערך מדי דרוש איתו אחד הצדדים הנוגעים בתאריך הראשון. ואין ספק שהגיע מזערו.

נוקרשי פשה הביע את רצונה של מצרים "לקיים את ידידותה של בריטניה ואת הברית עמה בסדר הבין-לאומי החדש", ואמר שאין צל של ספק, כי הידידות בין שתי הארצות תגדל. באשר למוגו בין מצרים לסודן, הייתי אומר שראוי שסדר העולם החדש יראה בגישומו של דבר זה, הצהיר. אחד זה הוא בהתאם לרצונם של תושבי שני חלקיו של עסק הנילוס. הממשלה אינה מחכה לכל קשיים מצד ממשלת בריטניה במהלך השיחות.

אלג'יר

מיניסטרי הפנים מ. טיקסיר מסר, ב־18 ביולי, למועצה המייעצת פרטים חדשים על הפרעת הסדרים האחרונה במאי שנה זו באלג'יר. ארבעים וארבעה כפרים קטנים הופצצו,

לקט החטיבה היהודית הלוחמת

זכרם של הנופלים:

מגדל ד.	קלטור זלמן
סימה י.	סולזאגר יעקב
שיפר מ.	ל/סרג' גוסטין י.
ואדל י.	סרג' י. לוי
טנקליס ז.	ש. שרייר
סרג' מיור הרשקוביץ אליהו	קופ' וקסלר א.
לויט. ק.ג.פ. וויליאמס	ליברמן י.
קוזלוביץ מתתיהו	גולובוב י.

ישאו חיילי ישראל וסגניו

הסרג'נט לייזר*

(לדמותו של מפקד)

נפל ב"ו ניסן, תש"ה

אכן צדק מי שאמר „האדם ניכר בשעת מבחן“. השתתפותנו הפעילה בחזית היה בשום מבחן לא רק לחטיבה בתור כלל אלא לכל יחיד בתוכה. חיינו זמן ארוך בתנאים משותפים. נקבעו דעות ביחס לטוראים, סמלים וקצינים, ולא אחת נחרץ משפטנו על סמל או קצין פלוני-אלמוני לפי אמת-מדה אופיינית לתנאים שהיינו שרויים בהם בה באותה שעה. עתה, אחרי הקיום, משפטנו אחר — קנה המדה אחר. היש מקום בו אפשר להכיר תכונות אופי של אדם כמו בחזית? ודאי לי שלא. בחפירה, בעמדה, בפטרול, כאן לראשונה באים לידי גילוי כוחות נפש טמירים וסתומים. המאורעות התרחשו לפני זמן קצר מאוד, אותות הזעזועים עדיין חרותים עמוק עמוק בלב, ומורגש צורך נפשי לספר, — לא רק על פעולות אלא גם על אנשים, על אותם אנשים יקרים אשר הקריבו את חייהם ומתו גבורים פשוטו כמשמעו.

אחד האנשים האלה היה סרג'נט לייזר. רבים הכירוהו. בגדוד — למעלה משנתיים. כל הזמן הזה הייתי אתו בפלוגה אחת ולבסוף גם במחלקה אחת. בלשונו: הוא היה מפקד המחלקה שלי. עלה ארצה בשנת 1940 כמעפיל, לאחר שהותו שמונה חדשים בעתלית התנדב לחיל רגלים עברי. הוא היה חייל מכף רגל ועד קדקוד. ולא רק לפי הכרתו אלא גם לפי תכונותיו. מחונן בכוחות גוף ונפש בלתי שכיחים, התהלך תמיד זקוף-קומה. הצדות שעברו עליו מרומניה הפשיסטית תוך גלגולי דרכים, עד הגיעו למחוז חפצו, לא שברו את רוחו. חייל למופת. ובעלותו בדרגה — מפקד למופת. היה זהיר במצוה קלה כבחמורה בכל מה שנוגע ל„צבאיות“ ולא אחת העלה את חמת-אנשיו במלויית-תפקידים. שלפני בואינו לחזית, דאינו בהם מין קטנות-המוחין והתאבנות החושים. אך עם זאת הערכנוהו תמיד כאיש ישר. הקפיד מאוד לא לבכר אדם על משגה ולא לקפח מישהו אף כחוס השערה, איש הקטנות כינו אותו. הוא שירת את אנשיו באמונה ובמסירות. דאג תמיד לכל יחסר מאומה למחלקה. בתקופת ה„גאנדיים“ לא חיבבה אותו הראגה היתרה הזו, על אנשיו, ראו בזה משום דקדוק-עניות של אדם אשר גלוי חייו רק בכך. משיצאנו לקחים, לחפירות, התגלה שאיש „הקטנות“ הזה עמד

(*) ארבעת הקטעים המובאים בזה הועתקו משתי החוברות הראשונות של בטאון היחידה היהודית הלוחמת „במאבק“.

בגדולות כשהיה צורך בכך. גם בקווים דאג ל"קטנות" כמו אוכל, תלבושת, סדר ונקיון. גם לצרכינו הפעוטים ביותר. לילה לילה, בעמדנו בחפירות יכולנו להבחין את דמותו המתקרבת וה"המפתיעה" אותו בשמיכה נוספת או בכוס תה רותח... "לחמם את הלכבות" כפי שהתבטא. עד מהרה התיידדנו אתו. הוא לא עשה את מלאכתו רמיה. תמיד התגלה כוחו, מרצו השופע. ולבסוף, והעיקר — התלהבותו לצבא עברי, לכוח יהודי כתגובה על העדרו של הכוח הזה בבוא הצר לארץ מוצאו, הרצון לנקום ולשלם לגרמנים כגמולם על אכלם את בית יעקב, כל אלה הכשירוהו להיות מפקד, מפקד אמיץ. הוא היה מחונן באומץ לב בלתי שכיח. כל ישותו שפעה בטחון. אך זה לא הביא אותו לידי הרפתקאות. יותר מדי מסודר ומושמע היה האיש, יותר מדי אחריות לאנשיו פעמה בלבו מדיתפס להרפתקאות.

זכורני, באחד הפטרולים אתו כשהוטלה עלינו משימה להביא שבוי חי, שכבנו שעות תמימות בלי נוע וחכינו... אך איש לא בא. זוחל אליו חבר אחד ובלחש דורש, "להתקדם עוד קצת". הוא לא עונה לו. אך בשובנו למחנה הוא אומר: "אסור לנו להיתפס ליצרם. עלינו להקפיד על מלוי נכון ומדויק של הפקודות הבאות מלמעלה, לא קבלנו פקודת התקפה!". לפני צאת פטרול בפקודו היה אוסף את אנשיו ומרצה בפרוטרוט על הענין. שואל לדעתו של כל אחד בנוגע לתכניתו, ואינו משאיר מקום להיסוסים ולספקות.

את דרכו בקרב הייתי מגדיר בשם "תחבולות-ערמה". "עלינו להיות יותר פקחים מהם, יותר ערומים... בידינו צריך להיות נשק-הפתעה ולכן — זהירות ומשמעת" אלה היו דבריו ככל עת-מצוא. ואמנם קיים זאת בגופו. מעולם לא דרש מזולתו את אשר לא קיים בעצמו. הפטרול האחרון בו הייתי אתו, ואשר בו הוא מצא את מותו היה באחד הלילות שלפני ה"פוש". נתקבלה פקודה לשים מארב באחד המקומות שעל הנהר סניו. בשעות אחר הצהריים בחר את אנשיו וקבע את התפקידים של כל אחד, סימן את הדרך לשם ובחורה. כל אחד פרש לפנתו לשם הכנה. לפני היציאה קרא לי ואמר: "אתה נושא ה"ברן", בידך עצמת האש החזקה ביותר של הכתה, זכור, איפוא — זהירות! התפקיד הוא קשה ואחראי ומחייב שליטה מוחלטת על עצביו. לא לירות יותר מדי מוקדם אך אל תחכה גם לפקודות ממני. תן לאויב שיתקרב מאוד, כך שהצורך הראשוני ישמידו, כי אחרת תפסדת את נשקך החשוב: האפתעה". הוא קבע גם את מלא מקומו אם ייירג וכך יצאנו עם חשכה לפטרול. התקדמנו עקב בצד אגודל לפי כל חוקי התנועה בלילה והוא בראש. התקדמנו לבית לשם "בדיקה". הוא משאיר אותנו מאחור. רק הוא ועוד אחד אתו ניגשים לבדוק את הבית. אחרי הבדיקה המשכנו להתקדם בהרגשה בוטחת, שהפעם נקדים את האויב ונפתיע אותו. אך התקדמנו צעדים אחדים ומטר אש של "שמיסר" ורמונים 30 במספר (לפחות) ניתך עלינו ממרחק של יארדים... לרגע קל השתררה מעין מבוכה שבהפתעה. השתחחנו על הארץ "וקפאנו". אך מיד מרים הסרגנט את קולו — "נפצתי — הגישו עזרה ראשונה" — החבר גולדרינג מושיטה לו. שואלים אותו "לסגת?". "לא לסגת!" ומעתה באות מפיו פקודות שוטפות בזו אחר זו המראות שהשתלט על המצב. "אגוף מימין!" "הברן — אש!" "סרגנט נ. קה את הפקוד!" ואת קולו החזק והצלול שלח למרחק כלפי מפקדתו בזעקה "עזר — — — הו!" והוסיף: "הקץ בא..."

תיכף תפסתי עמדה והתחלתי לירות בכיוון האויב, אך האויב עשה את מלאכתו וכנראה הסתלק לאחר שלא הצליח להשמידנו, אחר כך נתקבלה הפקודה לסגת בסיוע הברן. נסוגו החברים לתעלה הרחוקה כ-100 יארד. במקום המפגש התגלה שהסרג' וגולדרינג אינם. רצינו לגשת להביאם אך לא היה מי שילך כי היו כמה פצועים. חזרנו איפוא לעמדה והודענו על זאת. מחלקה אחרת יצאה להביאם...

הוא היה פצוע אנוש, ובכל זאת, איזו שליטה במצב! איזו פקודות ברורות! ברגעיו האחרונים הוא קובע לא רק את התפקידים ("סרג' נ. קה את הפקוד") אלא גם את התכסיס שיש לנקוט בו ("אגוף מימין") אלה שהביאו אותו משה-הקטל מוסרים שמצאוהו שוכב כששתי ידיו פשוטות, אחת מחזיקה רמון מוכן לזריקה... אך לא הספיקה לו השעה...

כך לחם ומת מות גבורים הסרגנט לינור.

יום אחד של אופנסיבה

באורות אכרים עלובה שוכבים חיילים אחדים על מצע של קש וסמרטוטים ונוחרים. יום אביב בהיר וחם מנצנץ מבעד לדלת השבורה. הנחושת העמומה של ה"קריד" חוצצת בין הדלת והעולם החיצון ומשיירת רק פתח קטן שמבעדו נראים ענפים ירוקים אחדים. שקט. דממה בכל. בלב כולם רק רצון אחד: לישון, אך זמזום הזובבים מבפנים ושריקות הפגזים מבחוץ מקשים בכך מאוד.

אחד כותב הביתה, אחד מתגלח בפזזה של פקיד — בצורה שאפשר לראותה רק בצבא — וכשחציו שוכב וחציו ישוב טובל מברשתו במסטיין. אחדים מהלכים סתם, ללא מטרה, ומקטרים ב"שרשרות" עשן סיגריות; פלוני מאזין למוסיקה במכשיר אליזוט, אלמוני מקלף בפיתה תפוחי-אדמה, ועוד מישוה מתאמץ להביט במשקפת מבלי לראות מאומה. כל אלה נוטלים חלק באופנסיבה החדשה שמטרתה לגרש את הגרמנים מאיטליה, להכריע ולסיים את המלחמה. — בינתיים מורכבים חייהם של אלה משני דברים בלבד: מלילות ללא שינה ומחסכלות במין יומן קולנוע רעשני למדי. קולות נפץ מתותחנים, מכונות יריה ומרגמות, זמזום להקות אוירונים ושריקות כדורים. — לכל המזוה הזה הם עדי ראייה ושמיעה, והמחזה מתפתח מקרוב ומרחוק גם יחד. אולם כולם יודעים כי כל רגע עלולים הדברים להשתנות; אותו כותב מכתבים יצטרך לנהוג כחה מעבר. לנהר, בין תעלות מים וחפירות מרופשות; אותו מקלף תפוחי-אדמה יצטרך אולי לחולל בשדות-מוקשים ולפנות מוקש אחרי מוקש. אותו חסיד של סוקרטס מוכן כל רגע לקחת את אלונקתו ולהחיש עזרה לפצועים; אותם בטלנים המעשנים בעצבות — מי יודע אם לא ישמעו עוד הערב את ה"שפנדאו" מזמזם מעל לראשם או בין רגליהם, נפגעים או ניצולים בנס...

כן, אלה עלולים במשך זמן קצר ליהפך לאוביקט למשחק-גורל איום זה הנקרא "מלחמה". שקט. שעת בין הערביים. בצד הכביש שמעבר "לגדה הגורלות" המנוקד מפגיעות פגזים שוכבים חיילי הגדוד מאובקים, מטופפים ועייפים מעומס המשא. גשם קל מטפטף. פתאום נשמאות התפוצצויות אחדות וצרורות "שפנדאו". מתברר כי מרגמה גרמנית ארבה בגבעה סמוכה וכשחיילינו נתגלו פתחה באש לעומתם. אחד-עשר חיילים מפרפרים על הכביש, מרוסקי אברים ומתפתלים מכאבים ויסורים.

הטלפון מצלצל במטה: 2 הרוגים, 9 פצועים. ההתקדמות נעצרה, מחכים להוראות... — "להמשיך" — נשמע קול השליש בורות: "מה יש?" מלחמה בעולם — אותן הוראות. המוכן? והם — הם לא ידעו כלום. דומם שחתו דם על הכביש. אחד היה ביניהם, איש מבוגר, כבן 41 מ"פליטי" הצבא הפולני, שעבר אודיסיאה שלמה דרך רוסיה, סיביר, יפאן, הודו עד שהגיע לארץ-ישראל ויצטרף ליחידות העבריות. אותן היחידות שהיו עתידות להשתתף במערכה ולסבול אבדות. בלילה הוטלה גייתו על גבי אלונקה ונישאה למקום המנוחה האחרון. בלילה ההוא לא היתה התקדמות נוספת. החיילים "גחו" בתפירות לאורך הכביש. כ־50 איש ישרו את בורות הפגזים וסללו דרך לתנועת הרכב. אחרים פיגו מוקשים, שיחקו בקלפים או יצאו לכפר להשתעשע עם הסניגרינות. נושאי האלונקות היו מטופלים בפצועים עד שעה מאוחרת והלכו לאכול בידים מגולגלות בדם. זקפים החליפו רשמים וסיגריות. עם צבא איטלקי. פגזים בודדים הידדו פה ושם. אך בדרך כלל היה זה — לילה שקט ורגיל בחזית.

על פגישה אחת

עם צאתה של החטיבה מן הקיום — הגיעו הבתורים מהארץ. קבוצה גרעינית, מ"מחנה עבודה" — בחורים "בלי מדים". הבריגדה הדליקה בהם "ניצוץ" חדש. אולם את עמידתה של החטיבה בחזית הם חיו רק מרחוק, במחנה האימונים. הגיעו ל"אחר הכל", עם הכניעה, שמחה ומבוכה כאחת. שמחה על הפגישה, מבוכה על האיחור; על שלא זכו להיות שותפים לקיום. אפשר להבין ללבו של הבחור העברי מן הארץ. התנדב לפעולה ולכלל פעולה לא נגיע. לא נסיונו ל"נחם", רק להבהיר את העומד בפנינו בפגישה עם יהודים באירופה המשתחררת.

בשבילנו המלחמה נמשכת בחפזים אחרי היהודי שניצל. התקדמותנו בחודשים האחרונים הביאה אותנו לשרידי קהילות יהודיות בצפונה של איטליה: בולוניה, גנואה, ונציה, טריסט. הלכנו בעקבות העקירה ומלחמת-החיים. מעשרות אלפים — נשארו עשרות ומאות בודדים. בימים אלו, — ימי נזידת עמים משוחררים מעבודת-כפיה בגרמניה, יותר מכל זמן אחר אין לנו אורך-רוח; אנו ממהרים להגיע ללבה של אירופה, למחנות ההשמדה, לגיטאות. כה פשוט וברור מתוך כך הרצון להיות בגרמניה על נשקנו ודגלנו. האין החסיכה יכולה, בימים אלו, להיות מקור הקוה, עידוד ואחיזה לשארית ישראל הנודדת למפלט?

כזו היתה הפגישה. כאלו היו המחשבות. הבחורים הבינו את הענין וחשו בטעמה של שליחות ציונית משחררת.

פגישה קצרה לכאורה ומקריה, אבל היא קשרה את הצעירים עם ה"ותיקים" — קשר של חרדה לענין.

רעיון החנוך בצבא

"למה לו לצבא ליהפך לאלפן ילדים?"
לא פעם היתה לי ההרגשה כי מנקרת במוחו של מישהו שאלה זאת, וגם כעת, לאחר ארבע שנות קיומה של "יחידת התרבות" עדיין לא ברור לכול — אילו פעולות משתדלת היא לבצע, ובמה יכול החייל ליהנות מפעולות אלו.

בשנות המלחמה נשלח קצין תרבות לכל דיבזיה ואיזור צבאי. תפקידו היה בעיקר למסור לחייל הבריטי בחזית את התודעות שלא הגיעו אליו ולהצמידו על משמעות הנכונה של המאורעות החשובים שאירעו אז בעולם. בעתות הפנאי של החייל השתדלה יחידת התרבות הזו להפוך אותו לאזרח אנגלי טוב יותר בהרצותה לפניו על חשיבות הצבעתו בבחירות הלאומיות, על זכויותיו הפרטיות וזכויות נציגו בבית-הנבחרים ועל תפקידי מוסדות הממשלה השונים. המטרה היתה לאפשר לכל אחד לקבוע את עמדתו הפוליטית.

עתה, לאחר המלחמה, השתנו שאיפותיה של יחידת התרבות, אשר גם אנו נכללים בפעולותיה.

נשאר אמנם אותו רעיון החנוך הכללי על ידי לימוד-שפות והרצאות על נושאים כלליים העשויים להעלות את ידיעותיו הכלליות של כל חייל לפני שחרורו מן הצבא. אבל נוספו לאלו שתי מסורות חשובות והן:

א. לסדר בשביל כל בעל-מקצוע, עד כמה שמאפשרים זאת חיינו הצבאיים, קורסים במקצועו, אשר לא עבד בו מאז התגייסו.

ב. לעזור לכל צעיר שלא היה לו מקצוע מקודם לבחור במקצוע המתאים, ולקבל בו אימונים לקראת שחרורו, שיהיה מוכן אזי כהוגן להמשיך באימונו.

המסורות צנועות הן מפני שהוכרה העובדה כי לא ירשו תנאי הצבא למוד מושלם של מקצוע, הנרכש בדרך כלל בשנות אימון בסביבה המתאימה. בכל זאת יושג משהו. לנו, בבריגדה, תוכנה תכנית מיוחדת משלנו, במערכת הלימודים הכלליים מוקדשת תשומת-לב לעברית, אנגלית וערבית והרצאות על נושאים ארץ-ישראליים; גם לימוד החקלאות מתאים לנו במיוחד ולכן הוא תופס מקום חשוב בתוכניות כל גודל. כארבעים בעל-מקצוע נשלחו לקורסים טכניים ביחידות-ההובלה שלנו, ועוד כמאה — ביחידות טכניות ארץ-ישראליות אחרות, המתעניינות מאוד במפעל ועורות כפי יכולתן. תכניות הקורסים במפעל רציני זה כוללות גם תיאוריה וגם פעולה מעשית, והעבודה רכה. יאורגנו עוד קורסים כאלה בקרוב. למתכוננים לכהונות פומביות, ניתנת כעת כל אפשרות להמשיך בלמודיהם הם יוכלו כשהיו מוכנים, להבחין על-ידי המוסאת בלונדון, ויש תקוה שמוסדותינו בארץ יסכימו לאותם הסידורים בקרוב. בעיקר מטפלת ועדת התרבות, בכל יחידה, במצבו המיוחד של כל חייל והיא מוכנה ליעץ לו ולעזור לו אם עתידו מעורפל לפניו. תספקנה כל הדרישות עד גבול האפשרות. יש לקוות שתפורסם בקרוב תכנית עזרה לחיילינו המשוחררים, ולהיטיב לכון את עבודתנו התרבותית-מקצועית — נסיון צנוע להכין את כל חיילינו לחיים האזרחיים בארצנו.

קפט. ד. ו. כ.

ל. גליקמן בע"מ

חמרי בנין וסניטריים, צנורות
להשקאה ופטינגים, פחים, מודדי
מים כל מיני ברזילים וכו'

תל-אביב
ח.ד. 317 סל. 4455'6

ירושלים
ח.ד. 637 סל. 3118

חיפה
ח.ד. 52 סל. 172

קונקורדיה

חברת למסחר ותעשייה
בע"מ

טלפון 2012. ת.ד. 1292 ת"א

תוצרת עוד סוליות,
עוד עלין ועוד תעשיית

בית החרושת בשכינת מולדת.

דיבות שמזודים מיצים

מהגן לזרעון
תנובה

חברת המזרח למכוניות למסחר

בע"מ
תליאביב, דרך פתח תקוה
לפני שרונה (נדז' נולדברג)
טלפון 4-4663 ת.ד. 1846

תהא השנה
שנת ליכוד ואחדות,
שנת יצירה ובנין,
שנת עליה ושיגשוג.

בית חרושת הראשון בא"י
לאריגי צמר

מייצר: אריגים מובחרים לגברים
וגברות מצמר וצמר-גפן
כל מיני אריגי תועלת
אריגים בשביל כוחות המ.

תל-אביב, שדרות רוסשילד 19
בית-חרשת: רחוב מזרחי ב' 36
טלפון 2218 — תבת דאר 1392

קפת מלוה וחסכון שיתופית

של העובדים בע"מ

תל-אביב, טלפון 3037
רחוב אלגבי 126, פנת לילינבלום 50

נותנת הלוואות לחברים
מקבלת פקדונות ועו"ש

מעבירה כספים לכל חלקי הארץ
מקבלת שטרות ודוקומנטים לגובינא

"גלד"

בי"ח לעיבוד עורות בע"מ

בית החרושת:

כפר-חסידיים, ת.ד. 1023 חיפה

משרד:

תל-אביב, שדרות רוסשילד 17 טל. 4730

"לפי.ד"

בית-מלאכה מכני

תל-אביב

"הצבי"

חברה לעיבוד עורות בפתח-תקוה
בע"מ

המשרד:

תל-אביב, שדרות רוסשילד 17, טל. 4730

עיר לסוליות:

וולד: לנעלים, דברי אפנה, הלבשה, כפפות

עור:

לדברי אפנה ורפור בדוגמאות וגוונים שונים

"עשת"

בית-מלאכה מכני

תל-אביב, רח' מזרחי 26

סוכנים יחידים של מכוונות משרד
כולקמן

"ל. צ. סמיס את קורונה"
"מרצנט" את "ברייטניק"
"ציקטפון"

מחלקה מיוחדת לתיקון מכוונות משרד
ועטים גובעים צרכי משרד דברי דפוס

תצרכת משרדית
בראון ובנו

תל-אביב, רח' הרצל 13 טלפון 2623

"מרצפיה" בע"מ

נוסד בשנת 1924

תעשית מרצפות מוזאיקה
צנורות עבודות אבן ושיש

*

המשרד:

תל-אביב, רחוב לבונטין 6, טלפון 2881

בית-החרושת:

כביש פתח-תקוה, טלפון פתח-תקוה 242

סניף:

ירושלים, רחוב בני-ציון, טלפון 2644

טחנות קמח
מיכאל שכטר ושות' בע"מ
תל-אביב, רח' דרך פתח-תקוה 25.

ברכתנו לשנה החדשה:
תהא זו שנה של כנום האומה במולדתה

בי"ח לתעשית גזוז וקוס
"מעיות"

נ. סורפין ושות'

רחוב הגדוד העברי 25 תל-אביב

צ-ד

בערבון מוגבל

**שוקולדה
סוכריות
ק ק א ו**

טקס מצויץ:

טיב משובה:

מ. סטריקובסקי

נוסד בארץ בשנת 1926.
חברים נלמדים וחלקי אוטומובילים
ומכוניות משומשים

תל-אביב, מרכז וולבלסקי

בנין אביחדרה. טלפון 80719

סחנים:

מחסן ברחוב סלמי 19,

מחסן ברחוב יפו-תל-אביב,

מחסן במפרץ חיפה, אחים סטריקובסקי

קפת מלוח וחשכון שתופית

של העובדים בחיפה בע"מ
רחוב החלוץ. בנין "ב תנו"
טל. 81-780, ת.ד. 971, הר הכרמל
נותנת: הלואות לחברים.
מקבלת: פקדונות וחשכונות על
פי תנאים טובים. שטרות לגובינה
והעברת כספים לכל חלקי הארץ
בתנאים נוחים
סניפים: קריית חיים, נשר, יגור.

"ארוגאי"

חרושת אריגים ארץ-
ישראלית בערבון מוגבל
תל-אביב
רחוב מזרחי ב' 51

חבת-דאר 569 ☉ טלפון 3085

כל מיני בדי-כותנה

"גמל עסך"

בית חרושת לכל מיני
עבודות עץ

מחלקה מיוחדת למכונות השמא
(שרמשין). לבקרים (שיצים) ולכל
חלקי עץ בשביל מכונות אריגה.

תל-אביב

גבעת הרצל 121. טלפון 4966.

מ. וברמן בע"מ

תעשית כל מיני תיבות,
מסחר עצים וחמרי בנין

תל-אביב ויפו: ת.ד. 436, טל. 4655

ירושלים: ת.ד. 97, טל. 4004

חיפה: ת.ד. 1541, טל. 4104.

ביח מסחר ואימפורט

לכל מיני תבואות

ב. יקימובסקי

המשרד: תל-אביב, רח' עליה 4, טל. 2670
הסניף: דרך פת, ע"י ביח החעשיה
טל. 2826.

חברת העובדים העברים השתופית הכללית בא"י בע"מ

חברת "נוע" בע"מ

רחוב מקה ישראל 6 * טלפון 2-4271

ח ל ק י מ כ ו נ י ו ת

המחסן: דרך פתח-תקוה, רחוב הגליל * טלפון 4031

"אחוד-רגב"

אגודה קואופרטיבית להובלה בע"מ

סלפונים: פתח-תקוה 227
רמתיים 7109
תל-אביב 3843

לוח זמני הנסיעות בשרות המאוחד אוטו ורכבת
בקו תל-אביב - ראש-העין חיפה

חיפה ראש-העין תל-אביב		תל-אביב ראש-העין חיפה	
הרכבות:	האוטובוסים מגיעים:	הרכבות:	האוטובוסים יוצאים:
יוצאות מחיפה	לת"א	מגיעות לחיפה	מת"א
6.45	9.17	11.50	9.00
15.20	18.25	20.48	18.15

בכל יום ששי		רכבת מהירה בכל יום ראשון	
וכבת:	אוטובוסים מגיעים:	רכבת:	אוטובוסים יוצאים:
יוצאות מחיפה	לת"א	מגיעות לחיפה	מת"א
13.10	15.15	8.20	6.05

כרטיסים מאוחדים אוטו-רכבת נמכרים בקפת "אחוד-רגב" בתחנת המרכזית ובתחנות הרכבת בקו חיפה.

ספקים בשביל עבודות צנא וממשלה

צבעי קשוט:

"אופינול" לדלתות ותלונות. "צבלין"
לרהיטים משובחים. "אופין" האמיל הזול

צבעים מגינים:

"מגינול" הגנה נגד חלודה בשביל
בניני ברזל ופלדה
"צבע סקול" הגנה מיוחדת נגד
השפעת מי הים, חומצות וכד'

לקים לכל המטרות

"צבע" תעשייה מזרחית לצבע בע"מ

כפר עטת ע"י חיפה. ת.ד. 577. טלפונים: ב"ח - 7158. משרד - 1323

חבר

אגודה קואופרטיבית
לשרות מכוניות צבוריות
בע"מ

הקוים

20.8.6

חיפה הדר הכרמל

טלפון 4401, 2040

משמר המפרץ

(קבוצת זיפוף) בע"מ

חיפה - טלפון 1566

קרית חיים טל. 7105

ת. ד. 975

שרות אומבוסים ציבוריים

(קו מספר 14)

ל-: חיפה / בתי-הזיקוק / מרכז
התעשייה / עיר גנים / קרית-בנימין
קרית-פרוסטיג / כפר עטה / רמת-
יוחנן / קרית-חיים / קרית מוצקין
קרית-ביאליק / סבינה / "נעמן"
שבי ציון / נהריה / חניתא / מצובה
אילון

"הגדר"

ש. פילוסוף י. חיימסון את צ. גלשטין

תל-אביב, רחוב טלמה פנת רחוב מזרח ב'
ס. פון 1792 יפו

יצרני "מתכת מתוחה" (אקספנדרד-
מטל) לבטון. טיח וגדר. פנות לטיח.
רשתות מחוטי ברזל לגדוד שבכות
לולים וגוזזטראות. רשתות עדינות
למטות שפליגטים מסילות לוילונות-
רשתות עדינות לפילטרים
מאקספנדרד-מטל. - סלי מתכת
מרשת או מאקספנדרד מטל. יישור
חוטי ברזל. מגרפות פטנט מס' 2475

עבודות ייצור במכששים
וכל מיני עבודות מתכת

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

תל-אביב תבת-דאר 27

ט. ל. 4296/7

דהזון הנפרע והרורבור

315.000 לא"י

מנהל

עסקי

בנק

ככר

ענפיהם

הועד הארצי למען החייל היהודי

הופיעו בספריה החייל:

עם חזיון ההגנה

מאח ב. כצנלסון

המחיר: 350 מא"י

המכירה הראשית: "יבנה", ת"א, רח' אלנבי, 80
טלפון 3134

מערכות ישראל

קובץ מקורות על מלחמות היהודים מימי
יציאת מצרים עד מרד בריכוכבא

המחיר: 400 מא"י

שיר ומזמור לחייל

בעריכת ישעיהו שפירא

התכנן: שירי חיילים / שירי מולדת /
שירי אדמה ועבודה / שירי שבת ומועד /
שירי ילדים. רוב השירים מלווים תווים.
הספר הוא השירון המלא ביותר מסוג זה.

המחיר: 250 מא"י

המכירה הראשית: "יבנה", תל-אביב,
רח' אלנבי 80, טלפון 3134

בקרב יופיע:

ההיאבקות על הצבא היהודי

מאת 'הודה בן-אברהם

הוצאת ספרים נ. טברסקי

חברה בע"מ

חל-אביב, רחוב צילנב 2, טלפון 3452

ספרים חדשים לילדים
מאת ימימה טשרנוביץ

שמונה בעקבות אחד

ספור מרתק מחיי ילדים
עברים בימי המלחמה הזאת
מנוקד, ציורים מאת נ. גוטמן

זוג נעלים (אגדות לילדים)

מנוקד, ציורים בצבעים מאת הרצה

ספרים במהדורות חדשות
והשלמת כרכים חסרים

שמשון / ז. ז'בוטינסקי
רומן תנ"כי

ביערות פולין / י. אופטושו
רומן היסטורי מראשית ימי התסידות בפולין

אוראל אוקסטא / יוחנן טברסקי
נמצאים עכשיו למכירה כל שלשת הכרכים
(1 שחרות, 2 במבצר, 3 באמסטרדם

ספרים מהספרות
העולמית הקלאסית

ין כריסטוף / רומן רולן
ספרים ב-5 כרכות

ברכת האדמה / קנטו המסון
2 ספרים

החטא וענשו / דוסטויבסקי
בתרגום י. ת. ברנר

הרומן ההיסטורי על מלחמת היהודים
מאת ל. פויכטונגר

מלחמת היהודים
הבנים
בוא יבוא היום
א-ב'
א-ב'
א-ב'

מִצְוָה וְקִשָּׁת

יִלְדוּט-עֵתִים
לְאִישׁ-צֹבָא עֹבֵד

הוצאות הועד הארצי
למען החייל היהודי
נערך ע"י מערכות

להספקת

כוח • זרם • אור

דיזלים ומוטורים חשמליים / גנרטורים / אגרגטים קטנים
מיטלטלים עבור זרקורים / משקפות שדה / מצפנים / מנורות
חשמל מכל הגדלים עד 500 וט / כל מיני חמרי חשמל

מספק:

המשביר המרכזי בע"מ

תל-אביב — חיפה
המחלקה התכנית

בית חרושת לחומי תפירה

„לויטן“

י. גוסל

תל-אביב, ס'ים רח' לוינסקי 25.

נוסד בשנת 1925

טלפון 5197

אלקו בע"מ

בי"ח למכשירי חשמל

תל-אביב, רח' העליה 62. ת.ד. 835. טל. 3121

המייצרים היחידים
לטרנספורמטורים גדולים
במזרח הקרוב.

•

תוצרת מיוחדת
למכשירים לרתוך קשת
ונקודות.

כור

חברת חרשת ומלאכה בע"מ
ח' פה, בנין סולל בונה, רחוב הנמל 65.

בתי יציקה וולקן בע"מ

מלפון 7084

ח' פה

תבת דאר 624

בתי יציקה לברזל ומתכות
יציקה צנטריפוגלית
בית חרושת למכונות
צ פ ו י א מ י ל
מפעל מצברים — שנפ

סניף ייצור:

מפעלי מתכת, נחלת-יצחק — חמת בע"מ נחלת-יצחק

תל-אביב, ת. ד. 1944, טלפון 3958

בית חרשת ארצישראל לשימשות

פיניציה בע"מ

ת.ד. 168

ח' פה

ייצור מכני של זכוכית שטוחה/צנורות זכוכית/אמפולות ללא-אלקל

מחלקה לייצור מכשירי זכוכית
לצרכי מעבדות ותעשייה
בפקוח המכון לחימיה פיסיקלית
של האוניברסיטה העברית בירושלים

ירושלים, ת.ד. 342

"עליון"

חברה א"י לתעשית עורות בע"מ
נ ת נ י ה

"ELYON"

Palestine Tanning Co., Ltd.
Nathanya

הסוכנות הכללית

י. ז. פלסר

רחוב החשמל 12

טלפון 3454 • ת.ד. 553

תל - אביב

זכור את "כרמל-מזרחי" תוצרת עברית ראשונה
בארץ-ישראל ליינות, ליקרים וקוניאקו
בכר את "כרמל-מזרחי" על כל יינות, ליקרים וקוניאקו
מעט קוניאק ישן "ראשון לציון" - ותהיה תמיד
חזק, אמיץ ומלא מרץ
למסיבות: ליקרים היותר טובים בארץ-ישראל

יהודי

זכור את הסמל:

"כרמל מזרחי" ראשון לציון

בנק אנגלו-פלשתינה

בערבון מוגבל

לונדון, תל-אביב (ארבעה סניפים), יפו, ירושלים, חיפה
הדר-הכרמל, טבריה, צפת, פתח-תקוה, וזדה, רחובות

ברות עזר:

הבנק האפופותיקאי הכללי

של ארץ-ישראל בע"מ

חברת ב.א.פ. לנאמנות

בערבון מוגבל

